

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ALİ BİN ABDURRAHMAN
‘ACĀİBÜ’L-MAĖLŪĖĀT
(1.-35. Varak)**

**YŪKSEK LİSANS TEZİ
Osman GÖL**

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Yeni Türk Dili**

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Selçuk KIRBAÇ

EYLŪL-2008

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ALİ BİN ABDURRAHMAN
‘ACĀİBÜ’L-MAĖLŪĖĀT
(1.-35. Varak)

YŪKSEK LİSANS TEZİ
Osman GÖL

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Yeni Türk Dili

Bu tez 02 / 09/ 2008 tarihinde aŖağıdaki jüri tarafından Oybirliğı ile kabul edilmiştir.

.....

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

.....

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

.....

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Osman GÖL

02-05-2008

ÖNSÖZ

Evrenin yaradılışı, dünyadaki bilinmeyen yerler, buralarda yaşayan canlılar, bunların acayiplikleri insanların ilgisini var oluşlarından itibaren çekmiştir. İnsanlar merak ettikleriyle ilgili efsaneler, destanlar söylemişler ve ilgilerini çeken bu konularda zamanla ‘Acâibü’l-Mahlûkât, ‘Acâibü’l-buldân, ‘Acâibü’l-‘ucâb, ‘Acâibü’l-acâyib adında mitolojik ve kozmografik içerikli eserler kaleme almışlardır. Dilimizde de bu geleneğin yansıması olarak tercüme-telif birçok eser verilmiştir. Aristo, Batlamyus, Câhiz, Zekeriya bin Muhammed el Kazvîni, İbnü’l Esir ‘İzzeddin el-Cezeri, Muhammed bin Mahmud et-Tûsî es-Selmâni gibi yazarlardan etkilenecek oluşturulan bu eserler coğrafya, tarih, dinî bilgiler, uygulanırlığı tartışmalı pratik bilgiler, şehirler, şehirlerdeki acayiplikler gibi konularda devrin kültürünü yansıtmaktadırlar.

Elinizdeki çalışmada Ali b. Abdurrahman tarafından 1365-1370 yıllarında yazılan ‘Acâibü’l-Mahlûkât ele alınmıştır. Bu eserin hicri 1099’da yani 17. yüzyılda istinsahı yapılmıştır. Eserin İstanbul Üniversitesi, TY, nr.524’de kayıtlı tek nüshası vardır.

Çalışmamızda ‘Acâibü’l-Mahlûkât hakkında genel bilgi veren giriş kısmının ardından inceleme bölümü gelir. Bu bölümde metnin imlâsı ve fonetiği üzerinde durulmuş, seslerin kelime tabanlarındaki ve eklerdeki yazılışına, ses değişmelerine ve ses olaylarına yer verilmiştir. Bu bölümü, incelememizde kullandığımız metnin 1-35. varaklarının transkripsiyonu takip eder. Kullanım kolaylığı bakımından kısa bir açıklama bölümüyle başlayan dizin-sözlük bölümü ise, metinde geçen kelimelerin hangi satırda ve sayfada geçtiğini bildirir.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yard. Doç. Dr. Selçuk KIRBAÇ’ a, çalışmalarım bana yol gösteren Selçuk AYLAR’a ve beni gece gündüz destekleyen Merve GÖL’e teşekkürlerimi sunarım.

Osman GÖL

02-05-2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ‘ACÂİBÜ’L-MAHLÛKÂT VE YAZARI	4
1.1. Türk Edebiyatında ‘Acâibü’l-Mahlûkât ve Tercümelere.....	4
1.2. Eserin Nüshasının Tavsifi.....	5
1.3. Eserin Konusu.....	6
1.4. Eserin Yazılış Tarihi.....	8
1.5. Eserin Yazarı.....	9
BÖLÜM 2: YAZILIŞ (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ	12
2.1. Kelimelerde Ünlülerin Yazılışı.....	12
2.1.1. a ünlüsü.....	12
2.1.2. e ünlüsü.....	13
2.1.3. ı, i ünlüleri.....	14
2.1.4. o, ö ünlüleri.....	15
2.1.5. u, ü ünlüleri.....	16
2.2. Eklerde Ünlülerin Yazılışı.....	17
2.2.1. Türetme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı.....	17
2.2.2. İşletme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı.....	23

2.2.3. Bildirme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı.....	34
2.2.4. Fiilimsilerde Ünlülerin Yazılışı.....	34
BÖLÜM 3: SES BİLGİSİ.....	37
3.1. Ünlüler.....	37
3.1.1. Ünlü değişmeleri.....	37
3.1.2. Ünlü türemesi.....	38
3.1.3. Ünlü düşmesi.....	38
3.1.4. Birleşme.....	38
3.1.5. Ünlü uyumu.....	39
3.2. Ünsüzler.....	42
3.2.1. Sızıcılaşma.....	42
3.2.2. Ötümlüleşme.....	43
3.2.2. Ünsüz türemesi.....	45
3.2.3. Göçüşme.....	46
BÖLÜM 4: METİN.....	47
4.1. Transkripsiyonlu Metin	48
BÖLÜM 5: DİZİN.....	86
5.1. Açıklama.....	86
5.2. Dizin-Sözlük	87
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	177

KAYNAKÇA	178
EKLER	181
ÖZGEÇMİŞ	216

KISALTMALAR

DİA : Diyanet İşleri İslam Ansiklopedisi

İA : İslam Ansiklopedisi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TDAY : Türk Dili Araştırmaları Yıllığı

TDK : Türk Dil Kurumu

TY : Türkçe Yazmalar

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Transkripsiyon Harfleri.....	47
--	----

Tezin Başlığı: Ali b. Abdurrahman ‘Acâibü’l-Mahlûkât (1-35. varaklar)	
Tezin Yazarı: Osman GÖL	Danışman: Yard.Doç.Dr. Selçuk KIRBAÇ
Kabul Tarihi: 02.09.2008	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım)+ 86 (tez) + 91 (dizin)
Anabilimdalı: Türk Dili ve Edeb.	Bilimdalı: Yeni Türk Dili
<p>‘Acâibü’l-mahlûkât tarzında eserler Yunan kültüründen İslam kültürüne Arapça’ya yapılan tercümelemlerle geçmiş. Bu dilden de Farsça ve Türkçe çevirilerle geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Eser coğrafi bilgilerden astronomiye, biyolojiden tıpa verdiği bilgilerle teorik bir kitap olmakla yetinmeyip okuyucusuna yol göstererek ona pratik bilgiler de aktarır.</p> <p>Bu çalışmamızın giriş bölümünde ‘acâibü’l-mahlûkât, Türk edebiyatında ‘acâibü’l-mahlûkât ve tercümelemleri, eserin nüshasının tavsifi, eserin konusu, eserin yazılış tarihi, eserin yazarı hakkında bilgi verilmiştir. Yazılış, ses bilgisi bölümünde dönemin dil anlayışını örneklerle verdiğimiz dil incelemesi yer almıştır. Çalışmamızın temelini oluşturan Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı günümüz noktalama işaretleri ve imlâ kurallarına uygun hale getirilmiş, metinde paragraflar oluşturulmuş, metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Eserin çözümlemeli dizinin ardından çalışmamız sonuç kısmıyla tamamlanmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: ‘Acâibü’l-mahlûkât, Yazılış, Ses bilgisi.	

Title of the Thesis: Ali b. Abdurrahman ‘Acâibü’l-Mahlûkât (1-35. pages)	
Author: Osman GÖL	Supervisor: Assist.Prof.Dr. Selçuk KIRBAÇ
Date: 02.05.2008	Nu. of pages: vii (p.text)+ 86 (m.body) + 91 (appen.)
Department : Turk. Lang. Litar. Subfield: Modern Turkish Language	
<p>Works like ‘Acâibü’l-Mahlûkât were passed from Greece culture to Muslim culture by the Arabic translations. It was spread to a large geography by the help of Persian and Turkish translations. That work has not only a theoretic book that includes astronomy, biology and medic, but also it shows its readers a way and gives them practical knowledge.</p> <p>At the beginning of our work, ‘Acâibü’l-Mahlûkât and its translations in Turkish literature, subject and writing date of the work and information about the writer are given. Language analyzing and examples of that period are took part at the writing and phonetic part. Then transcriptions of 1-35 pages- basics of our work- and punctuation are made. Our work finishes with analyzing part.</p>	
Keywords: ‘Acâibü’l-mahlûkât, Writing, Phonetic.	

GİRİŞ

İslâm âleminde coğrafya çalışmaları birbirini tamamlayan iki istikamette başlamıştır. Biri arzı, semavî bir cisim gibi tetkik eden riyazî istikamet; diğeri insanlar ile memleketleri konu alan tarihi istikamet. Osmanlı'da coğrafya çalışmaları da telif-tercüme şeklinde yazılan ‘Acâibü'l-Mahlûkât adlı eserlerle başlamış; deniz seferlerinde kullanılan rehberler, monografiler, ülkeler, şehirler, yollar, rûnameler şeklinde kaleme alınan eserlerle devam etmiştir.¹

Telif-tercüme ‘Acâibü'l-Mahlûkât tarzı eserler sadece coğrafya bilgileri değil, astronomi, edebiyat, folklor, tıp, biyoloji gibi konularda zengin bilgiler ihtiva etmektedir (Kut, 1985:183). Bu tür eserlere ‘Acâibü'l-Mahlûkât, ‘Acâibü'l-buldân, ‘Acâibü'l-ucâb, ‘Acâibü'l-acâyib gibi isimler verilmiştir. Buradaki “acayib” kelimesi “harikalar, görülmemiş ve duyulmamış garip şeyler” anlamına gelmektedir. Yani bu eserlerden, mitolojik ve kozmografik bilgilere de ulaşılır.

Bu tarzda eser yazma geleneği Yunan kültürüne dayanmaktadır. Aristo'nun, Teofrast'ın ve Batlamyus'un bu konuda eserleri vardır. Arap kültüründe İbnü'l Esir ‘İzzeddin el-Cezeri, Muhammed bin Mahmud et-Tûsî es-Selmâni gibi yazarlar, bu tür eserler kaleme aldılarsa da; Zekeriya bin Muhammed el Kazvîni'nin (Ö.682/1283) ‘Acâibü'l-Mahlûkât ve Garâibü'l-Mevcûdât eseri kadar kendi toplumlarında ve diğeri toplumlarda beğenilmemişlerdir. Bu yüzden Kazvîni'nin eserinin defalarca Farsça ve Türkçe'ye tercümesi yapılmıştır (Yılmaz, 1998).

Kazvîni, eserini oluştururken Câhiz'in Kitâbü'l-hayevân'ından, Aristo'nun Historia Animalium adlı eserinin Arapça tercümesi olan Kitâbü'l-hayevân'dan, Ebû Hâmid el-Gırnati ve Muhammed bin Mahmud et-Tûsî'nin eserleri başta olmak yirmi kadar kitaptan yararlanmıştır (Kut, 1988:315).

Kazvîni, eserini dört “mukaddime”, iki “makale” ve bir “hatime” üzerine tertip etmiştir. Mukaddimelerin birincisinde acâib'in izahı, ikincisinde mahlûkatın taksimi,

¹ Bu konuyla ilgili : AK, 1993: s.58; Ak,2004: s.163; KRAMERS, 1977: s.202.

üçüncüsünde garip kelimesinin manaları, dördüncüsünde ise mevcudatın taksimi bulunmaktadır. Dört mukaddimededen sonra asıl konuya giren Kazvîni, birinci makalede ulviyyât (ay üstü âlemi) ile ilgili bilgiler verir. Bu bilgiler feleklerin hakikatı, şekilleri, vaziyeti ve hareketleri: Kamer, Utarid, Zühre, Şems, Merih, Müşteri, Zuhâl'den ibaret olan yedi felek, sabit felekler, burçlar, felekü'l-eflak: Gök sakinleri (Azrail, Mikail, Cebrail ve İsrail'le Münker ve Nekir) ; zamanla ilgili kavramlar (gece, gündüz, aylar-Arap,Rum ve Fars ayları-,mevsimler) olmak üzere on üç "nazar"(bölüm)da toplanmıştır. İkinci makale suflıyyat (ay altı âlemi) ile ilgili olup yine nazar ve fasıllardan oluşmaktadır. Bunlar anasır-ı erbaa, ateş küresi, hava küresi (bulut, yağmur, rüzgar, gök gürültüsü, yıldırım) ve su ile ilgili acâibler, arz küresi ve bazı fasıllarından ibarettir.Eserin bundan sonraki kısmında ise şu bölümler bulunmaktadır: Denizler, adalar, kuyular, madenlerin terkibi, nebatlar, ağaçlar, hayvanlar, insanlar, cinler, devler, kuşlar ve sürüngenler. Hatime kısmında denizlerin ve karaların acâibinden bahsedilir (Kut, 1988:315).

İncelememizi yaptığımız Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ı Kazvini'nin eserine benzerlik göstermesiyle birlikte bu geleneğin Osmanlı sahasında şimdiye kadar tespit edilen ilk, orijinal örneğidir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin 14.yy'da yazılmış Türkçe coğrafi bir eserdeki yansımalarını tespit etmektir.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin sadece edebî eserlerde değil, coğrafi eserlerde de bulunabileceğini gösterecektir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmamızda Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri incelemesini yaptığımız eserle karşılaştırılacak. Bu devre ait özellikler imlâ ve ses bilgisi olmak üzere iki başlıkta toplanacak. Dil incelemesinde kullanılacak örnekler imlâ kısmında Arap harfli, ses bilgisi kısmında ise transkripsiyonlu olarak verilecek.

İçerik

Çalışmamızda öncelikle ‘Acâibü’l-Mahlûkât geleneği hakkında bilgi verilecek. Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ının 1.-35. varaklarının transkripsiyonu yapılacak. Transkripsiyonu yapılan kısım üzerinde dönemin imlâ ve ses bilgisi özellikleri tespit edilecek. Son kısımda ise bu bölümde geçen kelimelerin dizini ve bu dizinde kelimelerin anlamları da verilecek.

BÖLÜM 1: ‘ACÂİBÜ’L-MAHLÛKÂT VE YAZARI

1.1. Türk Edebiyatında ‘Acâibü’l-Mahlûkât ve Tercümeleri

‘Acâibü’l-Mahlûkât ve tercümeleri hakkında kapsamlı bilgiye ilk defa F. Taeschner’in makalesinde rastlanır. Taeschner, en eski coğrafya eserini Ahmed Bican’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı olarak tespit etmiştir. Fakat İstanbul’a gelip Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ını inceleme fırsatı bulduğunda ise “Şimdiki halde Osmanlı devrinin ilk coğrafya eseri bu olmak icap eder (Taeschner, 1928:275).” sözleriyle Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ının bu alanda ilk eser olduğunu belirtmiştir.

Bu bilgidен hareketle Türk edebiyatını acâib geleneğiyle tanıştıran ve bu alanda ilk ürününü veren yazar olarak Ali b. Abdurrahman’ı; eser olarak da ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı kabul etmek mümkündür.

İkinci eser ise I.Mehmed zamanında tercüme edilen ‘Acâibü’l-Mahlûkât’tır. Eserin müellifi, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Blochet ve Adnan Adıvar’a göre Rükneddin Ahmed olarak tespit edilmişse de Günay Kut “rükneddin” ifadesinin padişaha yapılan bir dua olduğunu, müellifin adı olmadığını ileri sürmüştür (Kut, 1985:188). Bu eser üzerinde doktora tezi yapan Engin Yılmaz ise burada tevriyeli bir kullanım olduğunu belirterek eserin Rükneddin Ahmed tarafından tercüme edildiğini belirtmiştir (Yılmaz, 1998:11).

Diğer bir tercüme ise Hacı Bayram’ın isteği üzerine Ahmed Bican tarafından 1453’te yapılmıştır. Ahmed Bican’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı, Kazvîni’nin eserinden ziyade Farsça tercümelere dayanmaktadır (Kut, 1985:190). Orjinaline göre kısa ve muhtasardır (Türkay, 1999:23). Yine yazarın bu eserine benzer ve daha kapsamlı Dürr-i Meknun adlı eseri vardır. Yazar bu eserini 18 bâb üzere kaleme almış; bâbları da fasıllara ayırmıştır. Bablar sırasıyla şunlardır: 1.Gökler, melekler, arş, kürsi, cennet, cehennem, yıldızlar, güneş, ay, 2. ve 3. Yeryüzü, 4. Ölçüler, boyutlar, iklimler, günler ve saatler, 5.Dağlar, 6. Irmaklar ve adalar, 7. Kentler ve iklimler, 8. Tapınaklar, 9. ve 10. Hazreti Süleyman ve Belkıs, 11. Ömürler, 12. Yok olan yerler, 13. Otlar ve yemişler, 14. Suretler ve kimi yerlerdeki acayiblikler, 15. Simurg-ı anka, 16. “cifr ve rümuz”a, varlık evrenine ilişkin bilgiler, 17. Kıyamet belirtileri, 18. Tanrıya yakarış, toplumun ve beylerin durumu (Sakaoğlu, 1999:10).

Kitâb-ı ‘Acâibü’l-Mahlûkât ve Garâibü’l-Mevcûdât adıyla, Sürûri-i Kadim lakabıyla bilinen Mustafa bin Muslihiddin bin Şaban (ö.999/1561) tarafından, Şehzade Mustafa’nın isteği üzerine tercüme edilmiştir. Sürûri, eserin ikinci makalesinin tercümesini bitirdiği sırada , yani 960/1553 yılında Şehzade Mustafa’nın Kanuni Sultan Süleyman tarafından öldürülmesinden çok etkilenmiş ve tercümeyi olduğu yerde bırakmıştır. Daha sonra Rodosi-zade Mehmed Efendi eseri tamamlayarak IV.Mehmed’e sunmuştur (Ak, 2004:165).

Bunlardan başka Bosna kadısı Gınâi, Eyüp bin Halil, Hüseyin Efendi bin Muhammed Mustafa, Molla Taha bin Muhammed, Yusuf bin Mehmed Milevî ve müellifi bilinmeyen üç ‘Acâibü’l-Mahlûkât tercümesi daha vardır (Kut, 1985:191-192). Türk edebiyatında ‘acâibü’l-mahlûkât geleneği bu tercümelemlerle on sekizinci yüz yıla kadar süregelmiştir.

Tezimize esas teşkil eden metin ; Türk edebiyatındaki acâib geleneğinin ilk halkası, Türk coğrafyasının ilk eseri Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ ıdır.

1.2. Eserin Nüshasının Tavsifi:

Eser tek nüshadır. Osmanlılarda ilmî çalışmaları derleyen “Osmanlı Türklerinde İlim” eserinde ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ın numarası İstanbul Üniversitesi Yıldız Tabiiye 540 (Adıvar, 1943:14) şeklinde verilmişse de İstanbul Üniversitesi, TY, nr.524’de kayıtlıdır. Bu nüsha maalesef eserin orijinal nüshası değil kopyasıdır. Eserin müstensihisi belli değildir.

Eserin ebadları 22 cm x 15 cm (16 cm x 13 cm)’dir. Satır sayısı 15’tir. Eserin tamamı 174 varaktır. Hattı harekesiz, okunaklı nesihtir. Metinde siyah, başlıklarda ise kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Kâğıt krem renkli, orta kalınlıkta, aharlıdır. 1-b’de eserin adı geçen tezhipli ser-levha bulunmaktadır. Her varak altın yaldızla çerçevelemiştir. Varakların b yüzleri müş’irlidir. Eserin deriden cildi üzerine ebru yapıştırılmıştır.

Eser istinsah tarihinin özelliklerini gösterir şekilde sanatlı bir dille başlar:

[1b] B‘ade’t-tesbîh-i Zü’l-celâl ve takdîs-i Lâ-yezâl ve hamd-i Hâzret-i Vâcibü’l-vücûd ve şenâ-i Cenâb-ı fâyizü’l-cûd be-‘aded-i kaçarât-ı gamâm

Eser Şu Şekilde sona ermektedir:

[174b] yıl olsa güne degin ve bu kitâb tamâm oldu temmet bi avni'l Allahü'l-Meliki'l-Vehhâb tarih sene 99

Bu satırlardan eserin hicri 1099 miladi 1687 yılında istinsah edildiği anlaşılmaktadır.

1.3. Eserin Konusu:

GiriŐteki ağır, ağdalı üslûbuyla müstensihe ait olduğu intibainı bırakan duadan sonra Ali b. Abdurrahman, eserini nasıl oluşturduğunu ve ölüp dirilerek, oğluyla karŐılaŐmasını anlatır. Ardından aŐađıdaki soruları sorup , cevaplarını verir.

Su 'âl : “ Haber vir bize ki Tañrı Te'âlâ bu cihânı kaç günde yaratdı?”.

Su 'âl : “Haber vir bize ki Tañrı Te'âlâ evvel ne nesne yaratdı?”.

Su 'âl : “Haber vir bize kim, Tañrı Te'âlâ [4b/01] bu yidi ıat göki yaratdı, adları nedür?”

Su 'âl : “Haber vir bize ki, Tañrı Te'âlâ yidi ıat yir yaratdı, anlaruñ âralığı ve kalınlığı ne ıadardur?”

Su 'âl : “Haber vir bize ki, bu yidi yirleruñ adları nedür?”

Su 'âl : “Haber vir bize ki, uçmaı ne yirdedür ve adları nedür?”

Su 'âl : “ Haber vir bize ki [5a/01] bu yidi ıamu ne yirdedür ve anlaruñ adları nedür?”

Su 'âl: “Haber vir bize ki, Zuhal feleginuñ ini ve ıaluñluđı [5a/05] ne ıadardur?”

Bu soru-cevap kısmından sonra eser bab'lara, bablar da fasıllara ayrılır.

I.Bab'da

- a. Yedi kat gökler
- b. Felekü'l-burûc
- c. Felekü'l-sevâbit
- d. Felek-i atlas
- e. Cebrail, İsrâfil, Mikail, Azrail; ayrıca Münkir, Nekir meleklerinden bahsedilir.

II.Bab'da

- a. Anâsır-ı Erbaa (od, hava, su, arz küresi)

- b. İklimler
- c. Büyük zelzeleler
- d. Dünyanın ahvali
- e. Gece ve gündüz
- f. Arabî ve Rûmî aylar
- g. Günler
- h. Mevsimlerden bahsedilir.

III.Bab'da

- a. Şehirler
- b. Nehirler
- c. Denizler
- d. Dağlar acayibinden bahsedilir.

Ali b. Abdurrahman eserini oluştururken âyetlerden¹, hadislerden², hikâyelerden³, halk inanışlarından⁴ yararlandığı gibi, bazı terimlerin diğer dillerdeki karşılıklarını⁵ vermiştir. Ayrıca 'Acâibü'l-Mahlûkât, teorik bir kitap olmakla yetinmez. Uygulanabilirliği tartışmalı olmakla birlikte okuyucusuna yol gösterip ona pratik

¹ Hâk te'âlâ Kurân-ı Kadîm'inde buyurur ki: Hâk te'âlâ Kurân-ı Kadîm'inde buyurur ki:

وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ (Mülk suresi 5. ayet) [15/b 4-5]

² Resul-ı Hazret şallallâhu 'aleyhi ve sellem buyurur: نصرت بالصباواهلكت عاده بالديور [21b/9-10]

³ Şeyh Ebû 'Ali bin Sînâ rivâyet ider: "Ānuñ zamanında Cürçân[a] bir demür pâresi iki yüz elli batman hevâdan düşdi. Pes dîvâra toğundi, dîvâra batdı, yine yire toğındı ve yire battı. Hâk kazdılar çıkardılar ve toğundığı âvâz üç fersah yola gitdi. Sulţân Maħmūd bunu işitdi, âdem veribdi Cürçân Begin'e ve âni diledi. Pes ağırlığından getürmediler. Cehd eylediler. Çok zaħmetle bir paresin verdiler. Diledi ki, andan bir kılıç düzdire. Ne kadar üstâdlar zaħmet çekdiler, başarmadılar. [23a/7-8-9-10-11-12-13-14-15]

⁴ Ve kaçan acele ħammândan çıkmış ve katı ħareket ve silkinmek ve sekirdemekden sonra ve gice şuşamağdan sonra çok içse, istiskâ getürür. [24b/3,4,5]

⁵ ...' Arab aña ümmü'n-nücüm dirler. [15a/14]

bilgiler¹ de aktarır. ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ın düzeni her ne kadar Kazvîni’nin düzenine uyuyorsa da Ali b. Abdurrahman’ın Edirne² ve Bursa³ şehirleri hakkında verdiği bilgilerden, başkalarının fikirlerine getirdiği yorumlardan⁴, özellikle de “Seyâhât itdüm. Bu ‘acâyib, ğarâyib esmâyı derc eyledüm. Kimin gördüm, kimin tevârihden çıkardum.”[2b/11-12-13] ifadesinden anlaşılacağı gibi Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı orijinal bir eser niteliği taşımaktadır.

1.4. Eserin Yazılış Tarihi

Eserin elimizdeki nüshası orijinal nüsha değildir ve Ali b. Abdurrahman’ın bu eseri ne zaman yazdığına dair bu nüshada bilgi bulunmamaktadır. Ancak içeriğine baktığımız zaman, Edirne şehriyle ilgili verdiği bilgilerden⁵ eserin Edirne’nin fethi olan 763/1362 yılından, hatta imar çalışmaları yapıp şehre İslâmi bir kimlik kazandırıldıktan sonra yazıldığı sonucuna varabiliriz. Yine İstanbul’dan bahsederken bu şehrin fethinden hiç

¹ Hâmel, Mirrihûn evidür ve Güneşün şerefidür ve Zuhalûn hübütdür ve Zührenün vebâlidür. Kaçan ki ây bu burca gire pâdişâhlar ve begler görmek eyü ola: hâcet taleb eylemek ve sefer eylemek berr ü bahrde dört ayaklu cânavar şatun almak ve kan almak ve hacamat itmek ve sünnet eylemek ve cebe giymek ve çeri ‘arz eylemek ve savaş eylemek ve âva varmak. Ve yaramaz: milk şatun almak ve evlenmek ve şirket eylemek pâyendân olmak müşhil içmek ve yapu yapmak ve ‘imâret eylemek. [7b/15,8a/1-2-3-4-5-6]

²...şehirler ve kal’alar çokdur. Ve n’imetlü, baĒlu, baĒcelü memleketdür .Ve şimdiki halde taht bu memleketdür.Ve bu kadîmde kücûrek şehrmiş ve buña **Edirne** dirler.[138a/02-04]

³...ve kal’alarının birisi **Bursa**’dur ki ,şimdiki halde taht dârü’l-mülk-i rumdur.Ve mu’azzam ‘imâretleri var.Ve bazarları arasta ve sarayları ve hamâmları ve kârbân sarayları ve ‘âli mescidleri ve medreseleri ve envâ’i kumaşları bu şehirde var.[135b/10-13]

⁴...ve ba’zı mühendisler eydürler ki: “Yir dâyim döner, kendü vasatı üzerine. Ve bu görünen hareket göĒün degüldür.” Ammâ bu kavı şaĒih degüldür. [26b/10-11]

⁵ **Edirne** dirler. Çünkü fetih olmuş, ‘imâretleri artmış ve dârü’l-mülk olmuş, Ēayetde n’imetlü şehirdür. Ve her narh ucuz olur.Ve mesâcid ve hamâmlar ve esvâk yapılmışdur.Ve bu , arz-ı rumdaki denizden irâkdür.Mu’azzam şehirler ve kal’alar var. [138a/04-07]

bahsedilmemesi¹ de eserin 1453 yılından evvel oluşturulduğunu göstermektedir. Bu bilgilerden hareketle eserin 1370 yılları civarında yazıldığı sonucuna varmak mümkündür.

1.5. Eserin Yazarı

Ali b. Abdurrahman'ın hayatıyla ilgili fazla malumata sahip değiliz. Hakkında elde ettiğimiz bilgiler 'Acâibü'l-Mahlûkât adlı eserinden ulaşabildiklerimizle sınırlı kalmıştır.

¹ Ve ulu şehirlerden birisi **Ḳoşantîniyye ve bu ki İştambul** üç bucaklı mu'azzam şehrdür. İki tarafı deniz ve bir tarafı kuru yirdür toḡuz mildür. Beḡâyet muḡkem bârusı var ve yüksekliḡi yigirmibir arşundur. Ve çevresinde bir faşl dâḡı çekilmiş ve ḡapuları çokdur, amma bir ḡapusu muşammatdur. Ya'nî bir paredendür ve altunla muraşş'a ḡılmışlar ve içinde bir mu'azzam ḡaşr var ki dörtyüz direk üzerine yapılmış Ḳoşantîniyye padişahınun taḡtıdur. Andan tâ o ḡapuya deḡin iki taraf cânavarlar dizmişler baḡırdan: fil ve bebr ve aslan ve ḡaplan ve sāyir ḡayvânât şûretinde. Ammâ beḡâyet sehmnâk ve bu ḡaşırda ve çevresinde envâ'î 'acâyib var. Cümleden bir minâre var ki ḡurşunla ve demür bendler ile berkitmişler. Her kâḡ ki yıl esse şalınur saḡa ve şola ve her tarafına egilse dibinde bir pâre açılır ve ḡalk kiremit pâresi ḡorlar; yine dutıcak ol kiremit pâresi un gibi olur. Ve bir minâre dâḡı var, bir pâre taşdan. Ḳapusu yokdur. Ve bir minâre dâḡı var, baḡırdan.bir pâre için mücevvef degüldür. Ve ortasında bir mu'azzam 'imâret var ki evâyilde tımarḡaneymiş. Şimdiki ḡalde ol kiliseleridür. Eḡrâf-ı memleket-i rumdan aña ziyarete gelürler, beḡâyet mu'azzam 'imâretdür. Ve yanında bir minâre düzmüşler ve evâyilde cemî'in baḡıra dutmuşlar ve bunun üzerine Ḳoşantîniyye melîkinun ḡabridür. Ve ḡabri üzerine bir ât düzmüşler baḡırdan. Ve Ḳoşantîn melîk üzerine binmiş. Yine baḡırdan ve eḡrafdan demür direkleriyle berkitmişler ve ânun saḡ ayaḡın havadan yaña ḡaldurmuş, şanasın ki yürümekdedür. Ve ol şûret ki üzerine binmiş bir elin açık, Şamdan yaña işâret eyler ve bir elinde toḡ tutmuş öylelik yoldan eḡrafdan gözüdür. Ve eydürler ki: "Eliyle Şamdan yaña işâret ḡılduḡı oldur ki bu memleket bu taraftan fetḡ ola." Ve ba'zı eydürler ki: "Ol toḡ üzerine yazılmışdur ki dünyayı tutdum tâ elümde bu toḡ gibi. Pes ecel erişecek elüm açık ḡaldı ki ḡic ihtiyâr elümde yoḡemiş."Ve bu şehriñ ortasında bir meydan var ki anda ât ḡoşarlarımış. Ortasında bir minâre ḡadarınca bir taş var baḡırdan. Kürsî üzerine şan'atla ḡomuşlar. Ve ḡaçan ki bir kişi ol taş üzerine ḡıkısa cem'i bu şehir andan görünür. Bu şehirde ve nevâḡiyetinde envâ'-ı ḡarâyib ve 'acâyib çokdur , ammâ bu ḡadar kāfidür.[136a/11-137a/10]

Ortadan kaybolma-dönme ve özellikle kahramanın geri döndüğünde kimliğini tanıdıklarına ispat etmek üzere, yalnızca kendisinin bilebileceği bir ipucuna işarette bulunması motifinden Ali b. Abdurrahman'ın yüz seksen yıl ömür sürdüğü ortaya çıkar ki bu da hayatıyla ilgili eserindeki her ifadenin gerçeklik payı taşımadığı, hatta kurmaca olduğu sonucunu gösterir.¹

Ali b. Abdurrahman'ın eğitim aldığına, Arapça bilgisine sahip olduğuna, bilgiye sadece tercüme yoluyla kaynaklardan ulaşmadığına gezip görerek de bilgi edindiğine yani seyyah olduğuna 'Acâibü'l-Mahlûkât eserinde bizzat kendisi değinmiştir.²

Eserini oluştururken faydalandığı kaynakların yirmi sekizi bulması (Türkay 1999:17) ve çeşitliliği de iyi bir eğitim aldığı görüşümüzü destekler niteliktedir. Bu eserleri zikretmesi de yazarın farklı bir yönüne ışık tutmakta, onun fikir namusuna sahip olduğunu göstermektedir.³

¹ Ben kim 'Ali bin 'Abdu'r-rahmân'um. Kader geçesine uğradum. Altmış yaşumda idüm, oğlum seksân yaşında idi, önümde öldi. Beyân ol vakt ki kader geçesine uğradum, Allah Te'âlâ'dan iki dilek diledüm: Benüm cânum kabz eyleye, kırk yıl yirde yatam, kırk yıl içinde uçmaqları ve şamuları görem. Allah Te'âlâ hâcetümi kabûl kıldı. Bir bağa girdüm. Yatdum ki uyuyam; Allah Te'âlâ cânum kabz eylemiş, andan soñra girü emr-i İlâhî irişdi, cânum gövdeme girdi. Tırdum, evüme geldüm. Benüm oğlum ki adı Muhammed idi o da oturur, kıocacık olmuş. İlerü vardum, selâm virdüm, selâmum aldı. Ben eyitdüm kim: " Ben 'Ali bin 'Abdu'r-rahmân." didi. Ol kıoca eyitdi: " Delü misin? 'Ali bin 'Abdu'r-rahman benüm atamdur, kırk yıldur öleli." Ben eyitdüm: " Sen Muhammed degül misin?" didüm. Eyitdi: "Olam, evet. Neden bilelüm ki sen 'Ali bin 'Abdu'r-rahman'sın?". Ben eyitdüm: " İşte falan yirde küpcükle mâl gömdüm. Çıkaruñ tâ kim bilesiz kim, ben 'Ali bin 'Abdu'r-rahmân'um." . Vardılar, ol dedüğüm yirde ol mâl[1] buldılar. Bildiler kim, ben 'Ali bin 'Abdu'r-rahmân'um. Yedi günden soñra oğlum öldi. Seksen yaşında idi, ben altmış yaşumda. Oğlumı kendü elümle gömdüm, andan soñra yüz yigirm[i] yıl 'ömür sürdüm. [02a/10-2b/11]

² Tevârih-i Muhammed-i Taberiyâ'dan cem' eyledüm ve bunuñ adın 'Acâyibü'l-Mahlûkât kıodum. [02a/09]

Seyâhât itdüm. Bu 'acâyib, ğarâyib esmâyı derc eyledüm. kimin gördüm, kimin tevârihden çıkardum. [02b/18]

³ haberlerüñ ğarâyibinden faşıllaruñ 'acâyibinden tevârihlerden tevârih-i Muhammed-i Taberiyâ'dan cem' eyledüm . [02a/08-10]

bu Kıazvî'nin kıavlidür ve ammâ Kıtâb-ı Meyâhic ve Menâhic'de gelmişdür. [05b/12]

Ali b. Abdurrahman'ın müçtehidleri sayarken Ebu Hanife'den bahsetmeyip Şafii'yi anması belki müellifin ait olduğu kültürel ve coğrafi muhit hakkında bize bazı ipuçları verebilir.¹

‘Acâibü'l-Mahlûkât'tan Ali b. Abdurrahman'ın hayatına dair ulaştığımız bir diğer bilgi de oğlunun adının Muhammed olmasıdır.²

Doğumu ve ölümü hakkında herhangi bir tarihe rastlamadığımız Ali b. Abdurrahman'ın hicri 800 civarında yaşadığı sanılmaktadır. (Şeşen 2000:643).

ve utü'l-ulüb kitabında Ebü Tâlib Mekki rahmetullah rivâyet ider[16b/04-05]

ve Kitâb-ı Kenzü'l-Bedâide Ebü İshâk İsfereñi getürmişdür ki[23b/01-02]

¹ Evvelki yüzde ‘Ömer ibn ‘Abdu'l-‘azîz rahmetullâhi ‘aleyh. İkincide Muhammed ibn İdrîs eş-Şâfi‘î. Ve üçüncide Ebu'l-ğiyâs Aħmed bin Şermiħ idi. Ve dördüncide Ebü Bekr bin Ebi't-Tıbb er-Râzi. Ve beşincide İmâm Ebü Hâmid Ğazâlî. Ve altıncıda İmâm Faħrî'd-dîn er-Râzi. Ve yedincide Ebü Yahya İmâm Muħyi'd-dîn en-Nevevî ve bir kıavlde İmâm Kıuşeyri r.a.. [32a/01-06]

² Benüm oğlum ki adı Muħammed idi o da oturur, kıocacıķ olmiş. [02b/02-03]

BÖLÜM 2: YAZILIŞ (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ

Okunaklı bir nesih ile yazılan metinde , imlâ bakımından tutarsızlık vardır. Gerek Türkçe kelimelerin, gerekse alıntı kelimelerin yazılışındaki yanlışlıklar bu tutarsızlığı ortaya koymaktadır. Bazen aynı sayfada aynı kelime farklı şekilde yazılmıştır.

doğar 13a/03 طغر doğar 13a/11 دوغر

Metin harekesiz olduğundan yazıldığı devrin dil özellikleri dikkate alınsa da imladaki düzensizlik bizi, dönemin imlâ anlayışı ile karşılaştırma yapmak için metnin imlâ özelliklerini ayrı bir bölümde ele almaya sevk etti. Bu bölümde kelimelerde ve eklerde yazılış özellikleri ayrı ayrı incelendi. Her yazılış için örnekler verilip bu örneklerin geçtiği yerler gösterildi.

2.1. Kelimelerde Ünlülerin Yazılışı

2.1.1. a ünlüsü

2.1.1.1. Ön seslerde

Ön seslerde a ünlüsünü karşılamak üzere ya medli elif (Ā) ya da elif (ʾ) kullanılmıştır.

Medli elif ile yazılanlar:

ādları 4b/01 أدلری

āğır 21a/15 آغر

Elif ile yazılanlar:

artar 5b/03 ارثر

almağ 10b/06 المق

2.1.1.2. İç Seslerde

İç seslerde a ünlüsü ya elif (ʾ) ile ya da devrin imlâ anlayışına göre üstünsüz gösterilmiştir.

Elif ile yazılanlar:

қан 8a/10 قان

балық 35b/03 بالق

Üstünsüz yazılanlar:

ağaç 13a/15 اغچ

batar 11b/14 بتر

2.1.1.3 Son Seslerde

Son ses durumunda a ünlüsü bazen elif (l) ile bazen he (ه) ile bazen de devrin anlayışına göre üstünsüz olarak gösterilmiştir.

Elif ile yazılanlar:

derya 29a/01 دريا

heva 20b/03 هوا

He ile yazılanlar:

arpa 15a/07 ارپه

halka 04a/06 خلقه

Üstünsüz yazılanlar:

orta-sında 26a/08 اورتسنده

yara-maz 8a/05 يرمز

2.1.2. e ünlüsü

2.1.2.1. Ön seslerde

Ön ses durumunda e ünlüsü daima elif (l) ile yazılmıştır.

ekin 8a/10 اكن

eser 21a/06 اسر

2.1.2.2. İç Seslerde

İç ses durumunda e ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

teni 20a/09 تنى

getürdi 25a/11 كتوردى

2.1.2.3. Son Seslerde

Kelime sonunda e ünlüsü he (ه) ile ya da devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

He ile yazılanlar:

gice 5a/15 كيجه

küre 26a/05 كره

Üstünsüz yazılanlar:

gice-de 15b/02 كيجده

depe-si 23b/10 دپسى

2.1.3. ı, i ünlüleri

2.1.3.1. Ön seslerde

Ön ses durumunda bu ünlüler elif (ا) ve bir örnekte ise elif ye (اي) ile yazılmıştır.

Elif ile yazılanlar:

ıraq 22a/15 اراق

ırmağ 35b/02 ارمق

içerü 24b/10 اچرو

iki 2a/13 اكى

Elif ye ile yazılanlar:

içün 17a/02 ايچون

irişmedin 18b/07 ايرشمدين

2.1.3.2. İç Seslerde

İç seslerde ı,i ünlüleri genellikle ye (اي) ile veya devrin anlayışına göre esresiz verilmiştir.

Ye ile yazılanlar:

bıñarlar 16b/02 بيكارلر

divar 9a/04 دېوار

Esresiz yazılanlar:

çıkardılar 25b/03 چقردلر

yir 4a/08 ير

2.1.3.3. Son Seslerde

Son seslerde bu ünlüler ye (ی) ile devrin anlayışına göre esresiz, bir örnekte ise he (ه) ile yazılmıştır.

Ye ile yazılanlar:

qarı 13b/06 قاری

kişi 29b/05 کشی

Esresiz yazılanlar:

qatı 25b/06 قات

iki-nci 28b/03 اکنجی

He ile yazılan:

İki 23a/08 اکه

2.1.4. o, ö ünlüleri

2.1.4.1. Ön Seslerde

Ön seslerde bu ünlüler ya elif (ا) ya da elif vav (وا) ile yazılmıştır.

Elif vav ile yazılanlar:

oq 08a/12 اوق

öküz 03b/14 اوکوز

Elif ile yazılanlar:

ötdüğünde 18a/07 ائدوکنده

öyken 24b/02 ائیکن

2.1.4.2. İç Seslerde

İç ses durumunda o, ö ünlüleri vav (وا) ile ya da devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

Vav ile yazılanlar:

koqar 24a/04 قوqار

yol 22a/15 یول

gök 03b/05 کوک

Ötresiz yazılanlar:

boğaz 24b/05 بغاز

döndü 34b/09 دندی

2.1.4.3. Son seslerde

Son ses durumunda o, ö ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

ço-dı 04a/03 قودی

2.1.5. u, ü ünlüleri

2.1.5.1. Ön Seslerde

Ön seslerde u,ü ünlüleri ya elif (ا) ya da elif vav (او) ile yazılmıştır.

Elif ile yazılanlar:

ulu 10a/13 الو

uğradım 30a/05 اگردم

Elif vav ile yazılanlar:

uçmak 4b/11 اوچماق

ucuzluk 13a/05 اوجزلق

üzüm 12b/10 اوزم

üç 12a/01 اوج

2.1.5.2. İç Seslerde

İç ses durumunda u, ü ünlüleri vav (و) ile ya da devrin anlayışına göre ötresiz karşılanmıştır.

Vav ile yazılanlar:

uyuzı 24b/11 اویوزی

henüz 4a/11 هنوز

Ötresiz yazılanlar:

ucuzluk 13a/05 اوجزلق

üzüm 12b/10 اوزم

2.1.5.3. Son seslerde

Son ses durumunda u, ü ünlüleri vav (و) ile veya devrin anlayışına göre ötresiz karşılanmıştır.

Vav ile yazılanlar:

şaru 4b/04 صارو

kedü 14b/11 كدو

Ötresiz yazılanlar:

bu-ña 05b/04 بكا

büyü-kdür 17a/09 بيكدر

2.2. Eklerde Ünlülerin Yazılışı

2.2.1. Türetme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı

2.2.1.1. İsim Türeten Eklerde Ünlülerin Yazılışı

2.2.1.1.1. İsimden İsim Türeten Ekler

+an

Metnimizde elif (ا) ile veya üstünsüz olarak yazılmıştır.

oğl+an 8b/07 اوغلان

oğl+an+cuğdan 25a/06 اغلنجدن

+cı

Ekin ünlüsü ye (ی) ile ya da esresiz gösterilmiştir.

āv+cı 11a/14 آوجی

yardım+cı+ları 19a/04 يردمجلری

+cUK

Ekin ünlüsü vav (و) ile veya devrin anlayışına göre ötresiz gösterilmiştir.

oğlan+cuğ+dan 25a/06 اغلنجدن

ğarı+cuğ 35a/11 قرجق

küp+cük+le 02b/07 کوپچوكله

+daş

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz gösterilmiştir.

ğar+daş+um 33/02 قردشم

ğar+daş+lığa 35b/11 قردشله

+düz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz gösterilmiştir.

gün+düz 12a/05 كندز

gün+düz+dür 05a/15 كندزدر

+KI

Ekin ünlüsü ye (ی) ile yazılmıştır. Ek uyuma girerek ğı şeklinde bulunur.

evvel+ki 4b/01 اولكى

altında+ğı 30b/11 التندهغى

+IU

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

ayağ+lu 8a/03 ايقلو

dane+lü 24b/15 دانلو

+IUK, +lİK

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre düz ünlülerde esresiz, yuvarlak ünlülerde ise ötresiz olarak yazılmıştır.

ğız+lık 12a/12 قزلق

ğuru+luğ 29a/09 قرولق

gün+lük 22a/15 كنلك

+(U)ncI

Ekin ilk ünlüsü ötresiz, ikinci ünlüsü ise hep ye (ی) ile yazılmıştır.

toğuz+uncı 13a/10 طقوزنجى

üç+üncü 20b/15 اوچنجى

+rek

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

yig+rek 24b/08 يكرک

+süz

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

tefavüt+süz 5a/08 تڤاوتسوز

2.2.1.1.2. Fiilden İsim Türeten Ekler

-e

Ek he (ه) ile yazılmıştır.

çevr-e 26b/04 چوره

-gü

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

Sev-gü+lü[I]erüñ 35b/05 سوکولورک

-ıcı

Ekin ilk ünlüsü devrin anlayışına göre esresiz , son ünlüsü ye (ی) ile yazılmıştır.

yaz-ıcı+lar 11b/02 یازجیلر

-K

büyü-k 17a/05 بیوک

şovu-ķ 30b/09 سوق

dile-k 02a/13 دلك

-ku

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

uy-ķu 21b/05 ايقو

-me

Ekin ünlüsü he (ه) ile yazılmıştır.

sür-me 33a/10 سرمه

-mAK

Ekin ünlüsü hep devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

sat-mağ 10a/01 صتمق

vir-mek 8b/10 ورمك

-mur

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

yağ-mur 12a/03 يغمور

yağ-mur-lar 12a/03 يغمورلر

-u

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

tol-u 20a/11 طلو

koğ-u+sı 32b/09 قخوسي

-UK

Ekin ünlüsü vav (و) ile veya devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

buyr-uğ+ı 3a/13 بيروغى

del-ük 17b/07 دلوك

aç-uğ 24b/09 اچق

-Un, -in

Ekin ünlüsü düz ünlülerde ye (ي) ile, yuvarlak ünlülerde ise vav (و) ile yazılmıştır.

ek-in 10a/06 اكين

şat-un 11a/15 صاتون

düt-ün 3b/03 دنون

2.2.1.2. Fiil Türeten Eklerde Ünlülerin Yazılışı

2.2.1.2.1. İsimden Fiil Türeten Ekler

+a-

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

yarlıg+a-r 34b/08 يرلغر

+la-

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

av+la-rlar 30a/06 اولرلر

yumurt+la-r 25a/15 يمرطرلر

2.2.1.2.2. Fiilden Fiil Türeten Ekler

-Ar

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

çık-ar-dum 2b/13 چکردم

gid-er-mek 10b/06 كدرمك

-Der

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ya üstünsüz ya da he (ه) ile yazılmıştır.

gön-der-mek 8a/10 كندرملك

gös-ter 4a/08 كستر

-dUr

Ekin ünlüsü vav (و) ile veya devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

tol-dur-ur 21b/12 طلدورر

bil-dür-e 31b/10 بلدوره

-(ü)l, -(ı)l

Ekteki düz ünlüler devrin anlayışına göre esresiz , yuvarlak ünlüler devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

aç-ıl-dı 29b/01 اچلدى
dök-ül-ür 14a/12 دكلور

-mA

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

ğurtul-ma-dı 25a/06 قرتلمدى
es-me-se 21a/09 اسمسه

-(I)n

Ek düz ünlülü tabanlardan sonra devrin anlayışına göre esresiz , yuvarlak ünlülü tabanlardan sonra devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

silK-in-mek 24b/03 سلكنمك
bul-un-maz 22b/01 بولنمز

-(I)ş

Ekteki düz ünlülü tabanlardan sonra devrin anlayışına göre esresiz, yuvarlak ünlülü tabanlardan sonra vav (و) ile yazılmıştır.

ğar-iş-ur 22b/04 قرشور
çek-iş-mek 11b/04 چكشمك
toz-uş-ub 20a/14 طوزوشب

-t

işla-t-san 24a/06 اصلاتسك

-tür

Ekin ünlüsü vav (و) ile veya devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

ge-tür-di 25a/11 كتوردى
ge-tür-mek 09a/11 كترمك

-ür

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

bit-ür-di 3a/03 بتوردى

2.2.2. İşletme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı

2.2.2.1. İsim İşletme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı

2.2.2.1.1. Çokluk Eki

+lAr

Ekin ünlüsü her zaman devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Ağaç+lar 29b/03 اغچلر

beg+ler 8a/02 بکلر

2.2.2.1.2. İyelik Ekleri

Teklik 1. şahıs iyelik eki +(U)m

Ekin yardımcı ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

ata+m+dur 2b/05 آتمدر

can+um 2a/13 جانم

öñ+üm+de 2a/12

Teklik 2. şahıs iyelik eki +(U)ñ

Ekin yardımcı ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

dünyā+ñ 30b/04 دنياك

qat+uñ+a 29b/08 قاتكه

‘ömr+üñ+üñ 32a/09 عمركك

Teklik üçüncü şahıs iyelik eki +(s)I

Kendisinden sonra ek gelmemişse ekin ünlüsü ye (ى) ile yazılmıştır.

boyn+ı 3b/10 بوینی

in+i 28b/07 اینی

gice+si 11b/10 كيجسى

şaru+sı 26a/06 صاروسى

Eğer kendisinden sonra bir hal eki gelmişse ekin ünlüsü devrin anlayışına göre esresiz yazılmıştır.

baş+ı+nı 33b/01 باشنى

ara+sı+nı 3b/07 ارهسنى

dib+i+ne 18b/09 دبنه

iki+si+nde 13b/09 اكسنده

Teklik üçüncü şahıs iyelik eki bazı yerlerde yuvarlak ünlülü geçmektedir.

göz+ü+niñ 16b/11 كوزنك

uc+u+nı 27a/02 اوجنى

Çokluk 1. şahıs iyelik eki +(U)mUz

Ekin yardımcı sesi vav (و), ünlüsü ise devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

atalar+umuz 30a/11 اتلرومز

dedeler+ümüz+den 30a/15 ددملرومزدن

Çokluk 2. şahıs iyelik eki +ñüz

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

yir+ñüz 19a/05 يركوز

Çokluk üçüncü şahıs +lArI

Ekin ilk ünlüsü her zaman üstünsüz, ikinci ünlüsü ise kendinden sonra ek gelmemişse hep ye (ى) ile ek gelmişse ya ye (ى) ya da devrin anlayışına göre esresiz yazılmıştır.

balık+ları 25b/07 بالقلىرى

beg+leri 32b/01 بكلىرى

üzer+leri+ne 02a/06 اوزرلىرىنه

şu+ları+nı 16b/10 صولرنى

iş+leri+ne 11b/05 اشلرنه

2.2.2.1.3. Hal Ekleri

Genitif eki +(n)Uñ

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

anlar+uñ 5a/01 انلرك

bugün+üñ 33a/08 بوگونك

bu+nuñ 29b/15 بئك

gökü+nüñ 20b/02 كوكنك

qamular+uñ 34b/07 قمولارك

Akkuzatif eki +(n)I , +n

Ekin ünlüsü ye (ى) ile gösterilmiştir.

balıg+ı 25b/02 بالغى

yir+i 30a/07 يىرى

ucu+nı 27a/02 اوچنى

gözi+ni 21b/12 كوزنى

arası+n 3b/05 ارەسن

paresi+n 23a/12 پارەسن

Datif eki +A

Ekin ünlüsü he ile yazılmıştır.

ağac+a 23a/05 اغاجە

gökün+e 35a/01 كوكنە

Lokatif eki +dA

Kendinden sonra ek gelmiyorsa he (ە) , ek geliyorsa ya he (ە) ya da devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

orta+da 26a/08 ارتدە

gün+de 32b/10 كندە

ortasın+da+ki 26b/14 ارتسندهكى

için+de+ki 20a/11 اچندهكى

dünya+da+ki 16b/11 دنيادىكى

deñizler+de+ki 03a/01 دكزلردكى

Ablatif eki +dAn, +din

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz ve +din şekli ise sadece bir yerde kullanılmış, o da esresiz yazılmıştır.

ħammam+dan 24b/03 حمامدن

kişi+den 29b/14 كشدن

öñ+din 18a/15 اكدن

Eşitlik eki +cA

Bu ekin ünlüsü metinde he (ه) ile veya üstünsüz yazılmıştır.

bun+ca 18b/11 بونجه

yir+ce+dür 05a/09 يردد

Yön eki +ra ; +ArU

+ra eki he (ه) ile yazılmıştır.

šoñ+ra 2b/01 صكره

+ArU ekinin ilk ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz , son ünlüsü ise devrin anlayışına göre vav (و) ile yazılmıştır.

yuk+aru 05b/10 يقرو

iç+erü 24b/10 اچرو

İnstrumental eki +(i)lA

Ekin ünlüsü he (ه) ile yazılmıştır.

mıħ+la 27a/09 ميخله

ānuñ+la 6b/04 آنوكله

‘Uṭarid+le 11a/13 عطاردله

ħareket+ile 06a/04 حركتله

Soru eki +mI

Ekin ünlüsü daima düzdür ve esresiz gösterilmiştir.

degül mi+sin 02b/05 دكلمسن

بالقمر 04a/12 mı+dur balık

2.2.2.2. Fiil İşletme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı

2.2.2.2.1. Şahıs Ekleri

Birinci şahıs ekleri

Teklik 1. şahıs eki

-m

Görülen geçmiş zaman çekimiyle:

قلم 30a/10 m-ldu kıldu

İstek çekimiyle:

اولم 2b/06 m-ola

-em

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Geniş Zaman çekimiyle:

دلرم 27a/04 em-diler

Çokluk 1. şahıs eki

-vUz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

İstek çekiminde:

چقوز 19b/06 vuz-ıça

Şart çekiminde:

دلسوز 03a/11 vüz-dilese

-Uz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

Geniş zaman çekiminde:

طوترز 33a/02 uz-tutar

بلمز 29b/15-üz bilmez

-k

Görülen geçmiş zaman çekiminde:

يرتدك 3a/09-k yaratdu

دلديك 3a/11-k diledü

İkinci şahıs ekleri

Teklik 2. şahıs ekleri

-sIn

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre esresiz yazılmıştır.

Geniş zaman çekiminde:

قونرسن 32a/10-sın konar

كوررسن 30a/08-sin görür

İstek çekiminde:

قرشدرهسن 24a/07-sın karşıdura

-ñ

Görülen geçmiş zaman çekiminde:

اتديك 31a/09-ñ itdü

Şart çekiminde:

اصلتسك 24a/06-ñ ıslatsa

Çokluk 2. şahıs şeklinde

-sIz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre esresiz yazılmıştır.

Geniş zaman çekiminde:

صونرسز 19a/06-sız şunar

İstek kipi çekiminde:

بلهسز 2b/07-siz bile

-ñUz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

Emir kipi çekiminde:

ıuru-ñuz 19b/09 طوركز

Birleşik zaman çekiminde:

dilerse-ñüz 19a/06 دلرסקوز

Üçüncü şahıs ekleri

-lAr

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Geniş zaman çekiminde:

ıutar-lar 28a/08 طوترلر

ister-ler 17a/01 استرلر

Görülen geçmiş zaman çekiminde:

durdı-lar 27a/08 دردلر

itdi-ler 25b/07 اتدلر

Öğrenilen geçmiş zaman çekiminde:

kılmış-lar 28b/12 قلمشلر

dimiş-ler 28b/06 دمشلر

Şart kipi çekiminde:

ıursa-lar 18a/08 طورسلر

dökse-ler 16b/10 دکسهلر

İstek kipi çekiminde:

vara-lar 28a/09 ورملر

seçe-ler 28b/13 سچلر

2.2.2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri

Haber kipleri

Görülen geçmiş zaman –dİ

Ekin ünlüsü teklik ve çokluk 1. ve 2. şahıslarda daima yuvarlak , 3. şahıslarda ise düzdür. Yuvarlak ünlü ötresiz, düz ünlü ye (ى) ile veya esresiz yazılmıştır.

Teklik 1. şahıs kı1-du-m 30a/10 قلدم

gir-dü-m 02a/15 كردم

Teklik 2. şahıs it-dü-ñ 31a/09 اتدك

Teklik 3. şahıs ol-dı 21b/13 اولدى

iriş-di 02b/01 ارشدى

Çokluk 1.şahıs yaratduk 03a/09 یرتدك

dile-dü-k 3a/11 دلدك

Çokluk 3.şahıs kıo-dı-lar 03b/13 قودلر

gör-di-ler 25b/03 كوردلر

Görülen geçmiş zaman birleşik çekimi:

ses-dilerdi 25a/10 كسدلردى

tüt-dıysa 33a/03 طوتديسه

gidebil-dilerse 27a/10 كدبيلدرسه

Öğrenilen geçmiş zaman –mİş (I=ı,i)

Ekin ünlüsü her zaman devrin anlayışına göre esresiz yazılmıştır.

Teklik 3. şahıs kıpla-mış 27b/12 قپلمش

eyle-miş 2b/01 ايلمش

Çokluk 3.şahıs kı1-mış-lar 07a/10 قلمشلر

di-miş-ler 28b/06 دمشلر

Öğrenilen geçmiş zamanın birleşik çekimi:

yapıl-mışdı 29b/01 ياپلمشدى

git-mişdi 25a/09 كتمشدى

Geniş zaman

-r

Teklik 1.Şahıs dile-r-em 27a/04

Teklik 3. şahıs di-r 22b/08 در

Çokluk 3.şahıs iste-r-ler 17a/01 استرلر

-Ar

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Teklik 2. şahıs k̄on-ar-sın 32a/10 قونرسن

geç-er-sin 32a/10 كجرسن

Teklik 3. şahıs k̄alk-ar 12a/15 قلقر

bit-er 29b/03 بتر

Çokluk 1.şahıs t̄ut-ar-uz 33a/02 طوترز

Çokluk 2.şahıs şun-ar-sız 19a/06 صونرسز

Çokluk 3. şahıs t̄ut-ar-lar 28a/08 طوترلر

biç-er-ler 30a/03 بچرلر

-Ur

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

Teklik 2. şahıs ḡör-ür-sin 30a/08 کوررسن

Teklik 3. şahıs b̄ıraç-ur 22b/07 برقر

vir-ür 17b/14 ورر

Çokluk 3. şahıs ol-ur-lar 35a/09 اولرلر

Geniş zamanın birleşik çekimi:

k̄al-urđı 16b/09 قلوردی

gel-ürđı 29b/06 كلوردی

ç̄ıç-arsa 22a/10 چفرسه

dile-rlerse 07b/10 دلرلرسه

Geniş zamanın olumsuzu

-mAz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Teklik 2. şahıs kıl-maz-sın 30b/03 قلمزسن

Teklik 3. şahıs bul-maz 30b/13 بولمز

çek-mez 25a/01 چکمز

Çokluk 1.şahıs bil-mez-üz 29b/15 بلمز

Çokluk 3.şahıs çık-maz-lar 14a/05 چقمزلر

Dilek kipleri

İstek kipi –A

Ekin ünlüsü he (ه) ile veya devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

Teklik 1. şahıs tut-a-m 33a/03 طوتم

id-e-m 29b/09 ایدم

Teklik 2. şahıs qarışdur-a-sın 24a/07 قرشدرهسن

Teklik 3. şahıs çık-a 22b/07 چقه

id-e 18a/02 ایده

Çokluk 1.şahıs çık-a-vuz 19b/06 چقوز

Çokluk 2.şahıs bil-e-siz 2b/07 بلهسز

Çokluk 3.şahıs var-a-lar 28a/09 ورهلر

seç-e-ler 28b/13 سهچلر

Şart kipi -sA

Ekin ünlüsü kendinden sonra ek gelmediğinde he(ه) ile ek geldiğinde ise üstünsüz yazılmıştır.

Teklik 2. şahıs ıslat-sa-ñ 24a/06

Teklik 3. şahıs kıl-sa 18b/14 قلسه

çek-se 33a/10 چکسه

Çokluk 1.şahıs dile-se-vüz 03a/11 دلسوز
Çokluk 3.şahıs ʈur-sa-lar 18a/08 طورسلر
dök-se-ler 16b/10 دکسهلر

Emir kipi

Teklik 1. şahıs

-ayım

Ünlüler harekesiz yazılmıştır.

bıraḡ-ayım 19b/03 برقیم

Teklik 3. şahıs

-sUn

Ekin ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

ol-sun 02a/01 اولسون

eyle-sün 33a/04 ايلسون

Çokluk 1. şahıs

-AlUm

Ekin ünlüleri harekesiz yazılmıştır.

ʈur-alum 19b/07 طورلم

bil-elüm 02b/07 بللم

Çokluk 2. şahıs

-(u)ñuz

Ekin yardımcı sesi vav (و) ile veya ötresiz, ikinci ünlüsü ise ötresiz yazılmıştır.

ʈur-uñuz 19b/09 طورکز

var-uñuz 19b/09 واروکز

2.2.3. Bildirme Eklerinde Ünlülerin Yazılışı

Teklik 1. şahıs +am

Ekin ünlüsü üstünsüz yazılmıştır.

لایقم+lāyīq+am 33a/02

Teklik 2. şahıs +sIn

Ekin ünlüsü esresiz yazılmıştır.

عبدالرحمن سن 02b/06 +sIn+r-Abdu'

دلومسن delü mi+sin 02b/04

Teklik 3. şahıs +dUr

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

آتمدر 2b/05 +dur+atam

درتدر 19b/11 +dür+dört

2.2.4. Fiilimsilerde Ünlülerin Yazılışı

2.2.4.1. Sıfat-Fiiller (Partisipler)

-(y)An

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

قطن ümmetlerüñ 28a/15 -an+qal

دütünden 03b/04 -en+gid

-esi

Ekin ilk ünlüsü üstünsüz, son ünlüsü ise y (ی) ile yazılmıştır.

bu giceye degin 34b/07 -esi+gel

-dUK

Ekin ünlüsü ya vav (و) ile ya da devrin anlayışına göre ötresiz karşılanmıştır.

طقتدغی 29a/13 -dUK+toqun

git-düg-i 26a/15 كندوكى ٲarafdan

-maz

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

yara-maz 24b/10 ٲرمز ٲođuları

2.2.4.2. Zarf-Fiiller (Gerundiumlar)

-e

Ekin ünlüsü he (ه) ile yazılmıştır.

gid-e-bildilerse 27a/10 كدهبلدرسه

-eli

Ekin ilk ünlüsü üstünsüz, son ünlüsü ise y (ي) ile yazılmıştır.

öl-eli 02b/05 اوللى

-dükçe

Ekin ilk ünlü ötresiz, ikinci ünlü ise he (ه) ile yazılmıştır.

it-dükçe 29a/08 اتدكجه

-dukda

Ekin ilk ünlüsü ötresiz, ikincisi ise he (ه) ile yazılmıştır.

ol-duğda 20a/09 اولدقده

ol-duğda 25a/06 اولدقده

-IcAk

Ekin ilk ünlüsü esresiz, ikinci ünlüsü üstünsüz yazılmıştır.

gir-icek 26a/14 كرجك

çağ-ıcağ 20a/10 ٲقٲق

-Inca

Ekin ilk ünlüsü esresiz, ikinci ünlüsü he (ه) ile yazılmıştır.

yum-inca 16a/05 یمنجه

ارمينجه 23a/04 ince-irmey

-ken

Ekin ünlüsü devrin anlayışına göre üstünsüz yazılmıştır.

انرکن 22a/12 iner-ken

کدرکن 25a/05 gider-ken

-medin

Ekin ilk ünlüsü üstün, ikincisi ye (ى) ile yazılmıştır.

ايرشمدين 18b/07 iriş-medin

-Up

Ekin ünlüsü ya vav (و) ile ya da devrin anlayışına göre ötresiz yazılmıştır.

بلوب 24a/11 bul-up

ايدب 17a/02 id-üp

BÖLÜM 3: SES BİLGİSİ

3.1. Ünlüler

3.1.1. Ünlü değişimleri

İncelediğimiz eserin yazara ait nüshasının bulunmaması, elimizdeki nüshanın tek olması, bu nüshanın istinsahının eserin ilk yazıldığı 14.yy'a değilde 17.yy'a ait olması ve metinde hareke kullanılmaması nedeniyle ünlü değişimlerini tespit etmekte güçlük çekilmişse de gerek kelime tabanlarında gerek eklerde yer alan ünlülerde çeşitli sebeplerle meydana gelen değişiklikler görülmüştür.

3.1.1.1. i>e değişmesi

Bütün eski metinlerde olduğu gibi i/e meselesi 'Acâibü'l-Mahlûkât'ta da karışıktır. Eskiden beri ilk hecede görülen değişimler (i>e, e>i, i>è, e>è, è>e) bu meselenin kesin ispatını zorlaştırmıştır. Bu değişiklikler sadece eski devrelere ait değil, günümüzde de Türk lehçelerinde aynı şekilde ikilik gösteren ünlülerin varlığı bilinmektedir (Arat, 1992: 119).

Bu meseleyle ilgili bazı araştırmacılar (Banguoğlu, Mansuroğlu, Çağatay) Eski Anadolu Türkçesinde yazılışları i olan sesi kapalı e olarak okuma yolunu seçmişlerdir, bazı araştırmacılar (Korkmaz, Timurtaş) ise metinlerde bu şekilde olan kelimeleri imlâlarına bağlı kalarak okumayı tercih etmişlerdir (Kırbaç, 1999:58). Çalışmada son görüş esas alınarak metin yazılışlara uygun olarak okundu.

Metnimizde e ve i'li şekiller birlikte kullanılmaktadır.

yil ييل Te'ālā yil yaratdı 4a/14

yel يل yel esmege başlar12b/02

Metnimizde i yazılıp günümüzde e telaffuz edilen kelimeler vardır.

gice hem gice yıldızı 5a/15

in Zuhal feleginüñ ini ve kaluñluğu 5a/05

iriş- yire irişmedin İbrāhimle yire geldi 18b/07

vir- haber vir bize ki 2b/13

yir yir anuñ arķasındadır 4a/12

Eski Türkçede e ünlüsü taşıyıp metnimizde de e'li olan, fakat bu gün i ünlüsü taşıyan kelimeler vardır:

eyü Nev-i mezmumdur, yağsa be-gâyet eyüdür. 14b/05

3.1.2. Ünlü türemesi

Türkçede yan yana bulunmaları mümkün olmayan konsonantların yabancı asıllı kelimelerde yan yana bulunması nedeniyle bu tür kelimelerin konsonantları arasında ünlü türemesi görülmektedir.

‘ömür andan şoñra yüz yigirm[i] yıl ‘ömür sürdüm 2b/11

şehir Ammā şehirleri ve köyleri ve zirā‘ atleri yoğdur 28a/07

3.1.3. Ünlü düşmesi

Ünlü düşmesine kelime ortasında rastlamaktayız. Vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi eski devrelerden beri var olagelmıştır.

ağız>ağzında Pes ağzında çoıışdur 18a/01

buyur->buyruğı ivmek Tañrı buyruğı degül şeytān işidür 3a/13

çevir->çevresin şu yirüñ çevresin almışdur 26a/10

eyit>eydür ve ‘Arab eydür 13a/04

oğul>oğlan oğlan südden kesmek ve āt çoşmak 8b/07

oyun>oynamak şaτραnç oynamak 11a/15

ğarın>ğarnında ğarnında necāt buldı 32b/02

uyu->uyku uyku getirür 21b/05

3.1.4. Birleşme

Türkçede kelime köklerinde yan yana iki ünlünün bulunması söz konusu olmadığından, ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir kelime veya ek geldiğinde ünlülerden biri düşmekte ve birleşme oluşmaktadır. Metnimizdeki örnekler şunlardır:

böyle<bu+eyle	Pes yağmur kaçraları böyle olıcağ 16a/15
şol<şu+ol	şol kadar dutar ki 31a/01
şöyle<şu+eyle	Şöyle ki, bağıdum gögi asradan gördüm 31a/03

3.1.5. Ünlü uyumu

3.1.5.1. İncelik-kalınlık bakımından

Metnimizde kelime köklerinde ve eklerde incelik-kalınlık uyumu tamdır. Bugün uyum dışında kalan +ki aitlik ekinin Eski Anadolu Türkçesi devresinde hem ince hem de kalın şekli mevcuttur. Bu çift şekillilik Eski Türkçe’de de vardı. Metnimizde bu ek, uyuma girmiş olarak kullanılmaktadır:

altındağı Yir altındağı şulardan buğâr 30b/11

Diğer taraftan –ken gerundium eki, bugün olduğu gibi daima incedir.

hâzırken Bir gün hâzırken iki kişi da‘ vâya geldiler 19a/10

3.1.5.2. Düzlük-yuvarlaklık bakımından

Eski devirlerden günümüze kadar düzlük-yuvarlaklık uyumu incelik-kalınlık uyumu kadar sağlam değildir. Eski Türkçe’de ve günümüzde düz ünlü taşıyan kelimelerin Eski Anadolu Türkçesi yuvarlak ünlü taşıdığı görülmektedir. Bu hadise devrin en önemli özelliklerinden biridir. Bu ses olayının bazı sebepleri olmakla birlikte herhangi bir sebebe bağlı olmaksızın da gerçekleştiği görülmektedir.

Bu yuvarlaklaşma durumunu kelime tabanlarında ve köklerinde olmak üzere iki başlıkta ele aldık.

3.1.5.2.1. Kelime tabanlarında yuvarlaklaşma

Sızıcılışma sebebiyle:

ayru<<adırg	her biri birisinden ol keyfiyyetle ayrudur 20a/06
kapu<kapıg	bu âyda hayrlar kapusını açmışdur 33b/05

Dudak ünsüzleri sebebiyle:

yavuz<yabız bir zālīm yavuz du‘ā kılsa 34a/13
demür<temir demūri yaqar eridür 23a/05

Yapım eklerindeki yuvarlak ünlü sebebiyle:

-(U)K

açuq fezāsı açuq ola 24b/09
ayruq ol oqlancuqdan ayruq kimse qurtulmadı 25a/06
delük cinnīlerūñ sāğışınca delük var 17b/08

3.1.5.2.2. Eklerde yuvarlaklaşma

Ünlüsü aslında yuvarlak olan ekler:

-Up Gerundium eki pes güneşle taḥlīl bul-up 24a/11
-dUK Partisip eki toqun-duğ-ı āvāz üç fersaḥ yola gitdi 23a/10
-dUr Faktitif eki yüzini ve gözini tozla toḥ-dur-ur 19b/06
-Ur Faktitif eki muqarin olsa, nuḥūsetin art-ur-ur 5b/06
-sUn Emir eki cemī‘ i-i enbiyā ve mürselīn üzerine ol-sun 2a/01
+dUr Bildirme eki zi’l-ḥicce bu dāḥı ḥaram aylardan+dur 35b/04
-ku Fiilden isim yapma eki uyqu getürür 21b/06

Ünlüsü sonradan yuvarlaklaşan ekler:

+(U)m, +(U)mUz İyelik eki atalar+umuz ve dedeler+ümüz hergiz bunda deñiz
görmedük 30a/11
+(U)ñ, +ñUz İyelik eki Hızır ‘aleyhisselām senūñ qat+uñ+a gele 29b/08
sizūñ yir+ñüz qatında bir tepsi 19a/05
+Uñ Genitif eki bu dünyān+uñ aḥvāli müteğayyirdür 28b/05
+IU İsimden isim yapma eki ānuñ şūrında cem‘ i cān+lu cānavarlaruñ 17b/07
-dUm Görülen geçmiş zaman eki bir bağa gir-düm 02a/15
-dUñ Görülen geçmiş zaman eki mes’ele su’āl it-dūñ 31a/09

-dUK Görülen geçmiş zaman eki	L̄ikin dile-dük kim 03a/11
-Uz Çokluk 1. şahıs eki	lā-cerem biz de tutar-uz 33a/02
-AlUm Çokluk 1. şahıs emir kipi	İlāhī yirde tur-alum, ʿ ibādet kıl-alum 19b/07
-Ur Geniş zaman eki	sāğışın Allah bil-ür 19a/04
-dUKÇA Gerundium eki	pes güneş eṣer it-dükçe 29a/08
-dUkdA Gerundium eki	ğāyet hafīf ṣāfī ol-duḡda 20a/08
+cUk İsimden isim yapma eki	aña qarı+cuḡ şovuḡı dirler 35a/11
-U Fiilden isim yapma eki	Yusuf gönleḡi ḡoḡ-u+sı geldi 32b/09
-mur Fiilden isim yapma eki	yaḡ-mur ve yil ve şovuḡ ḡardan

Düz ünlü taşıyan ekler:

+I Akkuzatif eki	Hüseyn-i şehidün başın+ı 33b/01-2
+I İyelik eki	ipün bir uc+ı+nı 27a/02
-mI Soru eki	sen Muhammed degül +mi+sin? 2b/05
+cI İsimden isim yapma eki	ʿ avānı ve yardım+cı+ları var ki 19a/04
+lIK İsimden isim yapma eki	beş yüz yıl+lıḡ yol kıldı 3b/05
+(U)ncI İsimden isim yapma eki	Dörd+ünci göḡün adı Māʿ addur 4b/03
-dI Görülen geçmiş zaman eki	bugün oruç dut-dılar 32b/14
-mİş Öğrenilen geçmiş zaman eki	Çoḡ ḡavādiṣ bu āyda vākiʿ ol-miş 34a/04
-sIn Teklik 2. şahıs bildirme eki	sen ʿ Ali bin ʿ Abduʿr-rahman+sın 02b/06
-sIn Teklik 2. şahıs eki	bir menzilden geçer-sin 32a/10
-sİz Çokluk 2. şahıs eki	ne yirde dilerseñüz, şunar-sız 19a/06
-IcAK Gerundium eki	yidi fersaḡ ilerü gir-icek 26a/14
-IncA Gerundium eki	ta şuya irme-y-ince 23a/04

3.2. Ünsüzler

3.2.1. Sızıcılışma

3.2.1.1. k>h değişmesi

Türkçe kelime başlarında h sesi bulunmaz. Bugün kelime başında h sesi bulunan kelimeler Eski Türkçe'de k sesi ile başlamaktaydı. Eski Anadolu Türkçesi'nde de kelime başlarında k sesi bulunmaktadır. Sonraki yüzyıllarda kelime başındaki k sesi h olmuştur. Bugün h olup metnimizde k sesi kullanılan örnek şudur:

ƘanƘı:hangi oturduğı yirden ƘanƘı iƘl̄ime dilerse 19a/06

Kelime içindeki ve sonundaki k>h değişikliği ise Eski Anadolu Türkçesinde karışık bir durum göstermektedir. Kelimelerin hem h'lı hem k'lı şekli karşımıza çıkmaktadır. Zamanla k'lı şekiller Osmanlı sahasında , h'lı şekiller ise Azerbaycan şivesinde umumîleşmiştir.

Metnimizde de k ve h'lı şekiller bir arada kullanılmıştır.

k/ > h/

Ƙoęu bu günde Yusuf gön̄legi Ƙoęusu geldi 32b/09

Ƙoęu yaramaz Ƙoęuları olmaya 24b/10

3.2.1.2. ğ/ > v/ değişmesi

şovuk < şoğuk Vağtinde şovuk şınur ve yel eser 13a/15

3.2.1.3. b>v değişmesi

3.2.1.3.1. #b > #v

Eski Türkçede bazı kelime başındaki b'ler Eski Anadolu Türkçesi'nde v olmuştur.

var < bar her Ƙanadında yüz Ƙanadı var 18b/03

vir- < bir- anı İsrāfil'e virdi 18a/01

viribi- < biribi- her yüz yıl başında bir 'ālimi viribidi 33a/14

3.2.1.3.2. b# > v#

av < ab oğ atmak ve āv avlamak 08a/12

ev < eb ev yapmak ve ʿimāret eylemek 11a/07

3.2.1.3.3. b/ > v/

ṭavar < tabar ṭavar şatun almak 11a/15

yavuz < yabız bir zālīm yavuz duʿā kılsa 34a/13

Eklerde b/v değişikliği, ben ve biz zamirlerinden b>v değişmesiyle meydana gelen -vAn, -vUz 1.şahıs fiil çekimlerinde görölmektedir.

-vüz dağı biz adamak dilesevüz 03a/10

3.2.2. Ötümlüleşme

3.2.2.1. k>g değişmesi

3.2.2.1.1. #k > #g

Kelime başında k>g değişimi Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesi'ne geçişte ortaya çıkmıştır. Bu değişme farklı şivelerde ayrı seyirler göstermiştir. Osmanlı sahasında g olan kelimeler bazı şivelerde k olarak devam etmiştir. Arap harfli yazının k/g ayrımı yapmayan imlâsı nedeniyle kef ile yazılan kelimelerin k'li mi yoksa g'li mi olduklarını ayırt etme imkânı yoktur. Bu yüzden biz, k/g ayrımını bugünkü yazı dilini esas alarak yaptık.

Kāh olur ki bunlar **kendü** keyfiyyetinden der tutar 20a/07

Az **kişi** kırtuldu ve yidi yüz otuz ikisinde ʿarz-ı Mışırda vākʿı oldu 23b/03

Ve eger dünyadaki **gemiler** gözünüñ yaşında 16b/11

Yaʿnī **gice** ve **gündüz** berāber on ikişer sâʿ at olur 12a/05

3.2.2.1.2. Vkv>VgV

Metnimizde iki ünlü arasında kalan k' ların ötümlüleştiği görölmüştür.

irişdük+ini neye irişdüğünü Allah teʿālādan ğayrı kimesne bilmez 15b/10

gitdük+i görünmez olur gitdügi tarafından. 26a/15

3.2.2.1.3. VķV>VğV

Metnimizde iki ünlü arasında kalan ķ' ların ötümlüleştigi görülmüştür.

balıķ-1 > balığı ol sunķurla ol balığı çıkardılar 25b/02

çıkmaķ-a >çıkmağa Pes kuvvet ider çıkmağa, lā-cerem yiri depredür 30b/14

toķundıķ-1 >toķundığı toķundığı āvāz üç fersaķ yola gitdi 23a/10

3.2.2.2. t>d değişmesi

3.2.2.2.1. #t > #d

Eski Türkçede ince ve kalın sıradan bütün kelimelerin başında t/d ayrımı yapılmadan hep t'li şekiller bulunmaktaydı. t'nin d olarak gelişmesi Eski Türkçenin sonunda başlamıştır. Bu seyir pek açık değildir. Bu durum farklı eserlerde aykırılıklar gösterdiği gibi aynı eserde kelimenin iki şekline de rastlamak söz konusudur. Bugün bile Anadolu ağızları yazıya aktarılırken yazı dilinde bu farklılık görülür.

Metnimizde ince ünlü taşıyan kelimelerde d'li şekillere rastlanmaktayken, kalın ünlü taşıyan kelimelerde hem d'li hem de t'li şekiller görülmektedir.

#tV > #dV [V=e,i,ö,ü]

demür bir demür pāresi iki yüz elli batman 23a/08

dib andan soñra dibin görür 23b/09

döşe- bir biri altında döşedi 03b/07

düken- İp dükendi 27a/11

#tV > #dV [V=a,ı,o,u]

damla kaçra kaçra damlamağa başlar 22a/09

dırnaķ dırnaķ ve saç gidermek 10b/06

#tV > #tV [V=a,ı,o,u] [t=ķ]

ķat ķatlu şu ķāşiyeti bilmege muķtāc degüldür 24a/01-2

toğuz

eylülün toğuzunda batar 14b/15

hem t'li hem de d'li görülen kelimelere örnekler şunlardır:

dag: tağ

Ve her dāğ ve ada ki şudan çıkmışdur 20b/06

ağzından tağlar gibi nur çıkar 17a/15

doğ-: toğ-

Āb āymuñ bir gicesi çalıcağ doğar 13a/11

Temmuzuñ dördinde toğar 13a/03

doğun-: toğun-

şovuk yirlere doğunur 21b/04

toğunduğı yir muhtelif olur

dut-: tut-

ve her mihde irtifa' dutdı tā aña degin ki 27a/12

balık ve kuş tutarlar yirler 28a/08

dur-: tur-

bir şafda dursalar gerek 17a/11

İlāhī yirde turalum 19b/07

3.2.2.2.2. VtV > VdV

İki ünlü arasında kalan t ünsüzü ötümlüleşerek d olur:

it-e > ide

kaçan emr gelür ki nefh ide 18a/02

git-er > gider

yaprağ dökülür ve 'Arab kışlağa gider 14a/13

3.2.3. Ünsüz türemesi

İkizleşme

Metnimizdeki örnekler:

elli < elig

yüz elli batman hevādan düşdi 23a/08

Issı < isig

şovuk olduğı yir ıssı ve ıssı olduğı yir şovuk olur 30b/09

3.2.4. Göçüşme

Metnimizde bir örneği vardır:

bigi

ğayvānāt bigi gezerler ve ekşeri ħarābdur 28a/11

BÖLÜM 4: METİN

Transkripsiyon Harfleri

ā	آ	Ā	آ
ḍ	ض	Ḍ	ض
ḡ	غ	Ḡ	غ
ḥ	ح	Ḥ	ح
ḫ	خ	Ḫ	خ
ī	ى, ي	Ī	ى, ي
ī	ى, ي	Ī	ى, ي
ḵ	ق	Ḷ	ق
ñ	گ	Ñ	گ
ō	او	Ō	او
ṣ	ص	Ṣ	ص
ṣ	ث	Ṣ	ث
ṭ	ط	Ṭ	ط
ū	او	Ū	او
ẓ	ظ	Ẓ	ظ
ẓ	ذ	Ẓ	ذ
ẓ	ض	Ẓ	ض
ʾ	ه, و, ا, ء	ʾ	ع

Metnin transkripsiyonu yapılırken yukarıda gösterilen transkripsiyon harfleri kullanılmıştır.

4.1. Transkripsiyonlu Metin

HAZĀ KĪTĀBU ‘ACĀİBÜ’L-MAĦLŪĶĀT

[01b/01]B‘ade’t-tesbīḥ-i Zŭ’l-celāl ve takdīs-i Lā-yezāl ve ḥamd-i Ḥazret-i Vācibü’l-vücūd ve ṣenā-i Cenāb-ı fāyizü’l-cūd be-‘aded-i қаṭarāt-ı ḡamām ve enfās-ı enām ve dakāyık-ı ḥarekāt-ı felekī ve ‘uḡūd-ı tesbīḥāt-ı melekī ve ṣad-hezārān hezār ṣerāyif-i ṣalavāt [01b/05] ve zākıyāt ki anuñ bir ṣemme rāyıḥası māye-i revāyıḥ-ı ‘anber-bŭyān ve leṭāyif-i taḥıyyāt-ı nā-mıyāt ki anuñ ṭıb-ı nefḥası ḡūt-i revān ve ḡuvve-i dil ü cān ola ve ṣunŭf-ı cevāḥır-i zevāḥır-i teslīmāt ki tennŭr-ı ṣubḥ-ı kāmranī-i dīn gibi ḥandān ve zuhŭr-ı tebāṣır-i ṣādmānī-i yaḡın gibi tābān ola ve ulŭf-ı [01b/10] ḡurer-i dŭrer-i da‘vāt ki anuñ iḥlāṣı intizāmınuñ mesālikine gird-i rıyā ve bŭy-ı tekellŭf iriṣmemiṣ ola ve ṣafāsı meṣārıbinuñ menābı‘ ne ḥāṣā ki ḥāṣāk-i nıfāk u ṣāyibe-i [02a/01] ta‘annŭf ḡarıṣmıṣ ola cemı‘-i-i enbiyā ve mŭrselīn ūzerine olsun ve zŭmre-i ḥaṣekıyān-ı ḥarım-i celāl ve maḥremān-ı ḥarem-i viṣāl ‘andelībān-ı bāḡ-ı Sübbŭḥi ve ṭāvŭsān-ı çemen-i Ḳuddŭsı sālİKān-ı beydā-yı ḡıdem, nŭṣ-kŭnān-ı deryā-yı kerem-i ḥırḡa- [02a/05]pŭṣān-ı ṣıbgatu’llah bāde-çeṣān-ı fıṭratu’llah ‘arıfān-ı ma‘arif-i Rabbānı ḥāzinān-ı esrār-ı Subḥāni ṭavāyifinüñ ūzerlerine olsun kim her biri nŭbŭvvet ṣadrınuñ mihterleridŭr ve risālet seririnuñ serverleridŭr.

Ammā ba‘d bu kitābı taṣnıf eyledŭm: ḥaberlerüñ ḡarāyibinden, faṣıllaruñ ‘acāyibinden, tevārıḥlerden, Tevārıḥ-i Muḥammed-i Ṭaberıyyā’dan [02a/10] cem‘ eyledŭm ve bunuñ adın ‘Acāyibü’l-Maḥlŭḡāt ḡodum.

Ben kim ‘Ali bin ‘Abdu’r-raḥmān’um. Ḳader geçesine uḡradum. Altmıṣ yaṣumda idŭm, oḡlum seksān yaṣında idi, önŭmde öldi. Beyān ol vakt ki kader geçesine uḡradum, Allah Te‘ālā’dan iki dilek diledŭm: Benŭm cānum ḡabz eyleye; kırḡ yıl yirde yatam, kırḡ yıl içinde uçmaḡları ve ṭamuları görem. Allah Te‘ālā ḥācetŭmi ḡabŭl ḡıldı. Bir baḡa girdŭm. Yatdum ki, uyuyam; Allah Te‘ālā cānum [02b/01] ḡabz

eylemiş, andan şoñra girü emr-i İlähî irişdi, cānum gövdeme girdi. Tırdum, evüme geldüm. Benüm oğlum ki, adı Muḥammed idi; o da oturur, kocacuk olmuş. İlerü vardum, selām virdüm, selāmum aldı. Ben eyitdüm kim: “ Ben ‘Ali bin ‘Abdu’r-rahmān.” didi[m]. Ol kıoca eyitdi: “ Delü misin? ‘Ali bin [2b/05] ‘Abdu’r-rahman benüm atamdur, kırk yıldur öleli.” Ben eyitdüm: “ Sen Muḥammed degül misin?” didüm. Eyitdi: “Olam, evet. Neden bilelüm ki sen ‘Ali bin ‘Abdu’r-rahman’sın?”. Ben eyitdüm: “ İşte falan yirde küpcükle māl gömdüm. Çıkaruñ tā kim bilesiz kim, ben ‘Ali bin ‘Abdu’r-rahmān’um.” . Vardılar, ol dedügüm yirde ol māl[1] buldılar. Bildiler kim, ben ‘Ali bin ‘Abdu’r-rahmān’um. Yidi günden şoñra oğlum öldi. [02b/10] Seksen yaşında idi, ben altmış yaşumda. Oğlumı kendü elümle gömdüm. Andan şoñra yüz yigirm[i] yıl ‘ömür sürdüm. Seyāḥāt itdüm. Bu ‘acāyib, ğarāyib esmāyı derc eyledüm. Kimin gördüm, kimin tevārīḥden çıkardum.

Su’āl : “ Ḥaber vir bize ki Tañrı Te‘ālā bu cihānı kaç günde yaratdı?”.

Cevāb budur ki : “ Tañrı Te‘ālā bu cihānı altı günde yaratdı. Yek-şenbe gün yiri ve gögi yaratdı. Dü-şenbe gün ay u güneşi yaratdı. Se-şenbe gün [03a/01] ‘ālem-i cānavarların yaratdı: deñizlerdeki gibi ve yirde sākın olanlar gibi ve hevāda uçanlar gibi . Çehār-şenbe gün deñizleri ve bıñarları ve ağaçları yaratdı ve otları yirden bitürdi, cemī‘ i-i maḥlūḳātuñ rızıkların kısmet eyledi.

¹ فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سِوَاءَ لِّلسَّائِلِينَ

penç-şenbe gün uçmağ, daḥı uçmağ ehlin yaratdı; şamuyı, [3a/05] daḥı şamu ehlin yaratdı. Āzīne gün Ādem’i ve Ḥavvā’yı yaratdı ve hem ol gün feriştelere secdeye buyurdi, Ādeme secde eylediler ve hem ol gün uçmağa girdi. Āzīne günü irtesi ya‘nī şenbe gün cümle cihānı yaratdı ve bezedi ve hīç melālet ḥāşıl olmadı.

Ḳavlihi Te‘ālā :

² وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ

¹ Fussulet suresi 10.ayet

² Kaf suresi 38.ayet

Ya'ni: Yaratduk [3a/10] biz gökleri, dağı yirleri, dağı ne kim ikisi ortasında var, dağı biz adamağ dilesevüz yüz biñ bunun gibi 'âlem[i] bir sâ' atda yaradayduk. Lîkin diledük kim, kullarum işleri içinde ivmeyeler. Nitekim Resûl 'aleyhi's-selâm buyurur:

العجلة من الشيطان وتاتي من ارحمن

Ya'ni: Her işde ivmek Tañrı buyruğı degül şeytân işidür.

Su'âl : “Haber vir bize ki, Tañrı Te'âlâ evvel ne nesne yaratdı?”

Cevâb oldur ki: “Tañrı Te'âlâ evvel bir gevher yaratdı, yeşil zebercedden. Ol gevherün ululığın [3b/01] Tañrı bilür. Ancağ andan Tañrı Te'âlâ nazâr eyledi. Ol gevher heybetinden eridi, şu oldı. Andan soñra girü nazâr eyledi şuya. Şu deprendi, mevc urdı. Ol mevcden buğâr oldı, çün düttün hevâya gitdi, köpük su yüzine cem' oldı. Andan Tañrı Te'âlâ ol hevâya giden düttünden gökleri yaratdı. [3b/05] Yidi pâre kıldı, bir biri altında kodı. Her gök arasın beş yüz yıllık yol kıldı. Ol köpük ki şu yüzine cem' oldı. Yirleri yaratdı, yidi pâre kıldı, bir biri altında döşedi. Her birinün arasını beş yüz yıllık yol kıldı.”

Qavlihi:

¹ اولمير الذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما

ila âyet. Andan bir ferişte yaratdı. Tâ yidi kat altına gerdi, yirleri [3b/10] boynı üzerine getürdi. Bir elin maşrıqda ve bir elin mağribden kodı. Ayağı bu feriştenün hevâda kıldı, qarâr eylemedi. Andan Tañrı Te'âlâ buyurdı, bir yeşil yaqut getürdiler Firdevs uçmağından. Uzunluğu ol yaqutun beş yüz yıllık yoldur. Ol feriştenün ayağı altına kodılar. Ol yaqut karar eylemedi. Andan Tañrı Te'âlâ buyurdı, Firdevs uçmağından bir öküz getürdiler kim, ol öküzün kırk biñ ayağı vardı. Ol yaqutu öküzün omuzına kodılar. Boynuzları ol öküzün [4a/01] yidi kat yirden ve yidi kat gökden gecdi. Cümle hicâblardan gecdi, tâ 'arşun saqfına urdı. Andan ol öküz hevâda kaldı. Qarâr eylemeyecek. Andan Tañrı Te'âlâ kümküm yaratdı, buyurdı ayağın ol kümküm üzerine kodı, qarâr eyledi. Bu kerre kümküm qarâr eylemedi. Allah Tebârek ve Te'âlâ bir balıq

¹ Enbiya suresi 30. ayet

yaratdı. Adı [4a/05] ol balığuñ Nun'dur. Kümkümi anuñ arķasına ķodı. Başı ve ķuyruğı anuñ yirden ve gökden geķüp ğalka olupdur. Bu ol balıķdur ki, Tañrı Te'ālā anda iķdi.

Ķavlihi Te'ālā:

¹ ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

ilā āyet. İsa Peyğamber 'aleyhi's-selām du'ā kıldı, eyitdi: “Ħudā'ya! Ol balıķ yir anuñ arķasındadır baña göster.” didi. Hâtif'den nidā geldi kim : “Deñiz kenārına var.” 'İsa deñiz kırañuna vardı, [4a/10] oturdu. Nā-gāh deñizden bir balıķ çıķdı. Eve eve hevādan yaña gitdi. Üķ gün geķdi henüz başıydı, pes 'İsa müteĥayyir kıldı, eyitdi: “Ey Bārī Ħudā! Ya bu ol balıķ mıdır kim, yir anuñ arķasındadır?”. Cevāb geldi kim: “Yā 'İsa! Bu ol balıķdur kim, yetmiş biñ bunuñ gibi balıķ yiri getüren balığuñ ğıdasıdır. Andan ol balıķ şuda kıldı, şu hevāda. Andan Tañrı Te'ālā yil yaratdı. Şu altına gerdi. Andan aşığa ne varım kimse bilmez.”

Su'āl : “Ħaber vir bize kim, Tañrı Te'ālā [4b/01] bu yidi ķat göki yaratdı, adları nedür?”

Cevāb: “Evvelki göğüñ adı Berķiyā'dur. İkinci göğüñ adı Araķ'dur, gümüşdendir. Üķünci göğüñ adı Ķaydum'dur, kıızıl yaķutdandır. Dördünci göğüñ adı Mā'ad'dur. Beşinci göğüñ adı Rebķāyil'dür, kıızıl altındandır. Altıncı göğüñ adı Ruķiya, şaru yaķutdandır. [4b/05] Yidinci göğüñ adı Ğureyba'dur, nürdandır.”

Su'āl : “Ħaber vir bize ki, Tañrı Te'ālā yidi ķat yir yaratdı, anlaruñ aralığı ve kalıñlığı ne ķadardur?”

Cevāb: “Her bir yirüñ kalıñlığı ve aralığı beşer yüz yıllık yoldur.”

Su'āl : “Ħaber vir bize ki, bu yidi yirlerüñ adları nedür?”

Cevāb: “Evvelki yirüñ adı Damğā'dur. İkincinüñ adı Basit'dür. Üķüncinüñ adı Şakila'dur. Dördüncinüñ adı Baţiĥa'dur. Beşincinüñ [4b/10] adı Menāşakal'dur. Altıncınüñ adı Şeke'dür. Yidincinüñ Şerā'dur.”

[Su'āl :] “Ħaber vir bize ki, uçmaķ ne yirdedir ve adları nedür?”

¹ Kalem suresi 1. ayet

Cevāb: “Tañrı Te‘ālā, uçmağı dördüncü kat gökde yaratdı. Biri biri altında evvelki uçmağ adı Firdevs’dür. İkinci uçmağ adı Dārü’s-Selām. Dördüncü uçmağ adı Dārü’l- Qarār. Beşinci uçmağ adı Dārü’l- Āhire. Altıncı uçmağ adı Cennātü ‘Adn. Yidinci uçmağ adı Cennātü’n-Na‘īm. Sekizinci Cennātü’l-Me’vā’dur.”

[Su‘āl :] “ Haber vir bize ki [5a/01] bu yidi tamu ne yirdedür ve anlaruñ adları nedür?”

Cevāb: “Tañrı Te‘ālā tamuyı yidinci kat yirde yaratdı birbiri üzerine. Biri Cehennem’dür. İkinci Lezā’dur. Üçüncü Huṭame’dür. Dördüncü Caḥīm’dür. Beşinci Sa‘īr’dür. Altıncı Saḡar’dur. Yidinci Haviye’dür.”

Su‘āl: “Haber vir bize ki, Zuḡal feleginüñ ini ve qalıñlığı [5a/05] ne qadardur?”

Cevāb: “İni biñ kez biñ ve yüz biñ kez yüz biñ mildür ve qalıñlığı yigirmibiñ kez, biñ altı yüz otuzaltıbiñ ve altıyüzaltı mildür ve Zuḡal hareketle mağribden maşrıka gider. Felegi yigirmi toquz yıl ve beş ay altı günde seyr ider ve şuret-i felek felek-i Müşteri gibi tefāvütsüz ve büyüklüğü toquzdur, füzūmı ondur. Zuḡal seksen bir kez tamām yircedür ve [5a/10] degirmiligi kırk kez ve sülüşi dünya qadarıncadur ve ḡükm-i şuğrāsı on bir mildür ve ḡükm-i kübrāsı dört yüz elli mildür ve Zengīlerden qara Zengī Zuḡal’e ta‘alluqdur ve günlerden şenbe günü ve gicelerden çehar şenbe gicesi ve Zuḡal nuḡs-ı ekberdür. Her burcda iki yıl seyr ider. El-Cevzeher re’si ve zenbidür. Re’si mümtezicdür. Hem sa‘d u hem naḡsdur ve hem erkek ve hem dişi ve hem gice ve hem gündüzdür ve hem gice yıldızı ve hem gündüzüñ tabi‘at [5b/01] mürekkebdür. Müşteri ve Zühre’den ve qaçan ki sa‘d yıldızla muqarin olsa, sa‘dligi artar ve qaçan naḡs yıldızla muqarin olsa, naḡsligini arturur ve kendü hareketle felegi otuz yılda seyr ider. Her burcda iki bucuq yıl eglenür, dönüb ve buña nevbahar dirler, naḡsdur, tabi‘atı mürekkebdür. [5b/05] Zuḡal’le Mirriḡ’den qaçan sa‘dla muqarin olsa, sa‘adetini arturur ve qaçan ki naḡsla muqarin olsa, nuḡsetin arturur ve hareket-i ḡaşla mağribden maşrıka otuz yılda gider her iki bucuq yıl bir burcda gezer.

Faşl felek-i şevābit ki aña felekü’l-burūc dirler ve ānuñ dağı iki saḡı var: A‘lāsı felekü’l-eflākūñ aşığa saḡına irişür ve aşığası felek-i [5b/10] Zuḡalüñ yukaru saḡına

irişür ve bu saḫḫuñ mesāḫati dört yüz beş biñ kez ve üçyüz onaltı biñ ve sekizyüz seksensekiz mildür. Bu Kazvî'nin ḳavlidür ve ammā Kitāb-ı Meyāhic ve Menāhic'de gelmişdür ki, felek-i şevābitüñ mesāḫati dört yüz seksen biñ kez ve iki yüz elli ḫoḫuz biñ ve yidi yüz yigirmi bir mildür ve bu gögüñ ḳalınlığı otuzbiñ dört kez biñ ve yidiyüz kırk dört mildür ve degirmiligi yüz elli bir kez biñ kez [6a/01] biñ kez ve biñ beş yüz otuz yidi biñdür ve yüz seksen mildür ve ḫāşşa-i ḫareketle mağribden maşriḫa otuzaltı biñ yılda gider. Her burcú Ḥicaz ... üç yıl seyr ider ve cemî' -i kevākib-i şābite bu felekdedür ve her birisi bu felegüñ ḫareketile döner ve kevākib-i şābite üç ḳısmdur. Evvelki [6a/05] aña 'azm-i evvel dirler ve ḳısm-ı şābite 'azm-ı şāni ve ḳısm-ı şālişe 'azm-ı şālişe veli Keci Yıldız onsekiz kez bu dünyā ḫadarıncadır ve ba'zı dirler ki, her birisi tamām dünyā ḫadarınca itmişdür. Girü ba'zılar altmış iki dünyā ḫadarıncadır ve ba'zılar elli dünyā ḫadarıncadır ve bu yıldızlarıñ sağışın Allah Te'ālā'dan ğayrı kimse bilmez. İllā ḫükemā biñ iki yüz yıldızuñ adını ve şüretini bilmişlerdür. Kırk [6a/10] sekiz şüretde andan yigirmi bir cihet-i şimāldedür ve onbeşi ḫaraf-ı cenūbdadır On ikisi ḫariḫ-i burcdadır. Ve yüz on sekiz kevkeb ḫāric-i şüretdedür ammā şuver-i şimāliyye yigirmibir şüretdür ve üç yüz otuz bir kevkebdür ve şüretleri çevresinde yigirmi yidi yıldızdur. Bu tafşil iledür aşğarı yidi kevkebdür şüretde ve ḫāric-i şüret beşdür. Dübb-i ekber şüretde yigirmi ḫoḫuz yıldızdur. Ḥāric-i şüret sekiz yıldızdur. Tinnin otuzbir yıldızdur [6b/01] şüretde ve ḫāric-i şüret on yıldızdur. 'Avā yigirmi ik[i] yıldızdur şüretde ve ḫāric-i şüret ik[i] yıldızdur. Difker(?) sekiz yıldızdur şüretde ve ḫāricde yoḫdur ḫisābı ve aña Rāḫış dirler yigirmi sekiz kevkebdür şüretde ve bir kevkeb müşterekdür anuñla ortasında. Selyāḫ on yıldızdur şüretde. Ancaḫ [6b/05] Ducāce şüretde on yidi, ḫāric-i şüret iki yıldızdur. Zātu'l-Kürsî on üç yıldızdur şüretde. Siyavuş yigirmi yidi yıldızdur şüretde ve ḫāricde üç. Mümsikü'l-A'yine on dört yıldızdur şüretde. Ḥevā yigirmi dört yıldızdur şüretde ve ḫāric-i şüretde beş yıldızdur. Ḥavsa on sekiz yıldızdur şüretde. Ancaḫ Sehm beş yıldızdur şüretde. [6b/10] 'Uḫāb ḫoḫuz yıldızdur şüretde ve ḫāricde dört. Zü'l-'Ayn on yıldızdur şüretde cem' olmuş. Ancaḫ Ḳaḫaru'l-Feres dört yıldızdur şüretde. Ancaḫ Feres-i A'zam yigirmi yıldızdur şüretde.

Ancak El-Merrü'l-Müselsile yigirmi yıldızdır şüretde. Ancak El-Müşelleş dört yıldızdır şüretde. Ancak ve ammā El-Heyūs on beş şüretdür ve yıldızı sağışı üç yüzdür ve hāric-i şüret on üç yıldızdır. Bu tafşīlile Kıptaş(?) yigirmi iki yıldızdır şüretde. [7a/01] Ancak Cebbār otuz üç yıldızdır şüretde ve hāricde yok. Behre otuz dört yıldızdır şüretde. Ancak Ednīb(?) on iki yıldızdır şüretde. Ancak Kelb-i Ekber on sekiz yıldızdır şüretde ve on bir hāric-i şüretde. Kelb-i Mukaddem iki yıldızdır şüretde. Ancak Sefīne kırk beş yıldızdır şüretde. Ancak [7a/05] Suc'ā yigirmi beş yıldızdır şüretde ve hāricde iki. El-Bātına bir kevkebdür Suc'ā'a yakīn. 'Arāb(?) yidi yıldızdır şüretde. Ancak Keṭus otuz yidi yıldızdır şüretde. Ancak İklīl-i cenūbī on üç yıldızdır şüretde. Ancak Hūt-ı cenūbī on bir yıldızdır şüretde. Ancak Ducāce şevābiti on iki kısım eylemişler. Her birisini bir burca tesmiye [7a/10] kılmışlar. Ol şüretdeki yıldızlardan on burcda vāk' i olmuşdur. Ol iki yüz toḡsan toḡuz yıldızdır ki şüretde vāk' i olmuşdur. Bu tafşīlle Hāmel on üç yıldızdır şüretde ve hāricde beş yıldızdır. Şevr otuz iki yıldızdır şüretde ve hāric-i şüretde bir yıldızdır. Cevzā yigirmi sekiz yıldızdır şüretde ve hāricde yidi. Sereṭān toḡuz yıldızdır şüretde ve hāricde yidi. Esed yigirmi yidi yıldızdır şüretde ve hāricde [7b/01] yidi. Sünbüle yigirmi altı yıldızdır şüretde ve hāricde altı. Mīzān yigirmi toḡuz yıldızdır şüretde ve hāricde toḡuz. 'Akreb yigirmi bir yıldızdır şüretde ve hāric-i şüretde üç. Kavs otuz bir yıldızdır şüretde. Ancak Cedī kırk ik[i] yıldızdır şüretde ve hāric-i şüretde [7b/05] iki. Hūt otuz dört yıldızdır şüretde ve hāric-i şüretde dört.

Ve ehl-i nücūm her burcı kısım eylemişler otuz kısma ve her birisine derece ād ḡomışlar ve her derece kısım eylemişler altmış kısım ve her birisine daḡīḡa dirler ve her daḡīḡa altmış baḡş eylemişler ve her baḡşına ṡālīse dirler ve ṡöyle ḡarṡu altmış baḡş eyler rābi' a ve ḡāmīse ve sādīse ve [7b/10] sābi' a ve ṡāmīne ve tās' i ve 'āṡīre dirler. Ne ḡadar dilerlerse iḡtiyārātu'l-' amāl yecību.

Hulūlu'l-ḡamer fī'l-burūcu'l-felek: Allah Te'ālā taḡdīriyle ḡaçan ki ay bu burclaruñ birisine hulūl itse, bu 'ālemde bir te'ṡīr ḡāṡıl olur ve ba'zı işlere yarar ve

ba'zı işlere yaramaz. Pes ba'zı ihtiyārâtdan beyân kılalum ta bu kitâba müfâla'a kılanların fâyidesi 'âm ola.

Ḥamel: Mirriḥ'ün evidür ve Güneş'ün şerefidür ve Zuḥal'ün [8a/01] hübûtidur ve Zühre'nün vebâlidür. Kaçan ki ây bu burca gire pâdişâhlar ve begler görmek eyü ola, ḥâcet taleb eylemek ve sefer eylemek berr ü baḥrde dört ayaklu cânavar şatun almak ve kıan almak ve ḥacamat itmek ve sünnet eylemek ve cebe giymek ve çeri 'arz eylemek ve savaş [8a/05] eylemek ve âva varmak. Ve yaramaz, milk şatun almak ve evlenmek ve şirket eylemek pâyendân olmak müşhil içmek ve yapu yapmak ve 'imâret eylemek.

Sevr: Zühre'nün evidür ve Ây'ün şerefidür ve Mirriḥ'ün vebâlidür. Kaçan ki Ây bu burcda olsa eyü olur, sefer itmek berr ü baḥr ve kıul ve tavar şatun almak ve yapu yapmak ve 'imâret eylemek ve evlenmek ve bünyâd bırakmak ve ağac dikmek [8a/10] ve ekin ekmek ve elci göndermek. Yaramaz: kıan almak ve şirket ve pâyendân olmak ve ot içmek ve cebe giymek ve çeri 'arz eylemek ve oğlan südden kesmek ve ât segirtmek ve oğ atmak ve âv avlamak.

Cevzâ: 'Uḥarid'ün evidür ve Müşteri'nün vebâlidür, Re's'ün ve Zenb'ün hübûtidur. Ve kaçan ay bu burca gelse, sefere varmak ve kıul kıaravaş ve tavar şatun almak ve şirket pâyendân olmak ve cebe giymek ve kıaziyye 'arz eylemek ve şatun¹ [8b/01] bâzâr eylemek ve 'ilm öğrenmek ve 'ilâc eylemek ğarğarayla ve kıuyı kıazmak ve elci göndermek eyidür. Ammâ kıan almak ve ḥacamat itmek ve müşhil içmek ve yapu yapmak ve 'imâret eylemek ve deñiz seferin eylemek ve dırnak kesmek ve kıaziyye urmak ve da'vâ eylemek yaramazdur.

Sereṭân: Ây'ün evidür ve Müşteri'nün [8b/05] şerefidür ve Mirriḥ'ün hübûtidur ve Zuḥal'ün vebâlidür. Ve kaçan ki Ây bu burcda olsa ve ḥareket eylemek ve yazda ve seferde ve deñizde sefer eylemek ve cebe giymek ve müşhil içmek ve çeri 'arz eylemek ve oğlan südden kesmek ve ât kıoşmak ve elci göndermek eyüdür. Ammâ mülk ve kıul kıaravaş ve tavar şatun almak ve kâbin kıoymak ve şirket eylemek ve zâmin olmak ve

¹ "satup" olsa cümleinin anlamı daha düzgün oluyor. Zaten [8b/10]'da da buna benzer bir kullanım var.

şatup [8b/10] bāzār eylemek ve bünyād bırakmaq ve ağac dikmek ve ‘amel virmek ve evde sākin olmak eyü degül.

Esed: Güneş’ün evidür ve Zuhâl’ün vebâlidür. Kaçan ki Āy bu burcda olsa, begler ve ekâbirler görmek ve eş taleb eylemek ve sefer ve mülk almak ve bey‘ ü şirâ ve bünyād bırakmaq ve ‘imâret eylemek ve evlenmek ve ortak olmak ve kan almak ve hacamat eylemek ve çeri göndermek eyüdüdür. Ammâ deñiz seferi ve müşhil ve sünnet ve tavar almak eyü degüldür.

Mîzân: Zühre’nün evidür [9a/01] ve Zuhâl’ün şerefidür ve Güneş’ün hübûtidur ve Mirrih’ün vebâlidür. Kaçan kamer bu burcda olsa, deñiz seferi ve esir almak ve cebe giymek ve müşhil içmek ve kan almak ve hacamat eylemek ve bünyād bırakmaq ve çeri eylemek ve elçi göndermek ve hediye ve biti göndermek ve sünnet eylemek ve dîvâr yapmak [9a/05] eyüdüdür. Ammâ pâdişâhlar ve ekâbirleri görmek ve iş taleb eylemek ve tavar almak ve şatup bāzār eylemek ve şirket ve zâmin olmak ve hammâma girmek ve vilâyet ‘ameline meşgûl olmak ve mansıbdâ oturmak eyü degüldür.

‘Akreb: Mirrih’ün evidür ve Āy’ün hübûtidur ve Zühre’nün vebâlidür. Kaçan Āy bu burca varsa, deñizde sefer eylemek ve müşhil içmek ve sefer itmek ve hammâma [9a/10] girmek ve silâh dağınmak ve kan almak ve hacamat eylemek ve dırnak kesmek ve elci göndermek ve getürmek ve evlenmek eyüdüdür. Ammâ yazı seferi ve âta binmek ve begler ve ekâbirler görmek ve mülk, kul, karavaş almak ve tavar şatun almak ve cebe giymek ve bey‘ ü şirâ eylemek eyü degüldür.

Qavs: Müşteri’nün evidür Re’s’ün hübûtidur Zenb’ün şerefidür ve ‘Uğrid’ün vebâlidür. Kaçan Āy bu burcda olsa, begler ve ekâbirler görmek ve qaziyye ‘arz eylemek [9b/01] ve berr seferin eylemek ve tavar almak ve şirket eylemek ve zâmin olmak ve cebe giymek ve bünyād bırakmaq ve ‘imâret eylemek eyüdüdür. Ammâ sefer-i bahr eylemek ve kul, karavaş almak ve müşhil içmek ve faşd u hacamat eyü degüldür.

Cedî: Zuhâl’ün evidür ve Mirrih’ün şerefidür ve Āy’ün vebâlidür. Kaçan Āy bu burca gelse, [9b/05] deñiz seferi ve mülk almak ve ‘imâret ve zirâ‘at eylemek ve hırmen getürmek ve cebe giymek ve ırmaqlar ve kuyular kazmak [eyüdüdür] . Ammâ begler ve

pādişāhlar yüzün görmek ve kıziyye ‘arz eylemek ve kul, karavaş şatun almak ve tavar almak ve şirket ve zāmin olmak ve ‘amel dutmak yaramazdur.

Delv: Zuhal’uñ evidür. Kaçan Āy bu burcda olsa, yazı seferi ve mülk almak ve ‘imāret [9b/10] eylemek ve bünyād bırakmak ve kul, karavaş ve tavar şatun [almak] ve köpri yapmak ve müşhil içmek be-gāyet eyüdü. Ammā pāyendān olmak ve şirket ve cebe giymek ve kan almak ve hacamat eylemek ve çeri ‘arz eyleyüp elçi göndermek ve at koşmak eyü degüldür.

Ĥut: Müşteri’ñ evidür ve Zühre’ñ şerefidür ve ‘Utarid’uñ hübütüdür. Ve kaçan ki Āy bu burcda olsa, begler ve pādişāhlar yüzün görmek eyüdü ve kıziyye ‘arz eylemek ve mülk almak [10a/01] ve şatmak ve evlenmek ve şirket ve zāmin olmak ve müşhil içmek ve elciler göndermek. Ammā berr seferi ve kul almak ve dırnak kesmek ve faşd ve hacamat eylemek ve yapu yapmak ve sünnet itmek ve elci göndermek eyü degüldür.

İttişālātü’l- Kāmer bi’l-Kevākib: Bil ki, Āyuñ kevākib-i seyyāre ile ittişālātı [10a/05] var ve her birisi bir nef ü dārr üzerine müsta‘meldür. Tafşille İttişāl-i Kāmer Zuhal’le eger tesdīs olsa, mülk almak ve ekin ekmek ve taḥıl ölçmek ve ağac dikmek ve şeyḥleri görmek eyüdü. Ve eger terb‘i olsa, dükeli hareketlere ve seferlere gitmek ve işlere başlamak ve yapu yapmak eyüdü. Ve eger şeliş olsa, bünyād yüceltmek ve ağac dikmek ve kuyu kazmak [10a/10] ve ḥammām ve ‘imāret eylemek eyüdü. Ve eger muḳābele olsa, cem‘ī-i ḥarekāt ve ‘ameller ve taleb ve sāyir a‘māl ve hareketler ve ekābirler görmek ve işe başlamak nesne şatun almak ve da‘vī ve faşd ve hacamat eyüdü. Ve eger ters‘ī [olsa], ḥarekāt ve bey‘ [u] şirā ve ulu iş işlemek ve da‘vā ve ḥuşūmet ve dırnak ul[al]mak eyüdü. Ve eger teslīs olsa, işlere başlamak ve seferler ve bāzārgānluḳ eylemek [10b/01] ve vilāyetde olmak eyüdü. Ve eger muḳābele olsa taḳāzā [ve] karz ve taleb-i ḥuḳūḳ ve bir yirden bir yire gitmek ve şeyr u şūra varmak ve sefer ve ḥācet taleb itmek ekābirden eyidür .Ve eger kırān itse, eyü degüldür taleb-i ḥācet taḳāzādān ve kul karavaş şatun almak [10b/05] ve şatmak ve hacamat ve ḥammāma girmek.

İttişāl-i Kāmer Mirriḥ-ile eger tesdīs olsa, dirnaḳ ve şac gidermek ve an almak ve acamat eylemek ve ılıc urmaḳ ve cebe giymek ve ālet-i arb şatun almak ve daḒlamak eyūdūr. Eger terbi'ī olsa, dūkeli areketlere ve seferlere ve işlere başlamak ve bünyādlara eyü degüldür. Ve eger teşliş olsa, eyūdūr begler [10b/10] görmek ve çeriye varmaḳ ve 'amel taleb eylemek ve çeri 'arz eylemek ve at çapmaḳ ve ta'limle arb eylemek. Ve eger muābil olsa cem'i-i areketlere ve seferlere ve ibtidālara yaramaz. Ve eger muārin olsa cem'i -i arekāt ve ibtidād ve vilāyet ve taleb eyü degüldür.

İttişāl-i Kāmer eger Güneşle tesdīs olsa, eyūdūr begler ve pādīşāhlar görmek ve manşıbdā oturmaḳ ve ulu [11a/01] işlere başlamak. Ve eger terbi'ī olsa, bu küll-i areketler ve sefirelere ve işlere başlamak [iyi] degüldür. Ve eger teşliş olsa, 'amel almaḳ ve ācet taleb eylemek ve ekābir ve ulu görmek eyūdūr. Ve eger muābele olsa bu küll-i işlere yaramaz meger gizlü aber şormaḳ. Ve eger muārene olsa, cemi' [11a/05] işlere yaramaz meger kimseye aber virmek.

İttişāl-i Kāmer eger Zühre'yle tesdis olsa, on şatun almak ve biçmek ve giymek ve bezenmek ve evlenmek ve cebe giymek eyūdūr. Ve eger terbi'ī olsa, ev yapmaḳ ve 'imāret eylemek ve berr ü bahra sefer eylemek ve ul, aravaş şatun almak eyūdūr. Ve eger teşliş olsa, kabın oymaḳ ve oḒlan ve ācet taleb eylemek [11a/10] ve musiqī öḒrenmek ve işlere başlamak ve ziyāreti abr eyūdūr. Ve eger muābil olsa, cebe giymek ve oḒlan emzirmek ve işlere başlamak eyü degüldür. Ve eger mukarine olsa, eyūdūr areket eylemek ve sefere gitmek ve evlenmek ve cebe giymek ve saz öḒrenmek.

İttişāl-i Kāmer 'Uarid'le tesdīs olsa, eyūdūr avcı uşlar şatun almaḳ öḒretmek ve avar şatun almak ve dūkkan ve şaranç oynamaḳ. Ve eger terbi'ī olsa, [11b/01] ata binmek ve cevkan oynamak ve at çapmaḳ ve elci göndermek eyūdūr. Ve eger teşliş olsa, vezirler ve yazıcılar görmek ve kitab ve isāb ve 'ilm taleb ve ācet eyūdūr. Ve eger muābele olsa, cedel ve münāzara ve cekişmek ve anık tutmaḳ ve avcı uş ve at öḒretmek eyūdūr. Ve eger [11b/05] kıran olsa, at ve 'ilm ve musiqī öḒrenmek ve 'ilm

işlerine başlamak ve hall-i müşkilât eyüdür. Ve Kamer hâliü's-seyv(?), olsa rāhat ve sukūnet ve āsāyiş ve teferrüc eylemek begāyet hūbdur ve eger Āy re 'sle muḳārin olsa, cem' i işlere ibtidā itmek ve bünyād[a] başlamak eyüdür.

Faşl-ı fī menāzilü'l Kamer: Bil ki, Ay'ın yigirmi sekiz menzil[i] var ve her gün [11b/10] gicesi bir menzil seyr ider. Evvel-i Aydan tā yigirmi sekiz güne degin pes iki gice od tüter, görünmez. Eger ay otuz günse, yigirmi toḳuzuncı gice gözükmez ve eger yigirmi toḳuzsa yigirmi sekizinci gice görünmez. Ve bu menzillerki, her gice on dört yirden yukarı olur ve on dört yir altında. Her gah ki, yirse maşrıḳdan tulu' u ider, maḡribde batar. Toḡınma tāli' dirler ve batuya gārib dirler ve raḳib de dirler. Ve ' Arab on dört [12a/01] menzile şāmīdür, on dördüne yūmnīdür. Ve her menzil on üç günde sāḳıṭ olur. Ve aña nev dirler. Pes herçi ol menzilūn nevinde vāḳ' i olur. Yaḡmur ve yil ve şovuk ḳardan aña nisbet ider.

Pes menāzil-i şāminenin evveli **Şereṭeyndür:** Ḳaçan ki Güneş bu menzile hūlūl itse, [12a/05] ĩ' tidāl-i rebi' i olur. Ya' nī gice ve gündüz berāber on ikişer sā' at olur. Ve bu menzilūn tulu' ı nisan āyınūn on altısında olur ve suḳūṭı teşrīn-i evvelūn on sekinzinde. Ve bunuñ nev-i zaman-ı maḡmuddur ve hevā eyü olur ve yil yumşak yil deprenür.

Ve ikinci **Baṭın:** Nīsandan bir gice ḳalıcaḳ toḡar ve teşrīn-i evvelden bir gice ḳalıcaḳ sāḳıṭ [olur] ve suḳūṭ [12a/10] vaktinde deñiz ḳalḳanur. Gemi yürümez ve defelengāç ve ḳartal ve ḳırlaḡuc sevaḫile gider ve ḳarınca sākin olur. Ve bunuñ nev-i mezmūmdur. Ḳaçan ki nev'inde yaḡmur yaḡsa, ol yıl kızlık olur. Ve otlar ḳurur ve raḳibi ziyānādur.

Ve üçüncü **Süreyyādur:** Tulu' ı eyyāruñ on üçünde olur ve suḳūṭ teşrīni' l- āḫirūn on üçünde ve gicede zāhir olur. Evvelinde maşrıḳda şovuk peydā olur. Her gice yukarı ḳalḳar, ta gögūn ortasına [12b/01] irişür, güneş batduḡı vaḳt şovuk gāyetde irişür ve deñiz mevce gelür, gemiler ṭurḳur ve yel esmege başlar ve şular toḡar. Āḫirinde Nil şuyı çekinür ve bunuñ raḳibi iklīldür. Ḥāzret-i risalet buyurur:

منركب البحر بعد طلوع الثريا فقد تثرث الذمته منه

Ya' nî her kimse ki Şüreyyâ toğduğından [12b/05] sonra deñize gire, gemide Allah Te'âlâ'nın zinhârından çıkmış ola. Ya' nî kendü kendüye takşir kılmış olur.

Dördüncüsü **Deberân**: Tulu' u-ı eyyârûñ yigirmi altısındadır ve suķuťı teşrinü'l-âhirûñ yigirmi altısında. Bunuñ nev-i mezmumdur. Ya' nî kaçan ki bu vaķtde yağmur çok yağsa, ol yıl kızlık olur ve otlar kıurur ve ĥarâb olur. Bunuñ nev'inden [12b/10] ıssı ġâyeyet olur ve üzüm kıurur ve semum yili eser yirinde ve raķı̄b kıalbdür.

Beşinci **Hem' a**¹: Tulu' ı ĥaziran ayınuñ toķuzundadır ve suķuťı kânûn-ı evvelüñ toķuzunda ve nev-i maĥmüddur. Ya' nî yağmur yağsa, ĥarâblık olur ve bunuñ nev'inde ıssı olur ve kıavun irişir ve cem' i yimişler ĥâşıla gelür ve semum yili eser çok ve raķı̄b şevledür.

Altıncısı **Hem' a**dur: Kanûn-ı evvelüñ yigirmi ikisinde toğar, temmuzuñ [13a/01] yigirmi altısında sâķıť olur. Nev-i maĥmüddur. İssı kıatı olur ve şular müteġayyir olur ve semum yılleri eser ve raķı̄b beġâyemdür(?) .

Yidincisi **Tesnindür**: Temmuzüñ dördünde toğar ve kanunuñ âhirinüñ dördünde batar ve nev-i maĥmüddur. Ve ' Arab eydür: "Eger yıl tamâm yağmur yağsa, [13a/05] zürâ' nev' i zirâ' atde ol yıl ucuzluk olur, ıssı kıatı olur, semum eser, nar irişür ve yesr(?) irişür ve şeker kıamışı irişir." Raķı̄b yıldadır.

Sekizinci **Zira'**dur: Temmuzüñ on toķuzunda toğar ve kânun-ı âhirinüñ on toķuzunda batar. Ve batduğı vaķtın ağaçlara şu yürür ve nev-i mezmum. ' Arab eydür: "Her ġün toğduğınca bir âfet nebâta ve eşcâra irişür." Ve raķı̄b sa' d ü [13a/10] zâyihdür² .

Toķuzuncı dur: Âb âyınıñ bir gicesi kıalıcak doğar ve kânunu'l-âhiriñ bir gicesi kıalıcak batar ve bunuñ nev' i maĥmüddur. Eger yağmur olsa, çok fâyide ider ve raťb ve üzüm kesilür ve ıssı eksilür. Ve raķı̄b sa' dü'l-belağdur .

Ve onuncısı **Tarfedür**: Âb âyınıñ on dördünde tulu' u ider ve şubatıñ on dördünde suķuť kıılır. Vaķtinde şovuk şınur ve yel eser ve ağaç yeñilenür ve nev' i maĥmüddur.

¹ Beşinci ve altıncı menzillerde aynı isim kullanılmış. Oysa Yavuz UNAT kitabında beşinci menzil için el-Hek'a, el-Hak'a, Heka'a, el-Hek'e, el-Cebbâ; altıncı menzil için de el-Hen'a, Hene'a, (Alhan'a, Hanaa), el-Zur, el-Meysan isimleri vermiştir.

² Zayıġ yazılmış ama Unat'a ġöre Sa' d el-Zâbih .

[13b/01] ‘ Arab eydür: “Kaçanki cebheniñ nev’inde yağmur yağsa, cihān otla ʔolsa gerek.” Raqīb sa‘dü’s-su‘uddur.

Ve on birincisi **Zühredür**: Āb āyınıñ dördinde ʔoğar, şubatıñ beşinde batar ve nev’i maħmüddur. Yağmur çok olur ve giceler sovuğ olur ve gündüz sovuğ olur ve çiy düşer.

On ikincisi [13b/05] **Sarfedür**: Eylöl āyınıñ yidisinde ʔoğar ve āziranıñ yidisinde batar . Ve bunuñ nev’i eyyāmü’l-‘acüz olur ki aña qarıcuğ qarı dirler. Yağmur çok olur, yiller eser ve şular ʔaşar, yağmurlar olur ve Nil şuyı bulanur. Ve raqīb fer‘u’l muqaddem.

Onuncu¹ ‘ **Avvadur**: Eylöl āyınıñ yigirmi ikisinde ʔoğar ve azirüñ yigirmi ikisinde batar. Ve bunuñ [13b/10] nev’inde ve gice gündüz beraber olur ve gice başlar artmağa ve gündüz eksilmege. Ve raqīb fer‘u’l muahħhardur.

On dördüncüsü **Simāk**dur: Teşrin-i evvelüñ beşinde ʔoğar, nisanıñ beşinde batar. Ve nev’i maħmüddur. Ve hergiz teħallüf kılmaz ve bunuñ nev’inde raṭb kesilür ve üzüm kesilür ve yağmur gelür. Ve raqīb baṭnu’l ħutdur.

Ve ammā yemānī menāzil-i evvel ‘ **Azzdur**: Teşrin-i evvelüñ on sekizinde ʔoğar, nisanıñ on altısında [14a/01] batar. Ve bunuñ nev’inde şeker qamışı kesilür ve yağmur āz olur ve muħālif yiller eser. Ve raqīb şereṭeyndür.

İkincisi **Zubanā**dur: Teşrin-i evvelüñ āhiri gicesi ʔoğar ve nisanıñ āhir gicesi batar. Ve nev’inde yiller eser ve iqlim-i Babil’de ħalq evlerine girerler, tā şereṭeyn [14a/05] ʔoğmayınca çıkmazlar. Ve raqīb baṭın.

Üçüncü İklıldür: Teşrin-i āhirüñ üçünde ʔoğar ve eyyāruñ üçünde batar. Ve nev’inde şular qurur ve tā şüreyyā ve baṭnu’l ħut ʔoğmayınca şular artmaz, yağmur çok yağar. Ve raqīb şüreyyādur.

Dördüncü Qalbdür: Teşrin-i āhirüñ yigirmi altısında ʔul‘u ider ve bu āyınıñ yigirmi altısında batar. Ve nev-i mezmümdur, qatı [14a/10] şovuğ olur, yil eser ve ağaclarda şu sakin olur. Ve raqīb deberāndur .

¹ On üçüncü olmalı.

Beşinci Şevledür: Kānūn-ı evvelūñ toğuzunda toğar ve hazirānuñ toğuzunda batar. Ve nev'inde yağmur çok olur ve yaprak dökülür ve 'Arab kışlağa gider. Ve raķīb ...dur.

Altıncı Ne'āyimdür: Kānūn-ı evvelūñ yigirmi ikisinde toğar ve hazirānuñ yigirmi ikisinde batar. Ve nev-i maħmūddur ve kış girer. Ve raķīb hen' adur.

Yidinci Beldedür: [14b/01] Kānūn-ı āħirūñ dördinde toğar ve temmuzuñ dördinde batar. Ve nev'inde buz toñar ve kış katı olur ve ot ve yaprak tamāmet nīst olur. Raķīb zira' adur.

Sekizinci Sa'd-ı Zābiħdür: Kānūn-ı āħirūñ onunda toğar ve temmuzuñ onunda batar. Ve nevinde şu ağaçlara yürür ve badem ve [14b/05] koz ağacı ħarekete gelür. Nev-i mezmumdur, yağsa be-gāyet eyüdü. Ve raķīb tīredür(?).

Toğuzuncı Sa'dü'l-Belgdür: Kānūn-ı āħirūñ āħir gicesi batar. Nev'inde sevda āz olur ve cenub yılleri eser ve hüdhüd yumurta kor, serce şehvete gelür. Ve raķīb ħarfedür.

Onuncı Sa'dü's-Sü'uddur: Şubatūñ on ikisinde toğar ve on ikisinde batar. Ve nev'i maħmūddur [14b/10] ve nev'inde ağaç yapraklanur ve gül irişür ve reyħan irişür ve ot dikülür ve kedü şehvete gelür ve kırlağuc ve deve āriķlar. ve raķīb cephedür.

On birinci Sa'de'l-Eħbiyedür: Şubatūñ yigirmi beşinde toğar ve āyuñ yigirmi beşinde batar. Nev'inde ħazān çok olur. Ve raķīb dūbredür.

On ikinci Fer'ü'l-Evveldür: Buña Fer'u'l-Delu el-Muħaddem dirler. Āziriñ toğuzunda toğar ve eylülūñ toğuzunda batar. Ve nev'i maħmūddur. Badem, koz ve yimişler [15a/01] çiçeklenür. Ve raķīb şurfedür.

On üçüncü Fer'-i Şānīdür: Fer'u'd Delve ve Muaħħar dirler. Āziriñ yigirmi ikisinde toğar ve eylülūñ yigirmi ikisinde batar. Ve bu iki menzilūñ ħulu'ı ve ħurūbı gelmeginde ve gitmeginde olur. Ve nev'i maħmūddur ve nev'inde pamuk irişür. Ve raķīb 'avvādur.

Ve on dördüncü [15a/05] Baħnu'l-Ĥūt[dur]: Nisanīñ dördüncide olur ve ħurūb teşrin-i evvelūñ beşinde olur. Ve nev'inde şular taşar ve otlar irişür ve lāleler ve güller ve çiçekler irişür ve arpa başlanur. Ve raķīb semāndur.

Faşl

Bil ki, her burç bu on iki burcunda felek-i şevābitdedür. Qarż kılmışlar mesāhatın azınlığla otuz toğuz biñ kez biñ ve üç yüz seksen sekiz biñ [15a/10] ve on mil ve niřf ve milidür ve elli biñ kez biñ ve üç yüz yigirmi iki biñ ve yidi yüz kırę üç mildür. Ve mecerre ki ‘avām aña şaman uğrısı yolu dirler. Hükemā ihtilāf kılmışlar ki, evvel budur, eşşah-ı aęvāl ki muhiťidür. Getürmiřlerdür ki, oldur ki, uşşak yıldızlardur birbirine yakın ve gāyet işıklığından ve yakınlığından bulut gibi görünür ve ‘Arab aña ümmü’n-nücüm dirler. Gicenüñ evvelinde göęüñ ortasında olur [15b/01] çekilmiş. řimālden cenūba ve bize nisbet degirmen gibi döner. Gicenüñ nişfinda mağribde görünür ve āhirinde cenūbdan řimāle. Evvel gicede ol țarafı ki, řimāli āhir günü cenūbı olur ve cenūbı řimāli ve yıldızlar ki düşer. Her țaifenüñ beyānında fitne demiş. Ammā şahiş oldur kim, Hāk [15b/05] te‘ālā Qurān-ı Qadīm’inde buyurur ki:

1 وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

Fasl

Felekü’l Eflāk: Ki aña Felek-i Tās‘i dirler ve Felek-i ‘Azam ve Felek-i Ațlas dirler ve ehl-i řer ‘arř-ı agehi dirler ki, muhiťidür. Eflāke ve cem‘i ‘arziyye müştemildür. İki sațlı üzerine ki, yukaru sațlınuñ mesāhat-ı keyfiyyetini ve mesāhatını ve neye irişdüğini Allah [15b/10] te‘ālādan ğayrı kimesne bilmez. Amma aşağa sațlı mümāssdur. Felek-i şevābitüñ yukaru sațlına ve bu sațlınuñ mesāhatı dört yüz biñ kez biñ ve iki yüz on sekiz biñ ve dört yüz seksen iki mildür. Ve bu felegüñ hareket ve dönüşi maşrığdan mağribe yigirmi dört sâ‘atde devri tamām eyler. Ve cem‘i gökler ki altında var bile döndürür. Ve ammā Muřammed Tuřti ta‘birinde ve Mekki teğayyüründe böyle naql ider ki, [16a/01] yirden tā ‘arřa degin elli biñ yıllık yoldur eyyām-ı dünyādan.

Kema řalallāhu te‘ālā:

2 فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ

¹ Mülk suresi 5. ayet

² Secde suresi 5. ayet

o günün miktarı sizün saydığımızdan bin gün bulunmuştur.

Fasl

Fi'l Melâike: Bil ki, ferişte cismidür basit. Hayat ve 'aql-ı ıssı, şehvetden ve 'işyândan ve ahlak-ı nefsaniden müberrâ. Dâyim tesbîh ve tehlîl ve teşehhüd ve 'ibadete [16a/05] meşgûldür ve hergiz göz açub yuminca Allah te'âlâ hazretine 'âsî olmazlar. Kemâ kâlallâhu te'âlâ:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ¹

Ve içmek ve uyumağ bunlarda yokdur. Yaradılmışdur bunlar envâ'-ı şüret üzerine. Ve göklerde ve 'arş altında hiç mevz'î yokdur ki, anda bir melek 'ibadete meşgûl degüldür. Nitekim Resûl hazreti şallallâhu 'aleyhi ve sellem: [16a/10]

أطت السماء وحو لها أن نظر ما لها سير إلا عليه ملك الاراع وساجد

Ve bunlaruñ envâ'ı ma'lûm degüldür. Meger Allah hazretine kemâ kâl:

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ²

Ta hattâ tefâsirde gelmişdür. Hiç kanda yokdur kâinât zerrâtında ki, hiç kaçtre yokdur yağmurlar kaçtarâtından, illâ ki aña bir melek müvekkildür ve her kaçtrayla bile iner. Ve ol yirde ki, Allah te'âlâ taqdîr kılmışdur, ol kaçtrayı irişdürür. Pes yağmur kaçtraları böyle olıcağ [16b/01] olıcağ. Eflâk ve kevâkib ve şevâbit ve seyyârât ve bulutlar ve deñizler ve çeşmeler ve bınarlar ve otlar ve ağaçlar ve cānavarlar ve beni âdem kaçan 'abeş ve mühmel kalmış ola.

Kemâ kâlallâhu te'âlâ:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ³

Ve Kütü'l-Kulüb kitabında Ebū Tâlib [16b/05] Mekki rahmetullah rivâyet ider Emîrü'l-Mü'minîn 'Ali ibni Ebu Tâlib'den, Kerremallâhu veche buyurdu: “Allah te'âlânuñ ferişterleri var ki, eger birisi yire inse ve bir kadem başsa, yir yidi yir degin münkalib olaydı ve şuya batardı. Ve ferişterleri var ki, eger tamâm ins ü cin emr olsa ki ânuñ vaşfını yazalar, iki omuzuñ mesâhatinde 'âciz kılurdu. Ve ferişterleri var ki [16b/10]

¹ Tahrir suresi 6.ayet

² Müddesir suresi 31.ayet

³ Müminun suresi 115.ayet

cem‘i-i dünyānuñ deñizlerini ve şularını bunuñ gözi çukurına dökseler ʔolmaya. Ve eger dünyādaki gemiler gözinuñ yaşında Allah rahmetinden ve Allah heybetinden ağlar, berkla yürirdi. Ve ʔanda gitdi, bilinmeyeydi cümle ğark olaydı.” ʔaberī rahmetullāhi ‘aleyh tefsirinde eydür ki: “Cümle ‘arş dört feriştedür. Birisi benī ādem şüretindedür. Dāyim benī ādem için şefā‘ at idüp, dilek dilerler. Ve birisi öküz şüretindedür. Dāyim yırtıcı cānavarlar [17a/01] için rızq isterler ve du‘ā ʔılurlar. Ve birisi kerkes şüretindedür. ʔuşlar için du‘ā idüp, rızq dilerler.”

Nitekim Allah te‘ālā buyurur:

اُسْبِحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ

ʔaçan ki ʔıyāmet ğünü ola, sekiz ferişte olsa gerek. Nitekim buyurur:

2 وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةً

[17a/05] Rūh-ı mu‘azzam ferişte, hiç ğöklerde andan büyük ferişte yoğdur. Dāyim tesbīh ider ve her nefesinde bunca ferişte yaradılır. Ve Allah te‘ālā müvekkil ʔılmışdur ki, ğökleri ve yıldızları döndürmege ve mevlūdāt-ı ‘anāşır ve nebātāt ve ʔayvānāt gibi terbiyet itmege ve meded virmege. Ve cem‘i-i ğöklerden ve yirlerden büyükdür. Ve ğüci yeter ki, her nitekim [17a/10] dilerse Allah emriyle döndüre. İbn-i ‘Abbās ra eydür: “Ki ʔıyāmet ğününde cem‘i-i feriştelere bir şafda dursalar gerek, yalıñuz rūh bir şafda ʔursa gerek. Anuñ biñ yüzi var ve her yüzinde biñ ağzı var ve her ağzında biñ dil var ve her diliyle Allah te‘ālāya tesbīh ider yetmiş iki dürlü dille ve luğatla. Eger ānuñ avāzi ehl-i ‘arzuñ sem‘ine irişse, cem‘ii helāk olalardı. ʔaçanki zıkr itse ağzından ʔağlar gibi nur ʔıkar. [17b/01] Eger ol vağtde cem‘i-i melāike tesbīhde ve tehlilde olmasalar, yanarlardı ānuñ nurından.” Ve dağı eydür: “Ki ānuñ ʔademi başduğı yir yidi biñ yıllık yirdür. Ānuñ biñ kez biñ ʔanadı var.” Nitekim buyurur:

3 يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اُذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا

İsrāfīl: Allah te‘ālānuñ [17b/05] emirlerini feriştelere ol irişdürür. Ve cānavarlar ve ādemiler teninde rūh nefh ider. Allah emri birle ve şāhib-i şūr oldur ki, ānuñ şürında

¹ Şura suresi 5.ayet

² Hakka suresi 17.ayet

³ Nebe suresi 38.ayet

cem‘i cānlu cānavarlaruñ ve ādemleruñ ve cinnileruñ sāğışınca delük var ki, elli biñ cān bir delükde girmiş ve çıkmış. Ve ānuñ dört kanadı var: Birisi ile maşrıq ve birisiyle mağrib tölmiş ve birisi göklerden tā yire [17b/10] degin irişmiş ve birin Allah azametinden kendüyi örtmişdür. Ve başı ‘arş altındadır, iki qademi yidinci yir altındadır ve iki gözi arasında bir cevherden levh var. Qaçan ki, Allah te‘ālā dilese ki, emr ihdās ide, emr ider qaleme ki, ol levhde yazar. Andan soñra ol levh İsrāfil’uñ qarşusunda āşılmış olur. Pes İsrāfil Mikāil’e haber virür. Ve Şaḥiḥ-i Buḥārīde Ḥazret-i Risāletden ‘aleyhisselām rivāyet kıılır: “Qaçan ki Allah te‘ālā cem‘i-i ‘ālemi yaratdı ve şūrı yaratdı [18a/01] ve anı İsrāfil’e viridi. Pes ağızında qomışdur ve dāyim ‘arşdan yaña nazar kıılır ki, qaçan emr gelür ki nefḥ ide.”

Eyitdiler: “Yā Resūlāllah şūr ne nesnedür?”

Eyitti: “Bir büyük boynuzdur. Üç kez anı çalsa gerek: Evvel nefḥde cem‘i yir halkı ve gök halkı kırılısalar gerekdür. Nitekim Allah te‘ālā buyurur:

¹ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ

[18a/05] Ve ikinci kez çalsa gerek, cem‘i-i mevcūdāt ve maḥlūqāt yirlerde ve’l ‘arz göklerde ölse gerek. Nitekim buyurur :

² وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ

Ve üçüncü nefḥ ötdüğünde cem‘i i tursalar gerek. Nitekim buyurur :

³ وَنُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ

Ammā mekkī tefsirinde şöyle getürmişdür.

Cebrāil: Emin-i vaḥydür, aña [18a/10] rūḥu’l- qudūs dirler ve rūḥu’l-emīn dirler ve nāmus-ı ekber dirler ve ṭāvus-ı melāike dirler. Ānuñ dil[i] üzerine Allah te‘ālā yüz dört şaḥīfe ve kitāb inzāl eyledi: Yigirmi bir şaḥīfe Ādem peygamber üzerine ve yigirmi tokuz şaḥīfe Şīt peygamber üzerine ve otuz şaḥīfe İdrīs peygamber üzerine ve on şaḥīfe İbrāhim Ḥalīl üzerine ve on şaḥīfe peygamber üzerine Tevrātdan öndin, pes Tevrāt Mūsā üzerine ve Zebūr Dāvud üzerine ve İncīl ‘İsā [18b/01] üzerine ve Furqān

¹ Zümer suresi 68.ayet

² Zümer suresi 68.ayet

³ Zümer suresi 68.ayet

Muhammed Muştafa ʿaleyhisselām üzerine indirdi. Kātāde rʿa: “ Bu cemʿi kitabları Cebrāil-i Emīn ramazān ayında inzāl kıldı. Ve ānuñ alt[1] kanadı var, her kanadında yüz kanadı var.” Allah teʿālā ānuñ haqqında buyurur:

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ¹

Anuñ [18b/05] kuvvet[i] be-gāyetdürki yidi şehristān ve kavm-i lūt[1] bir kanadıyla yirinden kopardı. Ve dāhı şolkadardar kuvvet[i] var uçmağa ki; İbrāhim Hālīli oda atdılar, dāhı yire irişmedin İbrāhimle yire geldi ve od aña

بِرُدِّدُوا وَسَلَامًا²

olduğundan soñra İbrāhim mūnis oldu ve refīk oldu. Ve kaçan ki Yūsuf-ı Şiddīkı kıuyıya bırağdılar, Sidretü'l-muntehādan Yūsuf kıuy[1] dibine irmeden irişdi [18b/10] ve Yūsuf'ı tıttı. Ve āvāzı [a]nuñ ol kadardır kim, bir kerre āvāz eyledi, şemūd kavmine bunca hezār halkki ʿādīlerdi ve cemʿisi helāk oldılar.

Mikāil: Ulu feriştedür. Şahhāk rahmetullāhi ʿaleyh eydür: “Eger cemʿi yirleri ve mağlūkātı ānuñ ağızına bırağsalar, şöyle ola ki bir hardal danesi bir yazı yüzünde. Ve eger nurıyla göklere ve yirlere cilve kılsa, cemʿi-i nurinuñ heybetinden yanalardı. Ve ol müvekkildür. Cemʿi-i mağlūkātuñ [19a/01] rızkı üzerine gelür, ānuñ kanadında kısmet olur.

ʿ**Azrāil:** Ulu feriştedür. Bāşı yidinci gökdedür ve ayağı yidi kat yir altındadır. Ve yüzi levh-i mağfūza karşıdur ve cemʿi-i mevcūdāt gözünüñ karşıusunda. Ve ānuñ ʿavānı ve yardımcıları var ki, sağışın Allah bilür. Ve Resūl-ı Hāzret buyurur ki: [19a/05] “Dünyā ʿAzrāil katında şöyledür kim; sizün yirñüz katında bir tepsi taʿām ki ne yirde dilerseñüz, şunarsız. ʿAzrāil dāhı oturduğı yirden kanğı iklīme dilerse; Allah emriyle şunar, kabz ider. Andan soñra ki levh-i mağfuzda bir kişinuñ ecelini bile ki; ne vağtdür, tāyine Allah hāzretinden emr gelmeyince almaz.”

Hikāyet: ʿAzrāil Dāvud peygamberün beğāyet dostuydı [19a/10] ve karşı ziyaretine gelürdi. Bir gün hāzırken iki kişi daʿvāya geldiler. Pes ʿAzrāil Dāvud

¹ Tekvir suresi 20.ayet

² Enbiya suresi 69.ayet

peygambere eyitdi: “Bunuñ ‘ömri yidi gün qalmışdur.” Pes bu müddetden soñra Dāvud peygamber ol kişiyi yine gördi. ‘Azrāilden suāl eyledi, eyitdi: “Qaçanki senüñ qatından qaçdı bir qavm vardı, anuñ şālîh rahm kıldı, Allah te‘ālā ‘ömrüne yigirmi yıl arturdi.”

Kirāmen Kātibīn: İki feriştedür. Dāyim benī ādemüñ ‘amālini yazarlar . Birisi sağında [19b/01] hayrını yazar ve birinde şerrini yazar. Ve hayrın yazan ferişte ve şerrin yazan ferişte üzerine müvekkildür. Qaçan ki gice olsa hasenāt yazan ferişte, seyyi’āt yazan feriştey[e] “Ben bir haseneyi bırakayım, sen on seyyi’e bırak” [dir]. Ve kaçan ki benī ādem vefāt kılsa, münācāt ider: “İlāhī quluñ ki biz anuñ ‘amālin yazduq, [19b/05] vefāt itdi. Sen ‘ālimü’s-sır ve’l-ḥafayātsın bize destūr virür misinki göklere çıkavuz?” Allah Te‘ālā buyurur ki: “Benüm göklerüm qullarumla tıldur.” Pes eydürler ki: “İlāhī yirde turalum, ‘ibādet kılalum.” Hıṭāb gelür kim: “Yirlerüm tıldur ‘ibādet kılıcı qullarumla.” Eydürler: “İlāhī fermān nedür, ne yirde turalum?” Hıṭāb gelür kim: “Varuñuz yine ol quluñ qabrinde tıruñuz, tesbîḥ [19b/10] ve tehlîl kıluñ, anuñçün tā kıyāmete degin.”

El-bābü’s-şānī vemā fihā mine’l-‘acāyib ve’l-ğarāyib: Bil ki, ‘anāşır-ı erba‘a dördtür: od, şu, hevā, toprak. Pes od ıssıdur, qurudur ṭabī‘atı ve mekānı āy gögünüñ altındadır ve hevādan yuqarudır. Ve hevā ıssıdur, yaşıdur ṭabī‘atı ve mekānı oddan aşığadır ve şudan yuqarudur. Ve şu şovukıdur, yaşıdur ṭabī‘atı ve mekānı küre-i hevānuñ altındadır ve topraquñ üstündedir. [20a/01] Ve toprak şovukıdur, qurudur ṭabī‘atı ve mekānı merkez-i ‘ālemdür, şu küresinüñ altındadır. Pes her birisi bu ‘unşurlaruñ iki kem‘iyyet ve keyfiyyet-i müşābeheti ile, ol sebeble birisi birisinüñ altındadır. Nitekim hevā od altındadır ikisinüñ harāretinden ötrü. Şu hevā altındadır ruṭubetden ötrü. Ve toprak [20a/05] şu altında bürüdetden ötrü. Keyfiyyeti muşāderetdür ki, her biri birisinden ol keyfiyyetle ayrudur; qarışmaz ki, birisi ıssıdur ve şovukıdur ve birisi yaşıdur ve birisi qurudur. Kāh olur ki bunlar kendü keyfiyyetinden der tutar. Ve biri birisiyle mütekeyyif olur. Nitekim hevā od olur, ğāyet ḥāfîf şāfî olduqda. Ve şu hevā olur, teni şāfî olduqda. Niteki ğāyetde tîz ursalar, [20a/10] hevā od olur ve qaçmağdan qaçıcağ od hevā olur. Ve qaçanki bir şişe hevayla tolu yaş kiminüñ içindeki hevā şu olur. Ve qaçanki suyu çok

ķaynadasın, bir uğurdan hevā olur ve şu yir olur ve yir şu olur. Nitekim tedbīrle ve saħķla taşları şu eylediler ve şu ba‘zı mevāzı‘da taş olur ve ıozuşub ve zırnıċ ve ğayra olur ki cins-i ‘arzdandır.

Fařl: Od küresi cism-i basıřdūr ve degirmi řüretlūdūr ki anuñ [20b/01] řovuķı yoķdur ve renki yoķdur. Ve dāĝ-ı adene muħtāc degüldūr ve sařı-ı a‘alāsı muttařıldur Ay gökünüñ ařaĝa sařına. Ve sařı-ı ednāsı muttařıldur hevānuñ yuķaru sařına.

Fařl: Hevā küresi daħı cevher-i basıřdūr, degirmi řüretlü řeffāfdur ve rengi yoķ[dur]. Yuķarusı oda muttařıldur ve ařaĝası [20b/05] řuya. Ĥükemā eydür ki: “Küre-i leīm altı biñ arřun mildir, aydan yuķaru oddur. Ve her dāĝ ve ada ki řudan ııķmıřdur, hevā içinde girmiř. Ve kaçan ki mütemevviĉ olsa, yil hāřıl olur. Niteki deñiz mevc ursa, řu ba‘zısını ba‘zını def‘ ider. Hevā yildūr sākın ve yil hevādır müteħarrik.” Ve ibn-i Cevzī eydür ki: “Hevā iki kıřımdur: raħmetdūr, ‘azābdur. Ve her kıřım dōrt kıřımdur: Raħmet [20b/10] yil rehādur ve neřdūr ve mürselātdur ve mübeřřirātdur. Ve ‘azāb kıřım[1] řā‘ıkdur ve ‘ařıf. Ve bu ikisi deñizden olur. Ve ‘aķım ve řarřardur. Bu ikisi yazıda olur. Ve yilüñ fāyidesi oldur ki, beden-i ĥayvānāt berk ider ve bulutları yürüdü. Ulu yiller ki fāyidelūdūr, dōrtdür: Evvel řimāldūr. Benātü’n n‘ařdan maĝribe eser. İkinci cenūbdur. Ve ol süheyl karşıısından mařrıķa eser. Ve üçüncü řabādur. Ve ol benātü’n n‘ař [21a/01] karşıısında[n] mařrıķa [eser]. Ve dōrdüncü debūrdur. Bu dāħı süheyl tarafından maĝribe eser.”

Ammā řimāl: řovuķdur ve ķurudur. Anuñçün ki bir iķlīmden gelür ki, güneş ol iķlīmüñ üzerinden geĉmez ve ķarlar ve yaĝmurlar ve řovuķlar ve buzlar ol iķlīimde çoķdur. Ve yazın dāħı kış gitmez ve hergiz bu taraşda [21a/05] deñizler yoķdur. Yazılar ve taĝlar ve ızızlık yirler geĉer. Lācerem řovuķ olur ve ķuru olur. Ve cenūb yilinden kıatı eser. Anuñçünki dar derelere uğrar, ĥiddet kesb ider. Ammā bedeni řaħıř kıılır ve dimāĝa kuvvet virür ve rengi řāfī eyler ve havāssı řaħıř kıılır ve şehveti ĥarekete getürür. Ve ĥükemā eydür: “Kaĉanki bir yirde řimāl yilinden artıķ yil esmese, ekşer [21a/10] ĥayvānātuñ nesl[i] ol vilāyetde eksük olsa gerekdūr.”

Ammā Cenüb: Issıdur ve yaşıdur, anuñçünki haṭṭ-ı istivādan gelür. Ve ol vilāyetde ıssı beğāyetdür. Yılda iki kez güneş ānuñ üzerinden geçer . Ve hem bu cihetde deñiz çoḡdur, yidi deñiz üzerinden geçer. Lācerem ḥarāret ve ruṭūbet kesb ider. Bedeni yumşak ve süst ider ve ādemi kāhil kıılır. Ve ḥavāssı āḡır eyler ve deñiz şuyunu ḡarıḡlar. Ekşer yağmur getürür ve ḡaçan bir vilāyetde [21b/01] çoḡ esse. Ḥükemā eydür, ekşer eydür: “Ol vilāyetde olan dişi olsa gerek.” Ve ḡaçan ki ıssı şı üzerine esse, şovuḡ eyler. Şovuḡ şı üzerine esse, ıssı eyler.

Ve ammā Şabā: İ‘tidāle yaḡındur. Zīrā ki gündüzüñ evvelinde eser ve hem şovuḡ yirlere doḡunur, burūdet kesb ider. Ve baḥre ve berre irişür, [21b/05] i‘tidāl kesb ider. Ve evvel seḡer nesimdür ki, ādeme ḥoş gelür ve uyḡu getürür ve şayruyu rāḡat eyler ve cem‘i ḥavassa muvāfiḡdur.

Ve ammā Debūr: Şabāya muḡālifdür. Zīrā ki gündüzüñ ḡarında eser ve güneş ol vaḡt batmaḡa yaḡın olur. Anuñçün suḡūnet kesb idemez. Ve her ḡaşlet ki şabāda var, debūr ānuñ zıddıdur. Resul-ı Hazret şallallāhu ‘aleyhi ve sellem [21b/10] buyurur:

نصرت بالصبا واهلكت عاده بالدبور

Ya‘nī beni Allah te‘ālā şabāyla nuşrat virdi. ḡaçanki düşmana ḡarşu ṡuram ardumdan eser, düşman yüzini ve gözini tozla ṡoldurur. Ve ‘ād ḡavm[i] debūrle helāk oldı. Ve yıllerden birisi dahı zevba‘adur ki, aña ḡasıḡa dirler. Ve ekşer sebeblerden oldur ki, zemherīn irişür. Pes müdevver buluda berāber gelür, degirmiligi andan ḡazanur. Ol şıfat üzerine yire iner. Ve ba‘zı [22a/01] ḡükemā dirler ki: “Anuñ sebebi oldur ki, iki muḡālif yıl maşrıḡdan ve maḡribden, yā şimāl ve cenūbdan bir yire ḡarışur, eser, birbirini def idemez; döner, degirmi olur. Bunda ḡiç ḡāşıyyet yoḡdur. Bil ki, mażarrat var.”

Fasl fi’s seḡāb: Ḥükemā eydürler ki: “ḡaçan güneş şular ve deñizler üzerine [22a/05] eşer eylese, şular suḡūnet kesb ider. Pes eczāsından ba‘zı laṡif olur, hevāya döner aña buḡār dirler. ḡaçanki yire dāḡı eşer eyleye, yirden bir buḡu ḡıḡar aña duḡān dirler. Pes yıl ānı ḡaldurur, küre-i zemherīne irişdürür. Ol ki duḡāndur, hevā olur; ol ki buḡārdur, şı olur. Pes ḡat ḡat olduḡından soñra güneş eşer ider, ḡatṡa ḡatṡa damlamaḡa

başlar, yağmur olur. [22a/10] Eger gice çıkarsa, güneş eşer eylemese, bulut olur. Ve eger hevā begāyet şovuk olsa ve küre-i zemherīne irişse, güneş eşer eylemeden qar ve tolu olur. Ve kâh olur ki, yukaruda yağmur olur. Aşağa inerken yolda şovukdan toñar qar ve tolu olur. Ve eger hevā küre-i zemherīne irişmese, tumān olur ve eger gice şovuk olsa, yir burūdetle kendüye çeker, çiy ve kırağı olur. Ve her vilāyetki deñizden kırk günlük yol ırak ola, hayvānāt [22b/01] anda mesken kılmaz. Zīrā yağmur bulunmaz, anda od hāşıl olmaz.”

Faşl fi’r-r’ad ve’l-berk ve’ş-şavā’ık: Hükemā eydür: “Kaçanki güneş yirde eşer eylese, bir suhūnet kesb ider ve eczā-i ‘arzdān ya’ nī taḥlīl kıılır. Ve güneş harāretinden aña eczā-i nāriye qarışur. Pes tennūr gibi olur. Pes yuḥāra [22b/05] qarışur ki, şulardan çıkar, tabaka-i nārda hevāya çıkar. Yuḥār bulut olur. Ve duḥān içinde muḥtebes olur, ya’ nī kısilur ve kuvvet ider ki, oddan çıka. Pes bulut biraqur ve āvāz ider. Ol r’ad āvāzıdır ki, ‘avām aña gök gürlemek dir. Ve kâh olur, bulut begāyet keşif olur, şiddet[i] kat[1] yıldırmağdan od hāşıl olur. Berk oldur kim, aña yıldırım [22b/10] dirler. Ve bu berk, r’ad ikisi bile hāşıl olur; ammā evvel berk görünür. Pes r’ad āvāzı işidilür. Nitekim bir kişi şu kıranından ırak turmuş olsa ve gezer şu kıranında ton taşa ursa; gören kişi ol ton taşa toqundugını görür, āvāzın işidür. Ve berk ve r’ad katında olmaz. Anuñçunki güneş yirde eşer kılmaz. Pes duḥān hāşıl olmaz ki, bulut içinde muḥtebes ola. Ve hem gāyetde şovuk vilāyetlerde [23a/01] olmaz ki, şovuk ol duḥānı def ider, muncemid kıılır ve şuya döndürür.

Ve ammā Şāiqa: Ki aña yıldırım oқи dirler. Ol hışm-ı galiz nārıdır ki, hevā keyfiyyetinden mütekeyyif olur şuret-i nārla. Pes her nesneye ki irişse, yaqar ve deler. Hic nesne ānı men’ eylemez, ta şuya irmeyince. [23a/05] Ve gāh olur ki, demüri yaqar eridür ve ağaca ziyān eylemez. Ve gāh olur bız içinde balığı yaqar ve bize ziyān eylemez, şu içinde hayvānātı yaqar öldürür.

Hikāyet: Şeyḥ Ebū ‘Ali bin Sīnā rivāyet ider: “Ānuñ zamanında Cürcān[a] bir demür pāresi iki yüz elli batman hevādan düşdi. Pes dīvāra toqandı, dīvāra batdı, yine yire toqandı ve yire batdı. Halk [23a/10] kazdılar çıkardılar ve toqundugı āvāz üç fersah

yola gitdi. Sulţān Maĥmūd bunu işitdi, ādem viribidi Cürċān Begin’e ve ānı diledi. Pes ağırlığından götürmediler. Cehd eylediler. Çok zaĥmetle bir paresin virdiler. Diledi ki, andan bir kılıç düzdire. Ne kadar üstādlar zaĥmet çekdiler, başarmadılar. Ve şeyĥ eydür ki, cem‘isi t̥āru ve dānesi gibi birbirine yapışmış idi. Ve ‘Abdü’l-vāĥid Cürċānī dāĥi ĥavāşda eydür: “Ben dāĥi gördüm [23b/01] ānı.” Şöyleki şeyĥ eydür ve Kitāb-ı Kenzū’l-Bedāide Ebū İshāĥ İsfērānī getürmişdür ki: “Ĥicretüñ dört yüz sekizinde Fāsiye ĥişārında bir şā‘ıka düşdi. Ekşer ehl-i ĥişārı yaĥdı. Az kişi kurtuldu ve yidi yüz otuz ikisinde ‘arz-ı Mışırda vāk‘i oldı. Bisyār ĥalk ve t̥avār ve ağaç ve otlar [23b/05] ve ekinler yaĥdı.”

Faşl fi’l-ma’: Bil ki, ĥükemā eydür: “şu cevheridür, basitdür, şovuĥdur, yāş[du] ve müteĥarrikdür. Küre-i hevā altında ve küre-i ‘arz üstünde ve renginde iĥtilāf itmişlerdür. Vāzılı oldur ki, reng[i] yoĥdur ve levnü’l māü levnü’l mā ve şekli kürridür. Zirā deñizde gemide olan kişi yüce taĥlaruñ evvel göricek depesin görür, andan soñra dibin görür. Ya vücūd ki [23b/10] depesi irāĥdur dibinden. Ammā degirmi olduĥ ol cihetten ötrüdür ki, yir taĥdur, derelerdür ve şu cem‘i yir yüzünü iĥāfā kılmışdur. Bu cihetden ötrü şunuñ ve yirüñ ve hevānuñ küresi şaĥiĥ degüldür. Ve bu ‘ināyet-i ilāĥidür ki, eger yir dāĥı şaĥiĥ olā, istidāre olsa; şu cem‘i cihātdan muĥiĥ olurdu. Ĥayvānāt-ı berriyye mecal-ı ma‘išet ĥalmazdı. Ve her bir şuda bir ĥāşiyet var, ammā tatlu şu ĥod cem‘i ĥayvānāt, nebātāt ve eşcāra nāf‘idür mā ...dur. [24a/01] Nitekim ĥaĥ te‘ālā buyurur:

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا¹

Tatlu şu ĥāşiyeti bilmege muĥtāc degüldür. Ve ammā tuzlu şunuñ sebebi çorāĥ yirden alır ki, ĥarāret şemsden bulmuşdur. Ve fāyide oldur ki, yimeye ki; eger tatlu şu bir yirde çok dursa, yir koĥar ve tibn ĥāşıl olur. Ve ol tibn sebebiyle ĥayvānāt ki, [24a/05] ol civerde var helāk olur. Ve tatlu şu kaçan ki yusa ki, tatludur. Üzüm ve incir ve ĥurma bigi içinde işlatsañ, şu ānuñ tabi‘atını tutar. Ve kaçanki māiy‘āta ĥarışdurasın, asel ve

¹ Enbiya suresi 30.ayet

sirke ve süt ve k̄ān gibi ānuñ ṭabī' atını tutar ve kendünün reng[i] yokdur. Ve cem' i şularuñ māddeşi yağmurdandır. Nitekim buyurur:

¹ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

Anuñçünki şulardan ki [24a/10] yirde var, buḥārāt ve duḥānāt hāsıl olur. Pes hevāda müna' kıd olur, bulut olur. Pes güneşle taḥlīl bulup iner yire ve taḡlara ve derelere ve yazlara. Ve tadrīcle yirden yine sa' ider, çeşmeler ve ırmaqlar deñizlere dökülür. Ve ola ki kırdur ve ṭatludur, ḥarāretle şemsle yine eriyip yirden ḡavr idüb çeşmeler ve pınarlar ve ırmaqlar olup deñizlere dökülür. Pes yine buḥār olur hevāya çıkar ve yağmur olur ve yir dolābidür dāyim tā kıyāmet gününe degin. Ve şunuñ ḥāşiyeti oldur ki, [24b/01] kaçan ki k̄an çıkar; yire dökülür, k̄an keser. Ve güneşüñ sebt(?) olmaz, ten süst ider. Ammā gögüze ve öyken faşlına ve aşḥāb-ı süddeye ziyān ider ve şehvete za' f getirür. Ve kaçan acele ḥammāmdan çıkmış ve kıatı ḥareket ve silkinmek ve sekirdemekden şoñra ve gice şuşamaḡdan şoñra çok içse, istiskā [24b/05] getirür. Ve ıssı şuyı şovuk şuya kıarışduralar, şar' a ve boḡaz aḡrısına ve ṭamaḡ şişine ve gögüze eyüdür. Ve k̄ān olur ki, ishāl ider ve eger ıssı şuyı çok içse, m' ideşi süst ider ve dīmaḡa mazarrat virü[r]. Kıatı fatir şu balḡam[ı] laṭīf ider, eridür; ammā zıhn[i] ḥarāb ider. Ve ḥammāmuñ yigrek[i] oldur ki, şuyı ṭatlı ola ve mu' tedil ola ve fezāsı açuḡ ola ve eski ola, [24b/10] yaramaz kıoḡuları olmaya. Pes bām içeri buḥārları olmaya, taḥlīl kıılır ve yılleri giderür. Ṭabī' atı ḥaps ider ve gicik ve uyuzı def' ider ve dūnbāl ve ḥıyārıñ def' ider ve bedeni raṭb ider ve m' idee ḥazma yardım ider. Nezle ve zūkām ve emrāz-ı şadra nāf' idür. Ve ammā yaramāz maddei, ' azā-i zaiifiyye döker ve şehvet [ve] bāha muzırdur, zāif kıılır. Ve ḥālet-i imtilāda ihtināb evlādur. Ve seyl oldur ki, yağmur tiz ve çok ve iri danelü yağar. Pes yir kendüye [25a/01] çekmez. Taḡlardan ve derelerden müctemi' olur. Ve nā-gāh bir vilāyete hücum ider ve herneki yolunda bulunursa, ḥarāb ider.

Hikāyet: İbn-i Lābenz² raḥmetullah tarihinde getirmişdür: “Erbe' atun ve ḥamsune ve sittūmiatü da vilāyet-i Şam'da seyl-i ' azīm geldi. Bisyār evler ve aḡaçlar

¹ Furkan suresi 48.ayet

² Büyükle ihtimalle ibn-i balensî yani Valensiyalı olacak.

yıkıldı. Bir oğlanuğı beşigiyle [25a/05] aldı, giderken getürdi, bir ağācuñ budāğında aşıldı, kıldı. Seyl tamām olduḡda, ol vilāyet halkından ol oğlanuḡdan ayruḡ kimse kurtulmadı.”

Hükemā eydürler ki: “Fezā ki, yirle gök ortasında var. Toḡtoludur maḡlūkatla ki, envā¹ ve ecnāsın Allah bilür.”

Hikāyet: Hārun Reşid bir gün şayda gitmişdi. Bir sunḡuru bir kuşa şaldı. Pes bu kuş döñdi, sunḡur [25a/10] ḡāyb oldu hevāda. Zamanlardan soñra ki ḡalk ümidlerden kesdilerdi. Nā-gāh kaynaḡlarında bir balıḡ getürdi ki, hiç kanadı yoḡdur meḡer balıḡ kanadı gibi. Pes Hārun Reşid ‘ulemāyı ḡāzır eyledi ve suāl eyledi, Muḡābil eyitdi raḡmetullahi ‘aleyh: “Ey emirü’l mü’minin baña irişmişdür rivāyet-i şahihle senün ceddiñ ‘Abdu’llah ibn-i ‘Abbās’dan ki, hevā memlū ḡoludur ḡayvānātla ve bize yaḡın kuşlar var ki, hevāda yumurtlar ve yavru çıkarur. [25b/01] Ve ba’zı ilān şūretinden ve ba’zı balıḡ şūretindedür.” Pes Hārun Reşid emr eyledi ki; bir taşt getürdiler, içinde ol sunḡurla ol balıḡı çıkardılar, ikisi dāḡı ölmüş cem‘i-i ḡalāyık gördiler. Ve Cāḡiz raḡmetullāhi ‘aleyh eydür: “İşfehan’la ḡorasan ortasında bir kez bulut geldi [25b/05] ḡalāyikuñ başına yaḡın. Ve ol bulutuñ āvāzı vardı r‘ad āvāzı gibi. Pes ḡat[1] yaḡmur yaḡdı ve ardınca ḡurbaḡa yaḡdı ve ardınca balıḡ yaḡdı ki, seretan(?) dirler. Pes ḡalāyık ol balıḡları cem‘ itdiler ve ḡuzladılar, bir müddet yidiler.“

Faşl fī Küretü’l-‘Arz: ‘Abdu’llah ibn ‘Abbās r. ḡ. ‘anhümā eydür ki: “Allah Te‘ālā yiri yaratmışdur öküzüñ [25b/10] boynuzı üzerine ḡurmuşdur balıḡuñ arḡası üzerine.” Ve ol balıḡ oldur ki, Haḡ Te‘ālā ānuñla ḡasem yād ḡılur ḡavlihi Te‘ālā:

¹ ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

Ve balıḡ şu üzerine ve şu taşt üzerine ve taşt bir feriştenüñ arḡasında ve ferişte yil üzerindedür. Ve ol taşt oldur ki, Sure-i Loḡman’da beyān ider:

² فَتَنَّا فِي سَحَرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ

¹ Kalem suresi 1.ayet

² Lokman suresi 16.ayet

Ve hükemâ eydürler ki: “Yir cismdür keşîf, basîṭ ve kürevî ve kuru ve şovuk [26a/01] ki, eger bârid ve yâbis olmasa; hayvânât üzerinde ma‘îšet kılmazlardı ve ma‘âdin ve nebâtât hâşıl olmazdı.” Ve ba‘zî mezheb oldur ki, mebsûṭdur maşrıqdan mağribe. Ve ba‘zî mezheb oldur ki, kâlkân şüretindedür. Ve ba‘zî mezheb ṭabl şüretindedür. Ve ba‘zî mezhebde yarî ṭobuñ pâresi [26a/05] gibidür ve şahîḥ kendüye ki hükemâ ihtiyâridur. Oldur ki müdevverdür. Küre gibi kâlmışdur felek içinde, yumurṭanuñ şarusı gibi âk içinde. Ve râst ortadadur ki, felek hiç ṭarafdan ânî kendüye çekmez. Nitekim demür eṭrâfla mıknaṭıs ortasında ola; ortada kâalur, hiç ṭarafa mâyil olmaz. Ve eger bir ṭarafa yakîn ola; ol ṭaraf[1] kendüye çeker, kâalan eṭrafından ırâk [26a/10] kıılır. Ve şu yirüñ çevresin almışdur. Meger ol kâadar ki, Allah Te‘âlâ hayvânât ve nebâtât için yir açmışdur ki, aña rub‘-ı meskûn dirler. Ve müdevver olduğına delîl oldur ki; her yirde ki âdem ṭursa, başı göge ve ayağı yirde ola, felegüñ nişfi gözükür ve nişfi gözükmez. Pes ol mevzi‘den on yidi fersah ilerü giricek, bir derece dâḥî gözükür ve bir dâḥî ṭarafdan derece görünmez olur gitdügi ṭarafdan. Ve kaçan ki ḥusûf ve kûsûf olsa, [26b/01] vaḳt muhtelif olur. Bir memlekete şabâh olursa, bir memlekete dâḥî zuhûr vaḳtinde olur, bir memleketde ikindüden ilerü. Ve bir yumurṭa gibüdür ki, şuda batmışdur ve ba‘zısı şudan yukarudur ve deryâ-yı muḥîṭ çevre almışdur ve açuḳ kâalmış[dur]. Yirde ṭağlar ve dereler ve yazılar [26b/05] ve çeşmeler ve ırmaḳlar ve deñizler vâki‘ olmuşdur. Ve hiç bir karış yir yoḳdur ki, illâ ki anda bir ma‘den yâ bir ot yâ bir hayvân vardur ki, ba‘zısın benî âdem bilmez idi. Ekşer oldur ki, Allah Te‘âlâ’dan ğayrı kimse bilmemişdü[r]. Nitekim Allah Te‘âlâ buyurur ki:

وَمَا تَسْفُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

[26b/10] ila ‘âyeti Ve ba‘zî mühendisler eydürler ki: “Yir dâyim döner, kendü vasatı üzerine. Ve bu görünen hareket gögüñ degüldür.” Ammâ bu kavîl şahîḥ degüldür. Ebû Reyḥân Münecim eydür Kitâbu’l-Mesâcid’de ki: “Mesâḥat-ı saṭḥ-ı ‘arz on dört biñ kez biñ ve yidi yüz kırḳ biñ ve iki yüz kırḳ iki fersahdur ve ortasındaki Mekke’dür. Tâ bir ṭarafına degin altı biñ kez biñ ve iki biñ yüz altmış üç fersahdur.”

¹ Enam suresi 59.ayet

Hikāyet: Me'mūn ḥalīfe işitdi ki, [27a/01] mühendisler eydürler ki: “Mesāhat-ı ‘arz yigirmi dört biñ kez biñ fersahdur ki, eger bir ipüñ bir ucını bir noḡta-i ‘arziyye üzerine ḡosalar ve bir ucını döndürseler, dünyānuñ çevresine ne ḡadar olur?” Pes benī Mūsā ki ol vaḡtde mühendislerdi, ḡāzır eyledi ve eyitdi: “Dilerem ki, bilem ki, [27a/05] yir mesāhat eylerler.” Eyitdiler ki: “Beḡāyet düz yir ḡanda var ?” Ḥalk eyitdiler: “Sencara ṡahrāsı beḡāyet düzdü[r] ki, hiḡ ḡukur iniş yoḡuş yoḡdur ve dāḡı Kūfe ṡahrāsı beḡāyet düzdür.” Pes cemā’atle vardılar, Sencar ṡahrāsında bir mevzi’ de durdılar. Ve ḡuṡb-ı ṡimālinüñ irtifā’ın tıtdılar ve anda bir mīḡla nişān eyledi ve ol mīḡe bir ip baḡladı [27a/10] ve gitdi ṡimāl ṡarafına, rāst ne ḡadar gidebildilerse. Pes eyitdiler: “İp dükendi.” Bir mīḡ dāḡı ḡaḡdı ve bir ip dāḡı baḡladı ve her mīḡde irtifā’ dutdı tā aña deḡin ki, evvelki irtifā’ dan bir derece artdı. Pes ölçdiler, ol yirden evvelki mīḡ yirine deḡin altmış altı mīl ve şülüş-i mīl idi ve felek dereceleri ki üç yüz altmış. Pes ḡarb eylediler, evvelki derecāt-ı felege yigirmi dört biñ mīl oldı. Pes evvelki mīḡden yine bir ip baḡladılar [27b/01] ve gitdiler cenūb ṡarafına. Rāst tā aña deḡin ki bir derece irtifā’ evvelden eksildi. Pes ölçdiler yine altmış altı mīl ve şülüş-i mīl idi. Berāber pes Me'mūn ḡalīfeye ‘arz eylediler. Pes Kūfe ṡahrāsında dāḡı böyle ḡıldılar, rāst ḡıḡdı. Bildiler ki, mesāhat -ı ‘arz mümkindür ve rāstdur.[27b/05]

Faşl

Mühendisler eyitdiler ki: “Küre-i ‘arz üzerine bir ḡaṡ farz eylediler ki, ‘arzi iki pāre-i müsāvī eyledi ve aña mu’ dilü’n-nehār tesmiye ḡıldılar ve her bir ṡarafını ‘arzuñ mu’ dilü’n-nehār ḡısmet ḡıldı. Şimālī ve cenūbī tesmiye ḡıldılar. Pes bir ḡaṡ dāḡı farz eylediler. Bu ḡaṡ luḡatda ṡarḡdan tā ḡarba, buña ḡaṡṡ-ı maşrıḡ ve maḡrib didiler. Pes dünyā dört baḡş [27b/10] oldı, iki ṡimālden ve iki cenūbdan. Pes bir rub’-ı ṡimālīye ki, şudan açuḡdur; rub’-ı meskūn tesmiye ḡıldılar. Ve üç rub’ı dāḡı şu altında ki, baḡr-ı muḡḡıddür ḡaplamış. Pes bu rub’-ı meskūn içindedür, ne ḡadar ki deñiz ve ne ḡadar ṡaḡ ve dere ve berriyye ve ‘imāret ḡarāb ḡaldısa. Pes iki ṡaraf dāḡı ḡarābdur. Bu rub’-ı meskūnuñ bir ṡarafı ki cenūba yaḡıñdur ḡāyet ıssıdan ve birisi ki ṡimāldür ḡāyet bürüdetden ḡayvānāt ve nebātāt bu iki ṡarafda [28a/01] olmaz. Bu bāḡī dört baḡş itdiler.

Bu tārīkle ki beyān itdük. Pes ‘Irāk’ dan ve Cezīre-i Şām ve Mıŝır ve Rūm ve Efreñç ve Rūmiye ve Sīvār(?) tā Cezāyir-i Hālid Ümeyye’ye degin rub‘-ı ŝimālīdür. Ve yine ‘Irāk’ dan Ahvāz’a degin ve Cibāl-i memleket ve Hōrāsān ve Şebbet ve Çīn ve Cezīre-i Vaqvāk’a degin rub‘-ı ŝarķī ve ŝimālī. [28a/05] Ve aralar memleketinden Hābeŝ memleketine degin ve Nūbe ve zıt muhīt’e degin rub‘-ı ŝarķī cenūbīdür. Ve ğarbi cenūbī harābdur ve aralar ba‘zısında sākinlerdür. Ammā ŝehirleri ve köyleri ve zirā‘atleri yodur, ot ve aĝac yimiŝi ve bālık ve uŝ tutarlar yirler. Ve Baqlamyus ki Yunan pādīŝah[ıy]dı. Bir t̄ayife viribidi bu rub‘ a kim varalar, göreler ki, kim var ve ne ŝıfatlu memleketdür? Müddet-i [28a/10] medīd gezdiler ve geldiler ve hīç ve memleket ve ŝehir yodur, didiler. Meger bu t̄ayife aralar ki hayvānāt bigi gezerler ve ekŝeri harābdur ki, hīç hayvān yodur ve ot bitmez ve ehl-i hendesenūñ ef ālidür ki, midār-ı ‘imāret-i ‘arz yüz yigirmi yıllıdur. Tosan yıllıĝı Ye’cūc Me’cūc memleketidür ve on iki yıllıĝı aralar memleketidür ve sekizi Rum memleketidür ve üci ‘Arab memleketidür ve yidisi alan ümmetlerūñ memleketidür. Ve ba‘zı mühendisīñ eydürler ki: “‘Imāret [28b/01] ‘arz haı-ı istivādan berū altmıŝ dört derecedür felek derecātıyla ve bākīsi harābdur. ‘Imāret ve zirā‘at ve hayvānāt yodur ğāyet güneŝūñ harāretinden ki yamıŝdur begāyet bürüdetden eŝer. Ve evvelki iqlīm ve ikinci ve ba‘zı ŝālīŝden ıssıdır. Ve yidinci iqlīm ğāyetde ŝovudur ve ammā [28b/05] bākī mu‘tedildür.”

Faŝl fi’l-Eālīm: Bil ki, bu rub‘-ı meskūnı ısmet eylemiŝler ehl-i hendese yidi ısmā, maŝrıdan maĝribe ve her birine bir iqlīm dimiŝler. Ve ‘arz-ı cenūbdan ŝimāledür ve uzunlıĝı ve ini muhtelifdür. Pes uzunraĝı ve inlūsi iqlīm-i evveldür ki, ānuñ uzunlıĝı maŝrıdan maĝribe üç biñ fersadur. Ve ini cenūbdan ŝimāle yüz elli fersadur. Ve aŝīrek t̄ul-ı [28b/10] ‘arz yidinci iqlīmdür ki, t̄ulı maŝrıdan maĝribe biñ beŝ yüz fersadur. Ve ini yetmiŝ fersadur ve alan eālīm bu hisāb üzerine muhtelifdür. Ve bu ısmet ısmet-i haıı degöldür, belki huūtidür ki, vehm ılmıŝlar ve farz eylemiŝler ki, ānuñla dūnyānuñ meādīrini birbirinden seeler. Ve bu ısmeti evvel pādīŝahlar ılmıŝlar, uzun ‘ömrleri vardı ve dūnyāyı tavāf ıldılar Efrīdūn ve İskender gibi.

Faşl

Bil ki, bu dünyānuñ aḥvāli müteğayyirdür, bir müddetde [29a/01] yaz ve bir müddetde güz olur ve bir müddetde yazı ve bir müddetde deryā olur ve tağ yumşak yir olur ve yumşak yir tağ olur. Mühendisler eydür: “Kaçan ki yaş balcık üzerine güneş birez müddet eṣer eylese, katı taş olur. Ve mürür-ı eyyāmla zelzele-i ‘arziyye bir taraflı yıkar. Pes tağ gibi olur ve kâh olur katı yıl yumşak [29a/05] yirüñ bir tarafını ala ala çukur eyler ve bir tarafına yığar yüksek tağ gibi olur. Pes çok yağmur yağar, balcık olur. Pes güneş eṣer ider ve müddetle terbiyet virür, müteḥaccir olur ve tağ olur. Ve tağ dāḥı çok yağmurlar yağmağla ve çok güneş üzerine toḡunmağla ruṡubet münṣef olur. Pes güneş eṣer itdükçe ruṡubet-i arzıyye degmez olur ve kuruluḡ olur. Pes şavā’ ıḡla ve zelzeleyle pāre pāre olur [29a/10] ve yıl ānı yumşadur ve düz yir eyler. Ve ammā deñiz yazı olmağla sebeb oldur ki, seyler aḡa aḡa ulu ırmaḡlar taşların ve ḡumların deñize döker ve müddetle deñiz dibinde müteḥaccir olur ve ḡat ḡat yücelür, tā deñiz icinde nāḡāḡ bir tağ gibi olur. Pes müddetle ziyāde olur, şuyı sürer ve bir tarafa dāḡı döker ve deñiz olmayan yir deñiz olur ve deñiz olan yir tağ olur ve bundan ötrüdür ki, ba’zı taşları şıycaḡ içinde şedef pāresi çıkar.” Ve ḡikāyetde getürmişler [29b/01] dūr: “Yir bir kez zelzeleden yarıldı, içinde dīvār açıldı. Kirec ü kirmidle yapılmışdı. Pes bu taḡlar ki deñiz içinde mütevellid olur. Yıl zamānla üzerine toz u toprak getürür. Yaḡmur yağmağla üzerine aḡaclar ve otlar biter. Pes müddetden soñra bir memleket olur, ḡayvānāt sākin olur ve benī ādem anda sākin olur ve [29b/05] şehir olur.”

ḡikāyet: Benī İsrāilden bir ‘ābid kiṣi vardı. Müstecābü’ d-da’ ve idi. ḡızır ‘a.m. aḡyānen ānı görmege gelürdi. Ol memleket pādişāḡı bu ‘ābidüñ mu’teḡidi idi ve ‘ādil pādişāḡdı. Bu ‘ābiddin dilek eyledi ki, kaçan ḡızır ‘aleyhisselām senüñ ḡatıña gele baña ḡaber eyle, tā gelem ānı ziyāret ḡılam ve ‘acāyib-i dünyādan su’āl idem. Pes vaḡti ki, ḡızır ‘a.m. [29b/10] geldi . ‘Ābid destūr diledi ve ol pādişāḡı oḡudı. Çün geldi, ḡızır Peyḡamberi ziyāret ḡıldı ve naṣḡıñın işitdi, eyitdi ki, dünyānuñ ‘acāyibinden. ḡızır eyitdi: “Acāyib çoḡdur ve ammā birisi oldur ki, bir kez bir şehre iriṣdüm beḡāyet ma’ mūr u ḡurrem ve ḡalḡ meṣḡul mu’āmeleye ve yimege ve içmege. Pes bir kiṣiden

şordum ki: ‘Bu şeh[r]i kim yaptı?’ Eyitdiler: ‘Biz ata dede¹ bu şehir bile ma‘mūr ve yapılmış. Hergiz bunuñ bünyādın bilmezüz.’ Didiler. Pes beş [30a/01] yüz yıldan sonra yine irişdüm ol maqāma. Ol şehirden hiç eşer bulmadum. Gördüm ki, yazı olmuş ve otlar bitmiş ve cemā‘at tırmişlar otlar biçerler. Şordum ki: ‘Bunda bir şehir vardı, kaçan harāb oldu?’ Eyitdiler: ‘Sübhānallah! Hergiz biz atalarumuzdan dedelerümüzden bunda şehir işitmedük. [30a/05] Belki dāyim bu yir otlaqdur.’ Pes beş yüz yıldan sonra yine uğradum. Gördüm ki, ol yir deñiz olmuş. Bir cemā‘at şayyādlar bālık avlarlar. Su’āl eyledüm ki: ‘Bu yir kaçan deñiz oldu?’ Eyitdiler: ‘Bizüm atalarumuz ve dedelerümüz bu yiri kuru görmedük, dāyim böyledür ki, görürsin.’ Pes beş yüz yıldan sonra yine uğradum. Gördüm ki, ol deñiz gitmiş, şoğılmış , ol mevz‘i kuru yir olmuş. [30a/10] Ne su var ve ne ot ve ne ağac ve ne ‘imāret. Bir geçen kişiden su’āl kıldum ki: ‘Bunda deñiz vardıkanı?’ Ol eyitdi: ‘Sübhānallah! Biz, atalarumuz ve dedelerümüz hergiz bunda deñiz görmedük ve işitmedük. Dāyim bu yir harāb çoraqdur.’ Pes beş yüz yıldan sonra yine uğradum. Gördüm ki, yine evvelki gibi şehir olmuş ābādān ve ma‘mūr hālāyıkla tolu. Su’āl eyledüm ki: ‘Bu şehir kaçan yapıldı?’ Eyitdiler: ‘Hergiz kimse bu şehriñ yapıldığını bilmez. Dāyim atalarumuzdan ve dedelerümüzden [30b/01] bunu şehir gördük ve kimse kaçan yapıldığını bilmez.’ Pes ol pādīşāh ‘acebledi ve bu sırdan ‘ibret aldı ve eyitdi: ‘Destūr vir ki, senünle muşāhib olam.’ Eyitdi: ‘Şoħbet kılmazsın, ammā bu ‘ābidle muşāhib ol ve bunuñ sözünden tecāvüz kıлма. Tā dīn ü dünyāñ ma‘mūr ola.’ Ve Baṭlamyus ki, şāhib-i Muḥīṭi’dür, Muḥīṭ’de [30b/05] beyān ider ki: “Her otuz biñ ve altı biñ yılda yıldızlar evc-i burca naql ider ve on iki burcı seyr kılduğundan sonra evvelki maqāmına irişür. Pes bir müddet-i devr kaçan ki cenūbdan şimāle varsa , semt-i kevākib ve şu‘ā toqunduğı yir muhtelif olur. Anda ki gündüz kaşır olur, gice uzun olur ve şovuk olduğı yir ıssı ve ıssı olduğı yir şovuk olur ve harāb yirler [30b/10] ‘imāret ve ‘imāret yirler harāb olur ve deñiz [tağ] ve tağ deñiz olur ve yazı yiri şu tatar ve şuyı yazı dutar.”

¹ Bu cümle bir hayli bozulmuş görünüyor. Ancak birkaç satır sonraki ifadelerden anlıyoruz ki şehrin ahalisi “Biz bu şehri atalarımızdan, dedelerimizden böyle mamur bulduk.” demek istemektedirler.

Faşl fi'z-zelzele: Ve hükemā eydür: “Yir altındağı şulardan buḥār, duḥān ḥāşıl olur ve atı yire muşādif olur. Mecāl bulmaz ki, ıa. Ve yirde bürüdet olmaz ki, şı ola. Ve ok olur ki, taḥlīl idemez. Pes uvvet ider ımaġa, lā-cerem yiri depredür ve dönderür ııtma utmuş gibi. Ruḫbāt ‘ufiniye bedeninde muḫtebes olur ve mesāmmāt ve ‘urū aḥlāt-ı [31a/01] fāsıdeyle memlū olur. Şol adar dutar ki; taḥlīl ider, mesām ıar, uar.” Ve ammā Rāfi‘ī raḫmetullah eydür ki: “Bir kez vilāyet-i Muġan’da ‘azīm zelzele gördüm ki, bir aġuñ bir arafı yarıldı. Şöyle ki, badum göġi asradan gördüm. Pes az müddetde yapışdı ve muḫkem oldu. Hergiz [31a/05] yarılmamış gibi oldu.”

El Maāletü’s- Şāliṣe fi’d-dünyā ve aḫvālihā ve’d-Dehr ve’z-Zamān ve’l-leyālī ve’l-eyyām ve fīhā şülüşün ebvābun el bābu’l- ulā fi’d-dünyā ve aḫvālihā: Enes bin Mālik raḫiyallāhu ‘anh eydür ki: “Resül Ḥazreti s.a.v.[den] su’āl eyledüm, ‘arşu’llahuñ vaşından eyitdi: ‘Ebū Ḥamza ġāyetde ulu mes’ele su’āl itdün. Allah Te‘ālā ‘arşınuñ üç yüz altmış ā’imesi var. Her bir [31a/10] ā’imesi bu cemī‘-i dünyācadur. Altmış kez her biri küñgüre ortasında bir şaḫrādur. Her şaḫrāsı altmış bu dünyā adarıncadur. Her bir şaḫrāda altmış biñ ‘ālem var. Her bir ‘ālem altmış yüz midārıncadur. Ve ol ‘ālemler ḫalkı ne Ādem yirde olduġın bilür ve ne İblīs la‘net olduġın bilür.’ Ve bu ḫadīş Kitābu’n-Nezāyih’de ki Resül s.a.v. buyurdi: ‘Allah Te‘ālā’nuñ on sekiz biñ ‘ālemi vardur. Dünyā ānuñ birisidür ve dünyānuñ ‘imārātı, ḫarābı [31b/01] atında bir ḫardal dānesi gibidür.’ Bustānu’l-‘Ārifīn’de eydür: ‘Allah Te‘ālā’nuñ ‘ālemlerüñ birisinde bir cānavar yetişmişdür. Bir ayırda ol cānavar her gün cemī‘-i dünyā ḫalkınuñ rızınca rız yir.’ Ve İmām Mekkī r.a. tefsirinde getürmişdür Vehb ibn Münebbih’den rivāyetle, eyitdi ki: ‘Dünyānuñ evvelinden [31b/05] āḫirine deġin elli biñ yıldur. Hīc kimse bilmez ki nesi gecdi ve nesi aldı.’ Ve sāyir tefāsirde ‘Abdu’llah ibn ‘Abbās r.a. eydür ki: ‘Dünyānuñ evvelinden āḫirine deġin bir heftedür, āḫiret heftlerinden ki yidi biñ yıl ola.’ Allah Te‘ālā buyurur ki :

1 وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ

¹ Hac suresi 47.ayet

Ve her biñ yıl başında Allah Te‘âlâ bir peygâmbere viribidi ki, ānuñ vaḥdāniyyetini [31b/10] ḥalka bildüre. Evvelki biñde Ādem peygâmbere idi. İkinci biñde Nuḥ peygâmbere idi. Üçünci biñde Ḥūt peygâmbere idi. Dördünci biñde İbrāhīm peygâmbere idi. Ve beşincide Mūsā peygâmbere idi. Ve altıncıda ‘İsa peygâmbere idi. Yidincide Muḥammed Muştafâ’ydi şalavātullah ‘aleyhi. Anuñla nübüvvet ḥatm oldı. Ve bu Resūlallah biñinde her yüz yıl başında bir ‘ālimi viribidi ki, dīn-i Muḥammed[i] tecdīd kıldı ve revnaḳ kıldı ve ḥalāyıka dīn işini beyān [32a/01] eyledi. Evvelki yüzde ‘Ömer ibn ‘Abdu’l-‘azīz raḥmetullāhi ‘aleyh. İkincide Muḥammed ibn İdrīs eş-Şāfi‘ī. Ve üçüncide Ebu’l-ğıyās Aḥmed bin Şermiḥ idi. Ve dördüncide Ebū Bekr bin Ebi’t-Ṭıbb er-Rāzī. Ve beşincide İmām Ebū Ḥāmid Ğazālī. Ve altıncıda İmām Faḥrū’d-dīn er-Rāzī. Ve yidincide [32a/05] Ebū Yahya İmām Muḥyi’d-dīn en-Nevevī ve bir ḳavle İmām Ḳuşeyrī r.a. .”

El-Bābu’s-şānī fi’d-dehri ve’z-zamāni ve’l-leyālī ve’l-eyyāmi: Ba‘zı ḥükemā eydürler ki: “Zamān miḳdār-ı ḥareket-i felekdür ve zamānı ḳismet eylediler ḳurūna ve ḳurunları ḳismet eylediler sinine ve sinini ḳismet eylediler şuhūra ve şuhūr-ı eyyāma ve eyyāmi sâ‘ate ve senüñ ‘ömrünüñ menāzilidür. [32a/10] Her gün ve her sâ‘at bir menzilden geçersin ve bir menzile ḳonarsın ve ḥaberüñ yoḳdur. Bil ki, āy iki kez hilāl şüretinde görüne; ol müddet ki bu iki hilāl ortasındadır, aña şehir dirler ve ‘Arab yıl üçyüz elli dört gün dir . Pes bir āy otuz olur, bir āy yigirmi toḳuz olur. Ḳālallāhu :

¹ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ

Pes Muharrem: ‘Arab āylarınıñ evvelidür ve eşhür-i ḥaramdandır [32b/01] ve yılıñ evvelidür. ‘Arab begleri bu āyuñ evvel günü begāyet ta‘zīm iderler ve bu āyuñ yidisinde Yunus Peygâmbere [bālīḳ] ḳarnında necāt buldı ve bir ḳavle Zī’l-ḳa‘de āyınıñ on dördünde. Onuncı günü ‘aşüre günüdür. Mu‘azzam gündür cem‘ī-i dīnlerde ve cem‘ī-i begler ḳatında. Zīrā ol gündür ki: [32b/05] Ādem peygâmbereñ tevbesi ḳabül oldı ve Nuḥ Nebinüñ gemisi Cudye Ṭaḡı’nda ḳarār kıldı ve İbrāhīm Peygâmbere ve Mūsā ve ‘İsa Peygâmbere a.m. bugünde ānadan toḳdı ve Nemrūd odı İbrāhīm’e bu günde gülistān

¹ Tevbe suresi 36.ayet

oldı ve Yusuf Peygamber kuyudan necât buldı ve Ya‘kub Peygambere bu günde Yusuf gönlegi koçusu geldi ve gözi açıldı ve Süleymân Nebînün [32b/10] memleket[i] elinden gitdi, girü bu günde yine yüzügin buldı ve kavm-i Yunus’dan ‘azâb bu günde getirildi ve Eyyüb Peygamber bu günde şihhat buldı ve Zekerıyyâ Peygamberün du‘âsı bugünde kabûl oldu ve Mūsâ [ve] Benî İsrail bu günde kurtuldu ve Fir‘avn ve Kıbtîler bugünde helâk oldu. Kaçan ki Hâzret-i risâlet s.a.v. Medîne’ye geldi. Yehûdlar[ı] gördi ki, bugün oruç dutdılar, su’âl eyledi sebep neden. Eyitdiler, bu gün Mūsâ deñizden necât buldı [33a/01] ve Fir‘avn helâk oldu pes ol ni‘metün şükrânesi oruç dutdı Mūsâ lâ-cerem biz de tutaruz. Pes inne’l-haqqu li-sünneti Mūsâ ben lâyıkam ki, kardaşum Mūsâ’nuñ sünnetini tutam. Pes emr eyledi ki; her kimesne ki oruç tıtdıysa, tamâm eylesün. Her kim tıtmadıysa tıtsun. Ve lâ-yezâl ehl-i İslâm içinde [33a/05] mu‘azzam idi, tâ vâkı‘a-i İmâm Hüseyin r.‘a.’a şehâdet vâkı‘i oldu bu günde. Pes Benî Ümeyye Hüseyin bu günde öldüğüçün, ta‘zîm itdiler ve ehl-i beyt-i Resûli sevenler bu gün Hüseyin-i şehîdün muşîbeti için ta‘zîm kodılar. Vâzîh budur ki, evvel-i İslâmda bugünün orucu farz idi. Çün ramazân farz oldu. Bunuñ farziyyeti mensûh oldu. Ammâ sünneti bâkî kaldı ve rivâyetde [33a/10] gelmişdür ki; her kim ‘aşur[e] gününde gözine sürme çekse, bir yıla dek ağrı görmese gerek. Ve bu âyün on yidisinde şıla dutdı. Beytu’l-Muqaddîsin K‘abe vara¹. Sekizinde Ebrehe ki Mekke’i harâb kılmığa kaçd kılmışdı, helâk oldu.”

Şafer: Bu âyda sâkin olup, oturmak evlâdur hareket itmekden. Resûl buyurmışdur ki:

من بشرني بخروج الصفر بشرة الجنة

Ya‘ni her kim baña muştıluğ vire ki, Şafer çıkdı; ben aña beşâret [33b/01] vireyüm ki, cennet ehlidür. Evvelinde Hüseyin-i şehîdün başını Dımışk şehrine getürdiler. Yigirmisinde Hüseyin başını Yezîd katına iletdiler. Yigirmi üçünde hilâfet ‘Abbâsîlere degdi ve Mervânîler helâk oldu ve süffâh hilâfete oturdu. Yigirmi dördünde Hâzret-i [33b/05] Risâlet ve Ebû Bekr gâra girdiler.

¹ Kazvini’den ve diğerkaynaklardan biliyoruz ki burada Muharrem ayının on altısında Beytül-mukaddes’in kible olmasına değinilmektedir. Ama metindeki ifade tam olarak anlaşılammıştır.

Rebî'ü'l-evvel: Mübârek âydu ki, Allah Te'âlâ bu âyda hayrlar kapusını açmışdur. Bu âyda sa'âdetlerüñ kapusını tükeli ehl-i 'âlem üzerine. Anuñçün ki Seyyid-i Kâ'inât ve mefhar-i mevcûdât Muhammed Muştafa bu âyda vücûda geldi ve bu âyuñ onunda Mekke'den Medine'ye hicret eyledi [33b/10] ve tâ kıyamete degin aşl-ı târîh-i hicreti bundan oldu ve on birinde Ümmü'l-mü'minîn Hadîce-i Kübrâ'ya nikâh eyledi ve on ikisinde hod mevlid-i şerîf-i 'aleyh efdalü't-taḥiyyât.

Rebî'ü'l-Âḥir: Üçinde Haccâc Yusuf 'aleyhi mâ yustehakku K'abe'ye mancınık kurdı ve 'Abdu'llah bin Zübeyr raḍıyallâhu 'anhümâ ḥiṣâr eyledi. Pes nıfṭ atdı ve K'abe'i yıkdı. On dördinde Ḥazret-i [34a/01] Risâlet ümmetine beş vaḳt namâz farz oldu. Yigirmi birinde gâzâ-yı Zâtü'r-rifâ' oldu.

Cemâzü'l-evvel: Sekizinde mevlûd-ı 'Ali ibn Ebü Tâlib kerremallâhu vecheh, on beşinde vaḳa'u'l-Cemeldür.

Cemâzu'l-âḥir: Çok ḥavâdiş bu âyda vâki' olmuş. İlerüki 'ulemâ dimişler: "El'acebu külle'l- [34a/05] 'acebü beyne'l-cemâzi ve receb." Evvel günü Cebrâ'il-i emîn Ḥazret-i Risâlete s.a.v. vahy getürdi. Altısında ḥilâfet emîrû'l-mü'minîn 'Ömer raḍıyallâhu 'anha. Toḳuzında mevlid-i C'âfer-i Şâdık'dur raḥmetullâhi 'aleyh. On dördinde mevlid-i Mûsâ Kâzım'dur. On beşinde 'Abdu'llah ibn Zübeyr K'abe'yi kendü eliyle yıkdı ve bünyâd-ı İbrâhim Ḥalîlu'llah üzerine yapıdı. Yigirmisinde mevlid-i [34a/10] Fâṭıma Betül raḍıyallâhu 'anhâ.

Receb: Ḥarâm aylardandır ve aña Aşam dirler. Silâh ve âvâzı bu ayda işidilmez ve Asyab dirler. Anuñçün ki bu ayda 'ibâdet ziyâde idenlerüñ günâhı dökilür ve bu mübârek aydur. Ḥattâ ki 'Arab'da eger bu âyda kişi ibnini dögene uğrasa, nesne dimez ve eger kimse dilese ki, bir zâlim yavuz du'â kılsa, bu ây girmeyince itmez. Pes ol gün müstecâb olur. Ol gün Nuh peygâmbere gemiye girdi ve kâfirler helâk oldu ve du'âsı müstecâb oldu [34b/01] ve bir ḳavilde onundaydı, dördinde vâḳıa-i Şıffîndür; Emîrû'l-mü'minîn 'Ali, Mu'âviye ortasında. On ikisinde C'âfer-i Şâdık andan toḳdı bir ḳavilde. On beşinde Dâvud Peygâmbere âyininin orucudur ve namazı. On yidisinde bâḳî yidisinde leyletü'l-m'irâcdur. Yigirmi sekizinde b'âş-i resuldür [34b/05]s.a.v. .

Şa‘bān: Üçünde Hasan bin ‘Ali’nün mevlididir on beşinde Berāt gicesidir ki aña leyletü’s şak dirler. Bu gicede Allah Te‘ālā levh-i maḥfūzda gelesi bu giceye degin kıamularuñ rızqını ve ecelini nüsha virür feriştelere ve yarlıgar kıullarınıñ teninde kılları sağışınca benī ādem. Ki on altısında K‘ābe kıbleye döndi. Bir kıavlde yigirmi beşinde nevrüzü ...¹[34b/10]

Ramazān: Evvel gün[i] uçmaqlar kıapısı açılır ve tāmü kıapuları bağlanır. Ve şeyātini feriştelere zencire çekerler. Üçünde İbrāhim Peygāmbera şuhuf indi. Dördünde Furkân-ı Kıadīm Muḥammed Muştafā’ya inzāl oldu. Yıdisinde Tevrāt Mūsā Peygāmbera nāzil oldu. On altısında Zebur Dāvūd Peygāmbera nāzil oldu. On sekizinde İncil ‘İsā Peygāmbera nāzil oldu. On tokuzunda Mekke fetḥ olundu. Yigirmi birinde Kıadir gicesidir ehl-i hadīş kıavlinde ve bu gicede [35a/01] Kıurān levh-i maḥfūzdan yir göküne indi. Ve yigirmi üçünde Kıadir gicesidir ve ba‘zı ‘ulemā kıatında ve vākı‘a-i bedr-i kübrā bunda idi. Ve yigirmi yıdisinde Kıadir gicesidir aşḥāb-ı rāy kıavlinde. Ve āḥir gününde ol kıadar kıul āzād eyler ki, evvel ramazāndan āḥirine dek ve her gicede Allah Te‘ālā yetmiş biñ kez biñ [35a/05] kışi tāmü odundan āzād kıılır.

Şevvāl: Evvel günü ‘id-i fıtradır ki aña yevmü’r-raḥmet dirler. Vaḥy eyledi Allah Te‘ālā āruya ki bal eyleye nitekim buyurur:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ²

Dördünde ḥāzret-i risālete naşara imtina‘ itdiler mübāheleden, bildiler ki helāk olurlar. On yıdisinde ğazā-i Uḥud’dur ve maḳtel-i Ḥamzadır. Yigirmi beşinden tā āḥirine [35a/10] degin eyyām-ı naḥsatdur. Allah Te‘ālā ‘ad kıavmin helāk eyledi ve bir kıavlde ol eyyām-ı ‘acüzda idi ki aña kıarıcuḳ şovuğı dirler ve bu bir kıar idi ki her yıl kıavm-i ‘ad üzerine bu günlerde nevḥa iderdi.

¹ Metinimiz burada da Kazvini’nin eserine uyum göstermektedir. Ancak Ali bin Abdurrahman ya da nüshann katibi Arapça metindeki ifadeyi anlamamıştır. Orjinalinde “En neyrüzü’l muktaddiyün” ifadesi geçmektedir.

² Nahl suresi 68.ayet

Zi'l-ka'de: Bu dāhı haram aylardandır. Ve evvel günde ki Allah Te'âlâ Mūsâ Peygâmbere va'de viridi ki “Otuz gün oruc tut tâ saña Tevrât levhlerin inzâl kılam.” nitekim buyurur:

وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا¹

İbrâhim [35b/01] ve İsmâ'il kavâ'id-i K'abe'yi kaldurdılar ve yapmağa başladılar. Sekizinde Allah Te'âlâ taştan on iki ırmağ ākıtdı Mūsâ ve benî İsrâil'den ötürü. ve on dördünde Yunus Peygâmbere balıq karnında çıkdı, bir kavilde on beşinde üzerine kabağ ağacı bitdi ve Cebrâil Muhammed Muştafa'ya nâzil oldı.

Zi'l-hicce: Bu dāhı haram aylardandır. Evvelki [35b/05] on gün eyyâm-ı ma'lûmâtdur ve ol sevgülü[er]erün günleridür, Allah hâzretinde evvel gün tezvîc-i Fâtımadur emirü'l mü'minîn rı. 'anhümâ. Sekizinci gün yevm-i terviyedür ve hacılar şu üleşdürür cāhiliyetde ve islâmda mescid-i haramda. Toğuzuncı gün 'arefedür. Onuncı kurbân bayrâmıdır ve fedâ eyledi Allah Te'âlâ İsmâ'il'e ki zebh-i 'azîm ki, uçmağda beslenmiş koçdı. Ve bayrâmdan sonra [35b/10] on eyyâmü's-şerîfdür ki, eyyâm-ı ma'dudât dirler. Üçüncü gün yevm-i gadîrdür ki, resûl hâzret-i emirü'l mü'minîn 'Ali'yi kardaşlığa kabûl kıldı. On dördüncü gün emirü'l mü'minîn 'Ali namaz içinde yüzüğini şadağa viridi. Ve âyet :

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ²

nâzil oldı. On altıncı gün nüzül-i istiğfârdur, Dâvud Peygâmbere tevbesi kabûl oldı. Yigirmi yedisinde vaqâ'tü'l cerre ki emirü'l mü'minîn ile havâric ortasında vaqî' oldı. Yigirmi sekizinde hilâfet-i [36a/01] emirü'l mü'minîndür.

¹ Araf suresi 142.ayet

² Maide suresi 55.ayet

BÖLÜM 5: DİZİN

5.1 AÇIKLAMA

1. Metinde yer alan kelimeler, ekleriyle birlikte alfabetik olarak bu dizin-sözlükte yer almaktadır.
2. Madde başları kalın (bold) olarak yazılmış, kelimenin geçtiği varak ve satır numaraları , kelimenin ekleriyle birlikte içeriden başlamıştır.
al-: Satın almak.
a.-a 29a/05, 29a/05
3. Ekler alfabetik sıraya göre dizilmiştir.
biç-: Ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek.
b.-erler 30a/03
b.-mek 11a/06
4. Ara maddeler de madde başları gibi kalın yazılmış , içeriden başlamıştır.
dürer: Büyük inci taneleri.
d.-i da' vāt: Dua incileri. 1b/10
5. Ara maddeler anlamlandırılmış , anlamlandırmada birinci unsur esas olarak alınmıştır. İkinci unsur kendi madde başında anlamıyla yazılmış, burada da geçtiği şekil parantez içinde belirtilmiştir.
evc-: Yüce, yüksek.
evc-i burc: Burcun üstü.
e.+a 30b/05
burc: Zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldızın verilen ortak ad.
b.+a 7a/09, 8a/01, 8a/14, 9a/08, 9b/04
b.+a (evc-i burca) 30b/05
6. Çevre şartları nedeniyle değişen sesler parantez içinde belirtilmiştir.
git-: Bir yere doğru yönelmek.
g.-er+(gider) 5a/07
7. Dizin-sözlükte toplam 1933 madde başı bulunmaktadır.

5.2. Dizin-Sözlük

Sıra: a b c ç d e f g h ı i j k l m n ñ o ö p
r s ş t u ü v y z

āb : Su.

a. 13a/10, 13a/13, 13b/02

ābādān: Şen, mamur bayındır.

a. 30a/14

‘**Abbās**: Kişi adı

‘a. 25b/09, 31b/06

‘a.+ (ibn-i ‘Abbās) 17a/10

‘a.+(ibn-i ‘Abbās)dan 25a/14

‘**Abbāsi**: Emevi’lerden sonra kurulan halifelik.

‘a.+lere 33b/03

‘**Abdu’l-‘azīz**: Kişi adı.

‘a. 32a/01

‘**Abdu’llah**: Kişi adı.

‘a. 25a/14, 25b/08, 31b/06,
33b/14, 34a/08

‘**Abdu’r-rahmān**: Kişi adı.

‘a. 2b/04, 2b/05

‘**Abdü’l-vāhid**: Kişi adı.

‘a. 23a/15

‘**abes**: Boş, saçma.

‘a. 16b/03

‘**ābid**: İbadet eden, tapınan.

‘a. 29b/05, 29b/10

‘a.+den 29b/07

‘a.+le 30b/03

‘a.+üñ 29b/07

‘**acāyib**: Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

‘a. 2b/12, 29b/12

‘a.-i **dünyā**: Dünyanın
acayıplıkları.

‘a.-dan 29b/09

‘a.+inden 2a/09, 29b/12

‘a.+ü’l **mahlūkāt**: Mahlukatların
tuhafı. 2a/10

‘**aceb**: Acaba, hayret, gariplik.

‘a.+ledi 30b/01

acele: Çabuk, çabukluk.

a. 24b/03

‘**āciz**: Eli ermez, beceriksiz.

‘ā. 16b/09

‘**acūz**: Kocakarı.

‘a.+da 35a/11

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan
kurtarmak.

a.-ıldı 29b/01, 32b/09

a.-ilur 34b/10

a.-mışdur 26a/11, 33b/06

a.-ub 16a/05

a.-uk 24b/09, 26b/04

a.-ukdur 27b/11

ad: İsim.

a. 7b/07, 21b/12, 35a/10

a.+ı 2b/02, 4a/04, 4b/01, 4b/02,
4b/02, 4b/03, 4b/03, 4b/04, 4b/05,
4b/08, 4b/08, 4b/09, 4b/09, 4b/10,
4b/10, 4b/12, 4b/13, 4b/13, 4b/14,
4b/14, 4b/15

a.+ın 2a/10

a.+ını 6a/09

a.+ları 4b/01, 4b/08, 4b/11, 5a/01

‘**ād**: Çok eskiden Yemen taraflarında
bulunan ve Hud peygamber tarafından
imana getirilemediği için Allah
tarafından yok edildiğine inanılan bir
kavmin adı.

‘ā. 21b/12, 35a/10

‘ā.+ilerdi 18b/11

‘ā.+(kavm-i ‘ād) 35a/12

ada: Her yanı su ile çevrilmiş kara
parçası.

a. 20b/06

ādem: Adam.

ā. 16b/02, 16b/14, 16b/14,
18a/12, 19b/04, 23a/11, 26a/12, 26b/07,
29b/04, 31a/13, 31b/10, 32b/05, 34b/08

ā.+e 3a/06, 21b/05

ā.+i 3a/05, 21a/14

ā.+lerüñ 17b/07

ā.+üñ 19a/15

ādemi: Ademoğlu.

ā.+ler 17b/05

Aden: Yer adı.

a.+e 20b/01

‘**ādil:** Doğruluk gösteren.

‘ā. 29b/07

āfet: Büyük felaket, bela.

ā. 13a/09

ağac: bkz. ağaç.

a. 8a/09, 8b/10, 10a/07, 10a/09,
28a/07, 30a/10, 35b/03

a.+lar 29b/03

a.+larda 14a/10

ağaç: Gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

a. 13a/15, 14b/10, 23b/04

a.+a+(ağaca) 23a/05

a.+i+(ağacı) 14b/05

a.+lar 16b/02, 25a/04

a.+lara 13a/08, 14b/04

a.+ları 3a/02

a.+uñ+(ağacuñ) 25a/05

āğır: Sıkıntı veren, bunaltıcı.

ā. 21a/15

ā.+lıgından 23a/12

ağız: Yüzde avurtlarla iki çene arasında ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye, ve besinleri içine almaya yarayan boşluk.

a.+i+(ağızı) 17a/12

a.+ına+(ağızına) 18b/13

a.+ında+(ağızında) 17a/12,

18a/01

a.+ından+(ağızından) 17a/15

ağla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık aldanma vb.nin etkisiyle göz yaşı dökmek.

a.-r 16b/12

ağrı: Vücudun herhangi bir yerinde duyulan sürekli ve şiddetli acı.

a. 33a/11

a.-sına 24b/05

āhir: Son, sonraki.

ā. 14a/03, 14b/06, 15b/03,
33b/13

ā.+i 14a/03

ā.+inde 12b/02, 15b/02, 35a/03

ā.+ine 31b/05, 31b/07, 35a/04,
35a/09

ā.+inüñ 13a/03

ā.+üñ 13a/08, 14a/05, 14a/08

ā.+(kânun-ı āhir)+üñ 13a/07,
14b/01, 14b/03, 14b/06

āhîret: Öbür dünya, öteki dünya.

ā. 31b/07

ağlak: İnsanda bulunan ruhi ve zihni haller.

a.+ı 16a/04

ağlât: İnsan vücudunda farz olunan dört unsur.

ağlât-ı fāsîde: Bozuk usareler.

a.+yle 30b/15

Ağmed: Kişi adı.

a. 32a/02

ağvâl: Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.

a. 15a/13

a.+i 28b/15

Ahvâz: Yer adı.

a.+a 28a/03

ağyānen: Ara sıra, vakit vakit.

a. 29b/06

āk: Beyaz.

ā. 26a/06

ak-: (Sıvı maddeler için) Bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

a.-a 29a/11, 29a/11

a.-ıtdı 35b/02

‘**akım**: Yağmur getirmeyen rüzgar, bilhassa batıdan veya kuzeybatıdan esen rüzgar.
‘a. 20b/11

‘**akıl**: Akıl, us.
‘**akıl-ı ıssı**: Hararetli akıl. 16a/03

‘**akreb**: Semanın kuzey yarımküresinde görülebilen büyük bir burç.
‘a. 7b/02, 9a/07

al-: Satın almak.
a.-a 29a/05, 29a/05
a.-dı 2b/03, 25a/05, 30b/02
a.-mak 8a/03, 8a/05, 8a/09, 8a/10, 8a/14, 8b/02, 8b/09, 8b/13, 8b/14, 8b/15, 9a/02, 9a/03, 9a/05, 9a/10, 9a/12, 9a/13, 9b/01, 9b/03, 9b/05, 9b/07, 9b/08, 9b/09, 9b/12, 9b/15, 10a/02, 10a/06, 10a/12, 10b/04, 10b/06, 10b/07, 11a/02, 11a/06, 11a/08, 11a/14, 11a/15
a.-maz 19a/09
a.-miş
a.-mişdur 26a/10, 26b/04
a.-ur 24a/02

a‘lā: Yüksek.
a‘.+sı 5b/09
a‘.(saṭḥ-ı a‘ alāsi) 20b/01

‘**ālem**: Dünya, cihan.
‘ā. 31a/12, 31a/12, 33b/07
‘ā.+de 7b/12
‘ā.+dür 20a/01
‘ā.+i 3a/11, 17b/15, 31a/15
‘ā.+ler 31a/12
‘ā.+lerinün 31b/02
‘ā.+(ehl-i ‘ālem) 33b/07
‘**ālem-i cānavar** : Canavar
alemi.
‘ā.+(merkez-i ‘ālem)+dür 20a/01
‘ā.+ların 3a/01

ālet: Makine, aygıt.
ālet-i ḥarb: Savaş aletleri. 10b/07

‘**aleyh**: Karşı, karşıt.
‘a. 16b/13, 18b/12, 25a/13, 25b/04, 32a/01, 34a/07
‘a.+(mevlid-i şerif-i ‘aleyh) 33b/12

‘**aleyhi**: Onun üzerine.
‘a. 16a/09, 21b/09, 31b/13, 33b/13

‘**aleyhim**: Aleyh kelimesinin cemi.
‘a. 31a/08

‘**aleyhisselam**: Ona selam olsun manasında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.
‘a. 3a/12, 4a/07, 17b/15, 18b/01, 29b/08

‘**Ali**: Kişi adı.
‘a. 2a/10, 2b/04, 2b/04, 2b/06, 2b/08, 2b/09, 16b/05, 23a/07, 34a/02, 34b/02, 35b/12
‘a.+nün 34b/05
‘a.+yi 35b/11

‘**ālim**: Çok okumuş, bilgin.
‘ā.+i 31b/14

‘**ālimü’s-sır**: Allah.
‘ā.- 19b/05

Allah: Tanrı.
a. 2a/13, 2a/14, 2a/15, 4a/04, 6a/08, 7b/11, 12b/05, 15b/09, 16a/05, 16a/11, 16a/14, 16b/06, 16b/11, 16b/11, 17a/02, 17a/07, 17a/10, 17a/13, 17b/04, 17b/06, 17b/10, 17b/12, 17b/15, 18a/04, 18a/11, 18b/03, 19a/04, 19a/07, 19a/08, 19a/14, 19b/06, 21b/10, 25a/08, 25b/09, 26a/10, 26b/07, 26b/08, 31a/09, 31a/14, 31b/01, 31b/07, 31b/09, 33b/06, 34b/06, 35a/04, 35a/06, 35a/10, 35a/13, 35b/01, 35b/06, 35b/09

alt: Bir şeyin yere bakan yanısı.
a. 18b/03
a.+ına 3b/09, 3b/13, 4a/14

a.+ında 3b/05, 3b/07, 4b/12, 11b/13, 15b/14, 16a/08, 20a/05, 23b/06, 27b/11, 30b/11

a.+ındadır 17b/11, 17b/11, 19a/02, 19b/12, 19b/15, 20a/02, 20a/03, 20a/03, 20a/04

a.+ındağı 30b/11

altı: Beşten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.

a. 2b/14, 5a/06, 5a/07, 5a/08, 7b/01, 7b/01, 20b/05, 26b/14, 27a/13, 27b/02, 30b/05

a.+ncı 4b/04,4b/14, 5a/03, 14a/13, 35b/13

a.+ncıda 31b/12, 32a/04

a.+ncınuñ 4b/10

a.+ncısı 12b/15

a.+sında 12a/06, 12b/07, 13a/01, 13b/15, 14a/08, 14a/09, 34a/06, 34b/09, 34b/13

a.+sındadır 12b/07

altıyüz: Beşyüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.

a. 5a/06

altmış: Elli dokuzdan sonra gelen sayı.

a. 2a/11, 2b/10, 6a/07, 7b/07, 7b/08, 7b/09, 26b/15, 27a/13, 27a/14, 27b/02, 28b/01, 31a/09, 31a/10, 31a/11, 31a/12, 31a/12

altun: Altın

a.+dandır 4b/04

‘ām: Sene,yıl.

‘ā. 7b/15

a‘ māl: İşler.

a‘. 10a/11

a‘.+in 19b/04

a‘.+ini 19a/15

‘amel: İş.

‘a. 8b/10, 9b/08, 10b/10, 11a/02

‘a.+ine 9a/07

‘a.+ler 10a/11

ammā: Ama,fakat,lakin,ancak.

a. 2a/08, 5b/12, 6a/12, 6b/13, 8b/02, 8b/08, 8b/14, 9a/05, 9a/11, 9b/02, 9b/06, 9b/11, 10a/02, 13b/14, 15b/04, 15b/10, 15b/15, 18a/09, 21a/02, 21a/07, 21a/10, 21b/03, 21b/06, 22b/10, 23a/02, 23b/10, 23b/14, 24a/02, 24b/02, 24b/08, 24b/13, 26b/11, 28a/07, 28b/04, 29a/10, 29b/12, 30b/03, 31a/02, 33a/09 aña 5b/08, 6a/05, 6b/03, 12a/02, 12a/03, 13b/06, 15a/12, 15a/15, 15b/06, 16a/14, 18a/09, 18b/07, 21b/13, 22a/06, 22a/07, 22b/04, 22b/07, 22b/09, 23a/02, 26a/11, 27a/12, 27b/01, 27b/06, 32a/12, 33a/15, 34a/10, 34b/06, 35a/05, 35a/11

ana: Çocuğu olan kadın, anne.

a.+dan 32b/07

‘anāşır: Unsurlar.

‘a. 17a/08

‘anāşır-ı erba‘a : Dört unsur. 19b/11

‘a.+(mevlūdāt-ı ‘anāşır) 17a/08

‘anber: Güzel koku.

‘a. 1b/05

ancağ: Yalnız,sadece gibi sınırlamalar anlatır.

a. 3b/01, 6b/04, 6b/09, 6b/11, 6b/12, 6b/12, 6b/13, 6b/13, 7a/01, 7a/02, 7a/02, 7a/04, 7a/04, 7a/06, 7a/07, 7a/08, 7a/08, 7b/04

anda: Üçüncü teklik şahıs zamirinin lokatif hali.

a. 4a/06, 16a/08, 22b/01, 22b/01, 26b/06, 27a/09, 29b/04, 30b/08

andan Üçüncü teklik şahıs zamirinin ablatif hali.

a. 2b/01, 2b/11, 3b/01, 3b/02, 3b/04, 3b/09, 3b/11, 3b/13, 4a/02, 4a/03, 4a/14, 4a/14, 4a/15, 6a/10, 17a/05, 17b/13, 19a/07, 21b/15, 23a/13, 23b/09, 34b/02

‘andelībān: Bülbüller.

‘**andelībān-ı bāğ:** Bahçe
bülbülleri. 2a/03
‘**anh:** Ondan.
‘a. 31a/07
‘**anha:** Ondan.
‘a. 33a/05, 34a/07, 34a/10
‘**anhüma:** O ikiden.
‘a. 25b/09, 33b/14, 35b/06
anı: Üçüncü teklik şahıs zamirinin
akkuzatif hali.
a.18a/01, 18a/03, 22a/07, 23a/04,
23a/11, 23b/01, 26a/07, 29b/06, 29b/09,
29a/10
anlaruñ: Üçüncü çokluk şahıs zamirinin
genitif hali.
a.4b/06, 5a/01
anuñ: Üçüncü teklik şahıs zamirinin
genitif hali.
a.1b/05, 1b/06, 1b/10, 4a/05,
4a/05, 4a/08, 4a/12, 5b/08, 16b/08,
17a/12, 17a/14, 17b/02, 17b/02, 17b/03,
17b/06, 17b/08, 18a/11, 18b/03, 18b/04,
18b/04, 18b/10, 18b/13, 19a/01, 19a/03,
19a/14, 19b/04, 20a/15, 21a/12, 21b/09,
22a/01 28b/08, 31a/15, 31b/09
a.+çün 19b/10, 21a/02, 21b/08,
33b/07, 34a/11
a.+çünkü 21a/06, 21a/11, 22b/14,
24a/09
a.+la 6b/04, 28b/13, 25b/11,
31b/13
ara: Aralık, boşluk, mesafe.
a.+lığı 4b/06, 4b/07
a.+sın 3b/05
a.+sında 17b/11
a.+sını 3b/07
‘**Arab:** Irak, Şam, Ceziretü’l-Arab,
Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve
Afrika’nın şimalinde bulunan semitik
kavmin umumi adı.

‘a. 7a/06, 11b/15, 13a/04,
13a/09, 13b/01, 14a/12, 15a/15, 28a/14,
32a/12, 32a/15, 32b/01
‘a.+da 34a/12
arağ: İkinci göğün adı.
a.+dur 4b/02
ard: Arka, geri.
a.+ınca 25b/06, 25b/06
‘**arefe:** Bir önceki gün.
‘a.+dür 35b/08
ārıq: Zayıf, cılız.
ā.+lar 14b/11
‘**ārifān:** Arifler, bilgililer.
‘ārifān-ı ma‘ārif-i Rabbānī
2a/05
arğa: Bir şeyin temel tutulan yüzünün
tam ters yanı.
a.+sı 25b/10
a.+sına 4a/05
a.+sında 25b/13
a.+sındadır 4a/08, 4a/12
arpa: Buğdaygillerden, taneleri ekmek
ve bira yapımında kullanılan bir bitki.
a. 15a/07
‘**arş:** Dokuzuncu gök.
‘a. 16a/08, 16b/13, 17b/10
‘a.+a 16a/01
‘a.+dan 18a/01
‘a.+ınuñ 31a/09
‘a.+un 4a/02
‘arş-....15b/07
‘**Arşu’llah:** Allah’ın arşı.
‘a.+uñ 31a/08
arşun: Yaklaşık olarak 68 cm ye eşit
olan uzunluk ölçüsü.
a. 20b/05
art-: Eskisinden daha çok artmak.
a.-ar 5b/02
a.-dı 27a/12
a.-maga 13b/10
a.-maz 14a/07
a.-urdu 19a/14

a.-urur 5b/03, 5b/05, 5b/06
artık: Bundan böyle, sonra.
a. 21a/09
aru: Arı.
a.+ya 35a/06
‘arz: Dünya, toprak.
‘a. 10b/10, 18a/06, 23b/06,
26b/12, 27b/04, 27b/05, 28a/12, 28b/01,
28b/07,
‘a.+(ecza-i ‘arzdan)22b/03
‘a.+(cins-i ‘arz)+dandur 20a/14
‘a.+ı 27b/06.
‘a.+uñ 17a/14, 27b/07.
‘a.+(ehl-i ‘arz) 17a/14
‘a.+(küre-i ‘arz) 23b/06, 27b/05.
‘a.+(mesāhat-ı ‘arz) 27a/01.
‘arz-ı Mısır: Mısır.
‘a.-da 23b/04
‘a.+(mikdār-ı ‘imāret-i ‘arz)
28a/12.
‘a.+(tūl-ı ‘arz) 28b/09
‘arz eyle-: Anlatmak, bildirmek.
‘a. 8a/04, 8a/11, 8a/15, 8b/07,
9a/15, 9b/07, 9b/12, 9b/15, 27b/03
‘arziyye: Dünya, toprak.
‘a. 15b/08, 27a/02, 29a/04,
29a/08
‘a.+(ruṭūbet-i ‘arziyye) 29a/08
aş-: Bir şeyi aşığıya sarkacak biçimde
bir yere iliştip sarkıtmak.
a.-ıldı 25a/05
a.-ılmış 17b/13
Aşam: Recep ayı.
a. 34a/10
āsāyiş: Rahat, huzur, güvenlik.
a. 11b/07
asel: Bal.
a. 24a/07
aşgar: Küçük.
a.+ı 6a/14

aşhāb: Peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefini kazanmış
kimseler.

aşhāb-ı sūdde: Ashabın kapısı.

a.+ye 24b/02

aşhāb-ı rāy: Hintliler. 35a/03

‘āşif: Sert, şiddetli .

‘ā. 20b/11

‘āsī: Karşı gelen.

‘ā. 16a/05

aşl: Asıl,kök.

aşl-ı tāriḥ-i hicret: Hicret
tarihinin aslı. 33b/10

a.+ı 33b/10

asra: ?

a.-dan 31a/04

asyab: Su değirmeni.

a. 34a/11

aşağa: Bir şeyin alt bölümü.

a. 4a/15, 5b/09, 15b/10, 20b/02,
22a/12

a.+dur 19b/14

a.+sı 5b/09, 20b/04

‘āşire: Onuncu.

‘ā. 7b/10

‘āşūre: Muharrem'in onuncu günü
pişirilen buğday tatlısı.

‘ā. 32b/03, 33a/10

āt: Binme,yük çekme veya taşıma gibi
hizmetlerde kullanılan memeli hayvan.

ā. 8a/12, 8b/08, 9b/13, 10b/11,
11b/01, 11b/04

ā.+a 9a/11, 11b/01

at-: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.-dı 33b/15

a.-dılar 18b/06

a.-mak 8a/12

a.-maz 34a/14

ata: Dedelerden veya büyükbabalardan
her biri.

a.+larumuz 30a/07, 30a/11

a.+larumuzdan 30a/04, 30a/15

- a.+mdur 2b/05
- atlas**
- a.+(felek-i atlas) 15b/07
- āv:** Karada, denizde gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi.
- ā. 8a/12
- ā.+a 8a/05
- ā.+cı 11a/14, 11b/04
- ā.+larlar 30a/06
- av-:** Bir avı diri veya ölü ele geçirmek.
- a.-lamak 8a/12
- ‘**Avā:** Ay’ın on üçüncü konağı.
- ‘ā. 6b/01
- ‘ā.+dur 13b/08
- ‘**avām:** Herkes, kaba ve cahil halk.
- ‘a. 15a/11, 22b/07
- ‘**avān:** Yardım edenler.
- ‘a.+ı 19a/03
- āvāz:** Ses, seda.
- ā. 18b/10, 22b/07, 23a/10
- ā.+ı 17a/14, 18b/10, 22b/11, 25b/05, 25b/05, 34a/11
- ā.+ıdur 22b/07
- ā.+ıñ 22b/13
- ‘**avvā:** Ay’ın on üçüncü konağı.
- ‘a.+dur 15a/04
- ay:** Yılın on iki bölümünden her biri, yer yuvarlağının uydusu olan gök cismi.
- a. 2b/15, 5a/08, 7b/12, 8a/01, 8a/07, 8a/14, 8b/05, 8b/11, 9a/08, 9a/15, 9b/04, 9b/09, 9b/14, 11b/07, 11b/11, 19b/12, 20b/02, 32a/11, 32a/13, 32a/13, 34a/14
- a.+da 33a/13, 33b/06, 33b/06, 33b/08, 34a/04, 34a/11, 34a/11, 34a/12
- a.+dan 11b/10, 20b/05
- a.+dur 33b/06, 34a/12
- a.+ında 18b/02
- a.+ınuñ 12a/06, 12b/11, 13a/10, 13a/14, 13b/03, 13b/05, 13b/09, 32b/03, 34b/03
- a.+lardandur 34a/10, 35a/13, 35b/04
- a.+larınıñ 32a/15
- a.+uñ 8a/07, 8b/04, 9a/08, 9b/04, 10a/04, 11b/09, 14a/09, 14b/12, 32b/01, 32b/02, 33a/11, 33b/09
- ayaq:** Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.
- a.+ı+(ayağı) 3b/10, 3b/13, 3b/14, 19a/02, 26a/12
- a.+ın +(ayağın) 4a/03
- a.+lu 8a/03
- āyet:** Kuran surelerini oluşturan cümlelerden her biri.
- ā. 35b/13
- ā.+i 26b/10
- ayru:** Başka,başka türlü.
- a.+dur 20a/06
- a.+k 25a/06
- az:** Gerekinden eksik.
- a. 14a/01, 14b/07, 23b/03, 31a/04
- a.+ınlıgla 15a/09
- ‘**azā :** Organlar.
- ‘**azā-i zaiyye:** Zayıf unsurlar.
- 24b/13
- ‘**azāb:** İşkence,keder.
- ‘a. 20b/10, 32b/11
- ‘a.+dur 20b/09
- āzād:** Kurtulmuş,serbest olan.
- ā. 35a/03, 35a/05
- ‘**aşam:** Büyük.
- ‘a. 6b/12,
- ‘a.+(felek-i ‘aşam)15b/07
- azamet:** Büyüklük,ululuk.
- a.+inden 17b/10
- ‘**azīm:** Büyük,ulu,iri.
- ‘a. 25a/04, 31a/02
- ‘a.+(zebḥ-i ‘azīm) 35b/09
- āzīne:** Cuma günü.bayram günü.
- ā. 3a/05, 3a/07
- azir:** bknz. aziran.

- a.+uñ 13b/09, 14b/14, 15a/02
- âziran:** Yılın otuz gün süren altıncı ayı.
â.+uñ 13b/05
- ‘**azm:** Kasıt, niyet, karar.
‘**azm-i evvel:** İlk niyet. 6a/05
‘**azm-ı şâni:** İkinci niyet. 6a/05
- ‘**Azrâil:** Ölüm meleği.
‘a. 19a/01, 19a/05, 19a/06, 19a/09, 19a/11
‘a.+den 19a/12
- ‘**Azz:** Burç adı.
‘a.+dur 13b/15
- Babil:** Bağdat’ın aşağı tarafında bulunan, ilkçağdan kalma bir şehir.
b.+(iklim-i Babil)+de 14a/04
- bābu’l- ūlā:** İlk kapı.
b. 31a/06
- bād:** Yel, rüzgar.
b. 2a/08
- bāde:** Şarap, içki.
bāde-çesân-ı fıtratu’llah: Şarabın tadına bakan.
b. 2a/05
- badem:** Gülgillerden ağaç.
b. 14b/04, 14b/15
- b’ade:** Sonra.
b’ade’t-tesbîh-i Zü’l-celâl: Allah’ı tesbihten sonra.
b.+i 1b/01
- bāğ:** Büyük bahçe.
b.+a 2a/15
b.+(‘andelîbân-ı bāğ-ı Sübbūhi) 2a/03
- bāğla-:** Bağ veya başka bir araçla tutturmak.
b.-dı 27a/09, 27a/11
b.-dılar 27a/15
b.-nur 34b/10
- bāha:** Kıymet, değer.
b. 24b/14
- baħr:** Deniz.
- b. 8a/08
b.+a 11a/08
b.+de 8a/03
b.+e 21b/04
- baħr-ı muħiṭ:** Okyanus.
b.+(sefer-i baħr) 9b/02
b.+dür 27b/12
- baħş:** Bağış, ihsan.
b. 7b/08, 7b/09, 27b/09, 28a/01
b.+ına 7b/08
- baķ-:** Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
b.-dum 31a/03
- bāķī:** Bir şeyden artan.
b. 28a/01, 28b/05, 33a/09, 34b/04
b.+si 28b/02
- bal:** Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.
b. 35a/06
- balçık:** Çamur.
b. 29a/03, 29a/06
- balğam:** Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.
b. 24b/08
- balık:** Omurgalılarından suda yaşayan solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.
b. 4a/04, 4a/08, 4a/10, 4a/13, 4a/14, 25a/11, 25a/11, 25b/01, 25b/06, 25b/10, 25b/12, 28a/07, 30a/06, 35b/03
b.+ı+(balığı) 23a/06, 25b/02
b.+dur 4a/06, 4a/13
b.+ları 25b/07
b.+mıdır 4a/12
b.+uñ+(balıguñ) 4a/05, 4a/13
b.+uñ 25b/10
- bām:** Çatı, dam, kubbe.
b. 24b/10
- baña:** Teklik 1. şahıs zamirinin datif hali.

b.4a/08, 25a/13, 29b/08, 33a/15
Bārī: Yaratan, yaratıcı.
b. 4a/11
bārid: Soğuk.
b. 26a/01
baş-: Vücutun ağırlığını verecek biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.
b.-duğı 17b/02
b.-sa 16b/07
b' aş: Gönderme, gönderilme.
b' aş-i rasul: Gönderilmiş rasul.
b.+dür 34b/04
basī: Sade, düz.
b. 16a/03, 25b/15
b.+dür 4b/08, 23b/06
b.+idürü 20b/03
b.+(cism-i basī)+dür 20a/15
baş: İnsan ve hayvanlarda vücutun üst veya önünde bulunan bölüm.
b.+ı 4a/05, 17b/10, 19a/02, 26a/12
b.+ına 25b/05
b.+ında 31b/09, 31b/14
b.+ını 33b/01, 33b/02
b.+ıydı 4a/11
başla-: bir işe başlamak, harekete geçmek.
b.-dılar 35b/01
b.-mak 10a/08, 10a/12, 10a/15, 10b/09, 11a/01, 11a/02, 11a/10, 11a/11, 11b/05, 11b/08
b.-nur 15a/07
b.-r 12b/02, 13b/10, 22a/09
başar-: Bir işi istenilen biçimde bitirmek, muvaffak olmak.
b.-madılar 23a/14
bat-: Dünyanın dönüşü dolayısıyla ufkun altına girmek.
b.-ar 11b/14, 13a/04, 13a/08, 13a/11, 13b/03, 13b/06, 13b/09, 13b/12, 14a/01, 14a/03, 14a/06, 14a/09, 14a/12,

14a/14, 14b/01, 14b/04, 14b/07, 14b/09, 14b/13, 14b/15, 15a/03
b.-ardı 16b/08
b.-dı 23a/09, 23a/09
b.-duğı 12b/01, 13a/08
b.-maga 21b/08
b.-mışdur 26b/03
Batīha: Dördüncü yerin adı.
b.+dur 4b/09
baṭīn: Burç adı.
b. 12a/08, 14a/05
Baṭlamyus: Kişi adı.
b. 28a/08, 30b/04
batman: Eski bir ağırlık ölçüsü birimi.
b. 23a/08
baṭnu'l ḥut: Ay'ın yirmi sekizinci konağı.
b.14a/07
b.+dur 13b/14, 15a/05
batu: Batı.
b.+ya 11b/15
bayram: Önemi olan ve kutlanan gün veya günler.
b.+dan 35b/09
b.+ıdur 35b/08
bāzār: Pazar, çarşı.
b. 8b/01, 8b/10, 9a/06
b.+ganluk 10a/15
ba' zı: Bir takım, kimi.
b. 6a/06, 7b/13, 7b/13, 7b/14, 20a/13, 21b/15, 22a/05, 25b/01, 25b/01, 26a/02, 26a/03, 26a/04, 26a/04, 26b/10, 28a/15, 28b/04, 29a/15, 32a/07, 35a/02
b.+lar 6a/07, 6a/08
b.+nı 20b/07
b.+sı 26b/03
b.+sın 26b/07
b.+sında 28a/06
b.+sını 20b/07
be-: -e kadar manası verir.
be-^caded-i kaṭarāt: Katrelerin adedince .1b/02

beden: Canlı varlıkların maddi bölümü, vücut.

b.+i 21a/07, 21a/14, 24b/12

b.+inde 30b/15

beden-i ḥayvānāt: Hayvanların bedeni. 20b/12

bedr: Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.

b.+(vākīa-i bedr-i kübrā) 35a/02

beg: Zengin kişi.

b.+ine 23a/11

b.+ler 8a/02, 8b/12, 9a/12, 9a/15, 9b/06, 9b/14, 10b/09, 10b/15, 32b/04

b.+leri 32b/01

beğāyem: Ayın mezillerinden biri (?).

b.+dür 13a/02

beğāyet: Pek çok, son derece.

b. 9b/11, 11b/07, 14b/05, 19a/09, 22a/10, 22b/08, 27a/05, 27a/06, 27a/07, 28b/03, 29b/13, 32b/01

b.+dür 21a/12

b.+dürki 18b/05

behre: Burç adı.

b. 7a/01

Bekr: Kişi adı.

b.+(Ebū Bekr bin Ebi't-Ṭıbb er-Rāzī) 32a/03, 33b/05

belde: Şehir, kasaba, memleket.

b.+dür 14a/15

Belğ: Burç adı.

b.+(Sa^c dü'l Belğ+dür) 14b/06

belki: İhtimal, olabilir, umulur.

b. 22a/03, 28b/12, 30a/05

ben: Tekil birinci kişiyi gösteren zamir.

b. 2a/10, 2b/03, 2b/04, 2b/05, 2b/06, 2b/08, 2b/09, 2b/10, 19b/03, 23a/15, 33a/02, 33a/15

b.+i 21b/10

b.+üm 2a/13, 2b/02, 2b/05, 19b/06

benāt: Kızlar.

Benātü'n n'aş: Dübb-i ekber denilen yıldız kümesinin kuyruğunun ucunda bulunan kümenin en sönük yıldızı.

b. 20b/15

b.+dan 20b/14

benī: Oğullar.

b. 16b/02, 16b/14, 16b/14, 19a/15, 19b/04, 26b/07, 27a/03, 29b/04, 29b/05, 32b/12, 33a/06, 34b/08, 35b/02

ber: Alan, götüren.

b. 9b/01

beraber: Birlikte, bir arada.

b. 12a/05, 13b/10, 21b/14, 27b/02

Berāt: Peygamberimize, peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının on beşinci gecesi.

b. 34b/06

berk: Sağlam, sıkı.

b. 20b/12, 22b/09, 22b/10, 22b/10, 22b/13

b.+la 16b/12

Berkiyā: İlk göğün adı.

b.+dur 4b/01

berr: Kara, toprak.

b. 8a/03, 8a/08, 10a/02, 11a/08

b.+e 21b/04

b.+iyye 27b/13

berriye: Çöl, kır, sahra.

b.+(ḥayvānāt-ı berriyye) 23b/14

berü: Bu yana, buraya.

b. 28b/01

besle-: Yaşamasını sağlamak.

b.-nmiş 35b/09

beş: Dörtten sonra gelen sayının adı.

b. 3b/05, 3b/07, 3b/12, 5a/08, 5b/11, 6a/01, 6b/08, 6b/09, 6b/14, 7a/04, 7a/05, 7a/12, 28b/10, 29b/15, 30a/05, 30a/08, 30a/13, 34a/01

b.+dür 6a/14

b.+er 4b/07

b.+inci 4b/03, 4b/14, 5a/03,
12b/11, 14a/11

b.+incide 31b/12, 32a/03

b.+incinün 4b/09

b.+inde 13b/03, 13b/12, 13b/12,
14b/12, 14b/13, 15a/06, 34a/03, 34a/08,
34b/03, 34b/05, 34b/09, 35a/09, 35b/03

beşâret: Müjde, muştı.

b. 33a/15

beşig: Süt çocuklarını yatırmaya ve sallayarak uyutmaya yarayan tahta veya demirden yapılmış sallanır bir çeşit küçük karyola.

b.+iyle 25a/04

Betül: Kişi adı.

b. 34a/10

bey': Satma, satış.

bey' ü şirâ: Alım satım. 8b/13,
9a/13, 10a/13

beyân: Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. 2a/12, 7b/14, 25b/14, 28a/01,
30b/05, 31b/15

b.+ında 15b/04

beydâ: Çöl.

b.+(sâlikân-ı beydâ-yı kıdem)
2a/04

beyn: Ara, aralık.

b. el-cemazi 34a/05

beyt: Mesken, hane, ev.

b.+(ehl-i beyt) 33a/06

Beytu'l-mukaddis: Mukaddes ev.

b.+ in 33a/11

beze-: Süslemek, donatmak, tezyin etmek.

b.-di 3a/07

b.-nmek 11a/06

biñâr: Pınar.

b.+lar 16b/02

b.+ları 3a/02

bırağ-: Koymak.

b. 19b/03

b.-ayım 19b/03

b.-dılar 18b/09

b.-mak 8a/09, 8b/10, 8b/13,
9a/03, 9b/02, 9b/10

b.-salar 18b/13

b.-ur 22b/07

biç-: Ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek.

b.-erler 30a/03

b.-mek 11a/06

bigi: Gibi.

b. 24a/06, 28a/11

bil-: Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b. 10a/04, 11b/09, 15a/07,
16a/02, 19b/11, 23b/05, 28b/05, 28b/15,
32a/11

b.-diler 2b/09, 27b/04

b.-düre 31b/10

b.-e 15b/14, 16a/14, 19a/08

b.-elüm 2b/06

b.-em 27a/04

b.-esiz 2b/07

b.-inmeyeydi 16b/12

b.-mege 24a/02

b.-memişdi 26b/08

b.-mez 4a/15, 6a/09, 15b/10,
26b/07, 30a/15, 30b/01, 31b/05

b.-mezüz 29b/15

b.-mişlerdür 6a/09

b.-ür 3b/01, 19a/04, 25a/08,
31a/13, 31a/13

bile: Birlikte, beraber.

b. 22b/10, 29b/15

bin: Oğul.

b. 2a/10, 2b/04, 2b/04, 2b/06,
2b/08, 2b/09, 16b/05, 23a/07, 31a/07,
32a/02, 32a/03, 33b/14, 34b/05

bin-: Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

b.-mek 9a/12, 11b/01

biñ: On kere yüz, dokuz yüz doksan dokuzdan bir artık.

b. 3a/11, 3b/14, 4a/13, 5a/05, 5a/05, 5a/05, 5a/06, 5b/11, 5b/11, 5b/13, 5b/14, 5b/15, 5b/15, 6a/01, 6a/01, 6a/02, 6a/09, 15a/09, 15a/09, 15a/09, 15a/10, 15a/10, 15a/11, 15b/11, 15b/12, 15b/12, 16a/01, 17a/12, 17a/12, 17a/13, 17b/02, 17b/03, 17b/03, 17b/08, 20b/05, 26b/12, 26b/13, 26b/13, 26b/14, 26b/14, 26b/14, 27a/01, 27a/01, 27a/15, 28b/08, 28b/10, 30b/05, 30b/05, 31a/12, 31a/15, 31b/05, 31b/07, 31b/08, 35a/04, 35a/04

b.+de 31b/10, 31b/10, 31b/11, 31b/11

b.+dür 6a/01

b.+inde 31b/14

bir: Sayıların ilki.

b. 1b/05, 2a/15, 3a/11, 3a/15, 3b/05, 3b/07, 3b/09, 3b/10, 3b/10, 3b/11, 3b/14, 4a/04, 4a/10, 4b/06, 5a/09, 5a/10, 5b/07, 5b/14, 5b/15, 6a/10, 6a/13, 6b/03, 7a/03, 7a/05, 7a/08, 7a/09, 7a/13, 7b/03, 7b/03, 7b/12, 10a/05, 10b/02, 10b/02, 11b/10, 12a/09, 12a/09, 13a/09, 13a/10, 13a/11, 16a/08, 16a/14, 16b/07, 17a/11, 17a/11, 17b/08, 17b/12, 18a/03, 18a/12, 18b/05, 18b/10, 18b/13, 18b/14, 19a/05, 19a/08, 19a/10, 19a/13, 19b/03, 20a/10, 20a/12, 21a/02, 21a/09, 21a/15, 22a/02, 22a/06, 22b/03, 22b/11, 23a/08, 23a/12, 23a/13, 23b/02, 23b/14, 23b/14, 24a/03, 25a/01, 25a/04, 25a/05, 25a/08, 25a/09, 25a/09, 25a/11, 25b/02, 25b/04, 25b/08, 25b/13, 26a/09, 26a/14, 26a/14, 26b/01, 26b/01, 26b/02, 26b/02, 26b/05, 26b/06, 26b/06, 26b/06, 27a/02, 27a/02, 27a/02, 27a/03, 27a/08, 27a/09, 27a/09, 27a/11, 27a/11, 27a/12, 27a/15, 27b/01, 27b/05, 27b/07, 27b/08, 27b/10, 27b/14, 28a/08, 28b/06, 28b/15,

29a/01, 29a/01, 29a/01, 29a/04, 29a/05, 29a/05, 29a/12, 29a/13, 29b/01, 29b/04, 29b/05, 29b/12, 29b/12, 29b/14, 30a/03, 30a/05, 30a/06, 30a/10, 30b/07, 31a/02, 31a/03, 31a/03, 31a/10, 31a/11, 31a/11, 31a/12, 31b/01, 31b/02, 31b/02, 31b/07, 31b/09, 31b/14, 32a/05, 32a/10, 32a/10, 32a/13, 32a/13, 32b/02, 33a/10, 34a/13, 34b/01, 34b/03, 34b/09, 35a/11, 35a/12, 35b/03

b.+i 2a/06, 3b/05, 3b/07, 4b/12, 4b/12, 5a/02, 20a/05, 20a/07, 31a/10

b.+in 17b/10

b.+inci 14b/12

b.+incisi 13b/02

b.+inde 19b/01, 33b/11, 34a/01, 34b/15

b.+ine 28b/06

b.+inün 3b/07

b.+isi 6a/04, 6a/06, 10a/05, 16b/06, 16b/14, 16b/15, 17a/01, 17b/09, 17b/09, 19a/15, 20a/02, 20a/03, 20a/06, 20a/06, 20a/07, 21b/13, 27b/15, 29b/12

b.+isidür 31a/15

b.+isinde 31b/02

b.+isinden 20a/05

b.+isine 7b/06, 7b/07, 7b/12

b.+isini 7a/09

b.+isinün 20a/03

b.+isiyle 17b/09, 20a/08

b.+le 17b/06

biraz: Kısa bir süre için.

b. 29a/03

birbiri: Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

b.+ 5a/02

b.+ne 15a/14, 23a/14

b.+ni 22a/02

b.+nden 28b/13

bisyār: Çok.

b. 23b/04, 25a/04

bit-: (bitki için) Çıkıp yetişmek.

b.-di 35b/04
b.-er 29b/03
b.-mez 28a/12
b.-miş 30a/02
b.-ürdi 3a/03

biti: Mektup.

b. 9a/04

biz: Çokluk birinci kişi zamiri.

b. 3a/10, 3a/10, 19b/04, 23a/05,
30a/04, 30a/11, 33a/02

b.+e 2b/13, 3a/14, 4a/15, 4b/05,
4b/07, 4b/11, 4b/15, 5a/04, 15b/01,
19b/05, 23a/06, 25a/15

b.+üm 30a/07

boğaz: Boyunun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar.

b. 24b/05

boyun: Gövdenin omuzla baş arasında kalan bölgesi.

b.+ı+(boynı) 3b/10

boynuz: Hayvanların başında bulunan uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı.

b.+dur 18a/03

b.+uzı 25b/10

b.+uzları 3b/15

böyle: Bu biçimde.

b. 15b/15, 16a/15, 27b/03

b.+dür 30a/08

bu: Sıfat ve zamir.

b. 2a/08, 2b/11, 2b/13, 2b/14,
3b/10, 4a/04, 4a/06, 4a/12, 4a/13, 4b/01,
4b/07, 5a/01, 5b/10, 5b/12, 5b/14,
6a/03, 6a/04, 6a/06, 6a/08, 6a/13, 6b/15,
7a/12, 7b/12, 7b/12, 7b/14, 8a/01,
8a/08, 8a/14, 8b/05, 8b/12, 9a/02, 9a/08,
9a/15, 9b/04, 9b/09, 9b/14, 11a/01,
11a/03, 11b/12, 12a/04, 12a/06, 12b/08,
14a/09, 15a/03, 15a/08, 15b/11, 15b/13,
18b/02, 19a/12, 20a/02, 20b/11, 20b/11,
21a/01, 21a/04, 21a/12, 22b/10, 23b/11,
23b/12, 25a/09, 26b/10, 26b/11, 27b/08,

27b/12, 27b/14, 27b/15, 28a/01, 28a/01,
28a/09, 28a/10, 28b/05, 28b/11, 28b/11,
28b/13, 28b/15, 29b/02, 29b/07, 29b/07,
29b/14, 29b/15, 30a/05, 30a/07, 30a/07,
30a/12, 30a/14, 30a/15, 30b/02, 30b/03,
31a/10, 31a/11, 31a/13, 31b/14, 32a/11,
32b/01, 32b/02, 32b/07, 32b/09, 32b/10,
32b/11, 32b/11, 32b/13, 32b/15, 33a/05,
33a/06, 33a/11, 33a/13, 33b/06, 33b/06,
33b/08, 33b/09, 34a/04, 34a/11, 34a/11,
34a/12, 34a/12, 34a/14, 34b/06, 34b/07,
34b/15, 35a/11, 35a/12, 35a/13, 35b/04

b.+dur 2b/14, 15a/12, 33a/07

b.+nca 17a/06

b.+nda 22a/03, 30a/03, 30a/04,
30a/11, 30a/12, 35a/02

b.+ndan 29a/14, 33b/10

b.+nı 23a/11, 30b/01

b.+nlar 16a/07, 20a/07

b.+nlarda 16a/07

b.+nlarıñ 16a/11

b.+nuñ 2a/10, 3a/11, 4a/13,
12a/07, 12a/11, 12b/03, 12b/08, 12b/09,
12b/13, 13a/11, 13b/06, 13b/09, 13b/13,
14a/01, 16b/10, 19a/11, 29b/15, 30b/03,
33a/09

b.+ña 5b/04, 14b/14, 27b/09

buçuk: Yarım,yarı.

b. 5b/04, 5b/07

budağ: Budak, dal.

b.+ında 25a/05

buğu: Isı etkisiyle gaz durumuna geçen sıvı.

b. 22a/06

bugün: İçinde bulunduğumuz gün.

b. 32b/14, 33a/07

b.+de 32b/07, 32b/12, 32b/13

b.+ün 33a/08

buğâr: Isı etkisiyle sıvıların ve bazı katıların dönüştükleri gaz durumu.

b. 3b/03, 22a/06, 24a/14, 30b/12

b.+a 22b/04

b.+dur 22a/08
b.+ları 24b/10
buḥārāt: Buharlar.
b. 24a/10
Buḥārī: Kişi adı.
b.+(Şaḥiḥ-i Buḥārī+de) 17b/14
bul-: Arayarak veya aramadan bir
şeyle,bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi
elde etmek.
b.-dı 32b/02, 32b/08, 32b/10,
32b/11, 32b/15
b.-dılar 2b/09
b.-madum 30a/02
b.-maz 30b/13
b.-mıṣdur 24a/03
b.-unmaz 22b/01
b.-unursa 25a/02
b.-up 24a/11
bula-:Bir nesneyi başka bir maddeye
batırmak.
b.-nur 13b/08
bulut: Su damlacıklarının yoğunluk
kazanmasıyla oluşan, yol açtıkları hava
olaylarıyla bir birinden ayrılan yığınlar.
b. 15a/14, 22a/10, 22b/05,
22b/07, 22b/08, 22b/15, 24a/10, 25b/04
b.+a+(buluda) 21b/14
b.+lar 16b/01
b.+ları 20b/13
b.+uñ 25b/05
bunca: Bu denli, birçok.
b. 18b/11
burc:bknz. Burç.
b.+a 7a/09, 8a/01, 8a/14, 9a/08,
9b/04,
b.+(evc-i burc+a) 30b/05
b.+da 5a/13, 5b/03, 5b/07, 7a/10,
8a/08, 8b/05, 8b/12, 9a/02, 9a/15,
9b/09, 9b/14
b.+dadur 6a/11
b.+ı 6a/02, 7b/06, 30b/06
b.+laruñ 7b/12

b.+unda 15a/08
burç: Zodyak üzerinde yer alan on iki
takım yıldız verilen ortak ad.
b. 15a/08
burūdet:bknz. bürudet.
b. 21b/04
b.+le 22a/14
būy: Koku.
būy-ı tekellūf: Özenti
kokusu.1b/11
būyān: Kokular.
b. 1b/06
buyur-: Bir şeyin yapılmasını veya
yapılmamasını kesin olarak
söylemek,emretmek.
b.-dı 3a/06, 3b/11, 3b/13, 4a/03,
16b/06, 31a/14
b.-mıṣdur 33a/14
b.-uḡı+(buyruḡı) 3a/13
b.-ur 3a/12, 12b/03, 15b/05,
17a/02, 17a/04, 17b/03, 18a/04, 18a/06,
18a/08, 18b/04, 19a/04, 19b/06, 21b/10,
24a/01, 24a/09, 26b/08, 31b/08, 35a/06,
35a/15
buz: Donarak katı duruma gelmiş su.
b. 14b/01
b.+lar 21a/04
būnyād: Bina,yapı.
b. 8a/09, 8b/10, 8b/13, 9a/03,
9b/02, 9b/10, 10a/09
b.+a 11b/08
b.+ın 29b/15
b.+lara 10b/09
būnyād-ı İbrāhim: İbrahim
peygamberin yapısı. 34a/09
bürūdet: Soğukluk.
b. 30b/13
b.+den 20a/05, 27b/15, 28b/03
būyūk:Küçük karşıtı.
b.+ 17a/05, 18a/03
b.+dür 17a/09
b.+lüḡi 5a/09

- C' afer-i Şādık:** Kişi adı.
c. 34b/02
c.+(mevlid-i C' afer-i Şādık)dur
34a/07
- cāhiliyet:** Araplarda İslamdan önceki zaman.
c.+de 35b/07
- Caḥīm:** Cehennem, tamu.
c.+dür 5a/03
- Cāḥiz:** kişi adı.
c. 25b/03
- cān:** İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağladığına ve ölümle vücuttan ayrıldığına inanılan madde dışı varlık.
c. 1b/07, 17b/08
c.+lu 17b/07
c.+um 2a/13, 2a/15, 2b/01
- cānavar:** Canlı, yaşayan.
c. 8a/03, 31b/02, 31b/02
c.+lar 16b/02, 16b/15, 17b/05
c.+laruñ 17b/07
c.+('ālem-i cānavar)+ların 3a/01
- Cebbār:** Gökyüzünün güneyinde bulunan bir yıldız kümesi.
c. 7a/01
- cebe:** Zincirden veya halkadan örme zırh.
c. 8a/04, 8a/11, 8a/15, 8b/07, 9a/02, 9a/13, 9b/01, 9b/06, 9b/11, 10b/07, 11a/07, 11a/11, 11a/13
- cebhe:** Taraf, yön.
c.+niñ 13b/01
- Cebrāil:** Peygamberlere emir ve vahiyde vasıta olan melek.
c. 18a/09, 35b/04
Cebrāil-i Emīn: Cebrail. 18b/02, 34a/05
- cedd:** Dede,ata.
c.+iñ 25a/14
- cedel:** Sert münakaşa,tartışma.
c. 11b/03
- Cedi:** On iki burçdan biri,oğlak burcu.
c. 7b/04, 9b/04
- cehd:** Çalışmak,gayret etmek.
c. 23a/12
- cehennem:** Ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri.
c.+dür 5a/02
- cek-:** Ağız kavgası etmek,çekişmek.
c.-işmek 11b/04
- Celāl:** Büyüklük,ululuk.Allah.
c.+(ḥarīm-i celāl) 2a/02
- cem':** Toplama,yığma.
c. 2a/10, 3b/04, 3b/06, 6b/11, 25b/07, 31a/10
- cemā'at:** İnsan toplulukları.
c. 30a/02, 30a/06
c.+le 27a/07
- cemāzu'l- āḥir:** Arabi ayların altıncısı.
c. 34a/03
- cemāzül- evvel:** Arabi ayların beşincisi.
c. 34a/02
- cemī':** Cümle, hep, bütün.
c. 10b/13, 11a/04, 11b/08, 12b/13, 15b/08, 15b/14, 17b/07, 18a/03, 18b/02, 18b/13, 21b/06, 23b/11, 23b/13, 23b/15, 24a/08
c.+i 17a/15, 18a/06, 18b/14
c.+si 18b/11, 23a/14
- cemī' -i 'ālem:** Alemin hepsi.
c.+i 17b/15
c.+i beg+ler 32b/04
c.+i dīn+lerde 32b/04
c.+i dünyā+nuñ 16b/10, 31b/03
c.+i enbiyā: 2a/01
c.+i ferişte+ler 17a/10
c.+i gök+lerden 17a/09
c.+i ḥalāyık 25b/03
c.+i ḥarekāt 10a/10, 10b/12
c.+i kevākib-i şābite 6a/03
c.+i maḥlūkāt+uñ 3a/03
c.+i melāike 17b/01
c.+i mevcūdāt 18a/05, 19a/03
c.+i nur+ınuñ 18b/14

cenāb : Şeref, onur ve büyüklük terimi olarak kullanılır, hazret.

cenāb-ı fāyizü'l-cūd: Cömertlik şerefi. 1b/02

Cennātü 'Adn: Cennet bahçeleri.

c. 4b/14

Cennātü'l-Me'vā: Cennet.

c. 4b/15

Cennatü'n-Na'im: Naim cenneti.

c. 4b/15

cennet: İyilik yapanların öldükten sonra mutluluğa kavuşacakları yer.

c. 33b/01

cenüb: Güney.

c. 14b/07, 21a/06, 21a/10, 27b/01

c.+a 15b/01, 27b/14

c.+dadur 6a/11

c.+dan 15b/02, 22a/02, 27b/10, 28b/07, 28b/09, 30b/07

c.+dur 20b/14

c.+ı 15b/03, 15b/03

c.+i 7a/08, 27b/08, 28a/06

c.+idür 28a/06

c.+(iklil-i cenüb)+i 7a/07

cephe: Burç adı.

c.+dür 14b/11

cevāb: Bir soruya bir isteğe ,bir söz veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

c. 2b/14, 3a/14, 4a/12, 4b/01, 4b/06, 4b/08, 4b/11, 5a/01, 5a/05

cevāhir: Kıymetli taşlar.

c.+(şunūf-ı cevāhir-i zevāhir-i teslīmāt) 1b/07

cevher: Elmas, değerli taş.

c.+den 17b/12

c.+idür 23b/05

c.-i basit+ idür 20b/03

cevkān: Bir tür oyun.

c. 11b/01

Cevzā: İkizler burcu.

c. 7a/13, 8a/12

Cevzī: Kişi adı.

c.+(ibn-i Cevzī) 20b/08

Cezāyir: Yer adı.

c.-i Hālid 28a/02

Cezīre : Yer adı.

c.-i Şām 28a/02

Cezīre-i Vakvāk+a: Vakvak adası. 28a/04

cibāl: Dağlar.

cibāl-i memleket: Memleketin dağları. 28a/03

cihān: Dünya, alem.

c. 13b/01

c.+ı 2b/13, 2b/14, 3a/07

cihāt: Taraflar, yönler.

c.+dan 23b/13

cihet: Yön, taraf.

c.-i şimāl+dedür 6a/10

c.+de 21a/12

c.+den 23b/11

c.+ten 23b/10

cilve: Kırıtma.

c. 18b/14

cin: Gözle görülmez bir yaratık.

c. 16b/08

cinnī: Bir cin.

c.+lerün 17b/07

cins: Çeşit, tür.

c.-i 'arz+dandur 20a/14

cism: Madde.

c.+dür 25b/15

c.+idür 16a/03

c.-i basit+dür 20a/15

civer: Çevre, yöre.

c.+de 24a/05

cūd: Cömertlik.

c.+(Cenāb-ı fāyizü'l-cūd) 1b/02

Cudye: Yer adı.

c. 32b/05

cümle: Bütün, hep.

c. 3a/07, 4a/01, 16b/12, 16b/13

Cürçān: Yer adı.

- c. 23a/08, 23a/11
- Cürcānī:** Cürcanlı olan.
c. 23a/15
- çak-:** Parıldamak, ışık vermek.
ç.-ıcak 20a/10
ç.-makdan 20a/10
- çal-:** Çalma işi.
ç.-sa 18a/03, 18a/05
- çalka-:** (deniz,göl için) Dalgalanmak.
ç.-nur 12a/10
- çap-:** Sürmek, koşturmak.
ç.-mak 10b/11, 11b/01
- çayır:** Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.
ç.+da 31b/02
- çehār:** Dört.
ç. 5a/12
- çehārşenbe:** Dördüncü gün, Çarşamba.
ç. 3a/02
- çek-:** (güç durumlara) Uğramak, katlanmak.
ç.-diler 23a/13
ç.-emez 26a/07
ç.-er 22a/14, 26a/09
ç.-erler 34b/11
ç.-ilmiş 15b/01
ç.-inür 12b/03
ç.-mez 25a/01
ç.-se 33a/10
- çemen:** Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
ç.-i Kıddūsī 2a/03
- çeri:** Asker.
ç. 8a/04, 8a/11, 8b/07, 8b/14, 9a/03, 9b/12, 10b/10
ç.+ye 10b/10
- çeşme:** Musluklu su haznesi.
ç.+ler 16b/02, 24a/12, 24a/13, 26b/05
- çevre:** Bir şeyin yakını, dolaylı, etraf.
ç. 26b/04
ç.+sin 26a/10
- ç.+sine 27a/03
ç.+sinde 6a/13
- çık-:** İçinden dışarıya varmak, gitmek.
ç.-a 22b/07, 30b/13
ç.-ar 17a/15, 22a/07, 22b/05, 22b/05, 24a/14, 24b/01, 29a/15, 31a/01
ç.-arsa 22a/10
ç.-avuz 19b/06
ç.-dı 4a/10, 27b/04, 33a/15, 35b/03
ç.-maga 30b/14
ç.-mazlar 14a/05
ç.-mış 12b/05, 17b/08, 24b/03
ç.-mışdur 20b/06
- çıkār-:** Çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
ç.-dılar 23a/10, 25b/03
ç.-dum 2b/13
ç.-uñ 2b/07
ç.-ur 25a/15
- çiçek:** Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.
ç.+lenür 15a/01
ç.+ler 15a/07
- Çin:** Yer adı.
ç. 28a/04
- çiy:** Havada buğu durumundayken akşamın ve gecenin serinliğiyle yerde veya bitkilerde toplanan küçük su damlaları.
ç. 13b/04, 22a/14
- çok:** Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan.
ç. 12b/08, 12b/14, 13a/12, 13b/04, 13b/07, 14a/07, 14a/12, 14b/13, 20a/11, 21b/01, 23a/12, 24a/04, 24b/04, 24b/07, 24b/15, 29a/06, 29a/07, 29a/07, 30b/13, 34a/04
ç.+dur 21a/04, 21a/13, 29b/12
- çorak:** Bitkisi iyi olmayan veya hiç bitki vermeyen, verimli olmayan.
ç. 24a/02
ç.+dur 30a/12

çukur: Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer.

ç. 27a/06, 29a/05

ç.+ına 16b/10

çün: İçin, dolayı.

ç. 3b/03, 29b/10, 33a/08

da: Bağlaç.

d. 2b/02

dāğ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hakim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümlerine verilen ad.

d. 20b/06

dāğ-ı aden+e: Aden dağı. 20b/01

d.+lamak 10b/08

dahı: bknz. dahi.

d. 3a/04, 3a/05, 3a/10, 3a/10, 3a/10, 5b/0817b/02, 18b/06, 18b/07, 19a/06, 20b/03, 21a/01, 21a/04, 22a/06, 23a/15, 23a/15, 23b/13, 25b/03, 26a/14, 26a/14, 26b/01, 27a/07, 27a/11, 27a/11, 27b/03, 27b/08, 27b/11, 27b/13, 29a/07, 29a/13, 35a/13, 35b/04

dağ-: Takmak, kuşanmak.

d.-ınmak 9a/10

dakāyık: Dikkate muhtaç olan şeyler. ince ve anlaşılması güç .

dakāyık-ı harekāt-ı felekī: Felek hareketlerinin inceliği. 1b/03

daқиқа: Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. 7b/08, 7b/08

Damgā: İlk yer katmanı.

d.+dur 4b/08

damla: Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı.

d.+maga 22a/09:

dane: Tane.

d.+lü 24b/15

d.+si 18b/14, 23a/14, 31b/01

dar: İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan.

d. 21a/06

dār: Ev, yer.

dārü'l-ahire: Ahiret, öbür dünya. 4b/14

dārü'l-karar: Kıyametten sonra kalınacak yer. 4b/14

darü's-selam: Cennet.

4b/13

darb: Dövme, vurma.

d. 27a/14

dārr: Zararlı.

d. 10a/05

da' vā: Şikayetçi olarak mahkemeye başvurma.

d. 8b/04, 10a/14

d.+ya 19a/10

da' vāt: Davetler.

d.+(dürer-i da' vāt) 1b/10

da' ve: Mesele.

d.+(müstecābü'd-da' ve) 29b/06

da' vī: Bir kimsenin hakkını araması.

d. 10a/12

Dāvud: Kişi adı.

d. 18a/15, 19a/09, 19a/11, 19a/12, 34b/03, 34b/13, 35b/13

dāyim: Sürekli, sonsuz.

d. 16a/04, 16b/14, 16b/15, 17a/06, 18a/01, 19a/15, 24a/15, 26b/10, 30a/05, 30a/08, 30a/12, 30a/15

de: bağlaç.

d. 11b/15, 33a/02

deberān: Ay'ın dördüncü konağı.

d. 12b/06

debrān: bknz. debran.

d.+dur 14a/10

debūr: Batı rüzgarı, batı tarafından esen yel.

d. 21b/06, 21b/09

d.+dur 21a/01

d.+la 21b/12

dede: Babanın veya ananın babası.

d.+lerümüz 30a/07, 30a/11

d.+lerümüzden 30a/04, 30a/15
def : Giderme.
d. 20b/08, 22a/02, 23a/01,
24b/11, 24b/12
defelengâç: Kuş adı.
d. 12a/10
deg-: Ulaşmak, erişmek.
d.-di 33b/03
d.-mez 29a/09
degin: Kadar, dek gibi bir işin bir
durumun sona erdiği zamanı veya yeri
gösterir.
d. 11b/10, 16a/01, 16b/07,
17b/10, 19b/10, 24a/15, 27a/12, 27a/13,
27b/01, 28a/03, 28a/03, 28a/04, 28a/05,
28a/05, 31b/05, 31b/07, 33b/10, 34b/07,
35a/10
degirmen: Öğüten araç veya alet.
d. 15b/01
degirmi: Yuvarlak.
d. 20a/15, 20b/04, 22a/02,
23b/10
d.+ligi 5a/10, 5b/15, 21b/15
degül: İsim cümlesinde yükleme veya
başka öğelere olumsuzluk anlamı veren
kelime.
d. 3a/13, 8b/11
d.+dür 8b/15, 9a/07, 9a/13,
9b/03, 9b/13, 10a/03, 10b/04, 10b/09,
10b/14, 11a/02, 11a/12, 16a/09, 16a/11,
20b/01, 23b/12, 24a/02, 26b/11, 26b/11,
28b/12
d.+misin 2b/05
dek: Kadar, değin.
d. 33a/10, 35a/04
del-: Delik açmak.
d.-er 23a/04
d.-ük 17b/07
d.-ükde 17b/08
delîl: Şahit, belge.
d. 26a/12
delü: Deli.

d.+misin 2b/04
delv: On iki burçtan birinin adı olup,
güneş, eski ocak ayının sekizinci günü
bu burca girer.
d. 9b/08
delve: bknz. Delv.
d. 14b/14, 15a/02
demür: Bir element.
d. 23a/08, 26a/07
d.+i 23a/05
deñiz: Yeryüzünün çukur bölümlerini
kaplayan su kütleleri.
d. 4a/09, 4a/09, 8b/03, 8b/14,
9a/02, 9b/05, 12a/10, 12b/01, 20b/07,
21a/13, 21a/13, 21a/15, 26b/14, 27b/12,
29a/10, 29a/12, 29a/12, 29a/14, 29a/14,
29a/14, 29b/02, 30a/06, 30a/07, 30a/09,
30a/11, 30a/12, 30b/10, 30b/10
d.+de 8b/06, 9a/09, 23b/08
d.+den 4a/10, 20b/11, 22a/15,
32b/15
d.+e 12b/05, 29a/11
d.+ler 16b/01, 21a/05, 22a/04,
26b/05
d.+lerdeki 3a/01
d.+lere 24a/12, 24a/14
d.+leri 3a/02
d.+lerini 16b/10
depe: Tepe.
d.+si 23b/10
d.+sin 23b/09
depre-: Hareket etmek, kıvılcıdamak.
d.-dür 30b/14
d.-ndi 3b/02
d.-nür 12a/08
der: Ter.
d. 20a/07
derc: Toplama, biriktirme.
d. 2b/12
dere: Vadi.
d. 27b/13
d.+ler 26b/04

d.+lerden 25a/01
d.+lerdür 23b/11
d.+lere 21a/06, 24a/11
derecât: Dereceler.
d.+ıyla 28b/01
derecât-ı feleg+e: Feleklerin dereceleri. 27a/14
derece: Basamak.
d. 7b/06, 7b/07, 26a/14, 26a/15, 27a/12, 27b/01
d.+dür 28b/01
d.+leri 27a/14
deryâ: Deniz.
d. 29a/01
d.-yı kerem-i hırka 2a/04
d.-yı muhĩt̃ 26b/03
destür: İzin, müsaade.
d. 19b/05, 29b/10, 30b/02
deve: Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan hayvan.
d. 14b/11
devr: Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.
d. 27b/12
d.+i 15b/14
d.+(müddet-i devr) 30b/07
Dımışk: Yer adı.
d. 33b/01
dırnaç: Tırnak.
d. 8b/03, 9a/10, 10a/02, 10a/14, 10b/06
di-: Söylemek, söz söylemek.
d.-di 2b/04, 4a/08
d.-dügüm 2b/08
d.-diler 27b/09, 28a/10, 29b/15
d.-düm 2b/06
d.-miş 15b/04
d.-mişler 28b/06, 34a/04
d.-r 22b/08
d.-rler 5b/04, 5b/08, 6a/05, 6a/06, 6b/03, 7b/08, 7b/09, 7b/10, 11b/15, 11b/15, 11b/15, 12a/02, 13b/06,

14b/14, 15a/02, 15a/12, 15a/15, 15b/06, 15b/07, 15b/07, 18a/10, 18a/10, 18a/10, 18a/11, 21b/13, 22a/01, 22a/06, 22a/07, 22b/10, 23a/02, 26a/11, 32a/12, 34a/10, 34a/11, 34b/06, 35a/06, 35a/11, 35b/10
dib: Taban.
d.+in 23b/09
d.+inde 29a/12
d.+inden 23b/10
d.+ine 18b/09
difker: Burç adı.
d. 6b/02
dik-: Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.
d.-mek 8a/09, 8b/10, 10a/07, 10a/09
d.-ülür 14b/10
dil: Gönül, yürek.
d. 17a/13, 18a/11
d.+iyle 17a/13
d.+le 17a/14
d.+(kuvve-i dil) 1b/07
dile-: Birinden bir şeyin yapılmasını istemek.
d.-di 23a/11, 23a/13, 29b/10
d.-dük 3a/11
d.-düm 2a/13
d.-k 2a/13, 16b/15, 29b/08
d.-rem 27a/04
d.-rler 16b/15, 17a/02
d.-rlerse 7b/10
d.-rse 17a/10, 19a/07
d.-rseñüz 19a/06
d.-se 17b/12, 34a/13
d.sevüz 3a/11
dimâğ: Beyin, akıl.
d.+a 21a/07, 24b/07
din: Allah'a inanma ve bağlanma.
d. 30b/04, 31b/15
din-i Muhammed: İslam dini.
31b/15
d.+lerde 32b/04

d.+(kāmrānī-i dīn) 1b/08
dīṣi: Yumurta oluşturan veya yavru doğuran.
 d. 5a/15, 21b/01
dīvār: Duvar.
 d. 9a/04, 29b/01
 d.+a 23a/09, 23a/09
doğ-: Ufuktan yükselmek.
 d.-ar 13a/11
doğun-: Değmek, temas etmek.
 d.-ur 21b/04
dolābi: Devreden, dönen.
 d.+dür 24a/15
dost: Yakın arkadaş.
 d.+uydı 19a/09
dök-: Kendinde bulunan bir şeyi düşürmek.
 d.-er 24b/13, 29a/11, 29a/13
 d.-ilür 34a/12
 d.-seler 16b/10
 d.-ülür 14a/12, 24a/12, 24a/14, 24b/01
dön-: Kendi ekseninde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek.
 d.+er 22a/02
dön-: Döndürmek, çevirmek.
 d.-derür 23a/01, 30b/14
 d.-di 34b/09
 d.-düre 17a/10
 d.-dürmege 17a/07
 d.-dürseler 27a/03
 d.-dürür 15b/14
 d.-er 6a/04, 15b/01, 22a/06, 26b/10
 d.-üb 5b/04
 d.-üşü 15b/13
döñ-: Geri gitmesini sağlamak.
 d.-di 25a/09
dört: Üçten sonra gelen sayı.
 d. 5a/11, 5b/10, 5b/13, 5b/14, 5b/15, 6b/07, 6b/08, 6b/10, 6b/11, 6b/13, 7a/02, 7b/05, 7b/05, 8a/03,

11b/13, 11b/13, 11b/15, 15b/11, 15b/12, 15b/13, 16b/13, 17b/08, 18a/11, 20b/09, 23b/02, 26b/12, 27a/01, 27a/15, 27b/09, 28a/01, 28b/01, 32a/12
 d.+dür 19b/11, 20b/13
 d.+inde+(dördinde) 13a/03, 13a/04, 13a/14, 13a/14, 13b/03, 14b/01, 14b/01, 32b/03, 33b/04, 33b/15, 34a/07, 34b/11, 35a/08, 35b/02
 d.+ine+(dördine) 12a/01
 d.+ünci+(dördünci) 4b/03, 4b/12, 4b/13, 5a/03, 14a/08, 15a/04, 21a/01, 31b/11, 35b/12
 d.+üncide+(dördüncide) 15a/05, 32a/03
 d.+üncinüñ+(dördüncinüñ) 4b/09
 d.+üncisi+(dördüncisi) 12b/06, 13b/11
döşe-: Yerleştirmek.
 d.-di 3b/07
du'ā: İbadet veya yakarma amacıyla okunan dini metin.
 d. 4a/07, 17a/01, 17a/02, 34a/14
 d.+sı 32b/12, 34a/15
Ducāce: Burç adı.
 d. 6b/05, 7a/08
duhān: Duman.
 d. 22a/07, 22b/06, 22b/14, 30b/12
 d.+dur 22a/08
 d.+ı 23a/01
duhānāt: Dumanlar.
 d. 24a/10
-dur: Ek fiilin geniş zamanının tekil üçüncü kişi şekli.
 d. 13b/15, 14a/13
dur-: Bir yerde bir süre durmak.
 d.-dılar 27a/08
 d.-sa 24a/04
 d.-salar 17a/11
dut-: Kaplamak.

- d.-ar 30b/11, 31a/01
d.-dı 27a/12, 33a/01, 33a/11
d.-dılar 32b/14
d.-mak 9b/08
- dübb:** Ayı.
dübb-i ekber: Büyük ayı. 6a/14
- Dübre:** Burç adı.
d.+dür 14b/13
- dükeli:** Hep, hepsi, bütün.
d. 10a/08, 10b/08
- düken-:** Tükenmek, bitmek.
d.-di 27a/11
- dükkân:** İçinde öteberi satılan yer.
d. 11a/15
- dünbâl:** Kuyruk.
d. 24b/11
- dünya:** İçinde yaşadığımız alem.
d. 5a/10, 6a/06, 6a/07, 6a/07,
6a/08, 19a/05, 27b/09, 31a/11, 31a/15,
31b/03
d.+daki 16b/11
d.+dan 16a/01, 29b/09
d.+dur 31a/10
d.+nuñ 16b/10, 27a/03, 28b/13,
28b/15, 29b/11, 31a/15, 31b/04, 31b/06
d.+ñ 30b/04
d.+yı 28b/14
- dür:** Tür, çeşit.
d.+lü 17a/13
- dürer:** Büyük inci taneleri.
dürer-i da'vât: dua incileri.
1b/10
- düş-:** Yukardan aşağıya inmek.
d.-di 23a/08, 23b/02
d.-er 13b/04, 15b/04
- düşenbe:** İkinci gün, pazartesi.
d. 2b/15
- düşman:** Hasım.
d. 21b/12
d.+a 21b/11
- düt-:** Tütmek.
d.-ün 3b/03
- d.-ünden 3b/04
- düz:** Eğik ve dik olmayan.
d. 27a/05, 29a/10
d.+dür 27a/06, 27a/07
- düz-:** Yaptırmak.
d.-dire 23a/13
- ebi:** bknz. ebu.
ebi't-Ṭıbb: : Tıbbın babası.
e. 32a/03
- Ebrehe:** Kişi adı.
e. 33a/12
- ebū:** Baba,ata.
- Ebū 'Alī bin Sīnā:** Kişi adı.
e. 23a/07
- Ebū Bekr:** Kişi adı.
e. 33b/05
- Ebū Bekr bin Ebi't-Ṭıbb er-Rāzī:** Kişi adı.
e. 32a/03
- Ebū Hāmid Ġazālī:** Kişi adı.
e. 32a/04
- Ebū Ḥamza:** Kişi adı.
e. 31a/08
- Ebū İshāk İsfērānī:** Kişi adı.
e. 23b/01
- Ebū Reyhān:** Kişi adı.
e. 26b/11
- Ebū Ṭālib:** Kişi adı.
e. 16b/04, 16b/05, 34a/02
- Ebū Yaḥya İmām Muḥyi'd-dīn en-Nevevī:** Kişi adı.
e. 32a/05
- Ebu'l-ġıyās Aḥmed bin Şermiḥ:** Kişi adı.
e. 32a/02
- ebvāb:** Kısımlar.
e.+un 31a/06
- ecel:** Ömrün sonu.
e.+ini 19a/08, 34b/07
- ecnās:** Cinsler, türler.
e.+ın 25a/08
- ecnebiye:** Yabancı, misafir.

e.+dür 14b/12
eczâ: Parçalar, kısımlar.
e.+sından 22a/05
eczâ-i ‘arz: Yeryüzünün kısımları.
e.+dan 22b/03
eczâ-i nâriye: Ateşin kısımları.
e.22b/04
ednâ: Aşağı, daha aşağı.
e.+(saḥḥ-ı ednâ+sı) 20b/02
Ednîb: Burç adı.
e. 7a/02
ef’âl: İş,amel.
e.+idür 28a/12
efḍal: En iyi, üstün.
efḍalü’t-taḥiyyât: En iyi selamlar.
e. 33b/12
eflâk: Felekler.
e. 15b/06, 16b/01
e.+e 15b/08
efrenç: Frenk, Avrupalı.
e. 28a/02
Efridun: Kişi adı.
e. 28b/14
eger: Eğer, şayet.
e. 10a/06, 10a/07, 10a/09,
10a/10, 10a/13, 10a/14, 10b/01, 10b/03,
10b/05, 10b/08, 10b/09, 10b/11, 10b/12,
10b/14, 11a/01, 11a/02, 11a/03, 11a/04,
11a/05, 11a/07, 11a/09, 11a/10, 11a/12,
11a/15, 11b/02, 11b/03, 11b/04, 11b/07,
11b/11, 11b/12, 13a/04, 13a/12, 16b/06,
16b/08, 16b/11, 17a/14, 17b/01, 18b/12,
18b/14, 22a/10, 22a/10, 22a/13, 22a/14,
23b/13, 24a/03, 24b/06, 26a/01, 26a/08,
27a/02, 34a/12, 34a/13
eglen-: Neşeli, hoşça vakit geçirmek.
e.-ür 5b/04
ehl: Bir yerde oturan.
e.+idür 33b/01
ehl-i ‘âlem: İnsanlar. 33b/07
ehl-i ‘arz: Cin,peri,şeytan.
17a/14

ehl-i beyt: Hz.peygamberin
yakın akrabası. 33a/06
ehl-i hadîş: Hadisci. 34b/15
ehl-i hendese: Geometrici.
28a/12, 28b/06
ehl-i ḥişâr: Kalede yaşayanlar.
23b/03
ehl-i İslâm: İslam topluluğu.
33a/04
ehl-i nücûm: Müneccimler.
7b/06
ehl-i şer: Fenalık sahibi. 15b/07
e.+in 3a/04, 3a/05
ek-:Tohum atmak.
e.-mek 8a/10,10a/06
ekâbir: Devlet ricali.
e. 11a/03
e.+den 10b/03
e.+ler 8b/12, 9a/12, 9a/15,
10a/11
e.+leri 9a/05
ekâlim: Memleketler, diyarlar.
e. 28b/11
ekber: Daha büyük.
e.+(dübb-i ekber) 6a/14
e.+(kelb-i ekber)7a/03
e.+(namus-ı ekber)18a/10
e.+ (nuḥs-ı ekberdür) 5a/13
ekin: Buğday.
e. 8a/10, 10a/06
e.ler 23b/05
ekşer: En çok, daha ziyade.
e. 21a/09, 21a/15, 21b/01,
21b/14, 23b/03, 26b/07
e.+i 28a/11
eksil-: Azalmak, az duruma gelmek.
e.-di 27b/02
e.-mege 13b/11
e.-ür 13a/13
eksük: Az.
e. 21a/10
el: El.

- e.+in 3b/10, 3b/10
e.+inden 32b/10
e.+iyle 34a/08
e.+ümle 2b/10
- el-**: Arapça harf-i tarif.
e.- heyūs 6b/14
e.-acebu 34a/04
e.- bābu'l- ūlā 31a/06
e.-babus-sani 32a/06
e.-babüs-sani 19b/10
e.-batına 7a/05
e.-cevzeher 5a/13
e.-maķāletü'ş- sālīše 31a/05
e.-merrül-müselsile 6b/12
e.-müselles 6b/13
e.-nevevi 32a/05
- elci** : bknz. elçi.
e. 8a/10, 8b/02, 8b/08, 9a/11, 10a/03, 11b/01
e.+ler 10a/01
- elçi**: Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse.
e. 9a/03, 9b/12
- elli**: Kırk dokuzdan sonra gelen sayı.
e. 5a/11, 5b/13, 5b/15, 6a/08, 15a/10, 16a/01, 17b/08, 23a/08, 28b/09, 31b/05, 32a/12
- em-**: Somurmak.
e.-zirmek 11a/11
- emīn**: Emniyetli, tehlikesiz.
e.+(Cebrāil-i Emīn) 18b/02, 34a/05
emīn-i vahy: Vahiy meleği.
18a/09
- emīr**: Bir kavmin başı.
e.-ü'l mü'minīn: Müminlerin emiri, Hz. Muhammed'in emiri. 25a/13, 34a/06,34b/01,35b/06, 35b/11, 35b/12, 35b/15, 36a/01
- emr**: Buyruk.
e. 16b/08, 17b/12, 17b/12, 18a/02, 19a/09, 25b/02, 33a/03
e.+i 17b/06
e.+iyle 17a/10, 19a/07
e.+lerini 17b/05
e.-i İlähī: Allah'ın emri. 2b/01
- emrāz**: İletler, hastalıklar.
emrāz-ı şadr: Göğüs hastalıkları.
24b/13
- enām**: Bütün mahluklar.
e.+(enfās-ı enām) 1b/03
- enbiyā**: Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler.
e. 2a/01
- Enes**: Kişi adı.
e. 31a/07
- enfās**: Nefesler.
enfās-ı enām: Canlıların nefesi.
1b/03
- envā'**: Çeşitler, türler.
e. 25a/08
envā' -ı şuret: Çeşitli şekil.
16a/07
envā' ı m'alūm: Bilinen çeşitler.
16a/11
- erba'a**:Dört.
e. 19b/11,
- Erbe'atun ve ħamsune ve sittümiatü**: Altıyüz elli dört. 25a/03
- eri-**: Katı cismin ısı etkisiyle sıvı duruma gelmesi.
e.-di 3b/02
e.-dür 23a/05, 24b/08
e.-iyip 24a/13
- erkek**: Yetişkin adam.
e. 5a/14
- es-**: Bir yönden bir yöne akmak,rüzgar olmak.
e.-er 12b/10, 12b/14, 13a/02, 13a/06, 13a/15, 13b/07, 14a/02, 14a/04, 14a/10, 14b/07, 20b/14, 20b/15, 21a/02, 21a/06, 21b/04, 21b/07, 21b/11, 22a/02,

22a/05, 22a/06, 22a/09, 22a/10, 22a/11,
22b/02, 22b/14, 28b/03, 29a/03, 29a/06,
29a/08, 30a/01

e.-mege 12b/02

e.-mese 21a/09

e.-se 21b/01, 21b/02, 21b/03

esed: Beşinci burç, aslan burcu.

e. 7a/15, 8b/11

esir: Tutsak, köle.

e. 9a/02

eski: Çoktan beri var olan.

e. 24b/09

esmā: Adlar.

e.+y1 2b/12

esrār: Sırlar.

esrār-ı Subhānī: Allah'ın sırları

2a/06

eşşah: En doğru.

eşşah-ı ahvāl: Hallerin doğrusu.

15a/13

eş: Karı kocadan her biri.

e. 8b/12

eş- Şafii: Kişi adı.

e. 32a/02

eşcār: Ağaçlar.

e.+a 13a/09, 23b/15

eşhür: Aylar.

eşhür-i haram: Haram aylar.

32a/15

eṭraf: Taraflar.

e.+ından 26a/09

e.+la 26a/07

ev: Hane.

e. 11a/07

e.+de 8b/10

e.+idür 7b/15, 8a/07, 8a/13,
8b/04, 8b/11, 8b/15, 9a/08, 9a/14,
9b/04, 9b/09, 9b/13

e.+lenmek 8a/05, 8a/09, 8b/13,

9a/11, 10a/01, 11a/07, 11a/13

e.+ler 25a/04

e.+lerine 14a/04

e.+üme 2b/02

evc: Yüce, yüksek.

evc-i burc: Burcun üstü.

e.+a 30b/05

eve eve:?

e. 4a/10

evet: Öyledir anlamında onay ya da tasdik kelimesi.

e. 2b/06

evlā: Daha uygun, daha layık.

e.+dur 24b/14, 33a/13

evvel: Önce, ilk.

e. 3a/14, 3a/15, 13b/14, 15a/12,
15b/02, 18a/03, 20b/13, 21b/05, 22b/10,
23b/09, 28b/13, 32b/01, 34a/05, 34b/10,
35a/04, 35a/05

e.+den 12a/09, 27b/01

e.+dür 14b/14

evvel-i Ay: Ayın ilk hali.

e.+dan 11b/10

evvel-i İslām: İslam'ın ilk zamanları.

e.+dan 33a/08

e.+i 12a/04

e.+idür 32a/15, 32b/01

e.+inde 12a/13, 15a/15, 21b/03,
33b/01

e.+inden 31b/04, 31b/06

e.+ün 12a/07, 13b/12, 13b/15,
14a/03, 14a/14, 15a/05

e.+ki 4b/01, 4b/08, 4b/12, 6a/04,
27a/12, 27a/13, 27a/14, 27a/15, 28b/03,
30a/13, 30b/06, 31b/10, 32a/01,
35b/04

e.+(‘azm-i evvel) 6a/05

e.+(iklīm-i evvel)+dür 28b/08

e.+(kānūn-ı evvel)+ün 12b/12,
12b/15, 14a/11, 14a/13

e.+(menāzil-i evvel) 13b/14

ey: Nida için veya nidaya cevap için kullanılır.

e. 4a/11, 25a/13

eyit-: Söylemek.

e.-di 2b/04, 2b/06, 4a/08, 4a/11, 19a/11, 19a/13, 25a/13, 27a/04, 29b/11, 29b/12, 30a/11, 30b/02, 30b/03, 31a/08, 31b/04

e.-diler 18a/02, 27a/05, 27a/06, 27a/10, 27b/05, 29b/14, 30a/03, 30a/07, 30a/15, 32b/15

e.-düm 2b/03, 2b/05, 2b/06

e.-dür 13a/04, 13a/09, 13b/01, 16b/13, 17a/10, 17b/02, 18b/12, 20b/05, 20b/08, 21a/09, 21b/01, 22b/02, 23a/14, 23a/15, 23b/01, 23b/05, 25b/04, 25b/09, 26b/12, 29a/02, 30b/11, 31a/02, 31a/07, 31b/01, 31b/06

e.-dürler 19b/07, 19b/08, 22a/04, 25a/07, 25b/15, 26b/10, 27a/01, 28a/15, 32a/07

e.-ti 18a/02

eyle-: Etmek, yapmak.

e. 29b/08

e.-di 3a/03, 3b/01, 3b/02, 4a/04, 18a/12, 18b/10, 19a/13, 25a/12, 25a/12, 25b/02, 27a/04, 27a/09, 27b/06, 29b/08, 32a/01, 32b/15, 33a/03, 33b/09, 33b/11, 33b/15, 35a/06, 35a/11, 35b/08

e.-diler 3a/06, 20a/13, 23a/12, 27a/14, 27b/03, 27b/06, 27b/08, 32a/08, 32a/08, 32a/08

e.-düm 2a/08, 2a/10, 2b/12, 30a/06, 30a/14, 31a/08

e.-meden 22a/11

e.-medi 3b/11, 3b/13, 4a/04

e.-mek 8a/02, 8a/02, 8a/04, 8a/04, 8a/05, 8a/06, 8a/06, 8a/09, 8a/11, 8a/15, 8b/01, 8b/01, 8b/03, 8b/03, 8b/04, 8b/06, 8b/06, 8b/07, 8b/09, 8b/10, 8b/12, 8b/13, 8b/14, 9a/03, 9a/03, 9a/04, 9a/05, 9a/06, 9a/09, 9a/10, 9a/13, 9a/15, 9b/01, 9b/01, 9b/02, 9b/02, 9b/05, 9b/07, 9b/10, 9b/12, 9b/15, 10a/03, 10a/10, 10a/15, 10b/07,

10b/10, 10b/10, 10b/11, 11a/03, 11a/08, 11a/08, 11a/09, 11a/12, 11b/07

e.-mese 22a/10

e.-meyicek 4a/02

e.-mez 23a/04, 23a/05, 23a/06

e.-miş 2b/01

e.-mişler 7a/09, 7b/06, 7b/07, 7b/08, 28b/05, 28b/12

e.-r 7b/09, 15b/14, 21a/08, 21a/15, 21b/02, 21b/03, 21b/06, 29a/05, 29a/10, 35a/03

e.-rler 27a/05

e.-se 22a/05, 22b/03, 29a/03

e.-sün 33a/04

e.-ye 2a/13, 22a/06, 35a/06

e.-yüp 9b/12

eylül: Yılın otuz gün süren dokuzuncu ayı.

e. 13b/05, 13b/08

e.+ün 14b/15, 15a/02

eyü: Kötü karşıtı.

e. 8a/02, 8a/08, 8b/11, 8b/15, 9a/07, 9a/13, 9b/03, 9b/13, 10a/03, 10b/04, 10b/09, 10b/13, 11a/12, 12a/08

e.+dür 8b/02, 8b/08, 8b/14, 9a/05, 9a/11, 9b/02, 9b/11, 9b/15, 10a/07, 10a/08, 10a/10, 10a/13, 10a/14, 10b/01, 10b/3, 10b/08, 10b/09, 10b/14, 11a/03, 11a/07, 11a/08, 11a/10, 11a/12, 11a/14, 11b/01, 11b/03, 11b/04, 11b/06, 11b/08, 14b/05, 24b/06

eyyâm: Günler.

e.+a 32a/09

e.+la 29a/03

e.+ı 32a/09

eyyâm-ı ‘acüz: Kocakarı günleri.

e.+ da 35a/11

eyyâm-ı dünyâ: Dünya günleri.

e.+dan 16a/01

eyyâm-ı ma‘dudât: Kurban bayramının ilk üç günü. 35b/10

eyyām-ı ma‘lūmāt: Bilgilerin zamanı.
e.+ dur 35b/05
eyyām-ı naḥsat: Uğursuz günler.
e.+dur 35a/10
eyyamü’l ‘acūz: Kocakarı günleri.
e. 13b/06
eyyāmü’ş şerif: Mübarek günler.
e.+ dür 35b/10
eyyār: Ay adı.
e.+uñ 12a/13,14a/06
e.+(ṭul‘u-ı eyyār+uñ) 12b/06
Eyyüb: Kişi adı.
e. 32b/11
Faḥrū’d-dīn: Kişi adı.
f.+(İmām Faḥrū’d-dīn er-Rāzī) 32a/04
falān: Tekrarlanmak istenmeyen şeyleri genel olarak anlatmaya yarar.
f. 2b/07
farz: Saymak, tutmak.
f. 27b/05, 27b/08, 28b/12, 33a/08, 33a/08, 34a/01
farziyyet: Bir iddiayı aydınlatmak için söylenen ve hükmü kat’i olmayan.
f.+i 33a/09
faşd: Kan alma.
f. 9b/03, 10a/02, 10a/12
faşıl: bknz. Faşl.
f.+haruñ 2a/09
fāsīde: Kötü, fena.
f.+yle 31a/01
Fāsiye: Yer adı.
f. 23b/02
faşl: Bölüm.
f. 5b/07, 15a/07, 15b/06, 16a/02, 20a/15, 20b/03, 22a/03, 22b/02, 23b/05, 25b/08, 27b/05, 28b/05, 28b/15, 30b/11
f.+ına 24b/02

faşl-ı fī menāzilü’l Kāmer: Ayın menzillerinin faşlı. 11b/09
Fāṭıma Betül: Kişi adı.
f. 34a/10
f.+(mevlid-i Fāṭıma Betül) 34a/09
f.+(tezvīc-i Fāṭıma+dur) 35b/06
fāyide: Fayda, yarar.
f. 13a/12, 24a/03
f.+lūdūr 20b/13
f.+si 7b/15, 20b/12
fāyizü’l-cūd: Cömertliğin çokluğu.
f.+(şenā-i Cenāb-ı fāyizü’l-cūd) 1b/02
fedā: Uğruna verme.
f. 35b/08
felek: Gökyüzü, sema.
f. 26a/06, 26a/07, 27a/13, 28b/01
f.+dedür 6a/03
f.+dür 32a/07
f.+e+(felege) 27a/14
f.+i+(felegi) 5a/07, 5b/03
f.+inüñ+(feleginüñ) 5a/04
f.-i Aṭlas 15b/07
f.-i ‘Aşam 15b/06
f.-i Müşteri 5a/08
f.-i şevābit 5b/08, 5b/13,f.+ iñ 15b/10 , f.+dedür 15a/08
f.-i Tās‘i 15b/06
f.-i Zuḥal+üñ 5b/09
f.+üñ+(felegüñ) 6a/04, 15b/13, 26a/13
f.+(dakāyık-ı harekāt-ı felek)+ī 1b/03
f.+(miḳdār-ı hareket-i felek)+dür 32a/07
f.+(şüret-i felek) 5a/08
felekü’l Eflāk: Dokuzuncu kat gök.
f. 15b/06
felekü’l-burūc: Burçlar feleği.
f. 5b/08
fer‘: Bir aslın neticesi.

fer'ud'd-delve: Burç adı. 15a/01,
14b/14

fer'-i evvel: Burç adı. 14b/14

fer'u'l muqaddem: Burç adı.
13b/08

fer'u'l muahhar: Burç adı.
13b/11

fer'-i sani: Burç adı. 15a/01

feres: At,beygir.

feres-i A'zam: Semanın kuzey
yarımküresinde Keykavüs ile Elfaris
burçları yakınında parlak yıldızlardan
müteşekkil bir burç. 6b/12

f.+(kațaru'l-feres) 6b/11

ferište: Melek.

f. 3b/09, 16a/03, 17a/04, 17a/05,
17a/06, 17a/06, 19b/01, 19b/02, 19b/02,
19b/03, 25b/13

f.+dür 16b/14, 18b/12, 19a/01,
19a/15

f.+ler 17a/11, 34b/11

f.+lere 17b/05, 34b/08

f.+leri 3a/06, 16b/06, 16b/08,
16b/09

f.+nüñ 3b/11, 3b/12, 25b/12,
25b/13

fermân: Buyruk.

f. 19b/08

fersah: Çeşitli mesafelere karşılık gelen
değerde bulunan bir uzunluk ölçüsü
birimi.

f. 23a/10, 26a/14

f.+dur 26b/13, 26b/15, 27a/02,
28b/09, 28b/09, 28b/10, 28b/11

feth: Bir şehir veya ülkeyi savaşarak
alma.

f. 34b/15

fezâ: Dünyanın sonsuz olan genişliği.

f. 25a/07

f.+sı 24b/09

fiṭra: Ramazan bayramında bölünmeden
verilmesi vacip olan.

f.+dur 35a/05

fiṭratu'llah: Yaradılış.

f.+(bâde-çeşân-ı fiṭratu'llah)
2a/05

fî: İçinde.

f. 11b/09, 25b/08

f.'d-dehr 32a/06

f.'d-dünya 31a/05, 31a/07

f.'l burucul-felek 7b/11

f.'l ekalim 28b/05

f.'l ma' 23b/05

f.'l melâike 16a/02

f.'r rad 22b/02

f.'s seḥâb 22a/04

f.'z zelzele 30b/11

fihâ: Onda, içinde.

f. 19b/10, 31a/06

Fir'avn: Kişi adı.

f. 32b/13, 33a/01

Firdevs: Cennet.

f. 3b/12, 3b/14

f.+dür 4b/13

fitne: Fesat, ara bozma.

f. 15b/04

Furkân: Kuran-ı kerim.

f. 18b/01

Furkân-ı Kadîm: Kuran-ı Kerim.
34b/12

füzün: Çok, fazla.

f.+ı 5a/09

ğadîr: Kadir.

ğ.+(yevm-i ğadîr)+dür 35b/11

gah: Ara sıra, bazı.

g. 11b/14, 23a/05, 23a/05

ğalîz: Şiddetli.

ğ.+(hışm-ı ğalîz) 23a/02

ğamâm: Kederler.

ğ.+(kațarât-ı ğamâm) 1b/03

ğâr: Mağara.

ğ.+a 33b/05

ğarâyib: Tuhaf, şaşılacak şeyler.

ğ. 2b/12

- ğ.+inden 2a/08
- ğarb:** Güneşin battığı taraf.
ğ.+a 27b/09
ğ.+i 28a/06
- ğarğara:** Herhangi bir mayii boğazda oynatıp, çalkalama.
ğ.+yla 8b/01
- ğārib:** Gurub eden, batan.
ğ. 11b/15
- ğark:** Batma.
ğ. 16b/12
- ğavr:** Dip, esas, hakikat.
ğ. 24a/13
- ğāyet:** Çok fazla.
ğ. 12b/10, 15a/14, 20a/08, 27b/14, 27b/15, 28b/02
ğ.+de 12b/01, 20a/09, 22b/15, 28b/04, 31a/09
- ğāyb:** Yok olan, kayıp.
ğ. 25a/10
- ğayra:** ?
ğ. 20a/14
- ğayrı:** Başka, diğer.
ğ. 6a/08, 15b/10, 26b/07
- ğazā:** Din uğruna savaş.
ğ.-i Uḥuddur 35a/09
ğ.-yı Zātü'r-rif'ā 34a/01
- geç-:** bknz. Geç.
g.-di 4a/01, 4a/01, 31b/05
- geç-:** Bir yerden başka bir yere gitmek.
g.-di 4a/11
g.-en 30a/10
g.-er 21a/05, 21a/12, 21a/13
g.-ersin 32a/10
g.-mez 21a/03
g.-üp 4a/06
- geçe:** Köprü.
g.+sine 2a/11, 2a/13
- gel-:** Bir yere gitmek, ulaşmak.
g.-di 4a/09, 4a/12, 18b/07, 25a/04, 25b/04, 29b/10, 29b/10, 32b/09, 32b/14, 33b/09
- g.-diler 19a/10, 28a/10
g.-düm 2b/02
g.-e 29b/08
g.-em 29b/08
g.-esi 34b/07
g.-meginde 15a/03
g.-meyince 19a/09
g.-mişdür 5b/12, 16a/12, 33a/10
g.-se 8a/14, 9b/04
g.-ür 12b/02, 12b/14, 13b/14, 14b/05, 14b/08, 14b/11, 18a/02, 19a/01, 19b/07, 19b/09, 21a/03, 21a/11, 21b/05, 21b/15
g.-ürdi 19a/10, 29b/06
- gemi:** Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt.
g. 12a/10
g.+de 12b/05, 23b/08
g.+ler 12b/02, 16b/11
g.+si 32b/05
g.+ye 34a/15
- ger-:** Gergin bir şeyle örtmek.
g.-di 3b/09, 4a/15
- gerek:** Lazım.
g. 17a/04, 17a/11, 17a/12, 18a/03, 18a/05, 18a/06, 18a/08, 21b/02, 33a/11
g.+dür 18a/04, 21a/10
- gerek-:** Lazım olmak.
g. 13b/02
- getür-:** Gelmesini sağlamak.
g.-di 3b/10, 25a/05, 25a/11, 25b/02, 34a/06
g.-diler 3b/11, 3b/14, 33b/02
g.-en 4a/13
g.-ildi 32b/11
g.-mediler 23a/12
g.-mek 9b/05, 9a/11
g.-mişdür 18a/09, 23b/02, 25a/03 31b/04
g.-mişlerdür 15a/13, 29a/15

g.-ür 21a/08, 21a/15, 21b/06,
24b/03, 24b/05, 29b/03

gevher: Elmas, cevher.

g. 3a/15, 3b/01

g.+üñ 3a/15

gez-: Dolaşmak, yürümek.

g.-diler 28a/10

g.-er 5b/07, 22b/12

g.-erler 28a/11

ğidâ: Yiyecek.

g.+sıdur 4a/13

gibi: -e benzer.

g. 1b/08, 1b/09, 3a/01, 3a/01,
3a/02, 3a/11, 4a/13, 5a/08, 15a/14,
15b/01, 17a/08, 17a/15, 22b/04, 23a/14,
24a/07, 25a/12, 25b/06, 26a/05, 26a/06,
28b/15, 29a/04, 29a/05, 29a/13, 30a/13,
30b/14, 31a/05

g.+dür 26a/05, 26b/03, 31b/01

gice: Gece.

g. 5a/15, 5a/15, 11b/11, 11b/11,
11b/12, 11b/13, 12a/05, 12a/09, 12a/09,
12a/15, 13b/10, 13b/10, 19b/02, 22a/10,
22a/14, 24b/04, 30b/08

g.+de 12a/13, 15b/02, 34b/06,
34b/15, 35a/04

g.+ler 13b/04

g.+lerden 5a/12

g.+nüñ 15a/15, 15b/01

g.+si 5a/12, 11b/10, 13a/10,
13a/11, 14a/03, 14a/03, 14b/06

g.+sidür 34b/06, 34b/15, 35a/01,
35a/03

g.+ye 34b/07

gicik: Kaşınma, kaşıntı.

g. 24b/11

gider-: Yok etmek, ortadan kaldırmak.

g.-mek 10b/06

g.-ür 24b/11

gir-: Dışardan içeriye girmek.

g.-di 2b/01, 3a/07, 34a/15

g.-diler 33b/05

g.-düm 2a/15

g.-e 8a/01, 12b/05

g.-er 14a/15

g.-erler 14a/04

g.-icek 26a/14

g.-mek 9a/06, 9a/10, 10b/05

g.-meyince 34a/14

g.-miş 17b/08, 20b/06

gird: Yuvarlak, çevre, değirmi.

g.-i riyâ 1b/11

girü: Art, ileri karşıtı.

g. 2b/01, 3b/02,

6a/07, 32b/10

git-: Bir yere doğru yönelmek.

g.-ebildilerse+(gidebildilerse)

27a/10

g.-en+(giden) 3b/04

g.-er+(gider) 5a/07, 5b/07,

6a/02, 12a/11, 14a/13

g.-erken+(giderken) 25a/05

g.-di 3b/03, 4a/10, 16b/12,

23a/10, 27a/10, 32b/10

g.-diler 27b/01

g.-dügi 26a/15

g.-meginde 15a/03

g.-mek 10a/08, 10b/02, 11a/12

g.-mez 21a/04

g.-miş 30a/09

g.-mişdi 25a/09

giy-: Örtünüp korunmak için bir şeyi
vücuduna geçirmek.

g.-mek 8a/04, 8a/11, 8a/15,
8b/07, 9a/02, 9a/13, 9b/02, 9b/06,
9b/12, 10b/07, 11a/06, 11a/07, 11a/11,
11a/13

giz: Belli olmaz bir durumda olan.

g.+lü 11a/04

gögüz: Göğüs.

g.+e 24b/02, 24b/06

gök: Sema.

g. 3b/05, 18a/04, 22b/08, 25a/07

g.+de 4b/12

g.+dedür 19a/02
g.+den 4a/01, 4a/06
g.+e+(göge)26a/12
g.+i+(gögi) 2b/15, 4b/01, 31a/04
g.+ler 15b/14
g.+lerde 16a/08, 17a/05, 18a/06
g.+lerden 17a/09, 17b/09
g.+lere 18b/14, 19b/06
g.+leri 3a/10, 3b/04, 17a/07
g.+lerüm 19b/06
g.+ün+(gögün) 4b/01, 4b/02,
4b/02, 4b/03, 4b/03, 4b/04, 4b/05,
5b/14, 12a/15, 15a/15, 26b/11
g.+üne 35a/01
g.+ünün+(gögünün) 19b/12,
20b/02
göm-: Yerin altına koyarak, üstünü
toprakla örtmek.
g.-düm 2b/07, 2b/11
gönder-: Yollamak.
g.-mek 8a/10, 8b/02, 8b/08,
8b/14, 9a/04, 9a/04, 9a/11, 9b/12,
10a/02, 10a/03, 11b/01
gönleg: Gömlek.
g.+i 32b/09
gör-: Göz yardımıyla bir şeyin varlığını
algılamak.
g.-di 19a/12, 32b/14
g.-diler 25b/03
g.-dük 30b/01
g.-düm 2b/12, 23a/15, 30a/02,
30a/05, 30a/09, 30a/13, 31a/03, 31a/04
g.-eler 28a/09
g.-em 2a/14
g.-en 22b/12
g.-icek 23b/09
g.-medük 30a/08, 30a/12
g.-mege 29b/06
g.-mek 8a/02, 8b/12, 9a/05,
9a/12, 9a/15, 9b/07, 9b/15, 10a/07,
10a/12, 10b/10, 10b/15, 11a/03, 11b/02
g.-mese 33a/11

g.-üne 32a/11
g.-ünen 26b/11
g.-ünmez 11b/11, 11b/12, 26a/15
g.-ünür 15a/14, 15b/02, 22b/10
g.-ür 22b/13, 23b/09, 23b/09
g.-ürsin 30a/08
göster-: Birini ve ya bir şeyi işaretle
belirtmek.
g. 4a/08
gövde: Bir şeyin asıl bölümü.
g.+me 2b/01
göz: Görme organı.
g. 16a/05
g.+i 16b/10, 17b/11, 32b/09
g.+ine 33a/10
g.+ini 21b/12
g.+inün 16b/11, 19a/03
g.-ükür 26a/13, 26a/14
g.-ükmez 11b/12, 26a/13
gurur: Aklık, parlaklık.
ğ.-i dürer-i da'vāt 1b/10
Ğureyba: Yedinci kat gök.
ğ.+dur 4b/05
gurüb: Bir gök cisminin batıda
görünmez olması.
ğ. 15a/05
ğ.+ı 15a/03
güc: Kuvvet.
g.+i 17a/09
gül: Gülgillerin örnek bitkisi.
g. 14b/10
g.+ler 15a/06
gülüstān: Gül bahçesi.
g. 32b/07
gümüş: Parlak beyaz renkte, kolay
işlenebilir ve tel duruma gelebilir
elementten yapılmış olan.
g.+dendür 4b/02
gün: Gündüz.
g. 2b/14, 2b/15, 2b/15, 3a/02,
3a/04, 3a/05, 3a/05, 3a/06, 3a/07, 4a/11,
11b/09, 13a/09, 19a/10, 19a/11, 25a/08,

31b/02, 32a/10, 32b/15, 34a/05, 34a/14, 34a/14, 34b/10, 35a/14, 35b/05, 35b/06, 35b/06, 35b/08, 35b/10, 35b/12, 35b/13
 g.+de 2b/13, 2b/14, 5a/08, 12a/01, 32b/07, 32b/09, 32b/10, 32b/11, 32b/11, 32b/13, 33a/05, 33a/06
 g.+den 2b/09
 g.+di 35a/13
 g.+dür 32a/12, 32b/04, 32b/04
 g.+düz 12a/05, 13b/04, 13b/10, 13b/10, 30b/08
 g.+düzdür 5a/15
 g.+düzün 5a/15, 21b/07, 21b/03
 g.+e 11b/10
 g.+i 3a/07, 5a/12, 15b/03, 17a/03, 32b/01, 32b/03, 35a/05, 35b/12
 g.+idür 32b/03
 g.+lerde 35a/12
 g.+lerden 5a/12
 g.+lerdür 35b/05
 g.+lük 22a/15
 g.+se 11b/11
 g.+ünde 17a/10, 33a/10
 g.+üne 24a/15

günâh: Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş.
 g.+ı 34a/12

güneş: Yer yuvarlağına ısı ve ışık veren büyük gök cismi.
 g. 12a/04, 12b/01, 21a/03, 21a/12, 21b/07, 22a/04, 22a/09, 22a/10, 22a/11, 22b/02, 22b/04, 22b/14, 29a/03, 29a/06, 29a/07, 29a/08
 g.+i 2b/15
 g.+le 10b/14, 24a/11
 g.+ün 7b/15, 8b/11, 9a/01, 24b/01, 28b/02

gürle: Yıldırım çakıp korkunç ses çıkarmak.
 g.-mek 22b/08

güz: Sonbahar.
 g. 29a/01

haber: Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi.
 h. 2b/13, 3a/14, 4a/15, 4b/05, 4b/07, 4b/10, 4b/15, 5a/04, 11a/04, 11a/05, 17b/14, 29b/08
 h.+ler 33b/06
 h.+lerün 2a/08
 h.+ün 32a/10

Habeş: Yer adı.
 h. 28a/05

hacamat: Boynuz veya şişe ile vücudun bir organına kanı topladıktan sonra neşter ve mengene denilen aletlerle kan alma.
 h. 8a/03, 8b/02, 8b/14, 9a/03, 9a/10, 9b/03, 9b/12, 10a/03, 10a/13, 10b/05, 10b/06

Haccâc: Kişi adı.
 h. 33b/13

hâcet: İhtiyaç, gereklik.
 h. 8a/02, 10b/03, 11a/02, 11a/09, 11b/03
 h.+ümi 2a/15
 h.+(taleb-i hâcet) 10b/04

hacı: Hacca giden.
 h.+lar 35b/07

Hadice: Kişi adı.
 h.-i Kübrâ+ya 33b/11

hadîs: Peygamberimizin kutsal sözü.
 h. 31a/13
 h.+(ehl-i hadîs) 34b/15

hafif: Ağır olmayan.
 h. 20a/08

hak: 1.Allah.
 h. 15b/04, 24a/01, 25b/11
 2.Birine ait olan şey.
 h.+kında 18b/04

hakîki: Gerçek.
 h. 28b/12

halâyık: Kadın köle, cariye.
 h. 25b/03, 25b/07
 h.+a 31b/15

- h.+la 30a/14
h.+uñ 25b/05
- hâlet:** Hal,suret, keyfiyet.
h.-i imtilâ+da 24b/14
- Hâlid:** Kişi adı.
h. 28a/02
- hâlîfe:** Hz. Muhammed'in vefatından sonra ümmet idaresinin başına geçen kimseler.
h. 26b/15
h.+ye 27b/03
- Hâlîl:** Kişi adı.
h. 18a/14
h.+i 18b/06
- Hâlîlu'llah:** Kişi adı.
h. 34a/09
- hâlî:** Tenha, sahipsiz yer.
h.ü's-seyv 11b/06
- halk:** İnsan topluluğu.
h. 14a/04, 23a/09, 23b/04, 25a/10, 27a/05, 29b/13
h.+ı 18a/03, 18a/04, 31a/13
h.+ından 25a/06
h.+ınuñ 31b/03
h.+ki 18b/11
- halka:** Ortası boş,yuvarlak şekil,daire biçiminde olan şey.
h. 4a/06, 31b/10
- hall:** Çözme,çözülme.
h.-i müşkilât 11b/06
- hamd:** Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.
h.-i Hâzret-i Vâcibü'l-vücûd 1b/01
- Hamel:** Kuzey yarım kürede Sevr burcu ile Süreyya manzumesinin yakınlarında bulunan bir burç.
h. 7a/12, 7b/15
- Hâmid:** Kişi adı.
h. 32a/04
- hâmise:** Beşinci.
h. 7b/09
- hamâm:** Hamam, banyo.
h. 10a/10
h.+a 9a/06, 9a/09, 10b/05
h.+dan 24b/03
h.+uñ 24b/08
- Hamza:** Kişi adı.
h. 31a/08
h.+dur 35a/09
- handân:** Gülen,sevinçli.
h. 1b/08
- haps:** Bir yere kapatıp salıverme.
h. 24b/11
- har:** Diken.
h.+ında 21b/07
- harâb:** Yıkık, viran.
h. 12b/09, 24b/08, 25a/02, 27b/13, 30a/03, 30a/12, 30b/09, 30b/10, 31a/15, 33a/12
h.+dur 27b/14, 28a/06, 28a/11, 28b/02
h.+lık 12b/13
- harâm:** Şeraitçe,dince yasak edilmiş şey.
h. 34a/10, 35a/13, 35b/04
h.+da 35b/08
h.+(eşhür-i haram)
h.+dandur 32a/15
h.+(mescid-i harâm)+da 35b/08
- harâret:** Sıcaklık.
h. 21a/13, 24a/03
h.+inden 20a/04, 22b/04, 28b/03
h.+le 24a/13
- harb:** Savaş.
h. 10b/11
h.+(âlet-i harb) 10b/07
- hardal:** Sofrada iştah açmak için kullanılan macunumsu bir madde.
h. 18b/13, 31b/01
- harekât:** Hareketin çoğulu.
h. 10a/11, 10a/13, 10b/13
h.-ı felekî 1b/03
- hareket:** Yer değişmesi,devinim.

h. 6a/04, 8b/06, 11a/12, 15b/13, 24b/03, 26b/11, 33a/13
 h.+e 14b/05, 21a/08
 h.+le 5a/07, 5b/03, 6a/02
 h.+ler 10a/11, 11a/01
 h.+lere 10a/08, 10b/08, 10b/12
 h.-i hâş+la 5b/06
 h.+ (mikdâr-ı hareket-i felek)+dür 32a/07
 h +(hâşsa-i hareket)+le 6a/02
harem: Herkesin girmesine müsaade edilmeyen ,saygıdeğer ve kutsal yer.
 h.-i vişâl 2a/02
 h .+(maḥremân-ı harem) 2a/02
hâric: Dış,dışarı.
 h.+de 6b/02, 6b/07, 6b/10, 7a/01, 7a/05, 7a/12, 7a/14, 7a/15, 7a/15, 7b/01, 7b/02
hâric -i şuret: Suret dışı. 6a/14, 6a/15, 6b/01, 6b/02, 6b/05 , 6b/14
 h.+de 6b/08, 7a/03, 7a/13, 7b/03, 7b/04, 7b/05
 h. +dedür 6a/11
hârîm: Biri için kutsal olan şeyler.
 h.-i celâl 2a/02
Hârun: Kişi adı.
 h. 25a/08, 25a/12, 25b/01
hâş: Özgü,öze,mahsus.
 h.+(hareket-i hâş)+la 5b/06
Hasan: Kişi adı.
 h. 34b/05
hâşekiyân: Osmanlı sarayında karavaşlar arasında seçilen padişah gözdesi.
 h.-ı hârîm-i celâl 2a/02
hasenât: İyilikler,iyi haller.
 h. 19b/02
hasene: İyilik,hayırlı iş.
 h.+yi 19b/03
hâşıl: Husule gelen,peyda olan.

h. 3a/08, 7b/13, 20b/07, 22b/01, 22b/09, 22b/10, 22b/14, 24a/04, 24a/10, 26a/02, 30b/12
 h.+a 12b/14
hâşiyet: Özgülük, hassa.
 h. 22a/03, 23b/14
 h.+i 24a/01, 24a/15
haslet: İnsanın yaratılışındaki huyu, tabiatı.
 h. 21b/08
hâşsa: Özellik.
 h.-i hareket+le 6a/02
hâşâ: Asla,hiçbir zaman.
 h. 1b/12
hâşâk: Çöp,süprüntü.
 h.-i nifâk: Nifak tohumu. 1b/12
hatt: Çizgi.
 h. 11b/05, 27b/05, 27b/08, 27b/08
 h.- ı istivâ+dan 21a/11, 28b/01
h.-ı maşrîk: Doğu çizgisi. 27b/09
hâtif: Sesi işitilip de kendisi görünmeyen (kimse).
 h.+den 4a/09
hatm: Bitirme.
 h. 31b/14
hattâ: Ayrıca,üstelik.
 h. 16a/12, 34a/12
havâdis: Haberler.
 h. 34a/04
havâric: Hakemeyn Vakasından sonra Hz. Ali'ye isyan eden zümre.
 h. 35b/15
havâş: Hasseler, duygular.
 h.+da 23a/15
 h.+sa 21b/06
 h.+sı 21a/08, 21a/14
haviye: Issız, تنها yer.
 h.+dür 5a/04
havsa: Yıldız kümesi (?).
 h. 6b/08
Havvâ: Kişi adı.

h.+yı 3a/05
h yat: Dirilik, canlılık.
h. 16a/03
hçyr: İyi, faydalı, yararlı.
h.+ın 19b/01
h.+ını 19b/01
h yv n: İnsanı da içine alan bütün canlılar.
h. 26b/06, 28a/11
h yv n t: Hayvanlar.
h. 17a/08, 20b/12, 22a/15, 23b/15, 24a/04, 26a/01, 26a/11, 27b/15, 28a/11, 28b/02, 29b/04
h.-ı berriyye 23b/14
h.+ı 23a/06
h.+u  21a/10
h.+la 25a/15
hüzün: Sonbahar, g z.
h. 14b/13
h z r: Huzurda olan.
h. 25a/12, 27a/04
h.+ken 19a/10
h zin n: Hazineler.
h.-ı esr r-ı Subh n  2a/06
h ziran: Yılın otuz gün süren altıncı ayı.
h. 12b/11
h.+u  14a/11, 14a/14
h zm: Midedeki yiyecekleri eritme.
h.+a 24b/12
h zret: Saygı duymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. 19a/04, 21b/09, 35b/11
h.+i 16a/09, 31a/08
h.-i risalet 12b/03, 32b/13, 33b/04, 33b/15
h.-i risalet+e 34a/05, 35a/08
h.-i risalet+den 17b/14
h.-i V cib 'l-v c d 1b/01
h.+inde 35b/06
h.+inden 19a/08
h.+ine 16a/05, 16a/11
hediye: Armağan.

h. 9a/04
heft: Yedi sayısı.
h.+lerinden 31b/07
hefte: Hafta, yedi gün.
h.+d r 31b/07
hel k: Mahvolma.
h. 17a/15, 18b/11, 21b/12, 24a/05, 32b/13, 33a/01, 33a/12, 33b/03, 34a/15, 35a/09, 35a/10
hem: G revdeğ sözleri, cümleleri, eşitlik, pekiŐtirme, birlikte olma veya karŐıtlık anlamlarıyla bağlar.
h. 3a/05, 3a/06, 5a/14, 5a/14, 5a/14, 5a/15, 5a/15, 5a/15, 5a/15, 5a/15, 21a/12, 21b/04, 22b/15
Hem' a: Ayın duraklarından (?).
h. 12b/11
h.+dur 12b/15
hendese: Geometri.
h.+n n 28a/12
h.+(ehl-i hendese) 28a/12, 28b/06
hen z: Şimdiye kadar, bu ana dek.
h. 4a/11
her: Teklik isimlere tamlayan g revinde getirilerek birer birer olarak, -in hepsi anlamını verir.
h. 2a/06, 3a/13, 3b/05, 3b/07, 4b/06, 5a/13, 5b/03, 5b/07, 6a/02, 6a/04, 6a/06, 7a/09, 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 7b/08, 7b/08, 10a/05, 11b/09, 11b/13, 11b/14, 12a/01, 12a/15, 12b/04, 13a/09, 15a/08, 15b/04, 16a/14, 17a/06, 17a/09, 17a/12, 17a/12, 17a/13, 18b/03, 20a/02, 20a/05, 20b/06, 20b/09, 21b/08, 22a/15, 23a/03, 23b/14, 26a/12, 27a/11, 27b/07, 28b/06, 30b/05, 31a/10, 31a/10, 31a/11, 31a/11, 31a/12, 31b/02, 31b/08, 31b/14, 32a/10, 32a/10, 33a/03, 33a/04, 33a/10, 33a/15, 35a/04, 35a/12
heri: Her ne, her ne Şekilde.
h. 12a/02

hergiz: Asla, katiyyen.

h. 13b/13, 16a/05, 21a/04,
29b/15, 30a/04, 30a/12, 30a/15, 31a/04

hevā: Hava. Heves, istek, arzu.

h. 6b/07, 12a/08, 19b/11,
19b/13, 20a/03, 20a/04, 20a/08, 20a/09,
20a/10, 20a/10, 20a/11, 20a/12, 20b/03,
20b/06, 20b/08, 20b/09, 22a/08, 22a/10,
22a/13, 23a/03, 23b/06, 25a/14

h.+da 3a/01, 3b/11, 4a/02, 4a/14,
24a/10, 25a/10, 25a/15

h.+dan 4a/10, 19b/13, 23a/08

h.+dur 20b/08

h.+nuñ 20b/03, 23b/12

h.+ya 3b/03, 3b/04, 22a/06,
22b/05, 24a/14

h.+yla 20a/11

h.+(küre-i hevā)+nuñ 19b/15

h.+(küre-i hevā) 23b/06

heybet: Korku ile saygı duygularını
birden uyandıran hal veya gösteriş.

h.+inden 3b/01, 16b/11, 18b/14

Heyūs: Yıldız kümesi (?).

h. 6b/14

hezār: Bin, pek çok.

h. 1b/04, 18b/11

hırka: Kalın kumaştan yapılmış veya içi
pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda
bir giyecek.

hırka-pūşān-ı şıbgatu'llah:
Allah'ın yaratıcı kuvvetinin hırkasını
giyiciler. 2a/05

hürmen: Mahrumluk, ümitsizlik.

h. 9b/05

hısm: Kızgınlık, öfke.

h.-ı ğalīz: Kaba kızgınlık. 23a/02

hıyār: Hayrı, iyiliği çok olan kimseler.

h.+ıñ 24b/11

Hızır: Kişi adı.

h. 29b/06, 29b/08, 29b/09,
29b/11, 29b/12

hic: bknz. Hiç.

h. 23a/04, 31b/05

hicāb: Utanma.

h.+hardan 4a/01

Hicāz: Yer adı.

h. 6a/03

hicret: Memleketten memlekete göç.

h. 33b/09

h.+i 33b/10

h.+ün 23b/02

hiç: Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin
anlamını pekiştirir.

h. 3a/08, 16a/08, 16a/12, 16a/13,
17a/05, 22a/03, 25a/11, 26a/07, 26a/08,
26b/05, 27a/06, 28a/10, 28a/11, 30a/01

hiddet: Öfke.

h. 21a/07

hikāyet: Doğru yola klavuzlama.

h. 19a/09, 23a/07, 25a/02,
25a/08, 26b/15, 29b/05

h.+de 29a/15

hilāfet: Halifelik.

h. 33b/03, 34a/06

h.+e 33b/04

h.+i 35b/15

hilāl: Yeni ay.

h. 32a/11, 32a/11

hisāb: Hesap, sayma.

h. 11b/02, 28b/11

h.+ı 6b/03

hişār: Kale, bent.

h. 33b/14

h.+ında 23b/02

h.+(ehl-i hişār) 23b/03

hiṭāb: Bir veya bir çok kimselere,
ağızdan veya yazı ile söyleme.

h. 19b/07, 19b/09

hod: Kendi.

h. 23b/15, 33b/12

Horasan: Yer adı.

h. 25b/04, 28a/04

hoş: Güzel, iyi.

h. 21b/05

- hüb:** Güzel.
h.+dur 11b/07
- Ḥudā:** Tanrı.
h. 4a/12
h.+ya 4a/08
- ḥuḳūḳ:** Haklar.
h.+(taleb-i ḥuḳūḳ) 10b/02
- ḥulūl:** Gelip çatma.girme.
h. 7b/12, 12a/04
ḥ.u'l-ḳamer: Ayın girmesi.
7b/11
- ḥurma:** Hurma ağacının yemişi.
h. 24a/06
- ḥurrem:** Şen,sevinçli.
h. 29b/13
- ḥusūf:** Ay tutulması.
h. 26a/15
- ḥuşūmet:** Hasımlık, düşmanlık.
h. 10a/14
- Ḥūt:** Kişi adı.
h. 7b/05, 9b/13, 14a/07, 15a/05,
31b/11
h.+dur 13b/14
- Ḥūt-ı cenūbī:** Balık burcunun cunub yanısı. 7a/08
- Ḥuṭame:** Cehennemın beşinci katı.
h.+dür 5a/03
- ḥuṭūṭ:** Çizgiler.
h.+idür 28b/12
- ḥübūṭ:** Yukardan aşağıya inme, düşme.
h.+idur 8a/01, 8a/13, 8b/05,
9a/01, 9a/08, 9a/14, 9b/14
- ḥücūm:** Saldırış, saldırma.
h. 25a/01
- ḥüdhüd:** Çavuşkuşu, ibibik.
h. 14b/07
- ḥükemā:** Hakimler, alimler.
h. 6a/09, 15a/12, 20b/05, 21a/08,
21b/01, 22a/01, 22a/04, 22b/02, 23b/05,
25a/07, 25b/15, 26a/05, 30b/11, 32a/07
- ḥūkm:** Hüküm, emir.
ḥūkm-i kübrā+sı 5a/11
- ḥūkm-i şuḡrā+sı 5a/10
- Ḥüseyn:** Kişi adı.
h. 33a/06, 33b/02
h.-i şehīd+üñ 33a/07, 33b/01
h.+(vāḳı'a-i İmām Ḥüseyn)
33a/05
- ‘id:** Bayram.
‘ı.-i fıṭra+dur 35a/05
- ıraq:** Uzak.
ı. 22a/15, 22b/11, 26a/09
ı.+dan 28a/01, 28a/03
ı.+dur 23b/10
- ıрмаḳ:** İrmak.
ı. 35b/02
ı.+lar 9b/06, 24a/12, 24a/14,
26b/05, 29a/11
- ısı:** Hararet.
ı.+tma 30b/14
ı.+zlık 21a/05
- ıslat-:** Islak hale getirmek.
ı.-sañ 24a/06
- ıssı:** Sıcak.
ı. 12b/10, 12b/13, 13a/01,
13a/05, 13a/12, 21a/12, 21b/02, 21b/03,
24b/05, 24b/06, 30b/09, 30b/09
ı.+dan 27b/14
ı.+dur 19b/12, 19b/13, 20a/06,
21a/11, 28b/04
ı.+('aḳl-ı ıssı) 16a/03
- ışıḳ:** Ziya,nur.
ı.- lıḡından 15a/14
- i-:** Ek fiil.
i.-di 2a/12, 2b/02, 2b/10, 23a/15,
27a/13, 27b/02, 29b/06, 29b/07, 31b/10,
31b/11, 31b/11, 31b/11, 32a/03, 33a/05,
33a/08, 35a/02, 35a/11
i.-düm 2a/11
- ‘ibādet:** Allah’a yönelen saygı davranışı.
ı. 19b/07, 19b/08, 34a/11
ı.+e 16a/04, 16a/09
- ıblīs:** Şeytan.

i. 31a/13
ibn: Oğul.
i. 25b/08, 31b/04, 31b/06, 32a/01, 32a/02, 34a/02, 34a/08
i.-i Lābenz: Kişi adı. 25a/02
i.-i ‘Abbās: Kişi adı. 17a/10
i.-i ‘Abbās+dan 25a/14
i.-i Cevzī: Kişi adı. 20b/08
İbrāhim: Kişi adı.
i. 18a/14, 18b/06, 18b/08, 31b/11, 32b/06, 34b/11
i.+e 32b/07
i.+le 18b/07
i.+(bünyād-ı İbrāhim) 34a/09
‘ibret: Kötü bir hadiseden alınan ders.
i. 30b/02
ibtidā: Başlangıç.
i. 11b/08
i.+lara 10b/12
ibtidād: İki kişinin bir şeyi bir taraftan tutması.
i. 10b/13
ic: bknz. İç.
i.+inde 29a/12
ic-: bknz. İç-.
i.-mek 8a/11
iç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer.
i.+erü 24b/10
i.+inde 2a/14, 3a/12, 20b/06, 22b/06, 22b/15, 23a/06, 23a/06, 24a/06, 25b/02, 26a/06, 26a/06, 29a/15, 29b/01, 29b/02, 33a/04, 33b/13, 34b/05, 35b/12
i.+indedür 27b/12
i.+indeki 20a/11
iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
i.-di 4a/06
i.-mege 29b/14
i.-mek 8a/06, 8b/02, 8b/07, 9a/03, 9a/09, 9b/03, 9b/11, 10a/01, 16a/07
i.-se 24b/04, 24b/07

içün: İçin, amacıyla, maksadıyla.
i. 16b/14, 17a/01, 17a/02, 26a/11, 33a/07
İdrīs: Kişi adı.
i. 18a/13, 32a/02
iḥātā: Kuşatma.
i. 23b/11
iḥdās: Meydana getirme.
i. 17b/12
iḥlās: Halis, temiz.
i.+ı 1b/10
iḥtilāf: Anlaşmazlık, ayrıklık.
i. 15a/12, 23b/07
iḥtiyār: Seçme.
i.+ıdur 26a/05
iḥtiyārāt: Sakınma, tedbirli olma.
i.+dan 7b/14
i.+u’l-‘amāl 7b/11
iki: Birden sonra gelen sayı.
i. 2a/13, 5a/13, 5b/03, 5b/07, 5b/08, 5b/13, 6a/07, 6a/09, 6b/01, 6b/02, 6b/05, 6b/15, 7a/02, 7a/04, 7a/05, 7a/09, 7a/11, 7a/13, 7b/04, 7b/05, 11b/11, 15a/03, 15a/08, 15a/11, 15b/08, 15b/12, 15b/12, 16b/09, 17a/13, 17b/11, 17b/11, 19a/10, 19a/15, 20a/02, 20b/09, 21a/12, 22a/01, 23a/08, 26b/13, 26b/13, 26b/14, 27b/06, 27b/10, 27b/10, 27b/13, 27b/15, 28a/13, 30b/06, 32a/11, 32a/11, 35b/02, 35b/02
i.+nci 4b/02, 4b/13, 5a/02, 12a/08, 14b/14, 18a/05, 20b/14, 28b/03, 31b/10
i.+ncide 32a/02
i.+ncinüñ 4b/08
i.+ncisi 13b/05, 14a/02
i.+si 3a/10, 6a/11, 20b/11, 22b/10, 25b/03
i.+sinde 12b/15, 13b/09, 13b/09, 14a/14, 14a/14, 14b/09, 14b/09, 15a/02, 15a/03, 23b/04, 33b/12, 34b/02
i.+sinüñ 20a/04

- i.+şer 12a/05
- ikindü:** İkinci.
i.+den 26b/02
- iklîl:** Taç.
iklîl-i cenûbî 7a/07
i.+dür 12b/03, 14a/05
- iklîm:** Ülke, diyar.
i. 28b/03, 28b/04, 28b/06
i.+de 21a/04
i.+den 21a/02
i.+dür 28b/10
i.+e 19a/07
i.-i Babil+de 14a/04
i.-i evvel+dür 28b/08
i.+ûn 21a/03
- ilerü:** Bir şeyin ulaşılacak yönü.
i. 2b/03, 26a/14, 26b/02
i.+ki 34a/04
- ila:** -Ye, -ye kadar, -dek, -değin.
i. 26b/10
- ‘ilâc:** Hastalığı iyi etmek için kullanılan madde.
i. 8b/01
- ilâhî:** Allah’a mensup.
i. 19b/04, 19b/07, 19b/08
i.+(emr-i İlâhî) 2b/01
i.+(‘inâyet-i İlâhî)+dür 23b/12
- ilân:** Yılan.
i. 25b/01
- ile:** Kelimenin sonuna geldiğinde beraberlik anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.
i. 6a/04, 10a/04, 17b/09, 20a/03
- ilet-:** Götürmek, yerine ulaştırmak.
i.-diler 33b/02
- illâ:** Mutlaka, ille.
i. 6a/09, 16a/13, 26b/06
- ‘ilm:** İlim.
i. 8b/01, 11b/05, 11b/05
i.+e 11b/03
- imâm:** Kendisine uyulan kimse.
i. 31b/03, 32a/04, 32a/04, 32a/05, 32a/05
i.+(vâkı‘ a-i İmâm Hüseyin) 33a/05
‘imârât: İmaretler.
i. 31a/15
‘imâret: Umran, bayındırlık.
i. 8a/06, 8a/09, 8b/03, 8b/13, 9b/02, 9b/05, 9b/09, 10a/10, 11a/07, 27b/13, 28a/15, 28b/02, 30a/10, 30b/10, 30b/10
i.+(mikdâr-ı ‘imâret-i ‘arz) 28a/12
imtilâ: Kan toplanma.
i.+(hâlet-i imtilâ)+da 24b/14
in: En.
i.+i 5a/04, 5a/05, 28b/07, 28b/09, 28b/10
i.+lûsi 28b/08
in-: Yukardan aşağıya doğru gelmek.
i.-di 34b/11, 35a/01
i.-dirdi 18b/01
i.-er 16a/14, 21b/15, 24a/11
i.-erken 22a/12
i.-iş 27a/06
i.-se 16b/07
‘inâyet: Lütuf, ihsan.
‘i.-i ilâhî+dür 23b/12
İncîl: Dört büyük kitaptan Hz. İsa’ya nazil olanı.
i. 18a/15, 34b/14
incir: İncir ağacının yaş veya kuru olarak yenilen etli, tatlı yemişi.
i. 24a/06
ins: İnsan.
i. 16b/08
intizâm: Nizamlı, tertipli.
i.+ınuñ 1b/10
inzâl: İndirme, indirilme.
i. 18a/12, 18b/03, 34b/12, 35a/15
ip: Dokuma maddelerinin bükülmüş lifinden yapılmış bağ.

- i. 27a/09, 27a/10, 27a/11, 27a/15
i.+ũñ 27a/02
- ir-**:1. Erişmek, kavuşmak.
i.-işdi 18b/09
i.-ışdüm 30a/01
i.-ışdürür 16a/15, 17b/05, 22a/07
i.-işir 12b/13, 13a/06
i.-işmese 22a/13
i.-işmiş 17b/10
i.-işmişdür 25a/13
i.-işse 22a/11, 23a/04
i.-işür 12b/01, 12b/01, 13a/06,
13a/06, 13a/09, 14b/10, 14b/10, 15a/04,
15a/06, 15a/07, 21b/04, 21b/14
i.-meden 18b/09
i.-meyince 23a/04
i.-razi 32a/03, 32a/04
2.Ulaşmak,yetişmek.
i.-işdi 2b/01
i.-ışdügini 15b/09
i.-ışdüm 29b/13
i.-işmedin 18b/07
i.-işmemiş 1b/11
i.-işse 17a/14
i.-işür 5b/09, 5b/10, 30b/06
- iri**: Büyük.
i. 24b/15
- irtesi**: Ertesi, gelecek sabah.
i. 3a/07
- irtifa**^ç: Yükselme.
i. 27a/11, 27b/01
i.+dan 27a/12
i.+ın 27a/08
- İsā**: Kişi adı.
i. 4a/07, 4a/09, 4a/11, 4a/12,
18a/15, 31b/12, 32b/06, 34b/14
- İşfehan**: Yer adı.
i.+la 25b/04
- İsferān**: Yer adı.
i.+i 23b/01
- İshāk**: Kişi adı.
i. 23b/01
- ishāl**: Bağırsakları bozulma.
i. 24b/06
- İskender**: Kişi adı.
i. 28b/15
- İslām**: Müslümanlık.
i.+da 33a/08, 35b/07
i.+(ehl-i İslām) 33a/04
- İsmā' il**: Kişi adı.
i. 35b/01
i.+e 35b/09
- İsrāfil**: Büyük meleklerden biri.
i. 17b/04, 17b/14
i.+e 18a/01
i.+ũñ 17b/13
- İsrāil**:İsrail oğulları..
i. 32b/12
i.+den 29b/05, 35b/02
- iste-**: İstek duymak.
i.-rler 17a/01
- istidāre**: Daire biçimine girme.
i. 23b/13
- istiğfār**: Tövbe etme.
i.+dur 35b/13
- istiskā**: Vücudun bir tarafında veya
karında su birikme.
i. 24b/04
- istivā**: Müsavi olma, denk olma.
i.+(ھاڤ- 1 istivā) +dan 21a/11,
28b/01
- İşyān**: Emre boyun eğmeme.
i.+dan 16a/03
- iş**: Hal, durum.
i. 9a/05, 10a/13
i.+de 3a/13
i.+e 10a/12
i.+idür 3a/14
i.+ini 31b/15
i.+lemek 10a/14
i.+lere 7b/13, 7b/13, 10a/08,
10a/15, 10b/08, 11a/01, 11a/01, 11a/04,
11a/05, 11a/10, 11a/11, 11b/08
i.+leri 3a/12

i.+lerine 11b/05
işit-: Duymak.
 i.-di 23a/11, 26b/15, 29b/11
 i.-ilmez+(işidilmez) 34a/11
 i.-ilür+(işidilür) 22b/11
 i.-medük 30a/04, 30a/12
 i.-ür+(işidür) 22b/13
işte: Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz.
 i. 2b/07
it-: Bir işi yapmak.
 i.-e+(ide) 17b/12, 18a/02
 i.-em+(idem) 29b/09
 i.-emez+(idemez) 21b/08, 22a/02, 30b/13
 i.-enlerün+(idenlerün) 34a/12
 i.-er+(ider) 5a/08, 5a/13, 5b/03, 6a/03, 11b/10, 11b/14, 12a/03, 13a/12, 13a/14, 14a/09, 15b/15, 16b/05, 17a/06, 17a/13, 17b/06, 17b/12, 19a/07, 19b/04, 20b/08, 20b/13, 21a/07, 21a/14, 21a/14, 21b/04, 21b/05, 22a/05, 22a/09, 22b/03, 22b/06, 22b/07, 23a/01, 23a/07, 24a/12, 24b/02, 24b/02, 24b/06, 24b/07, 24b/08, 24b/08, 24b/11, 24b/11, 24b/12, 24b/12, 24b/12, 25a/01, 25a/02, 25b/14, 29a/06, 30b/05, 30b/06, 30b/14, 31a/01
 i.-erdi+(iderdi) 35a/12
 i.-erler+(iderler) 32b/01
 i.-di 19b/05
 i.-diler 25b/07, 28a/01, 33a/06, 35a/08
 i.-dük 28a/01
 i.-dükçe 29a/08
 i.-düm 2b/11
 i.-dün 31a/09
 i.-mege 17a/08
 i.-mek 8a/04, 8a/08, 8b/02, 9a/09, 10a/03, 10b/03, 11b/08
 i.-mekden 33a/13
 i.-mişdür 6a/07
 i.-mişlerdür 23b/07

i.-se 7b/12, 10b/03, 12a/04, 17a/15
 i.-üb+(idüb) 24a/13
 i.-üp+(idüp) 16b/15, 17a/02
î^ctidāl: Orta oluş, ölçülülük.
 i. 21b/05
 i.+e 21b/03
 î .-i rebi^ci 12a/05
ittişāl: Bitişme, kavuşma.
 i.-i Kāmer 10a/05, 10b/05, 10b/14, 11a/05, 11a/13
ittişālāt: İstihkam kısımlarını veya türlü istihkamları birbirine bağlamak için yapılan yollar.
 i.+ı 10a/04
 i.ü'l- Kāmer 10a/04
iv-: Acele etmek.
 i.-mek 3a/13
 i.-meyeler 3a/12
K^cabe: Hicaz'da, Mekke-i Mükerreme' de Harem-i Şerif'in ortasında bulunan kutsal bina.
 k. 33a/12, 34b/09
 k.+i 33b/15
 k.+ye 33b/13
 k.+yi 34a/08, 35b/01
 k.+(kavā^c id-i K^cabe)+yi 35b/01
ķabāk: Bir tür ağaç.
 ķ. 35b/03
kābın: Başlık parası, mihr.
 k. 8b/09, 11a/09
ķabr: Mezar.
 ķ. 11a/10
 ķ.+inde 19b/09
ķabūl: Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma.
 ķ. 2a/15, 32b/05, 32b/12, 35b/11, 35b/14
ķabz: Azrail tarafından ruhu teslim alınmak.
 ķ. 2a/13, 2b/01, 19a/07

kaç: Nicelik sormak için kullanılan soru sıfatı.

ķ. 2b/13

kaç-: Bulunduğu yerden hızla uzaklaşmak.

k.-dı 19a/13

kaçan: Ne zaman,ne vakit.

ķ. 5b/01, 5b/02, 5b/05, 5b/05, 7b/12, 8a/01, 8a/07, 8a/13, 8b/05, 8b/11, 9a/01, 9a/08, 9a/15, 9b/04, 9b/09, 9b/14, 12a/04, 12a/12, 12b/08, 16b/02, 17a/03, 17b/12, 17b/15, 18a/02, 18b/08, 19b/02, 19b/03, 20b/06, 21a/15, 21b/02, 22a/04, 24a/05, 24b/01, 24b/03, 26a/15, 29a/02, 29b/08, 30a/03, 30a/07, 30a/14, 30b/01, 30b/07, 32b/13

ķ.+ki 13b/01 ,17a/15, 19a/13, 20a/10, 20a/11, 21a/09, 21b/11, 22a/06, 22b/02, 24a/06

kağar: Ölçüsünde,derecesinde.

ķ. 7b/10, 23a/13, 26a/10, 27a/03, 27a/10, 27b/12, 27b/12, 31a/01, 35a/03

ķ.+dur 4b/06, 5a/05, 18b/10

ķ.+ınca 6a/07

ķ.+ıncadur 5a/10, 6a/06, 6a/07, 6a/08, 31a/11

kağem: Ayak.

ķ. 16b/07

ķ.+i 17b/02, 17b/11

kağem

ķ.+(sālikān-ı beydā-yı kağem) 2a/04

kağer: Alın yazısı,yazgı.

ķ. 2a/11, 2a/12

kağim: Eski.

ķ.+inde 15b/05

ķ.+(furkan-ı Kağim) 34b/12

kağir: Kuran-ı Kerim'in nüzule başladığı Ramazan'ın 27. gecesi.

ķ. 34b/15, 35a/01, 35a/03

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden.

k.+ler 34a/15

kāh: Zaman bildiren edat.

k. 20a/07, 22a/12, 22b/08, 24b/06, 29a/04

kāhil: Hareketi ağır, tembel.

k. 21a/14

ka'im:

ķ.+si 31a/09, 31a/10

kā'ināt: Var olan şeylerin cümlesi.

k. 16a/13, 33b/08

kaķ-: Çakmak,saplamak.

ķ.-dı 27a/11

kał-: Olduđu yeri ve durumu korumak.

ķ.-an 26a/09, 28a/15, 28b/11

ķ.-dı 4a/02, 4a/11, 4a/14, 25a/05, 31b/05, 33a/09

ķ.-dısa 27b/13

ķ.-durur 22a/07

ķ.-durdılar 35b/01

ķ.-ıcaķ 12a/09, 12a/09, 13a/10, 13a/11

ķ.-mazdı 23b/14

ķ.-mış 16b/03, 26b/04

ķ.-mışdur 19a/11, 26a/06

ķ.-ur 26a/08

ķ.-urdu 16b/09

kałb: Ayın menzillerinde biri.

ķ.+dür 14a/08

kałem: Yazma, çizmek gibi işlerde kullanılan çeřitli biçimlerde araç.

ķ.+e 17b/12

kałın: İnce karřıtı.

ķ.+lıgı 4b/6, 4b/7, 5b/14

kałk-: Dik duruma gelmek, dođrulmak.

ķ.-ar 12a/15

kałķan: Oktan veya kılıçtan korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.

ķ. 26a/03

kałıñ: bknz. Kalın.

ķ.+lıgı 5a/04, 5a/06,

kałmer: Ay.

ķ. 9a/01, 10a/04, 10a/06, 10b/05, 10b/14, 11a/05, 11a/13, 11b/06,

ķ.+(ħulūlu'l-ķamer) 7b/11
ķ.+(menāzilū'l Ķamer) 11b/09
ķamiş: Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen boğumlu,sert gövdesi olan bitkilere verilen ad.
ķ.+ı 13a/06, 14a/01
ķāmṛān: Arzusuna, isteğine kavuşmuş.
ķāmṛānī-i dīn: Dinde kam sürücü. 1b/08
ķamu: Bütün, hep.
ķ.+laruñ 34b/07
ķan: Atar damar ve toplar damarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme görevini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı sıvı.
ķ. 8a/03, 8a/10, 8b/02, 8b/14, 9a/03, 9a/10, 9b/12, 10b/06, 24a/07, 24b/01, 24b/01
ķanad: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.
ķ.+ı 17b/03, 17b/08, 18b/03, 18b/03, 25a/11, 25a/12
ķ.+ında 18b/03, 19a/01
ķ.+ıyla 18b/05
ķanda: Nerede, nereye.
ķ. 16a/12, 16b/12, 27a/05
ķanı: hani
ķ. 30a/11.
ķankı: Hangi.
ķ. 19a/06
ķānūn: Kış mevsiminin ilk iki ayı.
k.+uñ 13a/03
ķānūn-ı āħir+ūñ 13a/07, 14b/01, 14b/03, 14b/06
ķānūn-ı evvel+ūñ 12b/12, 12b/15, 14a/11, 14a/13
ķapu: Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.
ķ.+ları 34b/10
ķ.+sı 34b/10
ķ.+sını 33b/06, 33b/07

ķar: Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağan su buharı.
ķ. 22a/11, 22a/13
ķ.+dan 12a/03
ķ.+dur 24a/12
ķ.+ı 13b/06
ķ.+idi 35a/12
ķ.+lar 21a/03
ķar-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip biri birinin içinde dağılmak,biri birinin içine girmek.
ķ.-ışduralar 24b/05
ķ.-ışdurasın 24a/07
ķ.-ışmamış 2a/01
ķ.-ışmaz 20a/06
ķ.-ışur 22a/02, 22b/04, 22b/05
ķara: Siyah.
ķ. 5a/11
ķ.+lar 28a/05, 28a/06, 28a/14
ķıran: Kenar, kıyı.
ķ.+ında 22b/12
ķ.+ından 22b/11
ķarār: Durma.
ķ. 3b/11, 3b/13, 4a/02, 4a/04, 4a/04, 32b/06
ķaravaş: Cariye, hizmetçi.
ķ. 8a/14, 8b/08, 9a/12, 9b/03, 9b/07, 9b/10, 10b/04, 11a/08
ķardaş: Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı.
ķ.+lıga 35b/11
ķ.+um 33a/02
ķarıcuķ: İhtiyar, yaşlı kadın.
ķ. 13b/06, 35a/11
ķarıķ: Karışık.
ķ.+lar 21a/15
ķarın: İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.
ķ.+ında+(karnında) 32b/02, 35b/03

karınca: Karınca.

ķ. 12a/11

karış: Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde,baş parmak ve serçe parmakları uçları arasındaki açıklık.

ķ. 26b/05

ķarn: Vakit, zaman.

ķ.+ları 32a/08

ķarřu: Bir şeyin, bir yerin,bir kimsenin önü,esas tutulan yüzünün ilerisi.

ķ. 7b/09, 19a/10, 21b/11

ķ.+dur 19a/03

ķ.+sında 17b/13, 19a/03, 21a/01

ķ.+sından 20b/15

ķartal: Kartalgillerden, genel olarak kızıl siyah tüylü, çok güçlü, yuvasını yüksek kayalıklar üzerinde kuran,iri bir yırtıcı kuş.

ķ. 12a/10

ķarz: Ödünç verme.

ķ. 10b/01, 15a/08

ķařd: Maksat.

ķ. 33a/12

ķasem: Yemin,and.

ķ. 25b/11

ķasırġa: Hızı saatte 120 km yi açan çok güçlü fırtına.

ķ. 21b/13

ķařir̄: Kısa boysuz.

ķ.+ek 28b/09

ķařr: Kısa kesme, kısaltma.

ķ. 30b/08

ķat: Huzur, nezt.

ķ. 4a/01, 4a/01, 4b/01, 4b/06, 4b/12, 5a/02, 19a/02, 22a/08, 22a/08, 29a/12, 29a/12

ķ.+ına 33b/02

ķ.+ında 19a/05, 19a/05, 22b/14, 31b/01, 32b/04, 35a/02

ķ.+ından 19a/13

ķ.+ına 29b/08

ķatāde: Kişi adı.

ķ. 18b/02

ķařarāt: Katreler, damlalar.

ķ.+ından 16a/13

ķ.-ı ġamām: Gam katreleri.
1b/02

ķařar: Birbiri ardınca sıralanmış hayvansürüsü dizisi.

ķařaru'l-Feres 6b/11

ķatı: Çok, pek çok.

k. 13a/01, 13a/05, 14a/09, 14b/02, 21a/06, 22b/09, 24b/03, 24b/07, 25b/06, 29a/03, 29a/04, 30b/12

ķařra: bknz. Katre.

ķ. 22a/09, 22a/09

ķ.+ı 16a/15

ķ.+ları 16a/15

ķ.+yla 16a/14

ķařre: Damla, damlayan şey.

ķ. 16a/13

ķavā' id: Kaideler, usuller.

ķ.-i K^cabe+yi 35b/01

ķavl: Lakırdı, söz.

ķ. 26b/11

ķ.+de 32a/05, 32b/02, 34b/01, 34b/03, 34b/09, 35a/11, 35b/03

ķ.+idür 5b/12

ķ.+inde 34b/15, 35a/03

ķavm: Topluluk.

ķ. 19a/13, 21b/12

ķ.-i 'ad 35a/12

ķ.-i lūř 18b/05

ķ.-i Yunus+dan 32b/10

ķ.+in 35a/10

ķ.+ine 18b/11

ķavs: Yay.

ķ. 7b/03, 9a/13

ķavun: Kabakgillerden, sürüngen gövdeli,iri meyveli bir bitki.

ķ. 12b/13

ķaydum: Göġün üçüncü katı.

ķ.+dur 4b/02

ķayna-: Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca, buhar durumuna geğerek fokurdamak.

ķ.-dasın 20a/12

ķ.-klarında 25a/11

ķaz-: Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.

ķ.-dılar 23a/10

ķ.-mak 8b/01, 9b/06, 10a/09

ķazan-: Kazanç sağlamak.

ķ.-ur 21b/15

Kāzım: Kişi adı.

ķ.+dur 34a/08

ķāziyye: Mesele.

ķ. 8a/15, 8b/04, 9a/15, 9b/07, 9b/15

ķazvīni: Kişi adı.

ķ.+n 5b/12

ķeci: Geviř getirenlerden eti, sūtü, derisi ve kılı için yetiřtirilen memeli hayvan.

k. 6a/06

ķedū: Kedigillerden kōpek diřleri iyi geliřmiř, kasları ęevik ve kuvvetli, evcil veya yabani kūęuk memeli hayvan.

k. 14b/11

Kelb-i Ekber: Yıldız kūmesi.

k. 7a/03

Kelb-i Mukaddem: Yıldız kūmesi.

k. 7a/03

ķemiyet: Nicelik.

k. 20a/02

ķenār: Deniz kıyısı.

ķ.+ına 4a/09

ķendū: Kendi, kendisi.

k. 2b/10, 5b/03, 12b/06, 20a/07, 26b/10, 34a/08

ķ.+nūñ 24a/08

ķ.+ye 12b/06, 22a/14, 24b/15, 26a/05, 26a/07, 26a/09

ķ.+yi 17b/10

ķerem: Asalet, asillik.

k.+ (derya-yı kerem-i ģırķa) 2a/04

ķerkes: Akbaba.

k. 17a/01

ķere: Kez, defa.

k. 4a/04, 18b/10

ķes-: Bir şeyi paręalara ayırmak.

k.-dilerdi 25a/10

k.-er 24b/01

k.-ilūr 13a/12, 13b/13, 13b/14, 14a/01

k.-mek 8a/12, 8b/03, 8b/08, 9a/10, 10a/02

ķesb: Kazanma.

k. 21a/07, 21a/14, 21b/04, 21b/05, 21b/08, 22a/05, 22b/03

ķesif: Kalın, yoğun.

k. 22b/08, 25b/15

ķetus: Balık burcu.

k. 7a/06

ķevākib: Yıldızlar.

k. 16b/01, 30b/07

ķevākib-i řābite 6a/03, 6a/04

ķevākib-i seyyāre 10a/04

ķ.+(semt-i ķevākib) 30b/07

ķevkeb: Yıldız.

k. 6a/11, 6b/03

ķ.+dūr 6a/13, 6a/14, 6b/03, 7a/05

ķeyfiyyet: Nitelik.

ķ.-i mūřābeheti 20a/02

ķ.+i 20a/05

ķ.+inden 20a/07, 23a/03

ķ.+le 20a/06

ķ.+(mesāĥat-ı ķeyfiyyet)+ini 15b/09

ķez: Defa, kere.

k. 5a/05, 5a/05, 5a/06, 5a/09, 5a/10, 5b/11, 5b/13, 5b/15, 5b/15, 5b/15, 6a/01, 6a/06, 15a/09, 15a/10, 15b/12, 17b/03, 18a/03, 18a/05, 21a/12,

25b/04, 26b/13, 26b/14, 27a/01, 29b/01, 29b/12, 31a/02, 31a/10, 32a/11, 35a/04
kıble: Namaza başlarken yönelinen taraf.

ķ.+ye 34b/09

ķıbtī: Kıbt soyundan, çingene.

ķ.+ler 32b/13

ķıl-: Etmek, yapmak.

ķ.-alum 7b/14, 19b/07

ķ.-am 29b/09, 35a/15

ķ.-anlaruñ 7b/14

ķ.-dı 2a/15, 3b/05, 3b/06, 3b/07, 3b/08, 3b/11, 4a/08, 18b/03, 19a/14, 27b/07, 29b/11, 31b/15, 31b/15, 32b/06, 35b/12

ķ.-dılar 27b/03, 27b/07, 27b/08, 27b/11, 28b/14

ķ.-dugundan 30b/06

ķ.-dum 30a/10

ķ.-ıcı 19b/08

ķ.-iñ 19b/10

ķ.-ma 30b/03

ķ.-maga 33a/12

ķ.-maz 13b/13, 22b/01, 22b/14

ķ.-mazlardı 26a/01

ķ.-mazsın 30b/03

ķ.-miş 12b/06, 27b/12

ķ.-mişdı 33a/12

ķ.-mişdur 16a/15, 17a/07, 23b/11

ķ.-mişlar 7a/10, 15a/08, 15a/12, 28b/12, 28b/14

ķ.-ıpdur 12b/11

ķ.-sa 18b/14, 19b/04, 34a/14

ķ.-ur 13a/15, 17b/15, 18a/01, 21a/07, 21a/08, 21a/14, 22b/03, 23a/01, 24b/10, 24b/14, 25b/11, 26a/10, 35a/05

ķ.-urlar 17a/01

ķılıç: bknz. Kılıç.

ķ. 10b/07

ķılıç: Uzun, düz veya eğri,ucu sivri,bir veya iki yüzü keskin,kın içinde bele takılan çelikten silah.

ķ. 23a/13

ķıptaş: Yıldız kümesi.

ķ. 6b/15

ķır-: Öldürmek,yok etmek.

ķ.-ılsalar 18a/04

ķırağū: Su buğusunun soğuk havalarda yerde,bitkiler,ağaçlar ve öteki nesnelere üzerinde donmasıyla oluşan ince su damlacıkları.

ķ. 22a/14

ķıran: Kenar, kıyı.

ķ.+ında 22b/12

ķ.+ından 22b/11

ķırān: Seyyarelerden ikisinin bir burçta birleşmesi.

ķ. 10b/03, 11b/05

ķırañ: Kenar,kıyı.

ķ.+una 4a/09

ķırķ: Otuz dokuzdan sonra gelen sayı.

ķ. 2a/14, 2a/14, 2b/05, 3b/14, 5a/10, 5b/15, 6a/09, 7a/04, 7b/04, 15a/11, 22a/15, 26b/13, 26b/13

ķırlaguc: Kırlangıçgillerden, geniş gagalı, çatal kuyruklu, ince uzun kanatlı, küçük göçebe kuş.

ķ. 12a/10, 14b/11

ķısıl-: Hacmi, niceliği, gücü azalmak.

ķ.-ur 22b/06

ķısım: Bölük, parça.

ķ. 7a/09, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 20b/09

ķ.+a+(ķısma) 7b/06, 28b/06

ķ.+dur 6a/04, 20b/09, 20b/09

ķ.-ı şābite 6a/05

ķ.-ı şālişe 6a/05

ķ.+ı+(ķısma) 20b/10

ķısmet: Bölme,pay etme.

ķ. 3a/03, 19a/01, 27b/07, 28b/05, 28b/11, 32a/07, 32a/08, 32a/08

ķ.-i ĥaķīķī 28b/12

ķ.+i 28b/13

ķiř: Kuzey yarım kürede 22 aralık 21 mart tarihleri arasındaki zaman dilimi,sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.

ķ. 14a/15, 14b/02, 21a/04

ķ.+laga 14a/13

ķiyamet: Dünyanın sonu,bütün ölülerin dirilerek mahşere toplanacakları zaman.

ķ. 17a/03, 17a/10, 24a/15

ķ.+e 19b/10, 33b/10

ķızlık: Kıtılık.

ķ. 12a/12, 12b/09

ķızıl: Parlak kırmızı renk.

ķ. 4b/03, 4b/04

ķi: İlgili cümleleri birbirine bağlar.

k. 1b/05, 1b/06, 1b/08, 1b/10, 1b/12, 2a/12, 2a/15, 2b/02, 2b/06, 2b/13, 2b/14, 3a/14, 3a/14, 3b/06, 4a/06, 4b/05, 4b/07, 4b/11, 4b/15, 5a/04, 5b/01, 5b/06, 5b/08, 5b/12, 6a/06, 7a/11, 7b/12, 8a/01, 8a/07, 8b/05, 8b/11, 9b/14, 10a/04, 11b/09, 11b/14, 12a/04, 12a/12, 12b/04, 12b/08, 13b/06, 15a/07, 15a/11, 15a/12, 15a/13, 15a/13, 15a/13, 15b/03, 15b/05, 15b/06, 15b/07, 15b/08, 15b/14, 15b/15, 16a/02, 16a/08, 16a/13, 16a/13, 16a/14, 16b/06, 16b/08, 16b/08, 16b/09, 16b/13, 17a/03, 17a/07, 17a/09, 17a/10, 17b/02, 17b/06, 17b/08, 17b/12, 17b/12, 17b/12, 17b/15, 18a/01, 18a/02, 18b/06, 18b/08, 18b/13, 19a/04, 19a/04, 19a/06, 19a/07, 19a/08, 19b/02, 19b/03, 19b/04, 19b/06, 19b/07, 19b/11, 20a/05, 20a/06, 20a/07, 20a/14, 20a/15, 20b/05, 20b/06, 20b/06, 20b/08, 20b/12, 20b/13, 21a/02, 21a/03, 21b/02, 21b/03, 21b/05, 21b/07, 21b/08, 21b/13, 21b/14, 22a/01, 22a/01, 22a/04, 22a/08, 22a/08, 22a/12, 22b/05, 22b/06, 22b/07, 22b/15, 23a/01, 23a/02, 23a/02, 23a/03, 23a/05,

23a/13, 23a/14, 23b/02, 23b/05, 23b/07, 23b/09, 23b/10, 23b/12, 24a/02, 24a/03, 24a/03, 24a/04, 24a/05, 24a/05, 24a/09, 24a/12, 24a/15, 24b/01, 24b/06, 24b/08, 24b/15, 25a/07, 25a/07, 25a/08, 25a/10, 25a/11, 25a/14, 25a/15, 25b/02, 25b/07, 25b/09, 25b/11, 25b/14, 25b/15, 26a/01, 26a/02, 26a/03, 26a/05, 26a/05, 26a/07, 26a/10, 26a/11, 26a/12, 26a/12, 26a/15, 26b/03, 26b/06, 26b/06, 26b/06, 26b/07, 26b/08, 26b/10, 26b/12, 26b/15, 27a/01, 27a/02, 27a/04, 27a/04, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 27a/12, 27a/14, 27b/01, 27b/04, 27b/05, 27b/06, 27b/10, 27b/11, 27b/12, 27b/14, 27b/15, 28a/01, 28a/08, 28a/09, 28a/11, 28a/11, 28a/12, 28a/15, 28b/03, 28b/05, 28b/08, 28b/10, 28b/12, 28b/12, 28b/15, 29a/02, 29a/10, 29a/14, 29b/02, 29b/08, 29b/09, 29b/11, 29b/12, 29b/14, 30a/02, 30a/03, 30a/05, 30a/06, 30a/08, 30a/09, 30a/10, 30a/13, 30a/14, 30b/02, 30b/04, 30b/05, 30b/07, 30b/08, 30b/13, 30b/13, 30b/13, 31a/01, 31a/02, 31a/03, 31a/03, 31a/07, 31a/14, 31b/04, 31b/05, 31b/06, 31b/07, 31b/08, 31b/09, 31b/15, 32a/07, 32a/11, 32a/11, 32b/04, 32b/13, 32b/14, 33a/03, 33a/03, 33a/07, 33a/10, 33a/12, 33a/14, 33a/15, 33b/01, 33b/06, 33b/08, 34a/11, 34a/12, 34a/13, 34b/06, 34b/08, 35a/03, 35a/05, 35a/06, 35a/08, 35a/11, 35a/12, 35a/13, 35a/14, 35b/09, 35b/09, 35b/10, 35b/11, 35b/14

ķim: Kişi anlamında cümlede özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılır.

k. 2a/06, 2a/10, 2b/04, 2b/07, 2b/07, 2b/09, 3a/10, 3a/11, 3b/14, 4a/09, 4a/12, 4a/12, 4a/13, 4a/15, 15b/04, 18b/10, 19a/05, 19b/07, 19b/09, 22b/09, 28a/09, 28a/09, 29b/14, 33a/04, 33a/10, 33a/15

k.+esne 15b/10, 33a/03

- k.+in 2b/12, 2b/12
- kimse:** Herhangi bir kişi.
k. 4a/15, 6a/09, 12b/04, 25a/06, 26b/08, 30a/15, 30b/01, 31b/05, 34a/13
k.+ye 11a/05
- Kirāmen Kātibīn:** İşlenilen sevap ve günahları yazmakla görevli bulunan melekler.
k. 19a/14
- kirec:** Mermer, tebeşir, kireçtaşı, alçıtaşı gibi bir çok taşın maddesini oluşturan kalsiyum oksit.
k. 29b/01
- kirmid:** Kiremit.
k.+le 29b/01
- kişi:** Kimse, şahıs.
k. 19a/10, 22b/11, 22b/12, 23b/03, 23b/08, 29b/05, 34a/13, 35a/05
k.+den 29b/14, 30a/10
k.+nüñ 19a/08
k.+yi 19a/12
- kitāb:** Ciltli veya ciltsiz olarak bir araya getirilmiş kağıt yaprakların tümü.
k. 11b/02, 18a/11
k.+a 7b/14
k.-ı kenzü'l-bedāi+de 23b/01
k.-ı Meyāhic 5b/12
k.+ı 2a/08
k.+ında 16b/04
k.+ları 18b/02
- ko-:** Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
k.-dı 3b/05, 3b/10, 4a/03, 4a/05
k.-dılar 3b/13, 3b/15, 33a/07
k.+dum 2a/10
k.-mışdur 18a/01
k.-mışlar 7b/07
k.-r 14b/08
k.-salar 27a/02
k.+ymak 8b/09, 11a/09
- koça:** Yaşlı, ihtiyar.
k. 2b/04
- k.+cuğ 2b/03
- koç:** Damızlık erkek koyun.
k.+dı 35b/09
- koğu:** Nesnelere yayılan küçük zerrelere burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duyu.
k.+sı 32b/09
- koğ-**: Koku çıkarmak.
k.-ar 24a/04
k.-uları 24b/10
- kon-**: Bir yere inmek.
k.-arsın 32a/10
- kop-**: Kopmasını sağlamak.
k.-ardı 18b/06
- koş-**: Hareket ettirmek.
k.-mak 8b/08, 9b/13
- koz:** Ceviz.
k. 14b/05, 14b/15
- köpri:** Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan yapı.
k. 9b/10
- köpük:** Çalkanan, kaynatılan, mayalanan, yukarıdan dökülen sıvıların üzerinde oluşan hava kabarcıkları yığını.
k. 3b/03, 3b/06
- köy:** Yerleşme birimi.
k.+leri 28a/07
- Ḳuddūsī:** Allah adlarından.
k.+ (çemen-i Ḳuddūsī) 2a/03
- Ḳudūs:** Yer adı.
k. 18a/10
- Kūfe:** Yer adı.
k. 27a/07, 27b/03
- kul:** Tanrı'ya göre insan.
k. 8a/08, 8a/14, 8b/08, 9a/12, 9b/03, 9b/07, 9b/10, 10a/02, 10b/04, 11a/08, 35a/03
k.+ları 34b/08
k.+harumla 19b/06, 19b/08
k.+harınıñ 34b/08
k.+harum 3a/12

ķ.+uñ 19b/04, 19b/09
ķum: Silisli kütlelerin, kayaların doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan,deniz kıyısı,dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan ufak sert tanecikler.

ķ.+ların 29a/11

ķur-: Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek.

ķ.-dı 33b/14

ķ.-ur 12a/12

ķurān: Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.

ķ. 35a/01

ķ.-ı ķadīm+inde 15b/05

ķurbaġa: Yumurta ile üreyen, yavruları gelişimini durgun sularda tamamladıktan sonra kuyruġu ve solungacı körelerek karad yaşayabilen, sıçrayarak yürüyen ve suda yüzebilen küçük hayvan.

ķ. 25b/06

ķurbān: Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey.

ķ. 35b/08

ķurtul-: Kötü bir durumu atlatmak.

ķ.-dı 23b/03, 32b/13

ķ.-madı 25a/06

ķuru: Suyu, nemi olmayan.

ķ. 21a/06, 25b/15, 30a/07, 30a/09

ķ.+dur 19b/12, 20a/01, 20a/07, 21a/02

ķ.+luk 29a/09

ķuru-: Nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

ķ.-r 12b/09, 12b/10, 14a/06

ķurun: Zamanlar, devirler.

ķ.+a 32a/08

ķuş: Yumurtlayan omurgalılarından, akciġerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle

örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

k. 11b/04, 25a/09, 28a/08

k.+a 25a/09

k.+lar 11a/14, 17a/02, 25a/15

ķuşeyri: Kişi adı.

k. 32a/05

ķūt: Yaşamak için yenilen şey.

ķ.-i revān: Yürümek için yenilen yiyecek. 1b/06

ķ.+ü'l-ķulüb 16b/04

ķuţb: Dönen bir çarkın aksisi.

ķ.-ı şimāl+inūñ 27a/08

ķuvve: bknz. Kuvvet.

ķuvve-i dil 1b/07

ķuvvet: Güç,kudret.

ķ. 18b/05, 18b/06, 21a/07, 22b/06, 30b/14

ķuyı: bknz. Kuyu.

ķ. 8b/01, 18b/09

ķ.+ya 18b/09

ķuyruġ: Hayvanların çoġunda gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

ķ.+ı 4a/05

ķuyu: Topraġa kazılan derince çukur.

ķ. 10a/09

ķ.+dan 32b/08

ķ.+lar 9b/06

ķübā: Daha büyük olan.

k.+sı 5a/11

k.+ya 33b/11

k.+(bedr-i ķübā) 35a/02

k.+(ħük-m-i ķübā)+sı 5a/11

ķüll: Bütün.

k.-i ġareket+ler 11a/01

k.-i iş+lere 11a/03

ķümküm: Kumsal.

k. 4a/03, 4a/03, 4a/04

k.+i 4a/05

ķüngüre: Kubbenin tepesi.

k. 31a/10

- küp:** Geniş karınlı,dibi dar toprak kap.
k.+cükle 2b/07
- küre:** Yeryüzü,dünya.
k. 26a/05
k.+si 20a/15, 20b/03, 23b/12
k.+sinūn 20a/01
k.-i 'arz 23b/06, 27b/05
k.-i hevā 23b/06
k.-i hevā+nuñ 19b/15
k.-i leīm 20b/05
k.-i zemherī+ne 22a/07, 22a/11,
22a/13
küretü'l- 'arz 25b/08
- kürri:** Küre şeklinde.
k.+dür 23b/08
- küsuf:** Güneş'in tutulması.
k. 26a/15
- la:** Menfî edatıdır.
l.-cerem 33a/02
l.-yezal 1b/01, 33a/04
- Lābenz:** Kişi adı.
l.+(ibn-i Lābenz)25a/02
- lācerem:** Şüphesiz, besbelli.
l. 21a/05, 21a/13, 30b/14
- lāle:** Zambakgillerden yaprakları uzun ve sivri, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.
l.+ler 15a/06
- la'net:** Allah'ın mağfiretinden mahrumluk.
l. 31a/13
- laṭīf:** Hoş, güzel.
l. 22a/05, 24b/08
- Lā-yezāl:** Allah.
l.+(takdīs-i Lā-yezāl) 1b/01
- lāyık:** Yakışan, yaraşır.
l.+amki 33a/02
- leīm:** Alçak, aşağılık.
l.+(küre-i leīm) 20b/05
- leṭāyif:** Latifeler.
l.-i taḥiyyāt 1b/06
- levḥ:** Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
l. 17b/12, 17b/13
l.+de 17b/13
l.+lerin 35a/15
levḥ-i maḥfūz+a 19a/02
l.+da 19a/07, 34b/06
l.+dan 35a/01
- leyletü'l-m'irāc:** Mirac gecesi.
l.+ dur 34b/04
- Lezā:** Cehennem türlerinden biri.
l.+dur 5a/02
- li:** İçin, ötürü, dolayı, yüzünden manasına gelir.
l.-sünneti 33a/02
- līkin:** Lakin, fakat, amma.
l.3a/11
- Loḫman:** Kişi adı.
l.+(Sure-i Loḫman+da) 25b/14
- luḡat:** Kelime, söz.
l.+da 27b/08
l.+la 17a/14
- Lūṭ:** Kişi adı.
l.+(ḳavm.-i lūṭ) 18b/05
- Mā'ad:** Dördüncü göğün adı.
m.+dur 4b/03
- ma'ādin:** Madenler.
m. 26a/02
- ma'ārif:** Bilgiler.
ma'ārif-i Rabbānī: İlahi bilgiler.
2a/05
- madde:** Madde.
m.+i 24b/13
m.+si 24a/08
- ma'den:** Maden.
m. 26b/06
- ma'dūdāt:** Yumurta gibi sayı ile alınıp satılan şeyler.
m.+(eyyām-ı ma' dūdāt) 35b/10
- maḡrib:** Batı.
m. 17b/09, 27b/09
m.+de 11b/14, 15b/02

m.+den 3b/10, 5a/07, 5b/06,
6a/02, 22a/01

m.+e 15b/13, 20b/14, 21a/02,
26a/03, 28b/06, 28b/08, 28b/10

maḥfūz: Hıfz olunmuş,saklanmış.

m.+a 19a/03

m.+da 19a/08, 34b/07

m.+dan 35a/01

m.+(levḥ-i maḥfūz)+a 19a/02

maḥlūkāt: Yaratılmış şeyler,canlılar.

m. 18a/06

m.+ı 18b/13

m.+la 25a/07

m.+uñ 3a/03, 18b/14

Maḥmūd: Kişi adı.

m. 23a/11

m.+dur 12a/07, 12b/12, 13a/01,
13a/04, 13a/11, 13a/15, 13b/03, 13b/12,
14a/15, 14b/09, 14b/15, 15a/04

maḥremān: Mahremler.

maḥremān-ı ḥarem: haremin
mahremleri. 2a/02

ma'īšet: Geçinme, geçiniş.

m. 26a/01

m.+(mecal-ı ma'īšet) 23b/14

māiy'āt: Sular, sıvılar.

m.+a 24a/07

maḳāle: Söz.

m.tü's-şālişe 31a/05

maḳām: Yer, mevki.

m.+a 30a/01

m.+ına 30b/06

māl: Bir kimsenin mülkiyeti altında
bulunan varlıkların bütünü.

m. 2b/07

m.+ı 2b/08

mālik: Sahip.

m. 31a/07

ma' lūm: Bilinen,belli.

m.+(envā' ı m' alūm)16a/11

ma' lūmāt: Malum olunan,bilinen şeyler.

m.+dur 35b/05

ma' mūr: Bayındır.

m. 29b/13, 29b/15, 30a/14,
30b/04

mancınık: Ağır taş gülle fırlatmakta
kullanılan basit bir savaş aracı.

m. 33b/14

manşıb: Makam, rütbe.

m.+da 9a/07, 10b/15

maşrıq: Doğu.

m. 17b/09

m.+a 5a/07, 5b/07, 6a/02,
20b/15, 21a/01

m.+da 3b/10, 12a/13

m.+dan 11b/14, 15b/13, 22a/01,
26a/03, 28b/06, 28b/08, 28b/10

m.+(ḥaṭṭ-ı maşrıq) 27b/09

māye: Maya, asıl.

m.-i revāyih-ı 'anber-būyān:

Güzel kokuların aslı. 1b/05

māyil: Bir yana eğilmiş.

m. 26a/08

maẓarrat: Zarar, ziyan.

m. 22a/03, 24b/07

mabsūt: Yayılmış, açılmış.

m.+dur 26a/02

mecāl: Güç, kuvvet.

m. 30b/12

m.-ı ma'īšet 23b/14

mecerre: Samanyolu.

m. 15a/11

Me'cūc: Kur'an'da adı geçen iki
kavimden birinin adı.

m. 28a/13

meded: Yardım, imdad.

m. 17a/08

medīd: Uzun.

m.+(müddet-i medīd) 28a/10

Medine: Yer adı.

m.+ye 32b/14, 33b/09

Me'mun: Kişi adı.

m. 26b/15, 27b/03

mefḥar: Övünme.

mefhâr-i mevcûdât: Hz. Muhammed. 33b/08
meger: Oysaki, halbuki.
m. 11a/04, 11a/05, 16a/11, 25a/11, 26a/10, 28a/10
meķâdir: Parçalar, kısımlar.
m.+ini 28b/13
mekân: Yer, mahal.
m.+ı 19b/12, 19b/13, 19b/15, 20a/01
Mekke: Yer adı.
m. 34b/15
m.+den 33b/09
m.+dür 26b/14
m.+i 33a/12
mekki: Mekke'li.
m. 15b/15, 16b/05, 18a/09, 31b/03
melâike: Melekler.
m. 16a/02, 17b/01, 18a/11
m.+(tâvus-ı melâike) 18a/10
melâlet: Sıkılma, sıkıntı.
m. 3a/08
melek: Allah'ın diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.
m. 16a/08, 16a/14
m.+(‘ uķûd-ı tesbîhât-ı melekî) 1b/04
memleket: Ülke.
m. 28a/03, 28a/10, 29b/04, 29b/06, 32b/10
m.+de 26b/02
m.+dür 28a/09
m.+e 26b/01, 26b/01
m.+idür 28a/13, 28a/14, 28a/14, 28a/14, 28a/15
m.+inden 28a/05
m.+ine 28a/05
memlû: Doldurulmuş, dolu.
m. 25a/14, 31a/01
men’: Yasak etme, bırakmama.

m. 23a/04, 33a/14
menâbi’: Menbalar, kaynaklar.
m.+ne 1b/12
Menâhic: Kitap adı.
Kitab-ı Menâhic+de 5b/12
Menasakal: Beşinci yer adı.
m.+dur 4b/10
menâzil: Menziller.
m.+idür 32a/09
m.-i evvel: Birinci menziller.
13b/14
m.-i şâmine+nin: Sekizinci menziller. 12a/03
m.ü'l Kâmer: Ay'ın üzerinde hareket ettiği farzolunan mahrek üzerinde varsayılan noktalardan her biri.
11b/09
mensûh: Hükümsüz bırakılmış.
m. 33a/09
menzil: Ara.
m. 11b/10, 12a/01
m.+den 32a/10
m.+e 12a/01, 12a/04, 32a/10
m.+i 11b/09
m.+ün 12a/02, 12a/06, 15a/03
m.+lerki 11b/12
merkez: Yuvarlak bir çizginin her noktasından aynı uzaklıkta bulunan nokta.
m.-i ‘ âlem+dür 20a/01
mervaniler: Mervan'a mensup olanlar.
m. 33b/03
mesâhat: Ölçme.
m. 27a/05, 27b/04
m.+ı 5b/10, 15b/11
m.+ın 15a/08
m.+ını 15b/09
m.+i 5b/13
m.+inde 16b/09
m.-ı ‘ arz: Yüzölçümü. 27a/01
m-ı keyfiyet+ini 15b/09

m.-1 saḥḥ-1 ‘arz: Yeryüzünün yüzölçümü. 26b/12
mesâlik: Tutulan yollar.
 m.+ine 1b/10
mesâm: Yer.
 m. 31a/01
mesâmmât: Cilt üzerindeki küçük delikler.
 m. 30b/15
mescid: Namaz kılınacak yer.
 m.-i ḥarâm+da 35b/08
mes’ele: Sorulup karşılığı istenilen şey.
 m. 31a/09
mesken: Oturulacak yer.
 m. 22b/01
meskûn: İçinde insan oturan yer.
 m. 26a/11, 27b/11, 27b/12
 m.+ı 28b/05
 m.+uñ 27b/14
 m.+(rub^c-ı meskûn) 26a/11, 27b/11, 27b/12
meşârib: Mizaçlar,tabiatlar.
 m.+inüñ 1b/12
meşgûl: Bir işle uğraşan.
 m. 9a/07, 16a/09, 29b/13
 m.+dur 16a/05
mevâzi’: Mevziler,yerler.
 m.+da 20a/13
mevc: Dalga.
 m. 3b/02, 20b/07
 m.+den 3b/03
 m.+e 12b/01
mevcüdât: Var olan şeyler,mahluklar.
 m. 18a/06, 19a/03
 m.+(mefḥar-i mevcüdât) 33b/08
mevlid: Doğma,dünyaya gelme.
 m.+idür 34b/05
 m.-i C‘afer-i Şâdıķ’dur 34a/07
 m.-i Fâtıma Betül 34a/09
 m.-i Mûsâ Kâzım’dur 34a/08
 m.-i şerif-i ‘aleyh 33b/12
mevlüd: Yeni doğmuş.

mevlüd-ı ‘Ali ibn Ebû Ṭâlib 34a/02
mevlüdât-ı ‘anâsır: Unsurların oluşumu.
 m.17a/08
mevzi’: Bir şey konulacak yer.
 m. 16a/08, 30a/09
 m.+de 27a/08
 m.+den 26a/13
Meyâhic: Kitap adı.
 m.+(kitâb-ı Meyâhic) 5b/12
mezheb: Bir dinin şubelerinden her biri.
 m. 26a/02, 26a/03, 26a/04
 m.+de 26a/04
mezmûm: Yerilmiş.
 m.+dur 12a/11, 12b/08, 14b/05
 m.+(nev-i mezmûm) 13a/08
 m.+(nev-i mezmûm)+dur 14a/09
mıḥ: Büyük çivi.
 m. 27a/11, 27a/13
 m.+a 27a/09
 m.+da 27a/11
 m.+dan 27a/15
 m.+la 27a/09
mıḥnâtis: Demir ve benzeri madenleri çekmek hassası bulunan çubuk.
 m. 26a/08
Mışır: Yer adı.
 m. 28a/02
 m.+ (‘arz-ı Mışır) 23b/04
m‘ide: Mide, kursak.
 m.+e 24b/12
 m.+i 24b/07
mihter: Daha büyük.
 m.+leridür 2a/07
Mikâil: Dört büyük melekten rızıkların taksimine memur olan.
 m. 18b/12
 m.+e 17b/14
miḥdâr: Parça, kısım.
 m.+ıncadur 31a/12
 m.-ı hareket-i felek+dür 32a/07
 m.-ı ‘imâret-i ‘arz 28a/12

- mil:** Uzaklık ölçü birimi.
m. 15a/10, 27a/13, 27a/13, 27a/15, 27b/02, 27b/02
m.+dür 5a/05, 5a/07, 5a/10, 5a/11, 5b/12, 5b/14, 5b/15, 6a/01, 15a/11, 15b/13, 20b/05
m.+idür 15a/10
- milk:** Birinin tasarrufu altında bulunan şey, mülk.
m. 8a/05
- Mirriḥ:** Dünya'dan sonra Güneş'e en yakın olan seyyare, Merih.
m.+den 5b/05
m.+ile 10b/05
m.+ün 7b/15, 8a/07, 8b/05, 9a/01, 9a/08, 9b/04
- miyât:** Süre.
m. 1b/06
- mizân:** Huy, tabiat.
m. 7b/01, 8b/15
- muahḥar:** Geriye bırakılmış, sonraki.
m. 15a/02
m.+dır 13b/11
- mu' âmele:** Davranma, davranış.
m.+ye 29b/13
- Mu' âviye:** Kişi adı.
m. 34b/02
- mu' azzam:** Büyük, ulu.
m. 17a/05, 32b/03, 33a/05
- mu' dilü'n-nehâr:** Hatt-ı istivâ, ekvator.
m. 27b/06, 27b/07
- Muḡan:** Yer adı.
m.+da 31a/02
- muḡalif:** Muhalefet eden.
m. 14a/01, 22a/01
m.+dür 21b/07
- Muḡammed:** Kişi adı.
m. 2b/02, 2b/05
- Muḡammed ibn İdris eş-Şâfi'î:** Kişi adı.
m. 32a/02
- Muḡammed Muştafâ:** Kişi adı.
m. 18b/01, 33b/08
- m.+ya 34b/12, 35b/04
m.+yadı 31b/13
m.+(dîn-i Muḡammed) 31b/15
- Muḡammed -i Ṭaberiyyâ:** Kişi adı.
m.+dan 2a/09
- Muḡammed Ṭuṣṭi:** Kişi adı
m. 15b/15
- muḡarrem:** Kamer takviminin birinci ayı.
m. 32a/15
- muḡiṭ:** Etrafını çeviren, kuşatan.
m. 23b/13, 26b/04, 27b/12
m.+de 30b/04
m.+dür 15b/07
m.+e 28a/05
m.+idür 15a/13, 30b/04
m.+(derya-yı muḡiṭ) 26b/03
m.+(şâhib-i Muḡiṭ+dür) 30b/04
- muḡkem:** Sağlam kılınmış.
m. 31a/04
- muḡtâc:** İhtiyacı olan.
m. 20b/01, 24a/02
- muḡtebes:** Haps edilmiş.
m. 22b/06, 22b/15, 30b/15
- muḡtelif:** Türlü, çeşitli.
m. 26b/01, 30b/08
m.+dür 28b/07, 28b/11
- Muḡyi'd-dîn en-Nevevî:** Kişi adı.
m. 32a/05
- muḡâbele:** Karşılık verme.
m. 10a/10, 10b/01, 11a/03, 11b/03
- muḡâbil:** Karşı karşıya gelen.
m. 10b/11, 11a/11, 25a/12
- muḡaddem:** Önce gelen, önceki.
m. 7a/03, 13b/08, 14b/14
- muḡârene:** Bitişiklik, yaklaşma.
m. 11a/04
- muḡârin:** Bitişik, ulaşılmış, erişmiş.
m. 5b/01, 5b/02, 5b/05, 5b/06, 10b/12, 11b/08
m.+e 11a/12

- muḳattel-i Ḥamza:** Hz. Hamza'nın katli.
m.+dur 35a/09
- mūnis:** Cana yakın.
m. 18b/08
- Mūsā:** Kişi adı.
m. 18a/15, 27a/03, 31b/12, 32b/06, 32b/12, 32b/15, 33a/02, 33a/02, 34b/12, 35a/14, 35a/15, 35b/02
m.+nuñ 33a/03
- Mūsā Kāzım:** Kişi adı.
m.+(mevlid-i Mūsā Kāzım)'dur
34a/08
- muṣādif:** Tesadüfeden, rastlayan.
m. 30b/12
- muṣāhib:** Biriyle sohbetinde bulunan.
m. 30b/02, 30b/03
- muṣībet:** Felaket, sıkıntı.
m.+i 33a/07
- musīkī:** Müzik.
m. 11a/10, 11b/05
- Muṣtafā:** Kişi adı.
m. 18b/01, 33b/08
m.+ya 34b/12, 35b/04
m.+yadı 31b/13
- muṣtī:** Müjde.
m.+luk 33a/15
- Mu'tedil:** Ne az, ne çok, orta halde bulunan.
m. 24b/09
m.+dür 28b/05
- mu'teḳid:** İnanan.
m.+i 29b/07
- muttaşıl:** Ulaşan, kavuşan.
m.+dur 20b/02, 20b/02, 20b/04
- muvāfık:** Uygun, yerinde.
m.+dur 21b/06
- muẓır:** Zararlı, zarar veren.
m.+dur 24b/14
- mübāhele:** Birbirine beddua etmek.
m.+den 35a/08
- mübārek:** Kutsal, kutlu.
m. 33b/05, 34a/12
- müberrā:** Temize çıkmış.
m. 16a/04
- mübeṣṣirāt:** Hayırlı alametler.
m.+dur 20b/10
- müctemī':** İctima eden, toplanan.
m. 25a/01
- müddet:** Zaman, vakit.
m. 25b/08, 29a/03, 32a/11
m.+de 28b/15, 29a/01, 29a/01, 29a/01, 31a/04
m.+den 19a/12, 29b/03
m.+le 29a/06, 29a/11, 29a/13
m.-i devr 30b/07
- m.-i medīd:** Uzun zaman. 28a/09
- müdevver:** Yuvarlak, deḡirmi.
m. 21b/14, 26a/11
m.+dür 26a/05
- mühendis:** Hendese bilen.
m.+in 28a/15
m.+ler 26b/10, 27a/01, 27b/05, 29a/02
m.+lerdi 27a/04
- mühmel:** İhmal edilmiş, boşlanmış.
m. 16b/03
- mülk:** Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal.
m. 8b/08, 8b/13, 9a/12, 9b/05, 9b/09, 9b/15, 10a/06
- mümās:** Temas eden, yetinen.
m.+dur 15b/10
- mü'minīn:** İman etmiş olanlar.
m. 25a/13, 35b/06, 35b/11, 35b/12, 35b/15
m.+dür 36a/01
- mümkın:** Mümkün olabilir, olabilen.
m.+dür 27b/04
- Mümsikü'l-A'yine:** Yıldız kümesi.
m. 6b/07
- mümtezic:** Uyan, uyuşan.
m.+dür 5a/14
- münācāt:** Allah'a dua etme, yalvarma.
m. 19b/04

- mūna‘kīd:** Dügümlenmiş, bağlanmış.
m. 24a/10
- mūnāzara:** Kaideye uygun olarak karşılıklı konuşma.
m. 11b/03
- mūncemid:** Donmuş, donan.
m. 23a/01
- Mūnebbih:** Kişi adı.
m.+den 31b/04
- Mūneccim:** Kişi adı.
m.+(Ebū Reyhān Mūneccim)
26b/11
- mūnkalib:** Dönen, dönmüş.
m. 16b/07
- mūrekkeb:** İki veya daha çok şeylerin karışmasından oluşmuş.
m.+dür 5b/01, 5b/04
- mürsel:** Gönderilmiş, yollanılmış.
m.+in 2a/01
- mürselat:** Gönderilen şeyler.
m.+dur 20b/10
- mürür:** Geçip gitme.
mürür-ı eyyām: Geçen günler.
m.+la 29a/03
- müşāderet:** Yasak bir şeyin kanuna uygun olarak zabtı.
m.+dür 20a/05
- müsāvi:** Eşit, denk.
m.+(pāre-i müsāvi) 27b/06
- mūshil:** Bağırsakları temizleyen.
m. 8a/06, 8b/02, 8b/07, 8b/15,
9a/02, 9a/09, 9b/03, 9b/11, 10a/01
- mūsta‘mel:** Kullanılmış.
m.+dür 10a/05
- mūstecāb:** Kabul olunmuş.
m. 34a/14, 34a/15
- m.ü‘d-da‘ve:** Duası kabul olunan kişi. 29b/05
- müşābehet:** Benzeyiş, benzeme.
m.+(keyfiyyet-i müşābehet)+i
20a/02
- müşkilāt:** Güçlükler, zorluklar.
m. 11b/06
- müştemil:** Kavrayan, saran.
m.+dür 15b/08
- müşterek:** İştirak eden, ortak.
m.+dür 6b/04
- Müşteri:** Jüpiter, (eskiden) altıncı gezegen.
m. 5b/01
m.+nūn 8a/13, 8b/04, 9a/13,
9b/13
m.+(felek-i Müşteri) 5a/08
- mütāla‘a:** Düşünce.
m. 7b/14
- müteğayyir:** Değişen, başkalaşan.
m. 13a/02
m.+dür 28b/15
- müteḥaccir:** Taşlaşmış.
m. 29a/07, 29a/12
- müteḥarrik:** Hareket eden, kıvıldaayan.
m. 20b/0
m.+dür 23b/06
- müteḥayyir:** Hayrette kalan, şaşmış.
m. 4a/11
- mütekeyyif:** Bir keyfiyetle vasıflandıran.
m. 20a/08, 23a/03
- mütemevviç:** Dalgalı.
m. 20b/06
- mütevellid:** Birinin yerine geçen.
m. 29b/02
- müvekkil:** Tevekkül eden.
m. 17a/07
m.+dür 16a/14, 18b/14, 19b/02
- nāmiyāt:** süresiz. 1b/06
- nāf i:** Faydalı.
n.+dür 23b/15, 24b/13
- nāgāh:** Ansızın, birdenbire.
n. 4a/10, 25a/01, 25a/11, 29a/12
- naḥs:** Uğursuzluk.
n. 5b/02
n.+dur 5a/14, 5b/04
n.+la 5b/06

- n.+ligini 5b/02
- naḥsāt:** Uğursuzluklar.
n.+dur 35a/10
- naḳl:** Bir şeyi başka bir yere götürme.
n. 15b/15, 30b/05
- namāz:** Günde beş kez yapılması buyrulan, sure ve dua okuyupbazı beden durumlarını kuralınca tekrar ederek Allah'a yapılan ibadet.
n. 34a/01, 35b/12
n.+ı 34b/03
- Nāmus-ı ekber:** Cebrail.
n. 18a/10
- nār:** Ateş, od.
n. 13a/06
n.+da 22b/05
n.+ıdur 23a/02
n.+iye 22b/04
n.+(şūret-i nār+la) s.-i 23a/03
n.+(ṭabaḳa-i nār+da) 22b/05
- naşīḥ:** Kopyasını çıkararak.
n.+in 29b/11
- n' aş**
n.+(benātü'n n' aş) 20b/15
n.+(benātü'n n' aş)+dan 20b/14
- nazar:** Bakma.
n. 3b/01, 3b/02, 18a/01
- nāzil:** Yukardan aşağı inen.
n. 34b/12, 34b/13, 34b/14, 35b/04, 35b/13
- ne:** Soru bildiren zamir ve sıfat.
n. 3a/10, 3a/14, 4a/15, 4b/11, 5a/01, 5a/05, 7b/10, 18a/02, 19a/06, 19a/08, 19b/08, 23a/13, 27a/03, 27a/10, 27b/12, 27b/12, 28a/09, 30a/10, 30a/10, 30a/10, 30a/10, 31a/13, 31a/13
n.+den 2b/06, 32b/15
n.+dür 4b/01, 4b/08, 4b/11, 5a/01, 19b/08
n.+si 31b/05
n.+ye 15b/09
- Ne' āyim:** Ay'ın yirminci konağı.
- n.+dür 14a/13
- nebāt:** Topraktan çıkan her türlü şey.
n.+a 13a/09
- nebātāt:** Nebatlar.
n. 17a/08, 23b/15, 26a/02, 26a/11, 27b/15
- nebi:** Peygamber.
n.+nüñ 32b/05, 32b/09
- necāt:** Kurtulma, kurtuluş.
n. 32b/02, 32b/08, 32b/15
- nef:** Fayda.
n. 10a/05
- nefes:** Soluk.
n.+inde 17a/06
- nefḥ:** Üfürme.
n. 17b/06, 18a/02, 18a/06
n.+de 18a/03
n.+sı 1b/06
- nefsāni:** Canlılığın uyandırdığı arzularla ilgili.
n.+den 16a/04
- Nemrūd:** Kişi adı.
n. 32b/07
- nesim:** Hafif rüzgar.
n.+dür 21b/05
- nesl:** Nesil, kuşak.
n. 21a/10
- nesne:** Şey, obje.
n. 3a/14, 10a/12, 23a/04
n.+dür 18a/02
n.+ye 23a/03
- neşr:** Yayma, dağıtma.
n.+dür 20b/10
- nev:** Yeni.
n. 12a/02
n.+i 12b/12, 13a/01, 13a/04, 13a/05, 13a/11, 13a/15, 13b/03, 13b/06, 13b/12, 14b/09, 14b/15, 15a/04
n.+inde 12a/02, 12a/12, 12b/13, 13b/01, 13b/10, 13b/13, 14a/01, 14a/04, 14a/06, 14a/12, 14b/01, 14b/07, 14b/10, 14b/13, 15a/04, 15a/06

n.+inden 12b/09
n.-i mezmum 13a/08
n.+dur 12a/11, 12b/08,14b/05,
14a/09
n.-i maḥmūd+dur 14a/15
n.-i zaman-ı maḥmud+dur 12a/07
n.+inde 14b/04
nevbahar: İlkbahar.
n. 5b/04
nevḥa: Ölüye sesle ağlama.
n. 35a/12
nezle: Burun akması.
n. 24b/12
nıft:
n. 33b/15
nışf: Yarım.
n. 15a/10
n.+ı 26a/13
n.+ında 15b/02
nidā: Ses.
n. 4a/09
nifāk: Münafıklık, ikiyüzlülük.
n.+(ḥaşak-i nifāk) 1b/12
nikāh: Bir erkekle bir kadının evlilik
birliği kurmasını sağlayacak işlem.
n. 33b/11
Nil: Yer adı.
n. 12b/02, 13b/07
n' imet: İyilik, lütuf.
n.+ün 33a/01
nisan: Nisan ayı.
n. 12a/06
n.+dan 12a/08
n.+ın 13b/12, 13b/15, 14a/03,
15a/05
nisbet: İlgi, münasebet.
n. 12a/03, 15b/01
nīst: Yoktur,değildir.
n. 14b/02
nişān: Nişan, iz.
n. 27a/09
niteki: bknz. Nitekim.

n. 20a/09, 20b/07
nitekim: Nasıl ki, nitekim.
n. 3a/12, 16a/09, 17a/02, 17a/04,
17a/09, 17b/03, 18a/04, 18a/06, 18a/08,
20a/03, 20a/08, 20a/12, 22b/11, 24a/01,
24a/09, 26a/07, 26b/08, 35a/06, 35a/15
noқта-i 'arziyye: Yeryüzü noktası.
n. 27a/02
Nūbe: Yer adı.
n. 28a/05
Nuh: Kişi adı.
n. 31b/10, 32b/05, 34a/14
nuḥs-ı ekber:
n.+dür 5a/13
nuḥset: Uğursuzluk.
n.+in 5b/06
nun: Balık.
n.+dur 4a/05
nūr: Aydınlik, parıltı.
n. 17a/15
n.+dandır 4b/05
n.+ından 17b/02
n.+ınıñ 18b/14
n.+ıyla 18b/14
nuşrat: Yardım.
n. 21b/11
nübüvvet: Nebilik, peygamberlik.
n. 2a/07, 31b/13
nücüm: Yıldızlar.
n.+(ehl-i nücüm) 7b/06
nüzül: Aşağı inme.
n.-i 35b/13
o: Teklik üçüncü kişiyi gösterir.
o. 2b/02
od: Ateş.
o. 11b/11, 18b/07, 19b/11,
19b/12, 20a/03, 20a/08, 20a/10, 20a/10,
20a/15, 22b/01, 22b/09
o.+a 18b/06, 20b/04
o.+dan 19b/14, 22b/06
o.+dur 20b/05
o.+ı 32b/07

o.+undan 35a/05
oğul: Erkek evlat.
o.+an 8b/07, 8a/11, 11a/09,
11a/11
o.+ancuğu 25a/04
o.+ancukdan 25a/06
o.+um+(oğlum) 2b/02, 2b/09,
2a/11
o.+umı+(oğlumı) 2b/10
oğ: Yayla atılan, ucunda sivri bir demir
bulunan ince ve kısa tahta çubuk.
o. 8a/12
o.+ı 23a/02
oğu-: Çağırarak.
o.-dı 29b/10
ol: Teklik üçüncü kişiyi gösteren zamir
ve uzakta olan kimse veya şeyi belirten
sıfat.
o. 2a/12, 2b/04, 2b/08, 2b/08,
3a/05, 3a/06, 3a/15, 3b/01, 3b/03,
3b/04, 3b/06, 3b/12, 3b/12, 3b/13,
3b/14, 3b/15, 3b/15, 4a/02, 4a/03,
4a/05, 4a/06, 4a/08, 4a/12, 4a/13, 4a/14,
7a/10, 7a/11, 12a/02, 12a/12, 12b/08,
13a/05, 15b/03, 16a/14, 16a/15, 17b/01,
17b/05, 17b/12, 17b/13, 18b/10, 18b/14,
19a/12, 19b/09, 20a/03, 20a/06, 20b/14,
20b/15, 21a/03, 21a/04, 21a/10, 21a/11,
21b/01, 21b/07, 21b/15, 22a/08, 22a/08,
22b/07, 22b/13, 23a/01, 23a/02, 23b/10,
24a/04, 24a/05, 25a/06, 25a/06, 25b/02,
25b/02, 25b/05, 25b/07, 25b/10, 25b/13,
26a/09, 26a/10, 26a/13, 27a/04, 27a/09,
27a/13, 29b/06, 29b/10, 30a/01, 30a/01,
30a/06, 30a/09, 30a/09, 30a/11, 30b/01,
30b/03, 31a/12, 31b/02, 32a/11, 32b/04,
33a/01, 34a/14, 34a/14, 35a/03, 35a/11,
35a/13, 35b/05, 35b/06
o.+dur 23b/07, 24b/15, 25b/11,
26a/03, 26a/05, 26a/12
ol-: Varlık kazanmak, meydana
gelmek,vuku bulmak.

o.-a 1b/07, 1b/09, 1b/11, 2a/01,
7b/15, 8a/02, 12b/05, 16b/03, 17a/03,
18b/13, 22a/15, 22b/15, 23b/13, 24a/12,
24b/09, 24b/09, 24b/09, 24b/09, 26a/08,
26a/09, 26a/13, 30b/04, 30b/13, 31b/07
o.-alardı 17a/15
o.-am 2b/06, 30b/02
o.-an 21b/01, 23b/08, 29a/14
o.-anlar 3a/01
o.-aydı 16b/07, 16b/12
o.-dı 3b/02, 3b/03, 3b/04, 3b/06,
18b/08, 18b/08, 21b/13, 23b/04, 25a/10,
27a/15, 27b/10, 30a/03, 30a/07, 31a/04,
31a/05, 31b/14, 32b/05, 32b/08, 32b/12,
32b/13, 33a/01, 33a/05, 33a/09, 33a/09,
33a/13, 33b/04, 33b/10, 34a/01, 34a/02,
34a/15, 34a/15, 34b/12, 34b/13, 34b/14,
34b/14, 35b/04, 35b/13, 35b/14, 35b/15
o.-dılar 18b/11
o.-dugı 23b/10, 30b/09, 30b/09
o.-dugın 31a/13, 31a/13
o.-dugına 26a/12
o.-dugından 18b/07, 22a/08
o.-dukda 20a/09, 20a/09, 25a/06
o.-dur 3a/14, 15a/13, 15b/04,
17b/06, 20b/12, 21b/14, 22a/01, 22b/09,
24a/03, 24a/15, 24b/08, 25b/14, 26a/02,
26b/07, 29a/10, 29b/12
o.-ıcağ 16a/15, 16b/01
o.-madı 3a/08
o.-maga 29a/10
o.-mak 8a/06, 8a/10, 8a/15,
8b/09, 8b/11, 8b/14, 9a/06, 9a/07,
9b/01, 9b/08, 9b/11, 10a/01, 10a/14,
10b/01
o.-masa 26a/01
o.-masalar 17b/01
o.-maya 24b/10, 24b/10
o.-mayan 29a/14
o.-maz 22b/01, 22b/14, 22b/15,
23a/01, 24b/0126a/08, 28a/01, 30b/13
o.-mazdı 26a/02

o.-mazlar 16a/05
o.-miş 2b/03, 6b/11, 30a/02,
30a/06, 30a/09 30a/13, 34a/04
o.-mişdur 7a/10,7a/11, 26b/05
o.-sa 5b/01, 5b/02, 5b/05, 5b/06,
8a/08, 8b/06, 8b/12, 9a/02, 9a/15,
9b/09, 9b/14, 10a/06, 10a/07, 10a/09,
10a/10, 10a/15, 10b/01, 10b/06, 10b/08,
10b/09, 10b/11, 10b/13, 10b/14, 11a/01,
11a/02, 11a/03, 11a/04, 11a/06, 11a/07,
11a/09, 11a/11, 11a/12, 11a/14, 11a/15,
11b/02, 11b/03, 11b/05, 11b/06, 11b/08,
13a/12, 16b/08, 17a/04, 19b/02, 20b/07,
21a/10, 21b/01, 22a/11, 22a/14, 22b/12,
23b/13, 26a/15
o.-sun 2a/01, 2a/06
o.-undu 34b/15
o.-up 24a/14, 33a/13
o.-updur 4a/06
o.-ur 7b/13, 8a/08, 11b/13,
12a/02, 12a/03, 12a/05, 12a/06, 12a/06,
12a/08, 12a/11, 12a/12, 12a/13, 12a/13,
12a/15, 12b/06, 12b/09, 12b/09, 12b/10,
12b/13, 12b/13, 13a/01, 13a/01, 13a/02,
13a/05, 13a/05, 13b/04, 13b/04, 13b/04,
13b/06, 13b/07, 13b/07, 13b/10, 14a/01,
14a/10, 14a/10, 14a/12, 14b/02, 14b/02,
14b/07, 14b/13, 15a/04, 15a/05, 15a/06,
15a/15, 15b/03, 17b/13, 19a/01, 20a/07,
20a/08, 20a/08, 20a/09, 20a/10, 20a/10,
20a/11, 20a/12, 20a/12, 20a/12, 20a/14,
20a/14, 20b/07, 20b/11, 20b/12, 21a/05,
21a/06, 21b/08, 22a/03, 22a/05, 22a/08,
22a/08, 22a/09, 22a/10, 22a/11, 22a/12,
22a/12, 22a/13, 22a/13, 22a/15, 22b/04,
22b/05, 22b/06, 22b/08, 22b/08, 22b/09,
22b/10, 23a/03, 23a/05, 23a/05, 24a/04,
24a/05, 24a/10, 24a/10, 24a/11, 24a/14,
24a/14, 24b/06, 25a/01, 26a/15, 26b/01,
26b/02, 27a/03, 29a/01, 29a/01, 29a/02,
29a/02, 29a/03, 29a/04, 29a/04, 29a/05,
29a/06, 29a/07, 29a/07, 29a/08, 29a/09,

29a/09, 29a/09, 29a/12, 29a/13, 29a/13,
29a/14, 29a/14, 29b/02, 29b/04, 29b/04,
29b/04, 29b/05, 30b/08, 30b/08, 30b/08,
30b/09, 30b/10, 30b/10, 30b/12, 30b/12,
30b/13, 30b/15, 31a/01, 32a/13, 32a/13,
34a/14

o.-urdu 23b/13

o.-urlar 35a/09

o.-ursa 26b/01

omuz: Boynun iki yanında,kolların
gövdeye bağlandığı bölüm.

o.+ına 3b/15

o.+uñ 16b/09

on: Dokuzdan bir fazla.

o. 5a/10, 6a/11, 6a/11, 6b/01,
6b/04, 6b/05, 6b/06, 6b/07, 6b/09,
6b/10, 6b/14, 6b/15, 7a/02, 7a/03,
7a/03, 7a/07, 7a/08, 7a/09, 7a/10, 7a/12,
11b/13, 11b/13, 11b/15, 12a/01, 12a/01,
12a/05, 12a/06, 12a/07, 12a/13, 12a/13,
13a/07, 13a/08, 13a/14, 13a/14, 13b/02,
13b/05, 13b/11, 13b/15, 13b/15, 14b/09,
14b/09, 14b/12, 14b/14, 15a/01, 15a/04,
15a/08, 15a/10, 15b/12, 18a/14, 18a/14,
19b/03, 26a/14, 26b/12, 28a/13, 30b/06,
31a/14, 32b/03, 33a/11, 33b/10, 33b/12,
33b/15, 34a/03, 34a/07, 34a/08, 34b/02,
34b/03, 34b/03, 34b/05, 34b/08, 34b/13,
34b/14, 34b/14, 35a/09, 35b/02, 35b/02,
35b/02, 35b/03, 35b/05, 35b/10, 35b/12,
35b/13

o.+dur 5a/09

o.+uncı 13b/08, 32b/03, 35b/08

o.+uncısı 13a/13

o.+unda 14b/03, 14b/04, 33b/09

onaltı: Onbeşten sonra gelen sayı.

o. 5b/11

onbeş: Ondörtten bir fazla.

o.+i 6a/10

onsekiz: Onyediden sonra gelen sayı.

o. 6a/06

orta: İki uçtan eşit uzaklıkta olan yer.

o.+da 26a/08
o.+dadur 26a/07
o.+sına 12a/15
o.+sında 3a/10, 6b/04, 15a/15,
25a/07, 25b/04, 26a/08, 31a/11, 34b/02,
35b/15

o.+sındadır 32a/12

o.+sındaki 26b/14

ortak: Birden çok kimse veya nesneyi ilgilendiren.

o. 8b/13

oruc: bknz. Oruç.

o. 33a/01, 33a/03, 35a/14

oruç: Allah'a ibadet amacıyla yeme,içme gibi bir çok şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoyma.

o. 32b/14

o.+ı+(orucu) 33a/08

o.+udur+(orucudur) 34b/03

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad.

o. 8a/11, 14b/02, 14b/10,
26b/06, 28a/07, 28a/11, 30a/10

o.+la 13b/01

o.+lakdur 30a/05

o.+lar 12a/12, 12b/09, 15a/06,
16b/02, 23b/04, 29b/03, 30a/02, 30a/03

o.+ları 3a/02

otur-: Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

o.-dı 4a/10, 33b/04

o.-dugı 19a/06

o.-mak 9a/07, 10b/15, 33a/13

o.-ur 2b/02

otuz: Yirmidokuzdan bir fazla.

o. 5b/03, 5b/07, 6a/01, 6a/12,
7a/01, 7a/01, 7a/06, 7a/13, 7b/03, 7b/05,

7b/06, 11b/11, 15a/09, 18a/13, 23b/03,
30b/05, 32a/13, 35a/14

o.+altı 6a/02

o.+altıbiñ 5a/06

o.+bin 5b/14

o.+bir 6a/15

oyna-: Eğlenme, oyalanma gibi amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

o.-mak+(oynamak) 11a/15,

11b/01

öğren-: Yetenek, beceri kazanmak.

ö.-mek 8b/01, 11a/10, 11a/13,

11b/05

öğret-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

ö.-mek 11a/14, 11b/04

öküz: Çift sürmekte, kağrı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan,iğdiş edilmiş erkek sığır.

ö. 3b/14, 4a/02, 16b/15

ö.+ün 3b/14, 3b/15, 3b/15,
25b/09

öl-: Yaşamazolmak, hayatı sona ermek.

ö.-di 2a/12, 2b/09

ö.-dügiçün 33a/06

ö.-dürür 23a/06

ö.-eli 2b/05

ö.-se 18a/06

ölç-: En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıpkaç birim geldiklerini belirtmek.

ö.-diler 27a/12, 27b/02

ö.-mek 10a/07

‘**Ömer:** Kişi adı.

ö. 32a/01, 34a/06

‘**ömür:** Yaşam.

ö. 2b/11

ö.+i(‘ömri) 19a/11

ö.+leri(‘ömrleri) 28b/14

ö.+üne(‘ömrüne) 19a/14

ö.+ünün(‘ömrünün) 32a/09

ön: Bir kimsenin ilerisi.
 ö.+ümde 2a/12

öndin: Önce, daha önce.
 ö. 18a/15

ört-: Üstüne bir şey koymak.
 ö.-mişdür 17b/10

öt-: Sesi çıkmak.
 ö.-düginde 18a/06

ötrü: Bir şeyden dolayı.
 ö. 20a/04, 20a/04, 20a/05,
 23b/11, 35b/02
 ö.+dür 23b/10, 29a/14

öyken: Akciğer.
 ö. 24b/02

pādişāh: Hükümdar.
 p. 30b/01
 p.+dı 28a/08, 29b/07
 p.+ı 29b/07, 29b/10
 p.+lar 8a/01, 9a/05, 9b/06,
 9b/15, 10b/15, 28b/13

pambuḡ: pamuk.
 p. 15a/04

pāre: parça,kısım.
 p. 3b/05, 3b/06, 29a/09, 29a/09
 p.+si 23a/08, 26a/04, 29a/15
 p.+sin 23a/12
 p.-i müsāvī 27b/06

pāyendān
 p.+ **olmaḡ:** kefil olmak 8a/06,
 8a/10, 8a/15, 9b/11

pençşenbe: Perşembe günü.
 p. 3a/04

pes: bu sebeple,bundan dolayı.
 p. 4a/11, 7b/13, 11b/10, 12a/02,
 12a/03, 16a/15, 17b/14, 18a/01, 18a/15,
 19a/11, 19a/12, 19b/07, 19b/12, 20a/02,
 21b/14, 22a/05, 22a/07, 22a/08, 22b/04,
 22b/04, 22b/07, 22b/11, 22b/14, 23a/03,
 23a/08, 23a/12, 24a/10, 24a/11, 24a/14,
 24b/10, 24b/15, 25a/09, 25a/12, 25b/01,
 25b/06, 25b/07, 26a/13, 27a/03, 27a/07,
 27a/10, 27a/12, 27a/14, 27a/15, 27b/02,

27b/02, 27b/03, 27b/08, 27b/09, 27b/10,
 27b/12, 27b/13, 28a/01, 28b/07, 29a/04,
 29a/05, 29a/06, 29a/08, 29a/13, 29b/02,
 29b/03, 29b/09, 29b/14, 29b/15, 30a/05,
 30a/08, 30a/12, 30b/01, 30b/07, 30b/14,
 31a/04, 32a/13, 32a/15, 33a/01, 33a/02,
 33a/03, 33a/06, 33b/15, 34a/14

peydā: Meydanda, açıkta.

p. 12a/15

peygamber: Allah tarafından haber
 getiren,Allah'ın emirlerini insanlara
 haber veren.

p. 4a/07, 18a/12, 18a/13, 18a/13,
 18a/14, 19a/12, 31b/10, 31b/10, 31b/11,
 31b/11, 32b/02, 32b/06, 32b/06, 32b/08,
 32b/11, 34a/15, 34b/03, 35b/03, 35b/14

p.+di 31b/12, 31b/12

p.+e 19a/11, 32b/08, 34b/11,
 34b/12, 34b/13, 34b/14, 35a/14

p.+i 29b/11, 31b/09

p.+üñ 19a/09, 32b/05, 32b/12

pınar: Yerden kaynayarak çıkan su,
 kaynak.

p.+lar 24a/13

pūşān: Örteler, giyenler.

p.+(ḡırḡa-pūşān-ı şıbgatu'llah)
 2a/05

Rabbānī: Rab'la ilgili.

r.+(ma'ārif-i Rabbānī) 2a/05

rābi'a: Salisenin altmışta biri.

r. 7b/09

r'ad: Gök gürlemesi.

r. 22b/07, 22b/10, 22b/11,
 22b/13, 25b/05

raḡıyallāhu 'anh: Allah ondan razı
 olsun.

r. 17a/10, 18b/02, 31a/07,
 31b/03,31b/06, 33a/05, 33b/14, 34a/06,
 34a/10

raḡıyallāhu 'anhüma: bknz. Raḡıyallāhu
 'anh.

r. 25b/09, 35b/06

- Rāfi'ī:** Kişi adı.
r. 31a/02
- rāḥat:** Huzur, sükun.
r. 11b/06, 21b/06
- rahm:** Acıma, esirgeme.
r. 19a/14
- rahmet:** Acıma, koruma.
r. 20b/09
r.+dür 20b/09
r.+inden 16b/11
r.+(yevmü'r-rahmet) 35a/05
- rahmetullah:** Allah'ın rahmeti.
r. 16b/05, 25a/02, 31a/02
- rahmetullāhi 'aleyh:** Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
r. 16b/13, 18b/12, 25a/13, 25b/03, 32a/01, 34a/07
- Rākış:** Yıldız kümesi.
r. 6b/03
- rakīb:**
r. 11b/15, 12b/10, 12b/14, 13a/02, 13a/06, 13a/09, 13a/13, 13b/02, 13b/08, 13b/11, 13b/14, 14a/02, 14a/05, 14a/07, 14a/10, 14a/13, 14a/15, 14b/03, 14b/06, 14b/08, 14b/11, 14b/13, 15a/01, 15a/04, 15a/07
r.+i 12a/12, 12b/03
- Ramazān:** Üç ayların sonuncusu, oruç ayı.
r. 18b/02, 33a/08, 34b/10
r.+dan 35a/04
- rāst:** Doğru.
r. 26a/06, 27a/10, 27b/01, 27b/04
r.+dur 27b/04
- raṭb:** Yaş, nemli.
r. 13a/12, 13b/13, 24b/12
- rāy:** Hint hükümdarı.
r.+(aşḥāb-ı rāy) 35a/03
- rāyīḥa:** Koku.
r.+sı 1b/05
- rebi'ī:** Bahar.
r.+(ī' tidāl.-i rebi'ī) 12a/05
- rebi'ü'l- Āḥir:** Sonbahar, Arabi ayların dördüncüsü.
r. 33b/13
- rebi'ü'l-evvel:** İlbahar, Arabi ayların üçüncüsü.
r. 33b/05
- Rebḳāyil:** Göğün beşinci katı
r.+dür 4b/04
- Receb:** Arabi ayların yedincisi.
r. 34a/05, 34a/10
- re's:** Baş, başkan.
r.+i 5a/13, 5a/14
r.+le 11b/07
r.+ün 8a/13, 9a/14
- refik:** Arkadaş, yoldaş.
r. 18b/08
- reḥā:** Bolluk, genişlik.
r.+dur 20b/10
- reng:** Cisimlere tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum.
r. 23b/07, 24a/08
r.+i 20b/01, 20b/04, 21a/07
r.+inde 23b/07
- resül:** Elçi, peygamber.
r. 3a/12, 16a/09, 31a/07, 31a/14, 33a/14, 35b/11
Resül-ı Ḥazret 19a/04, 21b/09
r.+(b' aş-i resul+dür) 34b/04
r.+(ehl-i beyt-i Resül+i) 33a/06
- resülāllah:** Hz. Muhammed.
r. 18a/02, 31b/14
- Reşid:** Kişi adı.
r.+(Hārūn Reşid) 25a/08, 25a/12, 25b/01
- revān:** Yürüyen, giden.
r. 1b/07
r.+(ḳūt-i revān) 1b/06
- revāyīḥ:** Kokular.
r.+(māye-i revāyīḥ-ı ' anber-būyān) 1b/05
- revnaḳ:** Parlaklık, güzellik.

- r. 31b/15
- reyḥan:** Fesleğen.
r. 14b/10
- Reyḥān:** Kişi adı.
r.+(Ebū Reyḥān) 26b/11
- rızk:** Allah'ın herkese bahsettiği nimet.
r. 17a/01, 17a/02, 31b/03
r.+ı 19a/01
r.+ınca 31b/03
r.+ların 3a/03
- risālet:** Peygamberlik.
r. 2a/07, 32b/14, 33b/05, 34a/01
r.+den 17b/14
r.+e 34a/05, 35a/08
r.+(ḥazret-i risalet) 12b/03,
32b/13, 33b/04, 33b/15
r.+(ḥazret-i risalet)+e 34a/05,
35a/08
r.+(ḥazret-i risalet)+den 17b/14
- rivāyet:** Hikaye edilen bir haber, söz veya olay.
r. 16b/05, 17b/15, 23a/07
r.+de 33a/09
r.+le 31b/04
r.-i ṣaḥīḥ+le 25a/13
- riyā:** Özü sözü bir olmama.
r.+(gird-i riyā) 1b/11
- rub^ʿ:** Bir şeyin dörtte biri.
r. 28a/09
- rub^ʿ-ı meskūn:** Dünyanın kara olan dörtte birlik kısmı.
r. 26a/11, 27b/11, 27b/12
r.+ı 28b/05
r.+ uñ 27b/14
rub^ʿ-ı şarḳī 28a/04, 28a/06
rub^ʿ-ı şimālīye 27b/10
r.+dür 28a/03
- ruḥ:** Can, nefes.
r. 17a/11, 17b/06
- rūḥ-ı mu^ʿazzam:** Melek. 17a/05
- Rūḥu'l-ḳudūs:** Cebrail. 18a/10
- Rūḥu'l-emīn:** Cebrail. 18a/10
- Ruḳiya:** Altıncı göğün adı.
r. 4b/04
- Rūm:** Yer adı.
r. 28a/02, 28a/14
- Rūmiye:** Yer adı.
r. 28a/02
- ruṭūbet:** Yaşlık, nem.
r. 21a/13, 29a/08, 30b/15
r.+den 20a/04
- ruṭūbet-i 'arziyye:** Yeryüzünün nemi.
29a/08
- sa^ʿadet:** Mutluluk.
s.+ini 5b/05
s.+lerūñ 33b/07
- sā^ʿat:** Vakit, zaman.
s. 12a/05, 32a/10
s.+da 3a/11
s.+de 15b/14
s.+e 32a/09
- Şabā:** Gün doğusundan esen hafif rüzgar.
ş. 21b/03
ş.+da 21b/08
ş.+dur 20b/15
ş.+ya 21b/07
ş.+yla 21b/11
- şabāh:** Günün başlangıcı.
ş. 26b/01
- sābi^ʿ a:** Yedinci.
s. 7b/10
- şābite:** Seyyar olmayan ve yerinde durur gibi görünen yıldız.
ş. 6a/05
ş.+(kevākib-i şābite) 6a/03,
6a/04
ş.+(kısm-ı şābite) 6a/05
- şac:** Baş derisini kaplayan kıllar.
ş. 10b/06
- sa^ʿd:** Kutluluk, uğur.
s. 5a/14, 5b/01, 13a/10
s.+la 5b/05
s.+ligi 5b/02

- şad-hezārān 1b/04
 Sa' d-ı Zābiḥ+dür 14b/03
 Sa' d-i Ecnebiye+dür 14b/12
- şadaḳa:** Yoksullara yardım olarak karşılıksız verilen şey.
 ş.35b/12
- Şādīḳ:** Kişi adı.
 ş.+(C'afer-i Şādīḳ) 34a/07, 34b/02
- sādise:** Altıncı.
 s. 7b/09
- şadr:** Göğüs.
 s.+inuñ 2a/07
 s.+(emrāz-ı şadr) 24b/13
- Sa' dü'l Belḡ:** Ayın menzillerinden.
 s.+ dür 14b/06
- Sa' dü's Sü' ud:** Ayın menzillerinden.
 s.+dur 14b/08
- şaf:** Dizi, sıra.
 s.+da 17a/11, 17a/11
 s.+i 21a/08
- şafā:** Gönül şenliği.
 ş.+sı 1b/11
- şafēr:** Arabi aylarının ikincisi.
 ş. 33a/13, 33a/15
- şāfi:** Katıksız.
 ş. 20a/08, 20a/09
- şag:** Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı.
 ş.+ında 19a/15
- sāḡış:** Sayı
 s.+ı 6b/14
 s.+ın 6a/08, 19a/04
 s.+ınca 17b/07, 34b/08
- Şahḥāk:** Kişi adı.
 ş. 18b/12
- şāhib:** Herhangi bir şey üzerinde mülkiyeti olan, malik.
 şāhib-i şūr 17b/06,
 şāhib-i Muḥīṭi+dür 30b/04
- şahife:** Sayfa.
 ş. 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/13, 18a/14, 18a/14
- şahīḥ:** Gerçek, doğru.
 ş. 15b/04, 21a/07, 21a/08, 23b/12, 23b/13, 26a/05, 26b/11
 ş.+(rivāyet-i şahīḥ+le) 25a/13
 Ş.-i Buḥārī+de 17b/14
- saḥḳ:** Döğme, döğülme.
 s.+la 20a/13
- şahrā:** Kır, ova, çöl.
 ş.+da 31a/11
 ş.+dur 31a/11
 ş.+sı 27a/06, 27a/07, 31a/11
 ş.+sında 27a/08, 27b/03
- şā' ik:** Sevmeden, götüren.
 ş.+dur 20b/11
- şāiḳa:** Yıldırım.
 ş. 23a/02, 23b/02
- Sa' ir:** Tamu, cehennem.
 s.+dür 5a/03
- Saḳar:** Tamu, cehennem.
 s.+dur 5a/03
- sakf:** Tavan, çatı, dam.
 s.+ına 4a/02
- sāḳıṭ:** Düşen, düşücü, düşmüş.
 s. 12a/02, 12a/09, 13a/01
- Şakila:** Üçüncü yerin adı.
 Ş.+dur 4b/09
- sākin:** Oturan.
 s. 3a/01, 8b/10, 12a/11, 14a/10, 20b/08, 29b/04, 29b/04, 33a/13
 s.+lerdür 28a/06
- sal-:** Salıvermek, başı boş bırakmak.
 s.-dı 25a/09
- şalavāt**
 ş.+(şerāyif-i şalavāt) 1b/04
- şalavātullah 'aleyhi:** Selam onun üzerine olsun.
 ş. 31b/13
- şāliḥ:** Dînin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan.
 ş. 19a/14

sâlikân: Sâlikler, bir tarikata bağlanmış, bir şeyhe uymuş olanlar.

sâlikân-ı beydâ-yı kıdem: Kıdem çölünün salikleri. 2a/04

şâlişe: Üçüncü.

ş. 6a/05, 7b/08, 31a/05

s.+den 28b/04

ş.+(^ç azm-ı şâlişe) 6a/05

ş.+(kısm-ı şâlişe) 6a/05

şallallâhu ‘aleyhi ve selem: Allah onun samını yüceltsin.

ş. 16a/09, 21b/09, 24a/12, 31a/08

şaman uğrusı yolu: Samanyolu.

ş. 15a/12

sâmine: Sekizinci.

ş. 7b/10

ş.+(menâzil-i sâmine)+nin
12a/03

şani: İkinci.

ş.+dür 15a/01

ş.+(^ç azm-ı şâni) 6a/05

şar‘a: Zaman zaman kendini kaybederek, olduğu yere düşme, vücutta şiddetli çırpınmalar ve ağız köpürmesiyle ortaya çıkan bir sinir hastalığı.

ş. 24b/05

sarfe: Burç adı.

s.+dür 13b/05

şarşar: Şiddetli, gürültülü rüzgâr.

ş.+dur 20b/11

şaru: Sarı renk.

ş. 4b/04

ş.+sı 26a/06

şat-: Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.

ş.-mak 10a/01, 10b/05

ş.-up 8b/09

saḥḥ: Üstten görünen kısım.

s. 15b/08

s.+ı 5b/08, 15b/10

s.+ına 5b/09, 5b/10, 15b/11, 20b/02, 20b/03

s.+ınuñ 15b/09

s.+uñ 5b/10, 15b/11

s.-ı a‘alâ+sı 20b/01

s.-ı ednâ+sı 20b/02

s.+(mesâhat-ı saḥḥ-ı ‘arz) 26b/12

şatun al-: Fiyatını vererek bir şey almak.

ş.- 8a/03, 8a/05, 8a/08, 8a/14, 8a/15, 8b/09, 9a/06, 9a/12, 9b/07, 9b/10, 10a/12, 10b/04, 10b/07, 11a/06, 11a/08, 11a/14, 11a/15

şavâ‘ık: Yıldırımlar.

ş.+la 29a/09

savaş: Kavga.

s. 8a/04

şayd: Av.

ş.+a 25a/08

sâyir: Diğer, başka, gayrı.

s. 10a/11, 31b/06

şayru: Hasta.

ş.+yı 21b/06

şayyad: Avcı.

ş.+lar 30a/06

saz: Çalgı.

s. 11a/13

sebeb: Bir şeyin olmasına veya belli bir halde bulunmasına yol açan şey.

s. 29a/10, 32b/15

s.+i 22a/01, 24a/02

s.+iyle 24a/04

s.+le 20a/03

s.+lerden 21b/14

secde: Eğilme, tazim.

s. 3a/06

s.+ye 3a/06

seç-: Benzerleri arasından ayırmak.

s.-eler 28b/13

sedef: İnci kabuğu.

s. 29a/15

sefer: Yolculuk.

s. 8a/02, 8a/08, 8b/06, 8b/12,
9a/09, 9a/09, 10b/03, 11a/08
s.+de 8b/06
s.+e 8a/14, 11a/12
s.+i 8b/15, 9a/02, 9a/11, 9b/05,
9b/09, 10a/02
s.+in 8b/03, 9b/01
s.+ler 10a/15
s.+lere 10a/08, 10b/08, 10b/12
sefer-i bahr: Deniz seferi. 9b/02
Sefîne: Yıldız adı.
s. 7a/04
sefire: Seferler.
s.+lere 11a/01
segirt-: Koşmak.
s.-mek 8a/12
sehâb: Bulut.
s. 22a/04
seher: Sabahın gün doğmadan önceki
zamanı.
s. 21b/05
Sehm: Yıldız adı.
s. 6b/09
Şeke: Altıncı yerin adı.
Ş.+dür 4b/10
sekirde-: Koşmak.
s.-mekden 24b/04
sekiz: Yediden sonraki sayı.
s. 6a/10, 6a/11, 6a/15, 6b/02,
6b/03, 6b/09, 7a/03, 7a/14, 11b/09,
11b/10, 15a/09, 15b/12, 17a/04, 31a/14
s.+i 28a/14
s.+inci 4b/15, 11b/12, 13a/07,
14b/03, 35b/06
s.+inde 12a/07, 13b/15, 23b/02,
33a/12, 34a/02, 34b/04, 34b/14, 35b/01,
35b/15
sekizyüz: Yedi yüz doksan dokuzdan
sonraki sayı.
s. 5b/11
seksan: bknz. Seksen.
s. 2a/12, 2b/10

seksen: Yetmiş dokuzdan bir fazla.
s. 5a/09, 5b/13, 6a/01, 15a/09,
15b/12
seksensekiz: Seksen dokuzdan önce.
s. 5b/11
selâm: Esenleme.
s. 2b/03
s.+um 2b/03
Selyâk: Yıldız adı.
s. 6b/04
semâk: Ayın burcu.
s.+dur 13b/11
semâñ: Ayın burcu.
s.+dur 15a/07
sem^c: Kulak.
s.+ine 17a/14
semt:
semt-i kevâkib: Yıldızların
semti. 30b/07
şemûd: Bir kavim adı.
s. 18b/10
semum: Sam yeli, sıcak rüzgar.
s. 12b/10, 12b/14, 13a/02,
13a/05
sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren zamir.
s. 2b/05, 2b/06, 19b/03, 19b/05
s.+ün 19a/13, 25a/14, 29b/08,
32a/09
s.+ünle 30b/02
sencar: Yer adı.
s. 27a/08
s.+a 27a/06
ser: Baş.
s.+ver 2a/07
Şerâ: Yedinci yer adı.
Ş.+dur 4b/10
serce: Serçe.
s. 14b/08
Seretân: Yengeç dönencesi.
s. 7a/14, 8b/04
serîr: Taht.
s.+inün 2a/07

- seşenbe:** Salı günü.
s. 2b/15
- sev-:** Sevgi ve bağlılık duymak.
s.-enler 33a/07
- sevābit:** Seyyar olmayan ve yerinde durur gibi görünen gök cisimleri.
s. 5b/08, 16b/01
s.+dedür 15a/08
s.+i 7a/09
s.+ün 5b/13, 15b/11
- sevahil:** Kıyıları.
s.+e 12a/11
- sevdā:** İstek, heves.
s. 14b/07
- Sevr:** Burç adı.
s. 7a/13, 8a/07
- seyāhāt:** Yolculuk, gezi.
s. 2b/11
- seyl:** Sel.
s. 24b/15, 25a/05
s.+ler 29a/11
seyl-i ‘azīm: Büyük sel. 25a/04
- seyr:** Yürüme, gitme.
s. 5a/08, 5a/13, 5b/03, 6a/03, 10b/02, 11b/10, 30b/06
- seyyārāt:** Gezegenler.
s. 16b/01
- seyyāre:** Gezegen.
s. 10a/04
s.+(kevākib-i seyyāre) 10a/04
- seyyi ’āt:** Günahlar.
s. 19b/03
- Seyyid-i Kā’ināt:** Hz. Muhammed.
s.33b/08
- seyyi ’e:** Günah.
s. 19b/03
- şıbgatu’llah:**
s.+(hırka-püşān-ı şıbgatu’llah) 2a/05
- Şiddik:** Kişi adı.
s.+(Yūsuf-ı Şiddik+ı) 18b/08
- şıfat:** Vasıflar.
s. 21b/15
s.+lu 28a/09
- Şıffin:** Yer adı.
s.+dür 34b/01
- şıhhat:** Sağlamlık, sağlık.
s. 32b/11
- şıla:** Memleketine gitme.
s. 33a/11
- şın-:** Kırılmak.
s.-ur 13a/15
- sır:** Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
s.+dan 30b/02
- silāh:** Silah.
s. 9a/10, 34a/10
- silk-:** Ani bir hareketle sarsılmak.
s.-inmek 24b/03
- sini:** Sene, yıl.
s.+ne 32a/08
s.+ni 32a/08
- Sinā:** Kişi adı.
s.+(Şeyh Ebū ‘Ali bin Sinā) 23a/07
- sirke:** Yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm suyu.
s. 24a/07
- Sivār:** Yer adı.
s. 28a/02
- siyavuş:** Burç adı.
s. 6b/06
- siz:** Çokluk ikinci şahıs zamiri.
s.+ün 19a/05
- şoğıl-:** Darlaşıp çukurlaşmak.
s.-miş 30a/09
- şohbet:** Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme.
s. 30b/03
- şoñra:** Daha ileriki bir zamanda, müteakiben.
s. 2b/01, 2b/09, 2b/11, 3b/02, 12b/05, 17b/13, 18b/08, 19a/07, 19a/12, 22a/09, 23b/09, 24b/04, 25a/10, 29b/04,

30a/01, 30a/05, 30a/08, 30a/13, 30b/06, 35b/09

şor-: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda ondan bilgi istemek.

ş.-dum 29b/14, 30a/03

ş.-mak 11a/04

şovuğ: Isısı düşük olan,sıcak karşıtı.

ş.12a/03, 12a/15, 12b/01, 13a/15, 13b/04, 13b/04, 14a/10, 21a/05, 21b/02, 21b/02, 21b/04, 22a/10, 22a/14, 22b/15, 23a/01, 24b/05, 25b/15, 30b/09, 30b/09

ş.+dan 22a/12

ş.+dur 19b/14, 20a/01, 20a/06, 21a/02, 23b/06, 28b/04

ş.+ı 20b/01

ş.+ı+(şovuğu)35a/11

ş.+lar 21a/03

söz: Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırdı, kelim, kavil.

s.+ünden 30b/03

şu: Hidrojenle oksijenden oluşan,oda sıcaklığında sıvı durumundabulunan, renksiz, kokusuz, içilen madde.

ş. 3b/02, 3b/02, 3b/03, 3b/06, 4a/14, 4a/14, 13a/08, 14a/10, 14b/04, 19b/11, 19b/14, 20a/01, 20a/04, 20a/05, 20a/09, 20a/11, 20a/12, 20a/12, 20a/13, 20a/13, 20b/07, 21b/02, 21b/02, 22a/08, 22b/11, 22b/12, 23a/06, 23b/05, 23b/11, 23b/13, 23b/15, 24a/01, 24a/02, 24a/03, 24a/05, 24a/06, 24b/08, 25b/12, 25b/12, 26a/10, 27b/11, 30a/10, 30b/11, 30b/13, 35b/07

ş.+da 4a/14, 23b/14, 26b/03

ş.+dan 19b/14, 20b/06, 26b/03, 27b/10

ş.+lar 12b/02, 13a/02, 13b/07, 14a/06, 14a/07, 15a/06, 22a/04, 22a/05

ş.+lardan 22b/05, 24a/09, 30b/12

ş.+larını 16b/10

ş.+larıñ 24a/08

ş.+nuñ 23b/12, 24a/02, 24a/15

ş.+samakdan 24b/04

ş.+ya 3b/02, 16b/07, 20b/05, 23a/01, 23a/04, 24b/05

s.+yı 12b/02, 13b/08, 20a/11, 24b/05, 24b/07, 24b/09, 29a/13, 30b/11

s.+yunı 21a/15

su'âl: Sorma, soruşturma.

s. 2b/13, 3a/14, 4a/15, 4b/05, 4b/07, 5a/04, 19a/13, 25a/12, 29b/09, 30a/06, 30a/10, 30a/14, 31a/08, 31a/09, 32b/15

şubh: Sabah.

şubh-ı kāmranî-i dîn: Dinin mutlu sabahı. 1b/08

subhānî: Allah'a ait.

s.+(esrâr-ı Subhānî) 2a/06

Suc' ā: Burç adı.

s. 7a/05, 7a/06

şuğrā: Daha küçük.

ş.+(hük-m-i şuğrā)+sı 5a/10

şuhuf: Sayfalar.

ş. 34b/11

suḥūnet:

s. 21b/08, 22a/05, 22b/03

sukūnet: Sakinlik.

s. 11b/06

suḳūt: Düşme, aşağı inme.

s. 12a/09, 12a/13, 13a/14

s.+ı 12a/07, 12b/07, 12b/11

sultān: Padişah, hükümdar.

s.+(Sultān Maḥmūd) 23a/10

şun-: Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, yollamak.

ş.-ar 19a/07

ş.-arsız 19a/06

sunḳur: Akdoğan.

s. 25a/09

s.+la 25b/02

s.+u 25a/09

şunûf: Sınıflar.
 şunûf-ı cevâhir-i zevâhir-i
 teslimât 1b/07

şûr: Boynuzdan yapılmış büyük boru.
 ş. 17b/06, 18a/02
 ş.+a 10b/02
 ş.+ı 17b/15
 ş.+ında 17b/06
 ş.+(şâhib-i şûr) 17b/06

sûre: Kuran'ın ayrıldığı 114
 bölümünden her biri.
 Sure-i Loğman+da 25b/14

şûret: Görünüş, kılık.
 ş. 6a/14, 6a/15, 6b/01, 6b/02,
 6b/05, 6b/15
 ş.+de 6a/10, 6a/14, 6a/14, 6b/01,
 6b/01, 6b/02, 6b/03, 6b/04, 6b/05,
 6b/06, 6b/06, 6b/07, 6b/08, 6b/09,
 6b/10, 6b/11, 6b/11, 6b/12, 6b/13,
 6b/13, 6b/15, 7a/01, 7a/02, 7a/02, 7a/03,
 7a/04, 7a/04, 7a/05, 7a/06, 7a/07, 7a/07,
 7a/08, 7a/11, 7a/12, 7a/13, 7a/14, 7a/15,
 7a/15, 7b/01, 7b/02, 7b/03, 7b/04,
 7b/04, 7b/05
 ş.+dedür 6a/12
 ş.+deki 7a/10
 ş.+dür 6a/12, 6b/14
 ş.+inde 32a/11
 ş.+indedür 16b/14, 16b/15,
 17a/01, 25b/01, 26a/03, 26a/04
 ş.+inden 25b/01
 ş.+ini 6a/09
 ş.+leri 6a/13
 ş.+lü 20b/04
 ş.+lüdür 20a/15
 ş.-i felek 5a/08
 ş.-i nâr+la 23a/03
 ş.+(envâ^c-ı şûret) 16a/07
 ş.+(hâric -i şûret) 6a/14, 6a/15,
 6b/01, 6b/02, 6b/05, 6b/14
 ş.+(hâric -i şûret) +de 6b/08,
 7a/03, 7a/13, 7b/03, 7b/04, 7b/05

ş.+(hâric -i şûret) +dedür 6a/11

şurfe: Burç adı.
 ş.+dür 15a/01

şuver: Suretler.
 ş.-i şimâliyye 6a/12

Sübbûhi: Allah.
 s.+(bâğ-ı Sübbûhi) 2a/03

sübhanallah: Allah'ı her türlü
 arazlardan, kusur, ayıp ve eksiklerden
 tenzih ederim anlamında söz.
 s. 30a/04, 30a/11

süd: Süt.
 s.+den 8a/11, 8b/07

südde: Kapı.
 s.+(aşhâb-ı südde)+ye 24b/02

Süffâh: Kişi adı.
 s. 33b/04

Süheyli: Semanın güney yarımküresinde
 bulunan sefine-i nuh burcundakıparlak
 ve büyük bir yıldızın adı.
 s. 20b/14, 21a/01

Süleymân: Kişi adı.
 s. 32b/09

sülüş: Üçte bir.
 ş.+i 5a/10, 27a/13, 27b/02
 ş.+ün 31a/06

sünbüle: Burç adı.
 s. 7b/01

sünnet: Hz. Muhammed'in sözleri,işleri
 ve tasvipleri.
 s. 8a/04, 8b/15, 9a/04, 10a/03
 s.+i 33a/09
 s.+ini 33a/03

sür-: Herhangi bir durum içinde
 bulunmak.
 s.-düm 2b/11
 s.-er 29a/13
 s.-me 33a/10

şüreyyâ: Ülker yıldızı.
 ş. 12b/04, 14a/07
 ş.+dur 12a/13, 14a/08

süst: Gevşek, sölpük.

- s. 21a/14, 24b/01, 24b/07
- süt:** Besin değeri yüksek beyaz sıvı.
s. 24a/07
- sü' ud:** Ayın menzili.
s.+dur 14b/08
- şādmānī:** Sevinç.
ş.+(zuhūr-ı tebāşīr-i şādmānī-i yaqīn) 1b/09
- Şam:** Yer adı.
ş. 28a/02
ş.+da 25a/03
- şāmī:** ?
ş.+dür 12a/01
- şark:** Doğu.
ş.+dan 27b/09
ş.+(rub' -1 şarkī) 28a/04, 28a/06
- şarteyn:** Hamel burcundaki iki yıldızın adı.
ş. 14a/04
ş.+dür 12a/04, 14a/02
- şatranç:** Satranç oyunu.
ş. 11a/15
- şāyibe:** Şaibe, kusur.
şāyibe-i ta' annūf: Azarlama kusuru. 1b/12
- Şebbet:** Yer adı.
ş. 28a/04
- şefā' at:** Birinin suçunun bağışlanması için yapılan aracılık.
ş. 16b/14
- şeffāf:** Saydam.
ş.+dur 20b/04
- şehādet:** Tanıklık.
ş. 33a/05
- şehīd:** Din uğrunda savaşta ölen kimse.
ş.+(hüseyn-i şehīd)+ün 33a/07, 33b/01
- şehir:** Yerleşim alanı, kent.
ş. 28a/10, 29b/05, 29b/14, 29b/15, 30a/03, 30a/04, 30a/13, 30a/14, 30b/01, 32a/12
ş.+den 30a/01
- ş.+e 29b/12
ş.+ine 33b/02
ş.+leri 28a/07
ş.+ün 30a/15
- şehristan:** Büyük şehir.
ş. 18b/05
- şehvet:** Cinsel istek.
ş. 24b/14
ş.+den 16a/03
ş.+e 14b/08, 14b/11, 24b/02
ş.+i 21a/08
- şeker:** Bir çok bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan çıkarılan, çoğu tatlı olan maddelerin genel adı.
ş. 13a/06, 14a/01
- şekil:** Bir nesnenin niteliği, biçimi.
ş.+i 23b/08
- şeme:** Bir kere koklama.
ş. 1b/05
- şems:** Güneş.
ş.+den 24a/03
ş.+le 24a/13
- şenbe:** Cumartesi.
ş. 3a/07, 5a/12, 5a/12
- şer:** Kötülük, fenalık.
ş.+(ehl-i şer) 15b/07
- şerāyif:** Mutlular, kutlular.
şerāyif-i şalavāt 1b/04
- şeref:** Büyüklük, yükseklik.
ş.+idür 7b/15, 8a/07, 8b/05, 9a/01, 9a/14, 9b/04, 9b/13
- şerīf:** Şerefli, mübarek.
ş.+dür 35b/10
ş.+(mevlid-i şerīf-i 'aleyh) 33b/12
- Şermih:** Kişi adı.
ş.+(Ebu'l-gıyās Aḥmed bin Şermih) 32a/03
- şerr:** bknz. Şer.
ş.+in 19b/01
ş.+ini 19b/01
- şevle:** Ayın menzili.

ş.+dür 12b/14, 14a/11
şevvâl: Arabi ayların onuncusu.
 ş. 35a/05
şeyâfîn: Şeytanlar.
 ş.+e 34b/10
şeyh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.
 ş. 23a/14, 23b/01
 ş.+leri 10a/07
 Şeyh Ebû ' Ali bin Sînâ 23a/07
Şeytân: İsyanıcı meleklerin, kötü ruhların başı olan varlık.
 ş. 3a/13
şiddet: Sertlik, katılık.
 ş. 22b/08
şimâl: Kuzey.
 ş. 21a/02, 21a/09, 22a/02, 27a/10
 ş.+dedür 6a/10
 ş.+den 15b/01, 27b/10
 ş.+dür 20b/14, 27b/15
 ş.+e 15b/02, 28b/09, 30b/07
 ş.+edir 28b/07
 ş.+i 15b/03, 15b/03, 27b/07, 28a/04
 ş.+idür 28a/03
 ş.+iye 27b/10
 ş.+(şuver-i şimâliyye) 6a/12
 ş.+(kuṭb-ı şimâl)+inüñ 27a/08
 ş.+(rub^c-ı şimâliyye) 27b/10
şirâ: Satın alma.
 ş.+(bey^c ü şirâ): Alım satım.
 ş. 8b/13, 9a/13, 10a/13
şirket: Ortaklık.
 ş. 8a/05, 8a/10, 8a/15, 8b/09, 9a/06, 9b/01, 9b/08, 9b/11, 10a/01
şiş: Şişmiş, şişkin.
 ş.+ine 24b/06
şişe: Sıvıların konulduğu dar ağızlı uzun kap.
 ş. 20a/10
Şit: Kişi adı.
 ş. 18a/13

şol: Şu.
 ş. 31a/01
 ş.+kadar 18b/06
şöyle: Şunun gibi, şuna benzer.
 ş. 7b/09, 18a/09, 18b/13, 31a/03
 ş.+dür 19a/05
 ş.+ki 23b/01
şu'â: Işın.
 ş. 30b/07
şubaṭ: Yirmi sekiz, artık yıllarda yirmi dokuz gün süren, yılın ikinci ayı.
 ş.+uñ 13a/14, 13b/03, 14b/09, 14b/12
şuhûr: Aylar.
 ş.+a 32a/09
 ş.-ı eyyâm+a 32a/09
şükranê: Şükran alameti.
 ş.+si 33a/01
ta: Kadar, dek, değin.
 t. 2b/07, 3b/09, 4a/01, 7b/14, 11b/10, 12a/15, 14a/04, 14a/06, 16a/01, 16a/12, 17b/09, 19b/10, 23a/04, 24a/15, 27a/12, 27b/01, 27b/09, 28a/02, 29a/12, 29b/08, 30b/04, 33a/05, 33b/10, 35a/09, 35a/14
ta' alluk: İlişigi, ilgisi olma.
 t.+dur 5a/12
ta' am: Yemek, aş.
 t. 19a/05
ta' annüf: Tekdir etme, azarlama.
 t. 2a/01
ṭabaḳa: Kat, katman.
 ṭabaḳa-i nâr+da 22b/05
ṭaban: Işıklı, parlak.
 t. 1b/09
Ṭaberî: Kişi adı.
 t. 16b/13
Ṭaberîyyâ: Kişi adı.
 t.+(Tevârîḥ-i Muḥammed-i Ṭaberîyyâ+dan) 2a/09
ṭabî' at: Kainat.
 t. 5a/15

ṭ.+ı 5b/04, 19b/12, 19b/13,
19b/15, 20a/01, 24b/11

ṭ.+ını 24a/06, 24a/07

ta‘bir: İfade, anlatma.

t.+inde 15b/15

ṭabl: Davul.

ṭ. 26a/04

tafşil: Uzun uzadıya anlatma.

t. 6a/13

t.+ile 6b/15

t.+le 7a/12, 10a/05

ṭağ: Yeryüzünün çıkıntılı, yüksek,
eğimli, oldukça geniş bir alana yayılan
bölümlerine verilen ad.

ṭ. 27b/13, 29a/02, 29a/02,
29a/04, 29a/05, 29a/07, 29a/07, 29a/12,
29a/14, 30b/10

ṭ.+dur 23b/11

ṭ.+ında 32b/06

t.+lar 17a/15, 21a/05, 26b/04,
29b/02

ṭ.+lara 24a/11

ṭ.+lardan 25a/01

ṭ.+larıñ 23b/09

ṭ.+uñ 31a/03

taḥıl: Buğday, arpa, mısır, çavdar, pirinç
gibi tahılların genel adı.

t. 10a/06

taḥıyyât: Selamlar, hayır dualar.

t.-ı 1b/06

t.+(efdalü't- taḥıyyât) 33b/12

t.+(leṭâyif-i taḥıyyât) 1b/06

taḥlîl: Mürekkep bir cismi tesbit etmek
için esas unsurlara ayırma.

t. 22b/03, 24a/11, 24b/10,
30b/13, 31a/01

ṭaife: Bölük, takım.

ṭ.+nün 15b/04

taḳzâ: Alacaklının borçluyu
sıkıştırması.

t. 10b/01

t.+dan 10b/04

taḳdîr: Ezelde Allah'ın olmasını istediği
şeyler.

t. 16a/15

t.+iyle 7b/12

takdîs: Kutsallaştırma.

t.-i Lâ-yezâl: Allah'ı

kutsallaştırma. 1b/01

taḳşir: Kusur etme.

t. 12b/06

ṭaleb: İsteme, dileme.

ṭ. 8a/02, 8b/12, 9a/05, 10a/11,
10b/03, 10b/10, 10b/13, 11a/02, 11a/09,
11b/03

ṭ.-i ḥuḳûḳ 10b/02

ṭ.-i ḥâcet 10b/04

ṭâli‘: Sonradan gelen.

ṭ. 11b/14

tâlib: İsteyen, istekli.

t. 16b/04, 34a/03

t.+den 16b/05

ta‘lîm: Öğretme.

t.+le 10b/11

ṭamak: Damak.

ṭ. 24b/06

tamâm: Tam, bütün.

t. 5a/09, 6a/07, 13a/04, 15b/14,
16b/08, 25a/05, 33a/04

tamâmet: Tamamen.

t. 14b/02

ṭamu: Cehennem.

ṭ. 3a/05, 5a/01, 34b/10, 35a/05

ṭ.+ları 2a/14

ṭ.+yı 3a/04, 5a/02

ṭanıḳ: Şahit

ṭ. 11b/04

tañrı: Allah.

t. 2b/13, 2b/14, 3a/13, 3a/14,
3a/14, 3b/01, 3b/01, 3b/04, 3b/11,
3b/13, 4a/03, 4a/06, 4a/14, 4a/15, 4b/05,
4b/11, 5a/01

ṭaraf: Yön, doğrultu.

ṭ. 26a/09, 27b/13

.+a 26a/08, 26a/09, 29a/13
.+da 21a/04, 27b/15
.+dan 26a/07, 26a/14, 26a/15
.+ı 15b/03, 27b/14, 29a/04,
31a/03
.+ına 26b/14, 27a/10, 27b/01,
29a/05
.+ından 21a/01
.+ını 27b/07, 29a/05
.-ı cenb+dadur 6a/10
arfe: Bur adı.
.+dr 13a/13, 14b/08
arh: Bir olayın gnn,ayını ve yılını
bildiren sz veya gn.
t.+inde 25a/03
t.+(al-ı trh-i hicreti) 33b/10
ark: Yol.
.+le 28a/01
.-i burc+dadur 6a/11
ru: Darı.
. 23a/14
ts' i: Dokuzuncu.
t. 7b/10
t.+(felek-i Ts' i) 15b/06
tnf: Sınıflandırma.
t. 2a/08
t: Rengini iindeki maden,tuz ve
oksitlerden alan sert ve katı madde.
. 20a/13, 25b/12, 25b/12,
25b/13, 29a/03
.+a 22b/12, 22b/13
.+ları 20a/13, 29a/15
.+ların 29a/11
.+tan 35b/02
t-: Bir yere veya bir Şeye sgmamak.
.-ar 13b/07, 15a/06
tt: LeĒen.
. 25b/02
tt: Bazı cisimlerin tat alma organı
zerinde bıraktıĒı durum.
.+lu 23b/15, 24a/01, 24a/03,
24a/05, 24b/09

.+ludur 24a/05, 24a/13
tvf: Etrafını dolaşma.
. 28b/14
tvar: Binek hayvanı.
. 8a/08, 8a/14, 8b/09, 8b/15,
9a/05, 9a/12, 9b/01, 9b/07, 9b/10,
11a/14, 23b/04
tvyf: Tayfalar.
.+inn 2a/06
tvus: Slngillerden, eti ve yumurtası
iin retilen kmes hayvanı.
.-ı melike: Cebrail. 18a/10
tvsn: Tavuslar.
.-ı emen-i Kdds 2a/03
tya-: Dayamak, yaslamak.
.-d 3b/09, 12a/1, 11b/15,
12a/14, 12a/13, 18a/07, 18a/06, 18a/07
18a/06
tyfe: Blk, takım.
. 28a/08, 28a/10
tyin: Ayırma, belli etme.
t.+e 19a/08
t' zm: Bykleme, ululama.
t. 32b/01, 33a/06, 33a/07
t' l: Yksek olsun anlamına gelen sz
olup Allah adıyla birlikte kullanılır.
t. 2a/14, 2a/15, 2b/13, 2b/14,
3a/14, 3a/15, 3b/01, 3b/04, 3b/11,
3b/13, 4a/03, 4a/04, 4a/06, 4a/14, 4a/15,
4b/06, 4b/11, 5a/01, 7b/11, 15b/05,
16a/05, 16a/14, 17a/02, 17a/07, 17b/12,
17b/15, 18a/04, 18a/11, 18b/04, 19a/14,
19b/06, 21b/10, 24a/01, 25b/09, 25b/11,
26a/10, 26b/08, 31a/09, 31b/07, 31b/09,
33b/06, 34b/06, 35a/04, 35a/06, 35a/10,
35a/13, 35b/01, 35b/09
t.+dan 2a/13, 6a/08, 15b/10,
26b/07
t.+nu 12b/05, 16b/06, 17b/04,
31a/14, 31b/01
t.+ya 17a/13
tbrek: Mbarek etsin.

t. 4a/04
tebāšīr: Müjde.
t.+(zuhūr-ı tebāšīr-i šādmānī-i
yaḳīn) 1b/09
tecāvüz: Sınırı aşma.
t. 30b/03
tecdīd: Yenileme.
t. 31b/15
tedbīr: Bir şeyi temin edecek veya
önleyecek yol, çare.
t.+le 20a/13
tedric: Derece derece ilerleme.
t.+le 24a/11
tefāsīr: Kuran'ı izah eden kitaplar.
t.+de 31b/06
t.-de 16a/12
tefavüt: İki şeyin birbirinden farklı
olması.
t.+süz 5a/08
teferrüc: Açılma, ferahlama.
t. 11b/07
tefsīr: Kuran'ın surelerini açıklayarak
bunları yazma, yorumlama.
t.+inde 16b/13, 18a/09, 31b/03
teğayyür: Zıt olma, başka türlü olma.
t.+ünde 15b/15
teḥallüf: Uygunsuzluk.
t. 13b/13
tehlīl: İslam dininin tevhid akidesini
hulasa eden 'la ilahe illallah' akidesini
tekrarlama.
t. 16a/04, 19b/10
t.+de 17b/01
tekellüf: Zahmetli iş görme.
t.+(būy-ı tekellüf) 1b/11
temmuz: Yılın otuz bir gün süren
yedinci ayı.
t.+uñ 12b/15, 13a/03, 13a/07,
14b/01, 14b/04
ten: Vücut.
t.+i 20a/09
t.+inde 17b/05, 34b/08

tennūr: Fırın.
t. 22b/04
t.-ı şubh-ı kāmranī-i dīn 1b/08
tepsi: Fincan, tabak, bardak gibi şeyleri
taşımaya yarayan, derinliği olmayan
düz kap.
t. 19a/05
terb' i: Dörtleme.
t. 10a/07, 10b/08, 11a/01,
11a/07, 11a/15
terbiyet: Besleyip büyütme.
t. 17a/08, 29a/06
terviye: İyiden iyiye, derin derin
düşünme.
t.+dür 35b/07
tesbīh: Allah'a tazim etme.
t. 16a/04, 17a/06, 17a/13, 19b/09
t.+de 17b/01
tesbīhāt-ı meleki: Meleklerin Allah'ı
tazim etmesi.
t. 1b/04
tesdīs: Altılama.
t. 10a/06, 10b/06, 10b/14,
11a/06, 11a/14
te'sir: Alamet, nişan bırakma.
t. 7b/13
teşlīs: Üçleme.
t. 10a/15, 10b/09, 11a/02,
11a/09, 11b/02
tesmiye: İsimlendirme.
t. 7a/09, 27b/06, 27b/08, 27b/11
tesnin: Burç adı.
t.+dür 13a/03
teşehhüd: Namazda oturarak
ettehıyyatüyü okuma.
t. 16a/04
teşrīn: Eskiden yılın onuncu ve on
birinci aylarına verilen ad.
teşrīn-i evvel: Ekim ayı.
t.+den 12a/09
t.+uñ 12a/07, 13b/12, 13b/15,
14a/02, 15a/05

- teşrî-i âhîr:** Kasım ayı.
t.+ uñ 14a/05, 14a/08
- tevärih:** Tarihler.
t.+den 2b/12
t.+lerden 2a/09
t.-i Muhammed-i Taberiyyā+dan
2a/09
- tevbe:** İşlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.
t.+si 32b/05, 35b/14
- Tevrât:** Dört mukaddes kitaptan Musa'ya ineni.
t. 18a/15, 34b/12, 35a/14
t.+dan 18a/14
- tezvîc:** Evlendirme.
tezvîc-i Fâtîma+dur 35b/06
- tîb:** Güzel koku.
t.-ı nefha+sı: güzel kokusu.
1b/06
- tîbb:** Hekimlik, tabiblik.
t.+(ebi't-tîbb) 32a/3
- Tinnîn:** Burç adı.
t. 6a/15
- tîbn:** ?
t. 24a/04, 24a/04
- tîre:** Fal.
t.+dür 14b/06
- tîz:** Çabuk.
t. 20a/09, 24b/15
- ţob:** Top.
t.+uñ 26a/04
- ţoĝ-:** Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.
t.-ar 12a/09, 12b/15, 13a/03, 13a/07, 13b/03, 13b/05, 13b/09, 13b/12, 13b/15, 14a/03, 14a/06, 14a/11, 14a/14, 14b/01, 14b/04, 14b/09, 14b/12, 14b/15, 15a/02
t.-dı 32b/07, 34b/02
t.-dugınca 13a/09
t.-dugından 12b/04
t.-mına 11b/14
- t.-mayınca 14a/05, 14a/07
- ţoksan:** Seksen dokuzdan sonra gelen sayı.
t. 7a/11, 28a/13
- ţokun** Dokunmak, temas etmek.
t.-dı 23a/09, 23a/09
t.-dugı 23a/10, 30b/08
t.-dugını 22b/13
t.-magla 29a/08
- ţokuz:** Sekizden bir fazla.
t. 5a/07, 5b/13, 6a/15, 6b/10, 7a/11, 7a/14, 7b/02, 7b/02, 15a/09, 18a/12, 32a/13
t.+dur 5a/09
t.+ıncı 11b/11, 13a/10, 35b/08
t.+ında 34a/07
t.+sa 11b/12
t.+unda 12b/12, 13a/07, 13a/08, 14a/11, 14a/12, 14b/14, 14b/15, 34b/14
t.+undadır 12b/11
- ţol-:** Dolu duruma gelmek.
t.-dur 19b/06
t.-durur 21b/12
t.-maya 16b/10
t.-mış 17b/09
t.-sa 13b/01
- ţolu:** İçi boş olmayan, dolmuş.
t. 20a/11, 22a/11, 22a/13, 30a/14
t.+dur 19b/08, 25a/14
- ţon:** Elbise, kılık kıyafet.
t. 11a/06, 22b/12, 22b/13
- ţoñ-:** Buz tutmak.
t.-ar 12b/02, 14b/02, 22a/12
- ţopraq:** Yer kabuğunun toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.
t. 19b/12, 20a/01, 20a/04, 29b/03
t.+uñ 19b/15
- ţoptolu:** Tamamen dolu.
t.-dur 25a/07

toz: Çok küçük parçalara bölünmüş herhangi bir madde.

t. 29b/03

t.+la 21b/12

t.+uşub 20a/14

ţul: Uzunluk.

ţ.+ı 28b/10

ţ.-ı ‘arz : Yeryüzünün uzunluğu.

28b/09

ţul‘u: Doğma, doğuş.

ţ. 11b/14, 13a/14, 14a/08

ţ.+ı 12a/06, 12a/13, 12b/11,

15a/03

ţ.-ı eyyār+uñ 12b/06

ţuman: Duman.

ţ. 22a/13

ţur-: Hareketsiz kalmak.

ţ.-alum 19b/07, 19b/08

ţ.-am 21b/11

ţ.-dum 2b/02

ţ.-kur 12b/02

ţ.-miş 22b/11

ţ.-mişdur 25b/10

ţ.-mişlar 30a/02

ţ.-sa 17a/11, 26a/12

ţ.-salar 18a/08

ţ.-uñuz 19b/09

ţuşti: Kişi adı.

ţ.+(Muhammed Ţuşti) 15b/15

ţut-: Sabit kılmak.

ţ. 35a/14

ţ.-am 33a/03

ţ.-ar 20a/07, 24a/06, 24a/08,

30b/11

ţ.-arlar 28a/08

ţ.-aruz 33a/02

ţ.-dı 18b/10

ţ.-dılar 27a/09

ţ.-dıysa 33a/03

ţ.-madıysa 33a/04

ţ.-mak 11b/04

ţ.-miş 30b/14

ţ.-sun 33a/04

ţuz: Tuz.

ţ.+ladılar 25b/08

ţ.+lu 24a/02

ţukeli: Hep, hepsi, bütün.

t. 33b/07

ţüt-: Duman veya buhar çıkarmak.

t.-er 11b/11

u: Ve.

u. 1b/12, 2b/15, 5a/14, 9b/03,

10b/02, 29b/03, 29b/13

uc: Bir nesnenin son ve sivri noktası.

u.+ını 27a/02, 27a/03

ucuz: Değeri az olan.

u.+luk 13a/05

uç-: Hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak.

u.-anlar 3a/02

u.-ar 31a/01

uçmağ: Cennet.

u. 3a/04, 3a/04, 4b/12

u.+a 3a/06, 18b/06

u.+ı 4b/11

u.+ından 3b/12, 3b/14

uçmak: Cennet.

u. 4b/11, 4b/13, 4b/13, 4b/14, 4b/14, 4b/15

u.+da 35b/09

u.+lar 34b/10

u.+ları 2a/14

uğra-: Tesadüf etmek.

u.-dum 2a/11, 2a/13 , 30a/05, 30a/09, 30a/13

u.-r 21a/06

uğrı: Hırsız.

u.+sı 15a/12

uğur: Yön, taraf.

u.+dan 20a/12

Uğud: Yer adı.

u.+dur 35a/09

‘Uğāb: Burç adı.

- u. 6b/09
- ‘**uḳūd**: Akitler, şartlar.
‘uḳūd-ı tesbīhāt-ı melekī 1b/03
- ūlā**: Birinci, ilk.
ū. 31a/07
- ul[al]**: Uzatmak.
u.-mak 10a/14
- ulemā**: Alimler, ilim sahipleri.
u. 34a/04, 35a/02
u.+yı 25a/12
- ulu**: Büyük.
u. 10a/13, 10b/15, 11a/03,
18b/12, 19a/01, 20b/13, 29a/11, 31a/09
u.+lıgın 3a/15
- ulūf**: Binler.
ulūf-ı ğurer-i dūrer-i da‘ vāt
1b/09
- ‘**unşur**: Unsur, eleman.
u.+laruñ 20a/02
- ur-**: Vurmak.
u.-dı 3b/03, 4a/02
u.-mak 8b/04, 10b/07
u.-sa 20b/07, 22b/12
u.-salar 20a/09
- ‘**urūḳ**: Irklar,kökler.
‘**urūḳ ahlāt-ı fāsīde+yle**: Kötü
unsurlu irklar. 30b/15
- uşşāk**: Aşıklar.
u. 15a/13
- ‘**Utarid**: Merkür.
u.+le 11a/13
u.+üñ 8a/12, 9a/14, 9b/14
- uyḳu**: Dış uyaranlara karşı bilincin
bütünüyle veya bir bölümünün yittiği
dinlenme durumu.
u. 21b/05
- uyu-**: Uyku durumunda olmak.
u.-mak 16a/07
u.-yam 2a/15
- uyuz**: Uyuz böceğinin,üst derinin altına
girerek yaptığı kaşıdırıcı, bulaşıcı bir
deri hastalığı.
- u.+ı 24b/11
- uzun**: Bir şeyin bir uçtan öbür uca olan
uzaklığı.
u. 28b/14, 30b/08
u.+lıgı 3b/12, 28b/07, 28b/08
u.+ragı 28b/07
- ü**: Ve.
ü. 1b/07, 8a/03, 8a/08, 8b/13,
9a/13, 11a/08, 16b/08, 29b/01, 30b/04
- üç**: bknz. Üç.
ü. 12a/01, 28b/08
ü.+i 28a/14
ü.+ünde 35a/01
- üç**: Dörtten önceki sayı.
ü. 4a/10, 6a/03, 6a/04, 6a/12,
6b/06, 6b/07, 6b/14, 6b/15, 7a/01,
7a/07, 7a/12, 7b/03, 15a/09, 15a/10,
15a/11, 18a/03, 23a/10, 26b/15, 27a/14,
27b/11, 31a/09
ü.+inde 12a/13, 14a/06, 33b/03
ü.+ünci 4b/02, 5a/03, 12a/13,
14a/05, 15a/01, 18a/06, 20b/15, 31b/11,
35b/10
ü.+üncide 32a/02
ü.+üncinüñ 4b/09
ü.+ünde 12a/13, 14a/06, 34b/11
- üçyüz**: Üç kere yüz.
ü. 5b/11, 32a/12
- üleş-**: Paylaştırmak.
ü.dürür 35b/8
- Ümeyye**: Kişi adı.
ü. 33a/06
- ümīd**: Umma, beklenti.
ü.+lerden 25a/10
- ümmet**: Bir peygambere inanıp
bağlanan cemaat.
ü.+ine 34a/01
ü.+lerüñ 28a/15
- Ümeyye**: Yer adı.
ü.+(Cezāyir-i Hālid
Ümeyye+ye) 28a/03
- ümmü’n-nücūm**: Saman uğrusu.

ü. 15a/15
üst: Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı.
ü.+ünde 23b/07
ü.+ündedir 19b/15
üstād: Usta, sanatkar.
ü.+lar 23a/13
üzeri: Bir şeyin yukarı,göğe doğru olan yanı.
ü.+nde 26a/01
ü.+ndedir 25b/13
ü.+nden 21a/03, 21a/12, 21a/13
ü.+ne 2a/01, 3b/10, 4a/03, 5a/02, 10a/05, 16a/08, 15b/08, 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/13, 18a/14, 18a/14, 18a/15, 18a/15, 18b/01, 18b/01, 19a/01, 19b/02, 21b/02, 21b/02, 21b/15, 22a/04, 25b/10, 25b/10, 25b/12, 25b/12, 26b/10, 27a/02, 27b/05, 28b/11, 29a/03, 29a/07, 29b/02, 33b/07, 34a/09, 35a/12, 35b/03
ü.+lerine+(üzerlerine) 2a/06
üzüm: Salkım durumunda bulunan meyve.
ü. 12b/10, 13a/12, 13b/14, 24a/05
Vācibü'l-vücūd: Allah.
v.+(Hāzret-i Vācibü'l-vücūd) 1b/02
va' de: Süre.
v. 35a/14
vaḥdāniyet: Birlik, Allah'ın bir oluşu.
v.+ini 31b/09
vaḥy: Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.
v. 34a/06, 35a/06
v.+dür 18a/09
vaḳa' tü'l cerre : Cemel vakası.
v. 35b/14
vāḳı'a: Olay.
v. -i bedr-i kübrā: Büyük Bedir vakası. 35a/02

v.-i İmām Ḥüseyn: İmam Hüseyin vakası. 33a/05
vaḳi' : Ortaya çıkan.
v. 7a/10, 7a/11, 12a/02, 23b/04, 26b/05, 33a/05, 34a/04, 35b/15
vaḳt: Zaman.
v. 2a/12, 12b/01, 21b/07, 26b/01, 34a/01
v.+de 12b/08, 17b/01, 27a/04
v.+dür 19a/08
v.+i 29b/09
v.+in 13a/08
v.+inde 12a/10, 13a/15, 26b/02
Vaḳvāḳ: Yemişleri insan biçiminde olduğu rivayet edilen bir masal ağacı.
v.+(Cezire-i Vaḳvāḳ+a) 28a/04
var: Yok karşıtı.
v. 3a/10, 4a/09, 5b/08, 10a/05, 11b/09, 15b/14, 16b/06, 16b/08, 16b/09, 17a/12, 17a/12, 17a/13, 17b/03, 17b/08, 17b/08, 17b/12, 18b/03, 18b/03, 18b/06, 19a/04, 21b/09, 22a/03, 23b/14, 24a/05, 24a/10, 25a/07, 25a/15, 27a/05, 28a/09, 30a/10, 31a/10, 31a/12
v.+dı 3b/15, 19a/13, 25b/05, 28b/14, 29b/05, 30a/03, 30a/11
v.+dur 26b/06, 31a/15
v.+ın 4a/15
v.+sa 30b/07
var-: Ulaşmak, hasıl olmak.
v.-alar 28a/09
v.-dı 4a/09
v.-dılar 2b/08, 27a/07
v.-dum 2b/03
v.-mak 8a/05, 8a/14, 10b/02, 10b/10
v.-sa 9a/09
v.-uñız 19b/09
vasaḳ: Orta, iki şeyin arası.
v.+ı 26b/10
vaşf: Nitelik.
v.+ından 31a/08

v.+ını 16b/09

vâzîh: Açık, belli.

v. 23b/07, 33a/07

ve: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatır.

v. 1b/01, 1b/01, 1b/02, 1b/03, 1b/03, 1b/03, 1b/04, 1b/05, 1b/06, 1b/07, 1b/07, 1b/09, 1b/09, 1b/11, 1b/11, 2a/01, 2a/02, 2a/02, 2a/03, 2a/07, 2a/10, 2a/14, 2b/15, 3a/01, 3a/01, 3a/02, 3a/02, 3a/02, 3a/05, 3a/05, 3a/06, 3a/07, 3a/08, 3b/10, 4a/01, 4a/04, 4a/05, 4a/06, 4b/06, 4b/07, 4b/11, 5a/01, 5a/04, 5a/05, 5a/06, 5a/06, 5a/07, 5a/08, 5a/08, 5a/09, 5a/09, 5a/10, 5a/10, 5a/11, 5a/11, 5a/12, 5a/12, 5a/12, 5a/14, 5a/14, 5a/15, 5a/15, 5a/15, 5a/15, 5b/01, 5b/01, 5b/02, 5b/03, 5b/04, 5b/05, 5b/06, 5b/08, 5b/09, 5b/10, 5b/11, 5b/11, 5b/12, 5b/12, 5b/13, 5b/14, 5b/14, 5b/15, 5b/15, 6a/01, 6a/01, 6a/02, 6a/03, 6a/04, 6a/04, 6a/05, 6a/05, 6a/06, 6a/08, 6a/08, 6a/09, 6a/10, 6a/11, 6a/12, 6a/13, 6a/14, 6b/01, 6b/02, 6b/02, 6b/03, 6b/03, 6b/07, 6b/08, 6b/10, 6b/13, 6b/14, 6b/14, 7a/01, 7a/03, 7a/05, 7a/12, 7a/13, 7a/14, 7a/15, 7a/15, 7b/01, 7b/02, 7b/03, 7b/04, 7b/05, 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 7b/08, 7b/08, 7b/09, 7b/09, 7b/09, 7b/09, 7b/10, 7b/10, 7b/10, 7b/13, 7b/13, 7b/15, 7b/15, 8a/01, 8a/02, 8a/02, 8a/03, 8a/03, 8a/04, 8a/04, 8a/04, 8a/04, 8a/05, 8a/05, 8a/05, 8a/05, 8a/06, 8a/06, 8a/07, 8a/07, 8a/08, 8a/08, 8a/09, 8a/09, 8a/09, 8a/09, 8a/09, 8a/09, 8a/10, 8a/10, 8a/10, 8a/10, 8a/11, 8a/11, 8a/11, 8a/11, 8a/12, 8a/12, 8a/12, 8a/13, 8a/13, 8a/13, 8a/14, 8a/14, 8a/14, 8a/15, 8a/15, 8a/15, 8b/01, 8b/01, 8b/01, 8b/02, 8b/02, 8b/02, 8b/03, 8b/03, 8b/03, 8b/03, 8b/04, 8b/04, 8b/04,

8b/05, 8b/05, 8b/05, 8b/06, 8b/06, 8b/06, 8b/06, 8b/07, 8b/07, 8b/07, 8b/07, 8b/08, 8b/08, 8b/08, 8b/09, 8b/09, 8b/09, 8b/09, 8b/10, 8b/10, 8b/10, 8b/10, 8b/11, 8b/12, 8b/12, 8b/12, 8b/13, 8b/13, 8b/13, 8b/13, 8b/13, 8b/14, 8b/14, 8b/14, 8b/15, 8b/15, 8b/15, 9a/01, 9a/01, 9a/01, 9a/02, 9a/02, 9a/02, 9a/03, 9a/03, 9a/03, 9a/03, 9a/03, 9a/04, 9a/04, 9a/04, 9a/04, 9a/05, 9a/05, 9a/05, 9a/06, 9a/06, 9a/06, 9a/06, 9a/07, 9a/07, 9a/08, 9a/08, 9a/09, 9a/09, 9a/09, 9a/10, 9a/10, 9a/10, 9a/10, 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/12, 9a/12, 9a/12, 9a/12, 9a/13, 9a/13, 9a/14, 9a/15, 9a/15, 9b/01, 9b/01, 9b/01, 9b/01, 9b/02, 9b/02, 9b/03, 9b/03, 9b/03, 9b/04, 9b/04, 9b/05, 9b/05, 9b/05, 9b/05, 9b/06, 9b/06, 9b/06, 9b/06, 9b/07, 9b/07, 9b/07, 9b/08, 9b/08, 9b/08, 9b/09, 9b/09, 9b/10, 9b/10, 9b/10, 9b/10, 9b/11, 9b/11, 9b/11, 9b/12, 9b/12, 9b/12, 9b/13, 9b/13, 9b/14, 9b/14, 9b/14, 9b/15, 9b/15, 10a/01, 10a/01, 10a/01, 10a/01, 10a/02, 10a/02, 10a/02, 10a/03, 10a/03, 10a/03, 10a/03, 10a/05, 10a/05, 10a/06, 10a/06, 10a/07, 10a/07, 10a/07, 10a/08, 10a/08, 10a/08, 10a/09, 10a/09, 10a/09, 10a/10, 10a/10, 10a/10, 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/12, 10a/12, 10a/12, 10a/13, 10a/13, 10a/13, 10a/13, 10a/14, 10a/14, 10a/14, 10a/15, 10a/15, 10b/01, 10b/01, 10b/02, 10b/02, 10b/02, 10b/03, 10b/03, 10b/04, 10b/05, 10b/05, 10b/05, 10b/06, 10b/06, 10b/07, 10b/07, 10b/07, 10b/08, 10b/08, 10b/08, 10b/09, 10b/09, 10b/10, 10b/10, 10b/10, 10b/11, 10b/11, 10b/11, 10b/12, 10b/12, 10b/12, 10b/13, 10b/13, 10b/13, 10b/15, 10b/15, 10b/15, 11a/01, 11a/01, 11a/01,

11a/02, 11a/02, 11a/03, 11a/03, 11a/03,
11a/04, 11a/06, 11a/06, 11a/06, 11a/07,
11a/07, 11a/07, 11a/07, 11a/08, 11a/08,
11a/09, 11a/09, 11a/09, 11a/10, 11a/10,
11a/10, 11a/10, 11a/11, 11a/11, 11a/12,
11a/12, 11a/13, 11a/13, 11a/13, 11a/14,
11a/15, 11a/15, 11a/15, 11b/01, 11b/01,
11b/01,11b/02, 11b/02, 11b/02, 11b/02,
11b/03,11b/03, 11b/03, 11b/03, 11b/04,
11b/04, 11b/04, 11b/04, 11b/04, 11b/05,
11b/05, 11b/05, 11b/06, 11b/06, 11b/06,
11b/07, 11b/07, 11b/07, 11b/08, 11b/09,
11b/12, 11b/12, 11b/13, 11b/15, 11b/15,
11b/15, 12a/01, 12a/02, 12a/03, 12a/03,
12a/05, 12a/06, 12a/07, 12a/07, 12a/08,
12a/08, 12a/08, 12a/09, 12a/09, 12a/10,
12a/10, 12a/10, 12a/11, 12a/11, 12a/12,
12a/12, 12a/13, 12a/13, 12b/01, 12b/02,
12b/02, 12b/03, 12b/07, 12b/09, 12b/09,
12b/10, 12b/10, 12b/10, 12b/11, 12b/12,
12b/13, 12b/13, 12b/13, 12b/14, 12b/14,
13a/02, 13a/02, 13a/02, 13a/03, 13a/04,
13a/04, 13a/06, 13a/06, 13a/07, 13a/08,
13a/08, 13a/09, 13a/09, 13a/10, 13a/11,
13a/11, 13a/12, 13a/12, 13a/12, 13a/13,
13a/13, 13a/14, 13a/15, 13a/15, 13a/15,
13b/02, 13b/03, 13b/04, 13b/04, 13b/04,
13b/05, 13b/06, 13b/07, 13b/07, 13b/08,
13b/09, 13b/09, 13b/10, 13b/10, 13b/10,
13b/11, 13b/12, 13b/13, 13b/13, 13b/13,
13b/14, 13b/14, 13b/14, 14a/01, 14a/01,
14a/01, 14a/02, 14a/03, 14a/04, 14a/04,
14a/05, 14a/06, 14a/06, 14a/06, 14a/07,
14a/07, 14a/09, 14a/09, 14a/10, 14a/10,
14a/11, 14a/12, 14a/12, 14a/12, 14a/13,
14a/14, 14a/15, 14a/15, 14a/15, 14b/01,
14b/01, 14b/02, 14b/02, 14b/02, 14b/04,
14b/04, 14b/04, 14b/04, 14b/06, 14b/07,
14b/07, 14b/08, 14b/09, 14b/09, 14b/10,
14b/10, 14b/10, 14b/10, 14b/11, 14b/11,
14b/11, 14b/11, 14b/12, 14b/13, 14b/15,
14b/15, 14b/15, 15a/01, 15a/02, 15a/02,
15a/03, 15a/03, 15a/03, 15a/04, 15a/04,
15a/04, 15a/04, 15a/05, 15a/06, 15a/06,
15a/06, 15a/06, 15a/07, 15a/07, 15a/07,
15a/09, 15a/10, 15a/10, 15a/10, 15a/10,
15a/10, 15a/11, 15a/11, 15a/14, 15a/14,
15a/15, 15b/01, 15b/02, 15b/03, 15b/03,
15b/06, 15b/07, 15b/07, 15b/08, 15b/09,
15b/09, 15b/11, 15b/12, 15b/12, 15b/13,
15b/13, 15b/14, 15b/15, 15b/15, 16a/03,
16a/03, 16a/04, 16a/04, 16a/04, 16a/04,
16a/05, 16a/07, 16a/07, 16a/08, 16a/08,
16a/09, 16a/11, 16a/14, 16a/14, 16b/01,
16b/01,16b/01, 16b/01, 16b/01, 16b/02,
16b/02,16b/02, 16b/02, 16b/02, 16b/02,
16b/03,16b/04, 16b/07, 16b/07, 16b/08,
16b/09,16b/10, 16b/11, 16b/11, 16b/12,
16b/15, 17a/01, 17a/01, 17a/06, 17a/07,
17a/07, 17a/08, 17a/08, 17a/08, 17a/08,
17a/09, 17a/09, 17a/09, 17a/12, 17a/12,
17a/13, 17a/14, 17b/01, 17b/02, 17b/05,
17b/05,17b/06, 17b/07, 17b/07, 17b/08,
17b/08,17b/09, 17b/09, 17b/10, 17b/10,
17b/11,17b/14, 17b/15, 18a/01, 18a/01,
18a/04, 18a/05, 18a/06, 18a/06, 18a/10,
18a/10, 18a/10, 18a/11, 18a/12, 18a/13,
18a/14, 18a/14, 18a/15, 18a/15, 18b/01,
18b/03,18b/05, 18b/06, 18b/07, 18b/08,
18b/08,18b/10, 18b/10, 18b/11, 18b/13,
18b/14, 18b/14, 18b/14, 19a/02, 19a/02,
19a/03, 19a/03, 19a/04, 19a/04, 19a/10,
19b/01,19b/01, 19b/01, 19b/03, 19b/10,
19b/12,19b/13, 19b/13, 19b/13, 19b/14,
19b/14, 19b/15, 19b/15, 20a/01, 20a/01,
20a/02, 20a/04, 20a/06, 20a/06, 20a/07,
20a/07, 20a/09, 20a/10, 20a/10, 20a/11,
20a/12, 20a/12, 20a/13, 20a/13, 20a/14,
20a/14, 20a/14, 20a/15, 20b/01, 20b/01,
20b/01,20b/02, 20b/04, 20b/04, 20b/06,
20b/06,20b/06, 20b/08, 20b/08, 20b/09,
20b/10,20b/10, 20b/10, 20b/10, 20b/11,
20b/11,20b/11, 20b/11, 20b/12, 20b/13,
20b/14, 20b/15, 20b/15, 21a/01, 21a/02,

21a/03, 21a/03, 21a/03, 21a/04, 21a/04,
21a/04, 21a/05, 21a/05, 21a/06, 21a/06,
21a/07, 21a/07, 21a/08, 21a/08, 21a/08,
21a/11, 21a/11, 21a/12, 21a/13, 21a/14,
21a/14, 21a/14, 21a/15, 21a/15, 21b/02,
21b/03,21b/04, 21b/04, 21b/04, 21b/05,
21b/05,21b/06, 21b/06, 21b/06, 21b/07,
21b/08,21b/09, 21b/12, 21b/12, 21b/12,
21b/13, 21b/14, 21b/15, 22a/01, 22a/02,
22a/04, 22a/10, 22a/11, 22a/11, 22a/12,
22a/13, 22a/13, 22a/13, 22a/14, 22a/15,
22b/03, 22b/04, 22b/05, 22b/06, 22b/07,
22b/08, 22b/10, 22b/12, 22b/13, 22b/13,
22b/15, 23a/01, 23a/02, 23a/04, 23a/05,
23a/05, 23a/05, 23a/06, 23a/09, 23a/10,
23a/11, 23a/14, 23a/14, 23a/15, 23b/01,
23b/03, 23b/04, 23b/04, 23b/04, 23b/05,
23b/06, 23b/06, 23b/07, 23b/11, 23b/12,
23b/12, 23b/12, 23b/14, 23b/15, 24a/02,
24a/03, 24a/04, 24a/04, 24a/05, 24a/06,
24a/06, 24a/06, 24a/07, 24a/07, 24a/07,
24a/08, 24a/08, 24a/10, 24a/11, 24a/11,
24a/11, 24a/11, 24a/12, 24a/12, 24a/13,
24a/13, 24a/14, 24a/14, 24a/15, 24a/15,
24b/01, 24b/02, 24b/02, 24b/02, 24b/03,
24b/03, 24b/03, 24b/03, 24b/04, 24b/05,
24b/05, 24b/06, 24b/06, 24b/06, 24b/06,
24b/07, 24b/08, 24b/09, 24b/09, 24b/09,
24b/10, 24b/11, 24b/11, 24b/11, 24b/11,
24b/12, 24b/12, 24b/12, 24b/13, 24b/13,
24b/14, 24b/14, 24b/15, 24b/15, 24b/15,
25a/01, 25a/01, 25a/02, 25a/03, 25a/04,
25a/08, 25a/12, 25a/15, 25a/15, 25b/01,
25b/01, 25b/03, 25b/05, 25b/06, 25b/06,
25b/07, 25b/10, 25b/12, 25b/12, 25b/12,
25b/13, 25b/13, 25b/15, 25b/15, 25b/15,
25b/15, 26a/01, 26a/01, 26a/02, 26a/02,
26a/03, 26a/04, 26a/04, 26a/05, 26a/06,
26a/08, 26a/10, 26a/11, 26a/11, 26a/12,
26a/13, 26a/14, 26a/15, 26a/15, 26b/02,
26b/03, 26b/03, 26b/04, 26b/04, 26b/04,
26b/05, 26b/05, 26b/05, 26b/10, 26b/10,
26b/13, 26b/13, 26b/13, 26b/14, 27a/03,
27a/04, 27a/07, 27a/08, 27a/09, 27a/09,
27a/10, 27a/11, 27a/11, 27a/13, 27a/13,
27b/01, 27b/02, 27b/04, 27b/06, 27b/07,
27b/08, 27b/09, 27b/10, 27b/11, 27b/12,
27b/13, 27b/13, 27b/13, 27b/15, 27b/15,
28a/02, 28a/02, 28a/02, 28a/02, 28a/02,
28a/02, 28a/03, 28a/03, 28a/04, 28a/04,
28a/04, 28a/04, 28a/04, 28a/05, 28a/05,
28a/05, 28a/06, 28a/06, 28a/07, 28a/07,
28a/07, 28a/07, 28a/08, 28a/08, 28a/09,
28a/10, 28a/10, 28a/10, 28a/10, 28a/11,
28a/11, 28a/12, 28a/13, 28a/14, 28a/14,
28a/15, 28a/15, 28b/02, 28b/02, 28b/02,
28b/03,28b/03, 28b/04, 28b/04, 28b/04,
28b/06,28b/07, 28b/07, 28b/07, 28b/08,
28b/09,28b/09, 28b/10, 28b/11, 28b/11,
28b/12,28b/13, 28b/14, 28b/14, 29a/01,
29a/01, 29a/01, 29a/02, 29a/02, 29a/04,
29a/05, 29a/06, 29a/07, 29a/07, 29a/07,
29a/09, 29a/09, 29a/10, 29a/10, 29a/10,
29a/11, 29a/11, 29a/12, 29a/13, 29a/13,
29a/14, 29a/14, 29a/15, 29b/03, 29b/04,
29b/04,29b/07, 29b/09, 29b/10, 29b/11,
29b/12,29b/13, 29b/13, 29b/13, 29b/15,
30a/02, 30a/02, 30a/07, 30a/10, 30a/10,
30a/10, 30a/11, 30a/12, 30a/14, 30a/15,
30b/01,30b/02, 30b/02, 30b/03, 30b/04,
30b/05,30b/06, 30b/07, 30b/09, 30b/09,
30b/09,30b/10, 30b/10, 30b/10, 30b/10,
30b/11,30b/11, 30b/12, 30b/13, 30b/13,
30b/14, 30b/15, 30b/15, 31a/02, 31a/04,
31a/05, 31a/06, 31a/07, 31a/12, 31a/13,
31a/13, 31a/15, 31b/03, 31b/05, 31b/06,
31b/08,31b/08, 31b/12, 31b/12, 31b/15,
31b/15, 32a/02, 32a/03, 32a/03, 32a/04,
32a/04, 32a/05, 32a/07, 32a/08, 32a/08,
32a/09, 32a/09, 32a/09, 32a/10, 32a/10,
32a/10, 32a/12, 32a/15, 32b/01, 32b/02,
32b/02,32b/04, 32b/05, 32b/06, 32b/06,
32b/06,32b/07, 32b/08, 32b/08, 32b/09,
32b/09,32b/10, 32b/11, 32b/12, 32b/12,

32b/12, 32b/13, 32b/13, 33a/01, 33a/04, 33a/06, 33a/09, 33a/11, 33b/03, 33b/04, 33b/05, 33b/08, 33b/09, 33b/10, 33b/10, 33b/11, 33b/14, 33b/15, 34a/05, 34a/09, 34a/10, 34a/11, 34a/11, 34a/12, 34a/13, 34a/15, 34a/15, 34b/01, 34b/03, 34b/07, 34b/08, 34b/10, 34b/10, 34b/11, 34b/15, 35a/01, 35a/02, 35a/02, 35a/02, 35a/03, 35a/04, 35a/09, 35a/11, 35a/11, 35a/13, 35a/15, 35b/01, 35b/01, 35b/02, 35b/02, 35b/04, 35b/05, 35b/07, 35b/07, 35b/08, 35b/08, 35b/09, 35b/13

vebāl: Şiddet, ağırlık.

v.+idür 8a/01, 8a/07, 8a/13, 8b/05, 8b/11, 9a/01, 9a/08, 9a/14, 9b/04

veche: Yüz.

v. 16b/06

vefāt: Ölüm.

v. 19b/04, 19b/05

Vehb ibn Münebbih: Kişi adı.

v.+den. 31b/04

vehm: Kuruntu, yersiz korku.

v. 28b/12

ve'l 'arz: Yeryüzü. 18a/06

ve'l-berk: Şimşek. 22b/02

ve'l-eyyām: Günler. 31a/06, 32a/06

ve'l-ğarāyib: Acayip şeyler. 19b/11

ve'l-leyālī: Geceler. 31a/06, 32a/06

velī: Ama, fakat.

v. 6a/06

vezīr: Valilik, bakanlık gibi yüksek görevlerde bulunan ve paşa ünvanını taşıyan kimselere verilen ad.

v.+ler 11b/02

vilāyet: Ülke.

v. 9a/07, 10b/13, 25a/06

v.+de 10b/01, 21a/10, 21a/11,

21a/15, 21b/01

v.+e 25a/01

v.+ki 22a/15

v.+lerde 22b/15

v.-i Muğan+da 31a/02

v.-i Şam+da 25a/03

vir-: Eriştirmek, iletmek, vermek.

v. 2b/13, 3a/14, 4a/15, 4b/05, 4b/07, 4b/10, 4b/15, 5a/04, 30b/02

v.-di 18a/01, 21b/11, 35a/14, 35b/12

v.-diler 23a/13

v.-düm 2b/03

v.-e 33a/15

v.-eyüm 33b/01

v.-ibdi 23a/11, 28a/09, 31b/09, 31b/14

v.-mege 17a/09

v.-mek 8b/10, 11a/05

v.-ür 17b/14, 21a/07, 24b/07, 29a/06, 34b/07

v.-ürmisinki 19b/05

vişāl: Ulaşma, bitişme.

v. 2a/02

vücūd: Vücut.

v. 23b/09

v.+a 33b/09

v.+(hazret-i Vācibü'l-vücūd) 1b/01

yā: Ve.

y. 4a/12, 4a/12, 18a/02, 22a/02, 23b/09, 26b/06, 26b/06

yābis: Kuru.

y. 26a/01

yād: Hatırlama, anma.

y. 25b/11

yağ-: Yüksekten düşmek.

y.-ar 14a/07, 24b/15, 29a/06

y.-dı 25b/06, 25b/07

y.-magla 29a/07, 29b/03

y.-sa 12a/12, 12b/08, 12b/12, 13a/04, 13b/01, 14b/05

yağmur: Yer yüzüne düşen yağışın sıvı durumunda olanı.

y. 12a/03, 12a/12, 12b/08, 12b/12, 13a/04, 13a/12, 13b/01, 13b/04, 13b/07, 13b/14, 14a/01, 14a/07, 14a/12,

16a/15, 21a/15, 22a/09, 22a/12, 22b/01,
24a/14, 24b/15, 25b/06, 29a/06, 29b/03
y.+dandır 24a/08
y.+lar 13b/07, 16a/13, 21a/03,
29a/07

Yaḥya: Kişi adı.

y.+(Ebū Yaḥya İmām Muḥyi'd-
dīn en-Nevevī) 32a/05

yak-: Yakmak.

y.-ar 23a/04, 23a/05, 23a/06,
23a/06,
y.-dı 23b/03, 23b/05
y.-mışdur 28b/03

yaqın: Yakın.

y. 15a/14, 21b/08, 25a/15,
25b/05
y.+dur 21b/03
y.+lıgından 15a/14

yaqın: bknz. Yaqın.

y. 1b/09, 7a/06, 26a/09
y.+dur 27b/14

Ya'qub: Kişi adı.

y. Peygamber+e 32b/08

yaqut: Değerli bir süs taşı.

y. 3b/11, 3b/13
y.+dandır 4b/03, 4b/04
y.+ı 3b/15
y.+uñ 3b/12

yalñuz: Yalnız, tek başına olma.

y. 17a/11

yan-: Tutuşmak, yanmak.

y.-alardı 18b/14
y.-arlardı 17b/01

ya'ni: Demek, şu demek ki anlamında
kullanılır.

y. 3a/07, 3a/09, 3a/13, 12a/05,
12b/04, 12b/06, 12b/08, 12b/12, 21b/10,
22b/03, 22b/06, 33a/15

yañ: Yan.

y.+a 4a/10, 18a/01

yap-: Ortaya koymak, gerçekleştirmek.

y.-dı 29b/14, 34a/09

y.-ıldı 30a/14

y.-ıldugın 30b/01

y.-ıldugını 30a/15

y.-ılmış 29b/15

y.-ılmışdı 29b/02

y.-ışdı 31a/04

y.-ışmış 23a/14

y.-maga 35b/01

y.-mak 8a/06, 8a/09, 8b/03,
9a/04, 9b/10, 10a/03, 10a/08, 11a/07

y.-u 8a/06, 8a/09, 8b/03, 10a/03,
10a/08

yapraq: Bitkilerdeki yeşil ve türlü
biçimlerdeki bölümler.

y. 14a/12, 14b/02

y.+lanur 14b/10

yar-: Ayırmak, biri birinden
uzaklaştırmak.

y.-ar 7b/13

y.-ıldı 29b/01, 31a/03

y.-ılmamış 31a/05

yaramaz: Zararlı, kötü.

y. 7b/13, 8a/05, 8a/10, 10b/12,
11a/04, 11a/05, 24b/10, 24b/13

y.-dur 8b/04, 9b/08

yarat-: Bir şeyi var etmek.

y.-ayduk+(yaradayduk) 3a/11

y.-dı 2b/13, 2b/14, 2b/15, 2b/15,
3a/01, 3a/02, 3a/04, 3a/05, 3a/05, 3a/07,
3a/14, 3a/15, 3b/04, 3b/06, 3b/09,
4a/03, 4a/04, 4a/14, 4b/01, 4b/06,
4b/12, 5a/02, 17b/15

y.-duk 3a/09

y.-ılmışdur+(yaradılmışdur)
16a/07

y.-ılır+(yaradılır) 17a/07

y.-mışdur 25b/09

yardım: Kendi gücünü ve imkanlarını
başka birinin iyliği için kullanma.

y. 24b/12

y.+cıları 19a/04

yarı: Bir bütünü oluşturan iki parçadan biri.

y. 26a/04

yarlığa-: Bağışlamak, mağfiret etmek.

y.-r 34b/08

yaş: Nemli.

y. 23b/06, 29a/02

y.+dur 19b/13, 19b/14, 20a/06,
21a/11

y.+ında 2a/12, 2b/10, 16b/11

y.+umda 2a/11, 2b/10

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.

y.-am 2a/14

y.-dum 2a/15

yavru: Yavru.

y. 25a/15

yavuz: Kötü, fena.

y. 34a/13

yaz: Yaz mevsimi.

y. 29a/01

y.+da 8b/06

y.+ın 21a/04

y.+lara 24a/11

yaz-: Yazıya dökmek.

y.-alar 16b/09

y.-an 19b/01, 19b/01, 19b/02,
19b/03

y.-ar 17b/13, 19b/01, 19b/01

y.-arlar 19a/15

y.-duk 19b/04

y.-ı 18b/14

y.-ıcılar 11b/02

yazı: Ova.

y. 9a/11, 9b/09, 21a/05, 26b/04,
29a/01, 29a/10, 30a/02, 30b/10, 30b/11

y.+da 20b/12

yidi: Altıdan sonraki sayı.

y. 2b/09, 3b/05, 3b/06, 3b/09,
4a/01, 4a/01, 4b/01, 4b/07, 5a/01,
5b/14, 6a/01, 6a/13, 6a/14, 6b/05,
6b/06, 7a/06, 7a/06, 7a/14, 7a/15, 7a/15,

7b/01, 15a/11, 16b/07, 17b/02, 18b/05,
19a/02, 19a/11, 21a/13, 23b/03, 26a/14,
26b/13, 28b/06, 31b/07

y.+nci 4b/05, 4b/15, 5a/02,
5a/04, 14a/15, 17b/11, 19a/02, 28b/04,
28b/10

y.+ncide 31b/13, 32a/04

y.+ncinün 4b/10

y.+ncisi 13a/03

y.+si 28a/15

y.+sinde 13b/05, 13b/06, 32b/02,
33a/11, 34b/04, 34b/04, 34b/12, 35a/02,
35a/09, 35b/14

yidiyüz: Yedi kere yüz.

y. 5b/15

ye'cuc: Topluluk adı.

y. 28a/13

Yehūd: Topluluk adı.

y.+lar 32b/14

yekşenbe: Pazar günü.

y. 2b/14

yemānī: Yemen ülkesine ait.

y. 13b/14

yeñi: Kullanılmamış olan, eski karşıtı.

y.+lenür 13a/15

yesr: Bir tür meyve (?).

y. 13a/06

yeşil: Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan renk.

y. 3a/15, 3b/11

yet-: Ulaşmak.

y.-er 17a/09

y.-işmişdür 31b/02

yetmiş: Yedi kere on.

y. 4a/13, 17a/13, 28b/11, 35a/04

yevm: Gün.

y.ü'r-raḥmet: Rahmet günü.
35a/05

y.-i ḡadīr+dür 35b/11

Yezid: Kişi adı.

y. 33b/02

yığ-: Üst üste toplamak.

y.-ar 29a/05
yık-: Kurulu bir şeyi bozmak,tahrip etmek.

y.-ar 29a/04
y.-dı 25a/04, 33b/15, 34a/09

yıl: Sene.

y. 2a/14, 2a/14, 2b/11, 5a/08, 5a/13, 5b/04, 5b/07, 6a/03, 12a/12, 12b/09, 13a/04, 13a/05, 19a/14, 31b/07, 31b/09, 31b/14, 32a/12, 35a/12

y.+a 33a/10

y.+da 5b/03, 5b/07, 6a/02, 21a/12, 30b/05

y.+dadur 13a/06

y.+dan 30a/01, 30a/05, 30a/08, 30a/13

y.+dur 2b/05, 31b/05

y.+lığı 28a/13, 28a/13

y.+lık 3b/05, 3b/07, 3b/12, 4b/07, 16a/01, 17b/02

y.+lıkdur 28a/13

y.+uñ 32b/01

yıldır-: Parlamak.

y.-mağdan 22b/09

yıldırım: Hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.

y. 22b/09, 23a/02

yıldız: Gök yüzünde görülen ışıklı yer cisimlerinden her biri.

y.+dur 6a/13, 6a/15, 6a/15, 6a/15, 6b/01, 6b/01, 6b/02, 6b/02, 6b/04, 6b/05, 6b/06, 6b/06, 6b/07, 6b/08, 6b/09, 6b/10, 6b/10, 6b/11, 6b/12, 6b/13, 6b/13, 6b/15, 6b/15, 7a/01, 7a/02, 7a/02, 7a/03, 7a/04, 7a/04, 7a/05, 7a/06, 7a/07, 7a/07, 7a/08, 7a/11, 7a/13, 7a/13, 7a/14, 7a/14, 7a/15, 7b/01, 7b/02, 7b/03, 7b/03, 7b/04, 7b/05

y.+ı 5a/15, 6a/06, 6b/14

y.+dur 6b/08, 6b/09, 7a/12, 7a/12

y.+la 5b/01, 5b/02

y.+lar 30b/05
y.+lardan 7a/10
y.+lardur 15a/13
y.+ları 17a/07
y.+larıki 15b/03
y.+larıuñ 6a/08
y.+uñ 6a/09

yırt-: Parçalamak.

y.-ıcı 16b/15

yi-: Yemek.

y.-rler 28a/08

y.-diler 25b/08

y.-mege 29b/13

y.-meye 24a/03

yigirmi: On dokuzdan sonraki sayı.

y. 2b/11, 5a/07, 5b/14, 6a/10, 6a/13, 6a/15, 6b/01, 6b/03, 6b/06, 6b/07, 6b/12, 6b/12, 6b/15, 7a/05, 7a/14, 7a/15, 7b/01, 7b/02, 7b/02, 11b/09, 11b/10, 11b/11, 11b/12, 11b/12, 12b/07, 12b/07, 12b/15, 13a/01, 13b/09, 13b/09, 14a/08, 14a/09, 14a/14, 14a/14, 14b/12, 14b/13, 15a/02, 15a/02, 15a/11, 15b/13, 18a/12, 18a/12, 19a/14, 27a/01, 27a/14, 28a/12, 32a/13, 33b/03, 33b/04, 34a/01, 34b/04, 34b/09, 34b/15, 35a/01, 35a/02, 35a/09, 35b/14, 35b/15

y.+sinde 33b/02, 34a/09

yigirmibiñ: Yirmi kere bin.

y. 5a/06

yigirmibir: Yirmi ikiden önce.

y. 6a/12

yigrek: Daha iyi, üstün.

y. 24b/08

yil: Yel, rüzgar.

y. 4a/14, 12a/03, 12a/08, 12a/08, 12b/02, 13a/15, 14a/10, 20b/07, 20b/08, 20b/10, 21a/09, 22a/01, 22a/07, 25b/13, 29a/04, 29a/10, 29b/02

y.+dür 20b/08

y.+i 12b/10, 12b/14

y.+inden 21a/06, 21a/09

y.+ler 13b/07, 14a/02, 14a/04,
20b/13

y.+lerden 21b/13

y.+leri 13a/02, 14b/07, 24b/10

y.+üñ 20b/12

yimiş: Meyve

y.+i 28a/07

y.+ler 12b/14, 14b/15

yine: Tekrar.

y. 19a/12, 19b/09, 23a/09,
24a/12, 24a/13, 24a/14, 27a/15, 27b/02,
28a/03, 30a/01, 30a/05, 30a/08, 30a/13,
30a/13, 32b/10

yir: Yer.

y. 4a/08, 4a/12, 4b/06, 24a/04,
25b/15, 26a/11, 26b/05, 26b/10, 27a/05,
27a/05, 29a/02, 29a/02, 29a/10, 29a/14,
29a/14, 29b/01, 30a/06, 30a/07, 30a/09,
30a/12, 30b/08, 30b/09, 30b/09, 30b/11,
31b/03

y.+cedür 5a/09

y.+de 2a/14, 2b/07, 2b/08, 3a/01,
5a/02, 26a/12, 26a/13, 26b/04, 30b/13,
31a/13

y.+dedür 4b/11, 5a/01

y.+den 3a/03, 4a/01, 4a/06,
10b/02, 24a/02, 27a/13

y.+e 10b/02, 30b/12

y.+i 4a/13, 30a/07, 30b/10,
30b/14

y.+inde 12b/10

y.+ler 30b/09, 30b/10

y.+leri 3a/10, 3b/06

y.+lerüñ 4b/07

y.+üñ 4b/06, 4b/08, 26a/10,
29a/05

ayakla basılan toprak.

y. 11b/13, 16b/07, 16b/07,
17b/02, 17b/11, 18a/03, 19a/02, 20a/12,
20a/12, 22a/14, 23b/11, 23b/11, 23b/13,
24a/15, 24b/15, 35a/01

y.+de 16a/14, 19a/06, 19b/07,
19b/08, 21a/09, 22b/02, 22b/14, 24a/03,
24a/10

y.+den 11b/13, 16a/01, 19a/06,
22a/06, 24a/12, 24a/13

y.+dür 17b/03

y.+e 16b/07, 17b/09, 18b/07,
18b/07, 21b/15, 22a/02, 22a/06, 23a/09,
23a/09, 24a/11, 24b/01

y.+i 2b/15, 25b/09

y.+inden 18b/05

y.+ine 27a/13

y.+le 25a/07

y.+ler 21a/05

y.+lerde 18a/06

y.+lerden 17a/09

y.+lere 18b/14, 21b/04

y.+leri 3b/09, 18b/13

y.+lerim 19b/07

y.+ñüz 19a/05

y.+se 11b/14

y.+üñ 23b/12

yoğ: Bulunmayan, mevcut olmayan,
varın zıddı.

y. 7a/01, 20b/04

y.+dur 6b/03, 16a/07, 16a/08,
16a/12, 16a/13, 17a/06, 20b/01, 20b/01,
21a/05, 22a/03, 23b/07, 24a/08, 25a/11,
26b/06, 27a/07, 28a/07, 28a/10, 28a/11,
28b/02, 32a/10

yoğuş: Aşağıdan yukarıya gittikçe
yükselen eğimli yer.

y. 27a/06

yol: Yol.

y. 3b/06, 3b/07, 22a/15

y.+a 23a/10

y.+da 22a/12

y.+dur 3b/12, 4b/07, 16a/01

y.+ı 15a/12

y.+unda 25a/02

yu-: Yıkamak.

y.-sa 24a/05

yuḥār: Buhar (yanlış yazım?).

y. 22b/05

yuḡaru: Üstte olan.

y. 5b/10, 11b/13, 12a/15,
15b/08, 15b/11, 20b/03, 20b/05

y.+da 22a/12

y.+dur 19b/13, 19b/14, 26b/03

y.+sı 20b/04

yum-: Kapamak.

y.-inca 16a/05

yumşa-: Yumuşak olmak.

y.-dur 29a/10

y.+k 12a/08, 21a/14, 29a/02,
29a/02, 29a/04

yumurta: kanatlı hayvanların
çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin
maddesi.

y. 14b/07, 26b/02

y.+nuñ 26a/06

yumurtla-: Yumurta yapmak.

y.-r 25a/15

Yunan: Topluluk adı.

y. 28a/08

Yunus: Kişi adı.

y. 32b/02, 35b/02

y.+(kavm.-i Yunus)+dan 32b/10

Yūsuf: Kişi adı.

y. 18b/09, 32b/08, 32b/09,
33b/13

y.+ı 18b/10

y.-ı Şıddīk+ı 18b/08

yüce: Büyük.

y. 23b/08

y.+ltmek 10a/09

y.+lür 29a/12

yüksek: Altı ile üstü arasındaki uzaklık
çok olan.

y. 29a/05

yümni: Uğurlu.

y.+dür 12a/01

yürü-: Yol almak, ilerlemek.

y.-dür 20b/13

y.-mez 12a/10

y.-r 13a/08, 14b/04

y.-rdi 16b/12

yüz: Doksan dokuzdan sonra.

y. 2b/11, 3a/11, 3b/05, 3b/07,
3b/12, 4b/07, 5a/05, 5a/05, 5a/06, 5a/11,
5b/10, 5b/13, 5b/13, 5b/14, 5b/15,
6a/01, 6a/01, 6a/09, 6a/11, 6a/12, 7a/11,
15a/09, 15a/11, 15a/11, 15b/11, 15b/12,
15b/12, 18a/11, 18b/03, 23a/08, 23b/02,
23b/03, 26b/13, 26b/13, 26b/15, 27a/14,
28a/12, 28b/09, 28b/10, 30a/01, 30a/05,
30a/08, 30a/13, 31a/09, 31a/12, 31b/14,
35b/12

y.+de 32a/01

y.+dür 6b/14

yüz: Sima, çehre.

y.+i 17a/12, 19a/02

y.+in 9b/07, 9b/15

y.+inde 17a/12

y.+ine 3b/03, 3b/06

y.+ini 21b/12, 23b/11

y.+ünde 18b/14

yüzüg: Yüzük, parmağa geçirilen halka.

y.+in 32b/10

ẓa' f: Zayıflık, kuvvetsizlik.

z. 24b/03

Zābiḡ: Burç adı.

Z.+(Sa' d-ı Zābiḡ+dür) 14b/03

Zāhir: Açık, belli.

z. 12a/13

zaḡmet: Sıkıntı, eziyet.

z. 23a/13

z.+le 23a/12

ẓaif: Zayıf, cılız.

z. 24b/14

ẓaifiyye: Zayıflık.

z.+('azā-i ẓaifiyye) 24b/13

ẓākiyāt: Zikirler.

z. 1b/05

Zālim: Acımasız ve haksız davranan.

z. 34a/13

zamān: Bir iş veya oluşun geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

- z. 32a/07
- z.+ı 12a/07, 32a/07
- z.+ında 23a/07
- z.+la 29b/02
- z.+lardan 25a/10

zāmin: Kefil.

- z. 8b/09, 9a/06, 9b/01, 9b/08,

Zātu'l-Kürsî: Burç adı.

- z. 6b/05

Zātü'r-rifā':

- z.+(ğazā-yı Zātü'r-rifā') 34a/02

zayih: Burç adı.

- z.+dür 13a/10

zeberced: Zümrüitten daha açık yeşil olan bir süs taşı.

- z.+den 3a/15

zebḥ: Kurban kesme.

- z.-i ' azīm: büyük kurban. 35b/09

Zebnā: Burç adı.

- z.+dur 14a/02

Zebūr: Hz. Davud'a nazil olan mukaddes kitap.

- z. 18a/15, 34b/13

Zekeriya: Kişi adı.

- z. 32b/12

zelzele: Yer sarsıntısı, deprem.

- z. 31a/03
- z.+i 29a/04
- z.+den 29b/01
- z.+yle 29a/09

zemherî: Kara kış.

- z.+n 21b/14
- z.+re 22a/11, 22a/13
- z.+(küre-i zemherî)+ne 22a/07,

22a/11, 22a/13

zenb: Günah, suç.

- z.+ idür 5a/14
- z.+ün 8a/13, 9a/14

zencir: Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşmuş bağ.

- z. 34b/11

Zengi: 14 ve 15. asırlarda Şiraz ve havalisinde hüküm süren beğliğin adı.

- z. 5a/11
- z.+lerden 5a/11

zerrāt: Zerrelere.

- z.+ında 16a/13

zevāhir: Dışardan görünüş.

z.+(şunūf-ı cevāhir-i zevāhir-i teslīmāt)1b/07

zid: bknz. Zıt.

- z.+dıldur 21b/09

zırnîc: ?

- z. 20a/14

zıt: Birbirinin karşıtı.

- z. 28a/05

zihn: Anlama, bilme kuvveti.

- z. 24b/08

zıkr: Anma.

- z. 17a/15

Zi'l-ka'de: Arabi aylarının on birincisi.

- z. 32b/03, 35a/13

Zi'l-ḥicce: Arabi aylarının on ikincisi.

- z. 35b/04

zinhār: Sakın, aman.

- z.+ından 12b/05

zırā: Çünkü, şundan dolayı.

z. 21b/03, 21b/07, 22b/01, 23b/08, 32b/04

zira': Ay'ın yedinci konağı.

- z.+dur 13a/07, 14b/03

zırā' at: Tarım.

- z. 9b/05, 28b/02
- z.+de 13a/05
- z.+leri 28a/07

ziyāde: Çok, fazla.

- z. 29a/13, 34a/11

ziyān: Zarar, kayıp.

- z. 23a/05, 23a/06, 24b/02

ziyana: Burç adı.

z.+dur 12a/13
ziyâret: Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme.
z. 29b/09, 29b/11
z.+i 11a/10
z.+ine 19a/10
Zuhal: Satürn gezegeni.
z. 5a/04, 5a/07, 5a/09, 5a/13
z.+e 5a/12
z.+le 5b/05, 10a/06
z.+ün 7b/15, 8b/05, 8b/11,
9a/01, 9b/04, 9b/08
z.+(felek-i Zuhal)+ün zuhur 5b/10
zuhûr: Görünme, meydana çıkma.
z. 26b/02
z.-1 1b/09
Zübeyr: Kişi adı.
z. 33b/14, 34a/08

Zühre: Çobanyıldızı.
z.+den 5b/01
z.+dür 13b/02
z.+nüñ 8a/01, 8a/07, 8b/15,
9a/08, 9b/13
z.+ yle 11a/05
zükâm: Nezle.
z. 24b/12
Zü'l-‘Ayn: Burç adı.
z. 6b/10
Zü'l-celâl: Celal, ululuk sahibi olan Allah.
z. 1b/01
zümre: Topluluk, takım, grup.
z.-i haşekiyân-ı harîm-i celâl
2a/02
zürâ‘: Burç adı.
z.13a/05

SONUÇ ve ÖNERİLER

‘Acâibü'l-Mahlûkât’ın 1.-35. varaklarının transkripsiyonun yanı sıra, metinde anlam bütünlüğünü yakalayabilmek için paragraflar oluşturulup, noktalama işaretleri kullanıldı. Metin ve dizin kısmından yararlanılarak yazılış (imlâ) ve ses bilgisiyle ilgili inceleme kısmında ünlüler, ünsüzler, ekler, ses olayları üzerinde duruldu. Ayrıca tartışmalı olan eserin yazılış tarihiyle ilgili, eserin diğer kısımlarında da bazı bölümler okundu. Çalışmadan hareketle şu sonuçlara varıldı:

1. Eserin imlâsında ikili kullanımlar vardır. Bu da eserin yazıldığı on dördüncü yüz yılda yazı dilinin tam bir standarda kavuşmadığını göstermektedir. İmlâdaki bu farklılıkların sebebi, Arap ve Uygur imlâsı özelliklerinin bir arada kullanılmasıdır.
2. Ses uyumu konusunda yapılan incelemede incelik-kalınlık uyumunun tam olduğu ama düzlük-yuvarlaklık uyumunun incelik-kalınlık uyumu kadar sağlam olmadığı tespit edildi.
3. Eserin ilk sayfasındaki Arapça ve Farsça alıntı kelimelerin yoğunluğu, Arapça ve Farsça tamlamalar, süslü dil, üslûp diğer bölümlerden oldukça farklıdır. Bu kısmın eserin orijinaline ait olamayacağı, sonradan müstensih tarafından esere eklendiği sonucuna varıldı.
4. Çalışmada cümle bilgisiyle ilgili inceleme yapılmasa da cümlelerin ki, ve gibi bağlaçlarla birbirine bağlandığı, oldukça uzun olduğu; bazen bu gereksiz uzamalar yüzünden cümle kurgusunun bozulduğu tespit edildi.
5. Şu ana kadar tespit edilen coğrafyayla ilgili yazmalar arasında eserin Osmanlı döneminde yazılan ilk orijinal coğrafi eser olduğunu ve Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıdığını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- ADIVAR, Adnan (1991), *Osmanlı Türklerinde İlim*, 5.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- AHTERİ, Mustafa bin Şemseddin (1297), *Ahteri-i Kebir*, İstanbul.
- AK, Mahmut (1993), “Coğrafya”, *DİA, Cilt 8*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- AK, Mahmut (2000), “İklim”, *DİA, Cilt 22*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- AK, Mahmut (2004), “Osmanlı Coğrafya Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, s.163-211.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1992), *Atabetü'l Hakâyık*, 2.Baskı, TDK , Ankara.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1979), *Kutadgu Bilig 3 İndeks*, Haz. Kemal Eraslan, O. Fikri Sertkaya, Nuri Yüce, İstanbul.
- ARNOLD, T. R.(1977), “Kazvini”, *İA, Cilt 6*, MEB, İstanbul.
- ATALAY, Besim (1992), *Divanü Lugat-it-Türk Tercemesi*, 3.Baskı, TDK, Ankara.
- BANGUOĞLU, Tahsin (1995), *Türkçenin Grameri*, 4.Baskı, TDK, Ankara.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1963), “Anadolu Ağızları Konson Değişmeleri”, *TDAY Belleten*, Ankara, s. 1-32.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1993), *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, 3.Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1984), *Türk Dili Tarihi*, 3.Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1996), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, 13.Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK , Ankara.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (2005), *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, 2.Baskı, Akçağ, Ankara.
- EREN, Hasan (1953), “Türk Dillerinde Metathese”, *TDAY Belleten*, Ankara, s.160-180.

ERGİN, Muharrem (1997), *Dede Korkut Kitabı II*, 3.Baskı, TDK, Ankara.

ERGİN, Muharrem (1993), *Türk Dil Bilgisi*, 20.Baskı, Bayrak, İstanbul.

Erzurumlu İbrahim Hakkı (1993), *Marifetname*, Haz. M. Faruk Meyan, Bedir Yayınevi, İstanbul.

İHSANOĞLU, Ekmeleddin ve ŞEŞEN, Ramazan (2000), *Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi Cilt I*, İRCİCA, İstanbul.

İZBIRAK, Reşat (1966), “Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1, s.25-64.

İZBIRAK, Reşat (1964), *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, TDK, Ankara.

İZGİ, Cevat (2002), “Kazvini”, *DİA, Cilt 25*, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.

İZGİ, Cevat (1997), *Osmanlı Medreselerinde İlim*, İz yayıncılık, İstanbul.

KIRBAÇ, Selçuk (1999), *Hayâtü'l-Hayevân Tercümesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KORKMAZ, Zeynep (1995), “Eski Türk Yazı Dilinden Yeni Yazı Dillerine Geçiş Devri ve Özellikleri”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt 1, TDK, Ankara, s.296-303.

KRAMERS, J.H. (1977), “Coğrafya”, *İA, Cilt 6*, MEB, İstanbul.

KUT, Günay (1988), “Acaibü'l-Mahlukat”, *DİA, C.1*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.

KUT, Günay (1985), “Türk Edebiyatında Acaibü'l-Mahlukat Tercümeleri Üzerine”, *V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi*, C.1, s.183-193.

Muallim Nâci, *Lugat-ı Nâci*, İstanbul, 1322.

Muhammed Fuad Abdülbaki (1990), *El-Mucemü'l Mufehresu li Elfazi'l-Kurani'l Kerim*, Çağrı, İstanbul.

ÖZKAN, Mustafa (1993), *Gülistan Tercümesi*, TDK, Ankara.

REDHOUSE, J.W. (1987), *Turkish and English Lexicon*, Beyrut.

SAKAOĞLU, Necdet (1999), *Dürr-i Mekkun*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

SAMİ, Şemsettin (1989), *Kâmûs-ı Türki*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

ŞEŞEN, Ramazan (2000), “Osmanlılarda Coğrafya”, *Yeni Türkiye*, Osmanlı Özel Sayısı 3, s.643-647.

ŞEŞEN, Ramazan (1990), “Onbeşinci Yüzyılda Türkçeye Tercümelere”, *XI.Türk Tarih Kongresi*, III.Cilt, 5-9 Eylül 1990, s.899-919.

ŞEŞEN, Ramazan (1998), *Müslümanlarda Tarih-Coğrafya Yazıcılığı Başlangıçtan 19.yy Kadar*, İsar Vakfı, İstanbul.

ŞÜKÜN, Ziya(1984), *Farsça-Türkçe Lugat Gencinei Güftar*, MEB, İstanbul.

TAESCHNER, F. (1928), “Osmanlılarda Coğrafya”, *Türkiyat Mecmuası*, Sayı 2, s.271-314.

TDK (Türk Dil Kurumu)(2005), *Türkçe Sözlük*, 10.Baskı, TDK, Ankara.

TDK (Türk Dil Kurumu)(1995), *Tarama Sözlüğü*, 3.Baskı, TDK, Ankara.

TDK (Türk Dil Kurumu)(1993), *Derleme Sözlüğü*, 3.Baskı, TDK, Ankara.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri (1994), *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

TUNA, Osman Nedim (1957), “Bazı İmlâ Gelenekleri ve Bunların Metin İncelemelerindeki Önemi ve Orhon Yazıtları'ndaki Birkaç Açıklama”, *TDAY Belleten*, Ankara, s. 43-81.

TÜRKAY, Cevdet (1999), *Osmanlı Türklerinde Coğrafya*, MEB, Ankara.

UNAT, Yavuz (2004), “Türkiye Astronomi Tarihi Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, İstanbul, s.103-133.

UNAT, Yavuz (2001), *Mir'at'ül-alem (Evrenin Aynası)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

YAMAN, Ertuğrul (1992), “Türkçenin Ekleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, *Türk Dili*, Sayı 490, TDK, Ankara, s.322-328.

YELTEN, Muhammet (1998), *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*, TDK, Ankara.

YILMAZ, Engin (1998), *Acaibü'l-Mahlukat: imlâ ve ses bilgisi-metin transkripsiyonu*, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

Ek 1: TIPKIBASIM

واسمه على اقله كسبه قلدر و درو پيم به بشد لرسكند زنده الله
 طشد ز اوليك ارمواقت موسوي پيوس ايلدن زور و زورده
 فوسيتيا مهور بالي قرتنه حقايم برعولن از ريشندن اوزر فرخاناخ
 يتك و صبور انا عثم صطفا ياز اوليك و عظمي بود انا خرم
 المودند اوليك اوزن قرنا نام معلوما در و لرسكند اوليك اوليك
 الله صفر تنه اوليك ز فوسيتيا فالدر ايد المومنا يرض عهسا
 كن يوه زور و زور در و جالوسو اولشد در طاهلينه واسا اذنه
 مسجدا امدن طهور زنجير برقدار و زنجير يان مدم و فعا ايلد
 الله صفا اسمعلا كزنج عظيم اجمعه بنه اذنه فوسيتيا و اوليك
 سكوا و ز اوليك الشيف در كرام معد و لرسكند اوليك اوليك
 يوم العدي و در رسو اضر ميا المومنا يرض فوسيتيا اوليك اوليك
 علقه اوزد زنجير المومنا يرض فوسيتيا اوليك اوليك اوليك
 و ايت انا اوليك الله ناز اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 داو پيضا مبر فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 امير المومنا يرض فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك

امير المومنا يرض فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 مشهور طاهن تاريخ زومد كرسكند زوال العزيم سلطنت
 دند و كند فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 اوليك صبا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 طاهن قمامه عيده در بيت المومنا يرض فوسيتيا اوليك اوليك
 بويله در كركند اوز ايد و فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك
 در اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 و اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 مظهر اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 اوز زنده در كجاج و فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك
 فراه فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 مشاهير فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك
 فوسيتيا اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك اوليك

ویر قورده او زنده یکه در دانه واقعه صفتی زار امیر المؤمنین
علی ماویا اور تسنه او آکسند جنه جفوا و ندر طرقت
بر قولن او زیننده داود بیضا میا کینک او روح و نماز یزد
یلسان باقی دیننده لیل المجد بر کرم سکر نه بهت رسو کد
صلیم **شعبان** اجنه حسن بطنیک مولد او زیندنده
بر او کجسد رک کالایه الصاب در لو بو کجین الله تعالی الوخ
مخوفانه کلک بی کجیه دک قولن زد زرقی و طبعه نفسی و بر
فوشه ل و ویر غو ظلر نازنده قاری عشاء عشقه بخدم کرد
المنده کعبه قلیه دند بر قولن بکر بر شین نور و بر مقصد
رمضان اول کن بختلو قیوس ایلو و ملا مو قاری بری بختلو و
قوشتر لر زینجه بکر او جنان بر ایم بیضا میا و صحنه نازنده
قران قدیم محمد مصطفای نزال اولدی دیندنده قولن توحی
بیضا میا نزال اولدی او زیندنده زور او و بیضا میا نزال
اولدی او زیندنده الخلیف عیسی بیضا میا نزال اولدی و بیضا
مکر غو ناولدی بکر بر دانه کجسد اهل حدیث قولن او و بی

قران

قران صحف اولدی بکر کندی و بکر اجنه قدر کجیسه در
و بعضی نازنده و واقعه بکر بکر برون ای و بکر دیننده
تدک کسور استخرا ای قولن و بکر کن اول قدر قولن از اولدی
اول رمضان قدر نازنده و هر کجین الله تعالی بختلر کجین
کندی ما مولد ندر آقا و قدر اول کونید مطهر در کالایه ایله
در اولدی الله تعالی کوی بکر بالاییه نکر بیورد و او حق
الانجیل ان انجیل من لبیا ایون او من الشجر و نما میشتون
دوره ندر حضرت رسالت نضاری استماع اولدو هله نذیر
هلاک اولدو لر او زیندنده غلام احد دور و متعلق حمزه در بکر
لیندنده نال خیزد کالایه نخرسنا نذر الله تعالی او قومن خلاق
الیدی و بر قولن او ایام عجز ده ایله کالایه صحنه و بر
بر قاری بکر هر لیل قوم عاد و زور بکر نوله نوحه ادرم
نخی نقد بود انجیل اولدی ندر اول کونید کالایه الله تعالی
موسیقی نما میزد و در کالایه نخرسنا نذر الله تعالی او قومن خلاق
لوح بر نزال اولدی بکر بکر برون ای و بکر اجنه قدر کجیسه در

رسالتش به شوق نماز فرض اولدی کرم برنده غزای
 ذات الرضاع اولدی **جمعا الاول** سکرانه مولود علی ابن ابی
 طالب کرم الله وجهه اوندیشده وقع **جمعا الاول** و **جمعا الاخر**
 جنجرات برابری واقع اولمش و کرم الله و کرم الله و کرم الله
 الجبیر بن الحارثی و جبار اولدی که جبار اولدی برین حضرت رسالت
 صلعم و کرم الله وجهه خلافت امیر المؤمنین عصم رضی الله
 عنه طلقوزان مؤید جعفر صادق قد رحمة الله علیه اوردی و زنده
 مولد موسی کلثوم و زنده عثمان عبد الله ابن ابی بکر کندی کند الله
 قیام و نبیا دارا به خلیل الله اوردی زنده بکر بن سنان مولد
 فاطم بن رسول رضی الله عنها **جمعا اول** ایلد ندر و کرم الله وجهه
 و زنده یونان اشد نوزامیدین کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 اوندی کنگاه دکور و یونان اید حتمی کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 کیشی انجی کنگاه اوغز شمشیر و کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 دنا قلعه بون کرم الله وجهه کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 بیغما کرم الله وجهه کرم الله وجهه کرم الله وجهه کرم الله وجهه

رسالت

و در کجبت اهدا در اولنده حسین بن علی کرم الله وجهه مشق
 شهر نکرورد کرم الله وجهه سنه حسین بن علی کرم الله وجهه
 بکرم اوجن خلافت عباسی اوردی کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 اولدی و صفیخ خلافت او اوردی کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 رسالت اولدی کرم الله وجهه **جمعا الاول** مبارک
 ایلد که الله تعالی بولدی خیر و قوی ایدم کرم الله وجهه
 سعادت لعل قاری و کرم الله وجهه کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 کسب کانا ناند و کرم الله وجهه کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 وجود کلدی و بولدی و زنده مکر زنده مدینه هجرت ایلدی
 و قاسمته دکن اصل ناسخ هجرت یونان اولدی و یونان
 برسان ام المؤمنین خدیجه کرم الله وجهه کرم الله وجهه
 اوزا کسند حور مولد شریف علیها افضل الخیات
جمعا الاخر اجند حاج بوسد علیها ما استغنی کعبه
 مبین قوری و عبد الله بن زبیر رضی الله عنهما حصار
 ایلدی پس نفظ ایدی و کعبه بر یقصدی و زنده کرم الله وجهه

رسالت

و فرعون هلاک اولادش را و فرعون را شکست و فرعون را کشت
 موسی را بر بزرگ طورت و فرعون را شکست و فرعون را کشت
 موسی را شکست و فرعون را کشت و فرعون را کشت
 تمام ایلسون هر که تامل تدبیر طسوز و لایزال اهل اسلام جهان
 مقلدان و عاقلان اما حماسه و روضه غنه شهادت و افعال
 جیش امتیه حسبه برونکنه اولدیکجه نظر اندر اوله ایت
 سوزلو کون حسین شهید بیصیسته بجز انظیر قور و اولدیک
 اوله اسلامه بوزنک و بیجی و بیجی که چون رمضان ضرس
 اولدیک یوزنک فرضیه تسنوخ اولدیک و ایشینجه با و قلندک و رو
 کلشدر که هر کوزا سوز کونکنه کوز سر به جکسه بر لیه دیک
 اغرور سه کوز و بواریک و زید سنه صله و کاد بیتا ایتد
 کیه و در سکنه زان بوجه که مکده خراب قلغه قلغه هلاک
 اولدی **صفر** بو آیه ساکرا و لیب و تر و تالی و در حرکت
 اتمکدن سول بوسرشد که من بشیر بخروج الصفر بشاره
 بالجتا یعنی هر که سنا و زور کسنه جید بی کالیات

بودن

و طایفه اولد و بر بکلای بوی کماله اولدیک بنایت عظیم اولد
 و بو آیه بدستند بوشه بیغیا ما بر نندک بولک و بوشه
 ذی العقول اینک اولد و در دهان او نخی که غاشور کاند و عظم
 کوند جمع و دینلوره و جمع بکل قاتنه ریز اولد کاند
 اذیه بیغیا مدک نوسه قوله اولدک و بیغیا کسجه جودیه
 طاعنه قار طایفه و ابراهیم بیغیا ما بر و عیب بیغیا
 بوندن با در نضدک و نسرود اولدک ابراهیمه بوندن کلست
 اولدی و یوسف بیغیا ما بر خود نینجات بولدی و معنی بیغیا
 بوندن یوسف کولک خونی کلدی و کونک اهلک رسایا بوند
 مملکت اندن کندی که بوندن سیر بوز کور بولدی و فرعون
 دن عذاب کوندن کوزا و بوی بیغیا ما بر بوندن صحت بولدی
 و زکریا بیغیا ما بر بوندن غاسی بوندن قولا اولدک و موسی بیغیا
 بوندن قرظله و فرعون و قبط بولدن هلاک اولدک خضر
 دن اهل صلصم بند نینه کلدی بیهود لور که بولک و کونک
 سوزا ایتد سبب نند زانیند لور کون موسی کوز نینجات بولدی

فرعون

غائبه بوجه زنا شسته بکد ربهستان الما زوفین ابد را الله متکا
 ناک الما برونک بر سنه بر طاقور و متمد و بر طاقور و اولها از متمد
 جمیع دنیا خلقت زرقه در زرق و امام مکی و عمر قسطنطین
 کوز شد و بهر بنسبت زرقه و اوله ایست که دنیا ناک اوله
 اخیره کی الیک بیدر هیچ کس نه بگو نشی بیدی و نشی اوله
 و سائر و سائر و عبد الله از عیسا سر و زاید که دنیا ناک اوله
 اخیره که زرقه در آخرت کردند که بیدی ناک اوله الله متکا
 بیور که و ان بوما عند تک کالسنه عاقد و زرقه و اوله
 یلا شنه الله متکا برینا متمد و زرقه که اوله و حانق
 خلوت و اوله اوله که آدم بیغا متمد که بیدی ناک اوله
 ایدی و بختی بیدر که مودینا متمد که در متمد که برینا
 ایست و بختی متمد که متمد که اوله بیدر که برینا
 بیدر که متمد که متمد که اوله بیدر که برینا
 ختم اوله که متمد که متمد که اوله بیدر که برینا
 که درین متمد که متمد که اوله بیدر که برینا

تمة

الیدی

الیدی بوی که یوزده عمر بر عبد الله زرقه الله علی
 اکینه متمد که زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 شرح ایدی و زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 امام بوسا متمد که اوله بیدر که برینا
 ابو جیحام محلی ناک اوله بیدی و زرقه متمد که اوله
فصل الثانی الباب الثانی فی التصور و الزمان و الی الی و الزمان
 بعن حاکم الیدی که زمان متمد حرکت غلک و زرقه متمد
 الما زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 شهر و شهر و زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 هر که متمد که اوله بیدر که برینا
 لکلا که متمد که اوله بیدر که برینا
 اورتستان در کما شهر و زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 بین بر آدی زرقه متمد که اوله بیدر که برینا
 عند الله نشاع شهر متمد که اوله بیدر که برینا
 منها اربعة حرم بیدر که اوله بیدر که برینا

عجم

بیدر

بوقه هر کور که و کسسه تجزیه و غیر بلین بیل و پارید عیالیه
 و نوسون و عیورت الی و اینک دستور و در مسئله مصالح
 اینک محبت قلندر ناما بر طایفه مصاحبان اول و بزرگ سزایک
 قلایک زین و دنیا سمور اوله و بطریق کما صاحبی طریقه و در
 بیایان که هرگز نوبت و الت بیک یاده یله زور و اوج بر وجه نقل
 ایدر و او را از بر جسی و قله و فدا صکن از کشتی بنا به اثر
 پس بر مدتی دوری که جنین بنشاه و در رسمت کما که شیخ
 طوقه و غیر مختلفا لولایه که کند قصه او یکی از اول
 و صورتی و لده و غیر یلیع و استی اوله و غیج صوت اوله و غراب لری
 عماره و طاروت بر خراب اوله و کز و طایع کز اوله و بان غیج
 صوتی و صوتی یازنی بر فصل فی الزلزله و صکال ایدر
 صوتی و بخار و خاصا اوله و قایزه مصاحبه اوله و لری جال
 بول که جقه و برده بود و از کور و لری و جوا اوله و کما
 بی قوتی ایدر جمعه لری بر یزدی در رود نده و کما حق
 بطوراً عقیقه بدینده محبت اوله و در مسلمانان و در و اخلاط

فاسدیده

فاسدیده مملو اوله و شولتد و در کز تعلیل ایدر و در مسلمان
 و اما از قرحمه الله ایدر که بزرگ ولایت موغان عظیم
 زلزله کور و در کز طرف بار لکم شبیه که بقدم
 کور کسره و در کز مپرزند تله و کما حق و لکم هر
 یازمش کبر و لکم **الف الف الف** فی دنیا و اخرها
 و الذم و الزما و الزالی و اولایام و فیها ثلث ابواب
 الاولی فی دنیا و اخرها انس بزما لک رضی الله عنک و کز
 حضرت صلعم سؤالی الله عرش اللمک و سفند ازین ابواب
 غایتده اوله و مساله سؤالی الله که نشاء عرشک اوج نور
 قائمسی و زهر بر فایسده بر جمیع دنیا چه در الشمس هر کز
 اوله و سندر بر حلال زهر حضرت الشمس و دنیا قدر شده در هر
 الشمس کز لمر و زهر بو عالم الشمس و مقدار بجه در اول عالم
 خایه بود و لده و غیر لری و زباله لست اوله و زهر لری و کز
 خایه انقاصی که در سؤالی صلعم سؤالی الله کما لک اوله و سندر
 بیات عالم و در دنیا کز برسد و در دنیا کما لک اوله و سندر

در بریز ز نولد زالد چنده و لوا ایلده کج و کمد لیا
 لیستک پسر و طغاک که کز ایلده سوادک الویس ز ناله و زرن
 قوز طبر اذ کوز غیر میفله از نر عجار و ناله بر میسین
 سکره و عکلات و لر جینا کز اول و برنی آدم اذ مسکا کز اول
 و شهر اولو **حکایت** بنی اسرا نلدن بر طاب دکتور اذ مسکا
 الدعوی ایدین حضورم اخیان آذ کوز مک کلور کز اول ملک
 ناولشا هو بو با دیک مستقدا ایدین و طاب اول پادشاه کز اول
 دانا ایلدی کجین حضور علیهم سمنک فاک کز کجا خبر ایله تا کم
 آذ زیارت علم و عیالیه ندادن سوز ایدیم بیرون کجین حضورم
 کلدی با اید مستورد لیدی و اول پادشاه او قوری چور کز اول
 حضورینا ما بریز نارت غلک و نصیحین ایشتنک ایشتنک که نیا له
 عیالیه بند حضورین عیالیه چقدر و اما برسی اول کز کز کز شهر
 ارشام بنایت مور و مور و غلک سفول معالیه و یکدی
 چسکه کیر کشتن صورت مک بو شهر کیر سیکه ایلد لر اذ ندره
 بو شهر ایله مور و ایلد شهر کز نیک بنیاد نر بلز ز د لویس
 بیش

بوز

یوز ایلدن سکره نیر ایشتم اوله مقامه اول شهر دن هیچ
 بولدم کورده مک ما زیم ایشتم اول ناله نیر و جماعت طبر و مشلو
 اولو بچر لور و دم کورنده بر شهر و ایشتم کجین خراب اولدی ایشتم
 سسجانا ناله هر کز ناله زرن زده مور مزین بوزنده شهر ایشتم
 بلکه ما بو یوز ایلدن نیر و نیر و ایلدن سکره نیر ایشتم کوردم
 اول کز کز اولمشور عیالیه عسکریا اول اولو رسول ایلدم که
 بو بر کجین کز اول ایلد ایلد لر ز ناله و مزورده مور مزین بوزنده قور
 کورده مک ایلد ایلدیه در کورده سوز نیر و نیر بوزنده سکره نیر
 ایشتم کوردم کز اول کز کز سوز غلک اول موضع قور اولمشور
 نیر و مور و ایشتم و نیر و نیر و نیر و نیر و نیر و نیر و نیر و نیر
 بولند کز و ایشتم کز اول ایشتم سسجانا ناله نیر و مزورده ایشتم
 هر کز
 بیش بوز ایلد سکره نیر ایشتم کوردم کز نیر ایشتم کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز
 ایلد ایشتم کز
 ایلد کز

ده لوروزین

یاز بر مدینه کوزا اور بر مدینه تده باری بو مدینه دریا و لو
 و طاع شمشیر اولو و شمشیر و طاع اولو بر مدینه سلولید رنجی که شوش
 لیمی از کوش بر مدینه تا الیسه تا تلطات اولو بر ص و در ایام
 زلزله ارضخیز بر طبع کج اولو و کاه اولو قان بیاض شمشیر
 برله بر طایفه الاله چقور اولو و بر طایفه کیمیک سماع کچ اولو بوس
 چقی بنور یعنی اولو بر کوش اولو بر زلزله رومند تله تربیت ورد
 مستح اولو و طاع اولو و طاع زانچ یعنی لر زمینله و چقی کوش اولو در
 طعننه و طوبیت منصف اولو بر کوش کوش اولو کجه رطوبت شمشیر
 کوش اولو و قورق اولو بر کوش اولو بر زلزله به باه پان اولو
 و سلیاقی شمشیر رود و زلزله اولو و اما کوش اولو اولو سلیاق اولو
 سلیاق اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 دگر بند سنج اولو قات شمشیر اولو کوش اولو اولو اولو اولو
 کوش اولو بر کوش اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 کوش اولو بر کوش اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 یعنی طایفه چقی شمشیر صدقه باه سنج و چقی شمشیر

ارضخیز استوان بر و لشم در وقت درجه در فلک در طایفه
 و ارضخیز در عمارت و زراعت و حیوانات متداوله کوش شمشیر
 حرارت کوش کوش در ایامیت برود تده تا اولو کوش اولو اولو کوش
 و بعضی اولو کوش در ایامیت برود تده تا اولو کوش اولو اولو کوش
 معتدل در فصل **الاقاب** بلکه بر کوش کوش کوش کوش کوش
 اهل هندیه کجه کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 و عرض جنوبی در شمال رود و زلزله کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 دخی و اولو کوش اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 فوشید و رایج جنوبی در شمال رود و زلزله کوش کوش کوش کوش کوش
 عرض جنوبی اولو کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 شمشیر کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 شمشیر کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 آتکه که دنیا تله کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 قاشق اولو و زلزله کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش
 و اسکندر کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش کوش

وکند و جنوعه فتره راستا اکلاد کن کرد درجه ارتفاع اولاده
 اکلاد پس ایلد زینر التمثالت مثلث وثلث مثلثی بر این
 مامون خلفه بر عرض ایلد بر یک صفحه است و داخلی بویه قلدر
 راست چندی پس ایلد که مناسبت عرض ممکن بود راست در
صفا مهنت سلا تید یکد که که عرض او زینر خط عرض
 ایلد که ارضی که یاره مسنا وی لیکه واکامه ایلد التمثالت
 قلدر و هر بر طرفین ایلد معد التمثالت ارضه قله شمال
 رجب خطی ضعیفه قلدر پس بر خط داخلی یعنی ایلد بر خط افق
 شرقی تا غزیر و یکا خطه شش قوس جنوب در لور پس دنیا از بخش
 اولی که ایشمالان را که جنوب زمین بر ربع شمالی که صغیر
 ایلد ربع مستکون تسویه قلدر لور ربع و اخصو التمثالت
 بحر محیطه در قطب پس بر ربع مسکون ایلد در نقطه که ذکر رفت
 طالع و در بویه و عمارت و خراب قلدر سه یک طرف داخلی
 خرید بویه مستکون که بر طرفی که جنوبی یعنی ربع ایلد
 و بر ربع شمالی در غایت برودت در جنوب تا اوقات بوی که طالع

او

اولی بوی که در درجه شمالی ایلد بر طرفی که میان ایلد بر ربع ایلد
 و جزو شام و مصر و روم و فرنج و روسیه و سیبری که از ایشمال
 امیر و کن ربع شمالی در و نیز ایلد از اهل آن که در ایشمال ملک
 و طرسان و شب و نیز بوی که در ایشمال ربع شرقی و شمال
 و قریه ملکند نه جیش ملکند که در و نیز بر خط محیطه که کن
 ربع شرقی جنوبی در ربع جنوبی ایلد در قوه لور بعضی سنه
 اما شهر لر و کور و لر و زوز و لر و قیصر ایلد و ایشمال
 و قوش طو لر و لر و بلطیق که یونان باد شاهه بر طایفه
 در یک بوی که در و کر که که در و در و مستمل ملکند که
 مدید که در و کلدر و هیچ ملک و شهر بر قیصر در و کر و لر
 قریه که جنوبی که کر لر و اکلادی خرابی که هیچ جوان قیصر
 بنویز ایلد سنه افغانی که مقتاد اعمار تا ایشمال بوی که
 ایلد و طقسا ایلد لور ربع ملکند در و ایشمال بلطیق
 قوه لور ملکند در و در و ملکند در و در و عرب ملکند
 و یکد فلن ایشمال ملکند و بعضی عهد سیز ایلد که کر لر

وقت بخشایان اولور بر مملکت صباخ اولور سه بر مملکت دانه
 ظهور وقتند اولور بر مملکت کند و در اولور بر مملکت
 کور که صورت به تختند و بعضی صورت بیزورد و در
 محیط جود المند و اوج غلش برده طفل و در اولور بای
 لوشینه لور و در کور و اولور المند و هیچ بر زمین
 بند که اگر کند بر معدن یا ارباب یا حیوان و در که
 بعضی بنی آدم بلایه اکثر اولور که الله تعالی بفرستد
 کسه بلفند تنگ الله تعالی بیور که در این ستمین وقت
 ایله اولاسته قظالمات اینتر و طب و لایس الا فی کما بین
 الهی و بعضی سدا لیدر که بر یاد بود و در وسط اولور
 کوز حرکت کوکله کلدا انا بوقله صحیح کلدا اوجیان
 ایدر کما استناد و در مساحت سطح اولور و در وقت
 کوزیک و یکوز فرزیک و لکی یوز قق که فرستد و
 اوسته که در بنا و طرفه در کالت بیک کوزیک و کباب
 یوز نشای فرخند حکایت ناموز نطفه اشتباه که

محمد

مهند سلیمان که مساحت ارض بیک در وقت بیک کوزیک
 فرخند که اگر بایک بر اوجی و نطفه ارضیه از در قوس
 و بر اوجی ندر سلود نیا لاجوره نطفه اولور بر زمین
 که اول وقتان مهند سلیمان حاضر المیده و نطفه در کور که
 یوم مساحت ایله لور ایدر بیک در مساحت دور یوقده و خلق
 ایدر سخا حصار بی نهایت در و در هیچ جغرافیای
 یقد و در اوجی کور حصار بی نهایت دور در جماعتله و در لور
 سخا حصار سنده بر موصفا در لور قطب شمالا انا ایتنا
 طوقد لور ایدر بر مخته نشان ایکنه و اولر مینه بر این مملکت
 و کندی شمال طرفه راست نطفه که بله لرسه بر این ایدر
 دکنه و مینج دایره قق که نایب اوجی نطفه و هر مینج ارضاع
 و وقت تا اکان کوزیک اولور انا بعد بر در جبهه اولور
 اولور و اولور مینج بر دکنی النشای سیمیل اولور کوزیک
 در جگه اوجی و اولور مینج بر ایله اولور کوزیک در جگه کوزیک
 درت بله ایله اولور بیرو کوزیک مینج دینه بر این مملکت لور

و بعضی بالا تصور شدند و بعضی بالوضع شدند در پس هم روزی
امر ایلهدی که بر طشت کثیر لاجنه اول مستوره اول بالخی
چیز لکه کسب و بیخه اش جمع خلائی کور و در جاحط صله
علیه اید راستها نله خزناسا ناورتسند بکر نبوت کلیدی
خلائیواد باشه بقیه اول بلور اول آوازی وارسیه رعنا اول
کینه تیفات غیر یقینه واررخه قرینا نیک واررخه بالی
تعبیه کمرط در لرپس خلائی اول بالولری جمع اندلس
وطول اول بر مدهت بدله **هفتاد** که اول ارض عبدالله بن
عباس عرضهما اید که الله تقضا بوی بر تمسدا رکوزک
بوی توخا و زنی طور مشد را بالفلک رفسی زنی وار بالی
اولد که **هفتاد** آنکه قسمه یاد طور قره تقضا نون
وما یسط و زنی بالانصوا زنی و صوطا نازنی و طاشا نون
بر فرشته ناله رقتنه و فرشته سیلا و زنی دود و اول طاش
اولد که سوره لغضا نه بیان داد و کتبی فی صخره اولی است
اولد اول انصوا کمال اید که زنی هم در کتبی سبط و کور و فرمود

ک

کاکو بار و با بر طسه حیوانا و زنی که معیشت فلز زنی
معاذ فرنی تا حاصل اول زنی و بعضی منحصبا اولد که بسطود
مشردن مز و بعضی ندهب اولد که قلنا انصوا ننه در
و بعضی مذمه علی صور تنده و بعضی ندهب با طوبایا
کید و صحیح کند و بکر حکما اخیا در اولد که مده و در کور
بلشد زنی لاجنه بر طاشا روسی کجا اولینده و راست
اورده در که فالک هیچ طریقی کند و بکر سیک دم اولد
مناطیر اولی است نه اولد که قلور هیچ طریقی اولد که
بر طریقی اولد اولد که بیه جکر فالک اطرافند زانی
قلور صور سوره شد و مکر اولد قدر که الله تقضا
حیوانا و نیا تا چیزی بر آجمشدر که اگر مبع مسکون در اولد
اولد غده و لیل اولد که هر برده که آدم طور سه بالانج کور
برده اولد فلک نصف کور و نصف کور زنی بر اولد مضمون
اون کتبی سوره لرو کعبن بر درجه لانی کور کور و بر اولد
درجه کور کور کتبی و طریقی و کتبی کتبی کتبی کتبی

چگونه است که در روزی که در آن جمع اول و ناکاه و بر ولایت مجبور
و هر یک در ولایت با نورس خوارند و کسایت ایند از ناکاه الله
تا اینکه مشرک شدند در ایه و محسن است تا به ولایت شامان
سیا عظیم کلیدی است یا اول و آخر میگرد و بر انجلی میگرد
الذی کدر کتور بر انا جلد با ناه اصله غدی سبیل تمام
اوله قرن اول ولایت خلفه از اول غلبه تا بر قلمسه قولی
حکا ای که فضا کی بر کوه لیا و رسته نه در و طبله غلوه تاله
که انواع و اجناس الله بلور حکایتها روزن از نشید بر کوه صیه
خمینت با بر سستوی بر قوسه صله کی بین به فرق کدی شفق
غایب اولدی هولده زمان در در مسکه که خلق تلمیذ کون کس لوم
ناکاه مینا قلوزنه بر انا کور کدی که هیچ خدای می تد رمکر نانی
قنادی کی به هر روزن از نشید علمای حاضر اندک و سوال ایلی
انکه رحمة الله علیه ای ای المؤمنین حکایت شدند در روایت
صحیح له سنک جد عبد الله بن عباس سده که هوامو مطلق
حیوانا ناه و به یقین قوشه بر و که هوامه به طرور بود بیختم

حکا

چگونه است که در آن کس و کوشک سبب از نرس
ایدر اما که کوه و کوه صینه و استقامت سده زیاده بود
صفحه که در هر یک از جمله تمام از جنس و حرکت و سنگلک
و سکرمکد و سکره و کینه صورتی که در کوه استقامت
کوزر و اشوی صورتی که فرشته در مصر و میان از نرسنه
و طمانینه نشین که کوه کوه کوه و کوه کوه کوه کوه کوه
صوتی که نشین سده سستاید و در ما غمقرت و در قوت
صوبه لطیفه دارد انا در هر خرد در و حمالک کوه اولدی
صوتی که طمانینه و معنله اوله و ضنا سیرا بیچ اوله و استکی اوله
بر نرسن اولدی اولدی و کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
که در بلینت خیرت کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
دفع ایدر و در نرساید و در سده هصره بر دم ایدر و نرساید و کوه
و لیسر صند نرساید و انا نرساید و انا نرساید و کوه
و شهورت با هصره رصیفه فلوز طمانینه استلامه اختتام اولدی
د و در سبیل سبیل کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه

تکون نشاء برور جمع المااء شش احوط طماو صواب
 صوتیکه محتاج دکلدر و نامطور لوصوت سبب چور افرودن
 حرارت شمشاد با شش در فایده اولدکه بیه که احوط ناموصوب
 جود سه به بر قوت و تین حاصل او و اولدین سینه حیوانا که
 اولدجورده و اولدک اولور و طماو صوتیکه بیه که طماو روزن
 و انجیر و خرما یکی است و منسلک صوتیکه طماو صوتیکه
 اما عاقره شود و سنسلا و سرکه و سد و فایده طماو صوتیکه
 طماو صوتیکه و نیک زلفیقد و جمع صوتیکه نامه سیمور ندر
 نیک بیور و اولدینا مناسبتا ماء طماو صوتیکه که صوتیکه
 بروه و ارضار و اولدینا طماو صوتیکه اولور بیور و اولدینا
 اولور کشفه شکل لبوسا بیره و طماو صوتیکه و اولدینا و اولدینا
 برون نرسع اولور شمشاد و اولدینا صوتیکه اولدینا فادد
 و طماو صوتیکه شمشاد نیر ارب برون غور و اولدینا و اولدینا
 و اولدینا و اولدینا صوتیکه اولور و اولدینا و اولدینا
 و اولدینا و اولدینا صوتیکه اولور و اولدینا و اولدینا

آتشیکه شمشاد و اولدینا صوتیکه اولور و اولدینا صوتیکه
 کوز شمشاد که چرخان در نور سکر نده فاسحصار بده بر ماله
 دشتیکه اکثر احوط حساسی شمشاد که قوت اولدینا و اولدینا
 اکستینا ارض حراره و اولدینا سینه ارض و اولدینا و اولدینا
 و اولدینا صوتیکه صوتیکه الما بلک حکما ایدر صوتیکه
 در سبب و صوتیکه و اولدینا صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 اوستنیکه و اولدینا صوتیکه و اولدینا صوتیکه و اولدینا
 لونا الما لونا صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 طماو صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 دبیعی قدر ندر ناما که اولدینا صوتیکه و اولدینا
 بطماو صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 صوتیکه و اولدینا صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 اگر بیاختی صبح اولدینا صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 حیوانا صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا
 طماو صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه که صوتیکه و اولدینا

نکته

انده مسکه فلوز برانعمور بو لنز انده اوت حاشا ملات
هضاج الرد والده و الصواعو حكا ايد حنكه كمش بيه
المسه بر سحنه تنكسب در و جزا ارض زينه خلتا و لور
و كشتو خرتندا كا اجزاي ناريه قوشو پس تو بركي اولو پيش
قوشو كه صور بود چي قطبته ناره هو ايجو خرا بليت اولو
و در خان احنه محسب اولو بعضي صلو و قوت ادره او در دن
چنه بيس بليت بر قوت او از ايد اولو بعد او از درك معلوم كا
كو كه كور ملك در و كا اولو بليت نايه كنيف اولو شدت
وقت يلده رمتدن اولو حاصل اولو بر و اولدرك كا ايلدم
ذره بو بر و بعد كسبه بله حاصل اولو اما اولو بر و كور بوز
پسر بعد او از او شده بو تكه بر كشي صور كو كندا زان اولو
اولسه و كا ز صور كو كندا صلوا شده اوره كوز كشي
اولو طون لها شه طغند غنق و كور او از انده بو و و و و و و
قتنه اولو انكو نكو كمش بيه ائو فلور پسر خان حاصل
اولو كه بليت اخده محسب اولو و هم غاينه صور و لاينه

اولو

اولو كه صور اولو در خان وضع ايدر سيمه فلور و صور و دنك
واما صاعقه كه كا ايلده او و قور او اولو خشم غلظت ناريد
هو كه كيفيتند نه تنكيق اولو و صور نار له پسر سنيه كه
ار شسته بيه و در هيم فنه اوشع ايلو نا صور ارنجه
و كا اولو كه در ستر ادر و در شاهجه زيان ايلو و كا اولو بيز
اخنه بملوي يقو و زه زان اولو صور احنه خيرا انا بيز اولو
حكايت شيخ ابو علي بن سينا روايت ايد اناك زمانه
جر جانده بر در مياره سي كه نوزا لاليم انا هوانه تنكيد بيس
ديواره طغنه ديواره بنام نينه بيه طغنه ويره تنكيد خالق
قوز ايجو در لو و طغنه غرا اوج فرسخ بويه تندي سلطان
محمود بونج استنك آدم و ريد جوبا نكند و اذ اولو
پسرا غر لغندن كور مد اوج ايلد ايجو رخنه بر باره سني
ورد لو اذ كه اذ و فرسخ در زده نقد راستا در زمت
بشور مد لو و شيخ ايدر كه بجمعينه طار و اشته كو و بيز
ايجو و عبد الله حد جوبا و شيخ حواسه ايد بيزه ايجو و بيز

قوشونده مشرق رود در پنج رود بود و باخی سهل از قند
 مغرب است اما شمال صوقد رود و قوردر آنچون که بر اقلیم در
 کلور که کنش اول اقلیمات و زنده کنج و قار او و بنور او
 و بنور اول اقلیم چند روز با زحمت قند کنج و قوردر او
 ذکر بر بقدر با زین و طبل و اسنور و کبیر لاجرم صوقد او
 و قور او و جنوب بلند قلات اسنور آنچون که طار در او
 حدت کسب در اما بدو صحیح قور و در مانعه وقت و در روز
 طاقی لاجرم صوقد و قور و شهنه حرکت که در روز صبح
 ایدر آنچون که بر رده شمال بلند از قویله اسسه اکثر
 خیر اناک نسل اول و لایته کسکات اولسه کند که اما
 استی در و بشد را آنچون خط استوار کلور اول و لایته
 استی بنا پیدا کرد که کنش آنک و زنده کنج و قور و
 ذکر بقدر یک که از زنده کنج لاجرم حرارت و طوت
 کسب ایدر بیست و دوست ایدر او هم کاهها قور و
 آخر لاجرم که قور و کاهها قور و کور و قور و لایته

قوشونده

صوقد رود زنده کنج و قور و لایته که در خط و کلور و سطح
 متصل او را که کنش اشته سطح و سطح ادا ناسه متصل او
 هو آنک یتر و سطح **فصل** هو که سوی باخی سهل
 ذکر و صوقد و لایته در روز باقی و قوشونده و در
 صوقد ایدر که نیم است سیکار شوز سیکار ایدر و
 در و طار و او که صوقد و قوشونده هو آنک که کنش
 اولسه سیکار صوقد او زنده کنج او رسه مویضیه
 در و طار هو ایدر که کنش او در خط و لایته ایدر که
 هو آنک که در رحمت و عذاب و در قوشونده در رحمت
 سیکار در قوشونده و در سیکار در و در قوشونده در
 صاعقه و در عاصف و لایته که در قوشونده و در
 لایته اولسه سیکار ایدر که کنش او در قوشونده
 ایدر و در قوشونده و لایته که فایدن که در قوشونده
 شمال در قوشونده زنده کنج سیکار و لایته سهل
 قوشونده مشرق است و باخی صوقد او و لایته ایدر

خایر ازین برنده شتر نیزین و خایرین نیز فرشته و شترین نیز
 فرشته او از نیز موکل و غیر آن کجایی اولیسه حسنا نیز فرشته
 سبقتات نیز فرشته به نیز حسنه بر قیوم نیز از سینه بر قیوم
 بنیاده و وقتا طلسم استاجا اید را هر قریب که از انان اعمال نیز
 وقتا اندی سقا لایستر و الحقیقتا سینه دستور در در
 کوکل و جعفرز الله بیور که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در
 سید را که هر هره طوری عبادت قلم خطاب کلورم کریم
 طلوقد عبادت طبعی قلم لاله اید را هر قریب که از انان اعمال نیز
 خطاب کلورم کریم و کریمین اول قریب که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در
 و تهلیل فلک نجر زافیا سینه که **باب الثانی** و نافیها
 من العجایب و الغرایب بلاک عنا هر به در زت در او و صو
 طلو زین و دست در قریب که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در
 در و هوارد نیز ضرور و هوارد استی ریشد طبیعت و مکافی
 او در ان شفا در و صو زین و صو صو قد ریشد
 طبیعت و مکافی که هر انک الله در و طبر فلک در سینه

و طبر و صو قد ریز در و مکافی طبیعت مرکز عالم در صو کلونیک
 الشاه در ریس هر سینه بو عنصر لایک کفایت و کفایت مشابهاست
 اله اول سببه برسی رسناک الله در زت که هو اول الله در
 اکسانا عوار تندر زان و صو هو الله در طبر بند زان و طبر
 صو الله در و در زان کفایت مشابهاست در که هر به بر سینه
 او کفایت لاله برود در قریب که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در
 و برسی قریب که او که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در و در و بر
 بر سینه مکفایت او زت که هو اول و زان کفایت حقیقت صافی
 اوله قد و صو هو اول و زان کفایت حقیقت حقیقت حقیقت
 هو اول و زان و جعفر زان کفایت حقیقت حقیقت حقیقت حقیقت
 هو لاله طلو زین کفایت حقیقت حقیقت حقیقت حقیقت حقیقت
 قینه سینه و غیر زان هو اول و صو لاله اول و صو اول و زان
 تدبیر و حسنه مشلو صو لاله اول و صو لاله اول و صو لاله اول
 اول و صو لاله اول و زان کفایت حقیقت حقیقت حقیقت حقیقت
فصل او که بنوم کوکل و قلم لاله ملول در و صو لاله اول و صو لاله اول

اور زنه و فغان محمد مصطفیٰ علیه السلام اور زنه اندر کج
 قناده رضی الله عنه بوجیم کابلوی جبار ایله زینبنا زاناید
 انزاله قلدی و آنک است قناده و در هر قناده نه روز قناده و الله
 تعالی آنک حسنه بیوردی قوه عند کج العرش مکین انک
 قوه نما تید که بدی شهر ستا ز قوه لوط بر قناده و الله
 قید کج و داخر شرفه رفته و انجفا که ابراهیم خلیل و الله
 داخی بو ایتدی ابراهیم له بره کلا کج و او کابرا و سلام اولد
 صکن ابراهیم مونس اولدی و در فیز اولدی و کج کج بوسف صید
 قیر بر قلد بوسله قه الشرف بوسف قوی به امدان شد
 و بوسف لوت اولدی که آنک اولتد و در کبر کج او ایلدی کج
 قومه بوشه موارط کلا کج ابراهیم خلیل اولد اولد
 مکا کج اولد و شسته در صفا لاجمه الله علیه ایدر کج
 جمیع لوتی و ضلله قانک اغز نه بوسف اولد اولد بخر و ل
 لاشی بر ایندی بوزنده و کونوبله کولک و بولر جلوه فلسفه
 جمیع فوزله مینتند نبلو کج و اول مولا کج جمیع مخلوقا

درو

دروز و زنه کلور آنک قناده قسمت اطور غز ایل اولد و شسته
 در باشی بدی کج که در و ایاغدی قوت بر الشده در و نوبت
 محظوظ فر شو در جمیع موعود کوز نکل قوشونده و آنک ایل
 و توبه عیوبی و کج سنا غننا الله بول و رسول حضرت بیوردی
 دنیا غز ایاغنده شیلد که کوز کوز قانده بر قیاس
 کوز نروده دلوس کوز و سوز غز ایل داخر و تود غمی در قیاس
 اقلد و لوسه الله امر بایه صوت قیاس اولد و لک صکره کج لوتی
 محظوظه بکوشنک ایلدی کج نه وقت در تابه الله حضرت نین
 اکر کیمجه لوت حکایت غز ایل ایا و بیجا مبرک نایت و توبه
 و قوشوز ایاغته کلور کج کوز حاضر کج کج کج کج کج کج کج
 پس غز ایل اولد و بیجا مبره ایتد بولک هر بدی کوز قلد در
 بیوردی تله نکلن دا و دسعا مبر او کج کج کج کج غز ایل
 سوال ایلدی تید کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج
 آنک صلاح صحف لیل الله ششاعز کج کج کج کج کج کج کج
 کلایب کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج کج

اولیچ افلاک و کواکب و ثواب و سیارات و باطن و کواکب
 و چشمه لور و سیکار و لور و تلور و انجلو و جانور لور و بی و حیوان
 عیب و هممل فلش اوله کافا الله تبارک و تعالی انما خلقناکم
 عبثا و انکم الینا لاریجعون و قوما الثلوب کما یبداء ابطالب
 مکر حقه الله روایتا یدر امیر المؤمنین علی بن ابیطالب
 کر لله وجهه سورده الله تبارک و تعالی فرشته لوری که در آن
 بره انسه و بر قدم بوسه برید بر کز منقلب اولید و سیر
 بتو فرشته لوری و فرنگ کر نام انس و جن امر اولسه که آنک
 و صفی زور که اموزک مسنا خنده عاجر قانور و فرشته
 جمع دنیا نله کز لوری و صور لوری نولک و در حق برتر که اولور
 و اگر دنیا دکنی کر کوزنک یاشنده الله تبارک و تعالی زانله هینند
 اغلا بر قار و بر ری و صفه کندی بلقیس کجه غز اولید
 طبری رحمة الله علیه تفسیر نده ایدر که جمله عمر و در
 فرشته در بر سی پنجه آدم صور نده در لور پنجه آدم پر شفا
 ایدور بدک د لور بر سی و کوز صور نده در لور بر پنج خانور

ایچوزنقا ستر و دعا فلور لور بر سی که صور نده در
 قوشا ایچوزنقا ایدب زور و لور تبارک الله تبارک و تعالی بیورد و شیخ
 ایچوزنقا بریم و بیستغفر و زانیشا الا حق بچر قیامت کوز اوله
 سکر و فرشته اولسه که کز بتکر سورده و یخمل اثر نله مهم
 یومید غامیه روح معظمه فرشته همه کولور داند بولک
 فرشته یوقد لور ایو تسبیح ایدر و هر نفسان بویجه فرشته
 برود لور و الله تبارک و تعالی کولور کوی و یلد زور و نل
 مکر و مولود اتصاف هر بنیات و حیوانا کجی تربیت نکر و مد
 و نکر و جمیع کولور زور و لور و نیک در و کوز جی کز هر کوز
 دلر سه الله مرابه دند و ایزتیا رض ایدر که قیامت کند جمیع
 فرشته لور بصفه در سکر کز لور کوز روح و صفه طلور
 کز اوله بیک نور و اوره هر یوزنده بیان فرزند و هر فرزند
 بیک دل و روره لیلله الله تبارک و تعالی ایدر پیش کز لور
 دله و نلست که اگر آنک و اری اهل انصاف سمعنه ارشسه
 جمیع حال اولور و فرشته کز انسه انزند و طغنی کز نور بید

چکله شمشاد جنو بر و بر و نسبت در کون که در نیکه
 نصداده مغریه کور و آخر ند جنو بد نشاله از کجیه
 اول طر و کوشا از کور و جنو بر اول و جنو نشاله و ولد زاده
 در شهر طایفناک بیاننده فنه در مشالنا صحیح اولد که حق
 تتجا قران قدینه سورر که وجعنا اها اوجما اللطیف
فصل فلک الافلاک که اکافک ناسع در بر و وفلاک
 اعظمه و فلک طلسم در بر و اهل شرع عرش کور در کجیه
 در افلاک و جمیع ارضیه مشتمله بر فی سطح اوزر که یوقر و
 سطحنا مساحت کینتیه و مساحتی و نینار نشو و کبر الله
 تقصلا در فی کسمسته بلزنا اشقر سطحی سده فلک
 ثوابک بر و سطحی و بر سطح مساحت درت یوزیک
 کوزیک و کی یوزیک و کوزیک و درت یوزیک سنک
 مندر بر و وفلاک حرکت و درت یوزیک قد مغرب کور در
 ساعته در و یوزیک و جمیع کور که الفنه اولد و ولد
 و اما متحد ملشتی تعبیه زده و کجی تعبیه بیده مثل الیک

بر در نماز شده در کن الایینک بلله یولد را یلم در نداد کجا قال
 تتجا فی یوم کان مقدار الدسه **فصل** فی الایک کله
 فرشته جسمی فی سطح حیا و عقل شته شهرتدن و عصیانند
 و اخلاق نفسانیده بر ایو تسبیح و طهنا و شهید و عباد
 مشغولدر و هر کز که اجب یجیبه الله تعالی حضرتنا عالمی
 کما قال الله تعالی لا یعصون الله ما امرهم و یفعلون ما یؤمرون
 و اجحک و او یوموتون فله یوقله یارب لشدنر بونلر انواع صور
 اوزر بر و کور و ده و عرش الشده جمیع موضع بقدره الله بوماد
 عباد ته مشغول کله بر کور سوا حضرت صلی الله علیه و سلم
 اهل السماء و جوها از نظرنا اها سیر الاصلیه ملک الروع و سنا
 و بونلر که انواع معلوم و کله ملک الله حضرتنا قال و ما نعلم
 جنودنا که اهو ناحتی تقاضا سیده کله شد و جمیع قنده بقدر
 کانیات در ذاتنا و جمیع قطره بقدر بقدر لقطر اندن که
 اکبر ملک موکلدر و هر قطره یله به اولد و کله الله تعالی
 تقدر و قلند در اول قطر ار شد در بر بر قطره لوی یله لوی

و یکن

چکلور و رقیب هر دو را از آنجی وضع نافه وضع
 الدوله و در خرد بود آن یکم که استند طغور و الموالک یکم
 استند و بود که از آنک طلع و ضرب کلکده و کنکده
 اول و نوزده جمع در نوزده بنفرا شرب و رقیب و در اول روز
 بطن الحوت نیسانک در خجده اول و در خربقتر زانک
 دشنه اول و نوزده صور لطره و اوت لار شرب لاله و کلور
 و چکلور شرب و رقیب و در خجده اندر هفت بلک
 هر دو بود که بر خجده طان ثابته در خربقتر لاله و کلور
 از نغاه و توطقوزیک کربیک و اوج بوز سکسن ستریک
 و اول بیل و نصف و سه ستریک در اول بیک کربیک و اوج
 بوز سکسن کربیک و بدی بود فرقا و خجده و در خربقتر کلور
 که همان و در خربقتر بود لاله و کلور اختلاف طلعش که اول بود
 اصح هو که که مسطید که صور شرب که اول که و ایشا اول بود
 در بوز رقیب و غایا شافند و بنفرا نزلت که بود
 و عرب کا اتر التیمه بر کربیکان اولده که کلک و در سندان اول

کانوز آنخک در نده طغور و توموزک در نده با و نوزده
 طوک و قیش قاتی و اورا و اوت و پوت قنات نیست اول
 رقیب ذرا عدد رسکو خجده ذایخ در کانوز آنخک اول
 طغور و توموزک اول و نده با و نوزده صور لطره و اول
 و قوز آنخک که کلور و نوزده مدم و لطره و غایا شافند
 و رقیب قیو و رطقوز خجده بلک در کانوز آنخک خجده
 با و نوزده سوز آن اول و رقیب بیل لاله و سه هده هده
 قوز سه شهوت کلور و رقیب هر دو را خجده ستم
 در شیا طانک و آنک سندان طغور و اول که سندان با و نوزده جمع
 و نوزده آنخک با کلور و کلر شور و رقیب از شور و اوت کلور
 و لاله شرب کلور و قوت و اوج و در اول کلور و رقیب خجده
 اول خجده بطنیه و شیا طانک یکم در سندان طغور و اول
 یکم در سندان با و نوزده خزان چوز اول و رقیب دوزده
 اول که خجده اول در کجای الدوله مقدم دوزده کلور لطره
 طغور و الموالک طغور نده با و نوزده جمع در لاله مقدم قوز و شرب

چکلور

عرب اید و چنگد جهنمک نوزنده نمور ایسه جهان اولده طوطی
 کز ارقیب سعلا السعوه در و او زنجینه زهره در آب
 آینهک درنده طوطی و شباط طایر بشه بلور نوزنجمن در
 نمور چو اولور و کچیلو صو اولور و کند صو اولور و چو
 اولد آنجمنی **صوفه** در ابله لایسک بدسنده طوطی و آن آینهک
 بدسنده بتو و بونک نوالام العیور او کرا کاکا فاخته طوطی
 نمور چو اولور و لاسو و صو اولو طوطی نمور اولور و لوسیل
 صو و یونور و رقیب فرخ المقدم او **نوجو اولور** در اوله
 آینهک یکرا اکسنده طوطی و آن یکرا اکسنده بتو و بونک
 نوزنده و کچی که کند زبر اولور و کچی به دشلمو اینه و کند
 اکسلا و رقیب فرخ الموتر در اولده در نجسی **سماک**
 در شتر نزالک بدسنده طوطی نیا نیک بدنه بتو و نمور
 در و هر کز مختلف قلمو بونک نوزنده طیب کسلو اولور کسلو
 و نمور کلو در رقیب طوطی نوزنده و اما نایف نزال اوله
 نمور در در شتر نزالک و نیکو نوزنده طوطی نیا نیک اولد **نیشه**

بتو و بونک نوزنده شکر قشکسلا و نمور اولور و رضا لذ
 سیل اولور و رقیب شوطیل در انجمنی دنیا در شتر ن
 اولد اخری رقیب طوطی و نیا نیک اولد اخری کسلا
 و نوزنده سیل کراسو اقلیم ابله صفا اولور کرا لونا شیطان
 طغینی چمن لور رقیب طوطی ادرنجی کلک او در شتر ن
 او جنده طوطی و آیارک او جنده بتو و نوزنده صو اولور و روتنا
 نژا و بطریق طغینی صو اولور نوزنده نمور و چو نیش
 نژا در در رقیب در شتر نیک کرا کیم التسنده طوطی
 اید و بونک یکرا التسنده بتو و نوزنده نمور اولور و قاش
 صا و اولور سیل اولور و انجمله صو سلا اولور و رقیب نیا
 در دیشتر شوله در کرا نوزالک صقوزنده طوطی و خری نیک
 طقوزنده بتو و نوزنده نمور چو اولور و پاره و کلو و عرب
 قشلا نیک در رقیب عقیصه و التسنده اولور و کرا نوز
 اولک یکرا اکسنده طوطی و خری نیک کرا اکسنده بتو
 و نوزنده نمور و رقیب جهنمک در بدنج بلده و نوز

کیمرالتنه ساقط اولور نوره حقیق درستی فانی اولور
 وصولی مغایر اولور و سموم بل سوی سرور و تقیایم در
 بدیجسته بیوتک در تونزله در نده طغوزک نونک اخرنک
 در نده بتور و توخمی در و عربیاید اگر سیل تمام نموده
 نافع نوع در اعتداه اول بل و خزن اولور استی فانی اولور بتور
 استوزار شور و سیر شور و شکر قمشکی شور و قشبی تله
 در سکر نخ **در طبع** در تونزله اولور نوزنده طغوزک اولور
 اخرا اولور نوزنده بتور بتور و تقان غلبه و صوری نوزنده
 عربیاید هرگز نطنغ عجبیه بر آفت نبات و اشجار اولور نوزنده
 سعد و نایخ در طغوزخی در آب آبنک بر کجی طغوز
 در و نکان اولور اخرنک بر کجی طغوز بتور و بتور نونجه و در
 اگر نغیر اولسه جتر فایان ایدر و رطب اولور کسلور و در
 اکسلا و رقیب بعد البلاغده اولور نجسی طغوز در آب
 آبنک اولور نده طلع ایدر و شیا ملک اولور نده سمنو
 طغوز در وقتان صوت سنور و بل سو و نایخ کسلور و نونجه

ارشور کوز نشاید و غرض وقت صورت غایبیه ارشور و در کونجه
 کلور کجی طغوز و بل آبنک بشاید و صولور کلور کوز اخرنک بتور
 جکوز و بتور نونک رقیب کلید در صفت رسالت بتور
العربید طلوع النور بقصد **الشمس** بتور نونجه کمنسه کوز نایخ اولور
 صکره کوز که کیمیه الله تعالی نیک نزه ایدر نونجه اولور
 بتور نونجه و نونجه طغوز اولور و در نجسی **بر ان طلوع**
 آبنک کیمرالتنه در و در ستم طغوز اولور کوز کوز اولور
 بتور نونجه مومد ریمین نونجه کوز وقتان نونجه خرنی اولور
 بل نونجه اولور و اولور نونجه خرنی اولور نونجه نونجه
 استی غایت اولور و اولور نونجه سموم بل سوی سرور و در
 طلب در مشغول همه طلوع خرنی آبنک طغوز نونجه در
 کافوت اولور طغوز نونجه و نونجه در نونجه نونجه
 خرنی اولور و بتور نونجه استی اولور و قان اولور نونجه
 بتور نونجه صله کلور و سموم بل سوی سرور نونجه در
التنجیس همه در کافوت آبنک کیمرالتنه طغوز نونجه

آتريك و صوگان او نينو و آتسي و طو ليجي كند رمانك بود
 و اكثر ثليلت اولسه و زير لور و يا زنجي كوز ملك و تاكت سستاه
 و علمه طلب خاجتا بود و او كرمش ايله اولسه جبد اولسا
 و جگشمان و طان و طيق و او جقش و آت او كرتك بود و او كرتك
 قزاز اولسه و خط و علم و موسيق او كرتك و علم اشلو نرينش
 و حل ششكار انا بود و قوطا لال سسي و اولسه و است سكونت
 و آسا ايش و قفسح ايلك نعايت خويدي و او كرتك اولسه
 مزارنا اولسه بجميع اشلو ابتدا اتمك و بنيا ديشلما بود
فصل ما زان الصغر ايلك ايلك يكر و سكر و مناول و او هرگز
 بيجي بر من زان سيرا بدرد و ايلدين تا يكرم سكر كونه دن پس
 او كرتك ايلو تو كرتك ايلو او كرتك ايلو بكم طوفون بجه
 كوز كوز او كرتك ايلو يكر و سكر بجه كرتك ايلو نوزك
 هر چه او زرت بود و ايلو و او زورت بر اشد
 هر كه او رسه مشرق طلوع ايد و مغرب بتو طلوع طالع
 در لور با تو ب غارب در لور و رقيه در لور و عربا و زرت

مؤلفه

منزله شايه و زور و در ترميزي و هر مناول اول و او كرتك
 ساقط اولور و او كرتك ايلو هر چه اوله نوزك نوزك و او
 اولور يور و وسيل و صورت فاردين كا نسبت ايد پير مناول
 ناسنه نازك ايل شوي طبع و او كرتك ايلو نوزك ايلو لال اشد
 اغسال و بيع او و او كرتك ايلو و كند زير ايلو او كرتك ايلو
 اولور و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 و سقوط نشي ز اولك و ز سكر نه و نوزك او مجموع در
 وهو ايلو اولور و وسيل و وسيل و او كرتك ايلو
 بركيه قاطع طوفون و قشدين اولد و بركيه قاطع طوفون
 وقتنه در حلقه نو يكي بود و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 سوا حله كه در قرتبه ساكن اولور و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 قرتك ايلو نوزك ايلو و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 زيانا در او و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 نشي ز اولك ايلو و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو و او كرتك ايلو
 صورت ايلو اولور هر چه يتار و قاشق او كرتك ايلو و او كرتك ايلو

وولایتان اولوغ ایورد و اگر مشایله اولسه تقاضا قدرتی
 وطلب حقن و بیرون بره کیمک و صبر و صوره و روت
 و سفر و حاجت طلبا تکا بردنا یورد و اگر قرآن ائسه
 ایورد کله طلب جنت تقاضا زوق قرآن و شایسته اولوق
 و مستحق و حجامت تمامه کیمک تقاضا قرآن بخانه اگر
 تسدید اولسه در نوق و صاحب کدومک و فانی و تقاضا
 ایلمک و قلیق اورد و جیه کیمک الت حرم صاحب تون المق
 و درغلایورد و اگر تزییع اولسه و کل حکر و سفر زوره
 بشلق و بنیاد لری ایورد کله و اگر نیش اولسه ایورد کله
 کورمک و جریه و ارمق و عیاط لیلک و جریه نیش
 و ات چیمق و قلیله حر لیلک و اگر مقابال اولسه
 جمیع حکر و سفر لری و ات لری و ریز و اگر تقاضا
 اولسه جمیع حکمات و ابتدات و ولایت و طلب ایو
 دکله در اتصال قرآن کوشاه تسدید اولسه ایو
 بکل و یاد شاه لری و کورمک و منصبیک اوتوم و لری

اشلو

اشلو و بشلق و اگر تزییع اولسه بو کل حکر و سفر لری و اشلو
 شایسته ایورد کله و اگر نیش اولسه عمل الت و حاجت طلب
 ایلمک و کابرو و لو کورمک ایورد و اگر مقابله اولسه بو کل
 اشلو و بیرون کز لو خبر و صورت و اگر مقابله اولسه جمیع
 اشلو بیرون کز کسب به خاب و رومک **تقصا** قرآن رضویه
 تسدید اولسه طوز رضا تون الت و بیچمک و کیمک و بیخا
 و اولونک و جیه کیمک ایورد و اگر تزییع اولسه او بیخا
 ایلمک و بیرون سفر ایلمک و قرآن و شایسته تون الت ایورد
 و اگر نیش اولسه کا زینق و اوغلا و حاجت طلب ایلمک
 و موسق و قرآنک و اشلو و بشلق و زیارت قیام ایورد و اگر
 مقابله اولسه جیه کیمک و اوغلا و بیچمک و اشلو بشلق
 ایورد کله و اگر مقابله اولسه ایو حکر تک ایلمک و سفر
 و اولونک و جیه کیمک و سا از قرآنک **تقصا** لوقط اوله
 تسدید اولسه ایورد و اوچ فضل رضا تون الت و قرآنک طور
 صلوات لوق و کا و شایسته بیخا و بیخا و اگر تزییع اولسه

ویزسفر زایلمک وطورالم و شرتک لیلک وضامن اولقونیه
 کیمک و بنیاد بر قوزغارتا لیلک بودر اما سفر خیر لیلک
 و قولقراوشالقی و مسهل اجمک و قصفد و محامتا یوه کلدر
 جدی زطلنا ویدر زینک شرفدر و اینک تجاری بویجه کلمه
 ذکر سفر خیر و مالک الموتوغارت و زازفتن لیلک و خون کونورک
 و بجه کیمک وارستلو و قیولقونق انا جگر و یاردا شاهر
 یوزن کورمک و قصفیه عزیز لیلک قولقراوشالتون الموتوغار
 الموتوغارت وضامن اولقونیه تمویج بودر در لوز لیلک
 اویدر خجری بویجه اولسه یا رنی سفر و سلطان الموتوغارت
 لیلک و بنیاد بر قون و قولقراوشا وطور سلطان و کویچین
 و مسهل اجمک ایستایودر انا یا اندان اولقون و شرتک و بجه
 کیمک و قانا الموتوجا متا لیلک و جری عزیز لیلک کیندر
 وات قصفیق بود کلدر حوت شتورتیک او دور زهر نایق بود
 و عطارد و هبوط در و خجری بویجه اولسه بکلر
 باد شاهر یوزن کورمک بودر و قصفیه عزیز لیلک و مالک

و صحن

و صفق اولیلک و شرتک وضامن اولقونیه مسهل اجمک و
 کتدر مرمان تا بر سفری و قولقون و رت کسک و قصفد
 و محامتا لیلک و یایر پیوستن تنک و کیندر انا بود
 اتصالا تا قراک کور لیلک کواکب سیار اناه اتصالا
 وارده بر نیغ و رفع و زرنه مستعملد تفصیلا اتصالا
 قمر خلاه اکوستدیدا اولسه مالک الموتو کونورک و تخنیک
 اولجرا و باغ دکورک و شیخ لوی کورمک بودر و کورنسیغ او
 دکلی حرکتله و سفر کور کتاک و اشله و شلمه و یایر پیوستن بود
 و اکینک اولسه بنیا دیو جلمتک و باغ دکورک و قیولقون
 و حتام و غارتا لیلک بودر و اکرمتا لیه اولسه جمیع
 حرکات و عمل و طلب و سایر اعمال و حرکت لرو کولونر
 کورمک و اشله و شلمه و شلمه صا قون الموتوغاری و
 و حتامتا بودر و کورنسیغ حرکات و بیغ شری و الیش
 اشلاک و دعوی و خصومت و در قون اولقون بودر و کور
 بنیات اولسه اشله و شلمه و سفر لرو بازرکا الموتو لیلک

بازار الملك علم او كرتك و علاج ايلك غرضيله و قوتى قوتى
و الجي كند زمك او در اما قان التوجحامت انك و سهيل اعيه
و يا پوييه و عمارت ايلك و ذكر سفرنا ايلك و ذكر ناسك
و قاضيه و رمة و قوتون ايلك بر سر طران ايلك و ايلك
شرف و درم خيك هبوط و درم خلك و باله و تخينه ايلك پوييه
اولسه و حركت ايلك و بازده و مستوره و ذكره سفر ايلك
و جبهه كيرك و سهيل اجمك و سرى عمارت ايلك و اعلا نسد
كسلك و ايلك قشيره و الجي كند زمك او در اما قان التوجحامت
و طوارصا اتزانك و كارتيم و سفرنا ايلك و ضامن و لوق و ضامن
بازار ايلك و بنيا و برقم و ليج و كرتك و عمل و زمك او در اما
اولمك او در اما قان التوجحامت ايلك و ايلك و ايلك و ايلك
بوييه اولسه و بلك و كا بر كورمك و ايلك و ايلك و ايلك
و ملك التوجحامت و سر و بنيا و قوتون عمارت ايلك و ايلك و ايلك
اولمك و قان التوجحامت ايلك و سرى كند زمك او در اما قان
سفر و مسهل و سست و طوارصا او در اما قان التوجحامت او در اما قان

و اضلاع

و اضلاع شرف و درمك و نشتك هبوط و درم خيك و باله و تخينه
بوييه اولسه و ذكره سفرنا و ايلك و ايلك و ايلك و ايلك
اجمك و قان التوجحامت ايلك و بنيا و برقم و سرى ايلك
كند زمك و هديه و بنى كند زمك و سست ايلك و ديوار ايلك
او در اما قان التوجحامت او در اما قان التوجحامت او در اما قان
و ضامن او در اما قان التوجحامت او در اما قان التوجحامت
و ولايت عملك و مشغورا او لوق و سفيد او قوتون او در اما قان
مخليا و دير و ايلك هبوط و درم خيك و باله و تخينه ايلك
و درسه و ذكره سفرنا ايلك و سهيل اجمك و سفرنا ايلك و حتما
كرمك و سلاح و قوتون او در اما قان التوجحامت ايلك و درمك و ايلك
و الجي كند زمك و كرتك او لوق او در اما قان التوجحامت او در اما قان
بنام و بلك و كا بر كورمك و ملك قوتون او در اما قان التوجحامت
التوجحامت كيرك و بنى و سرى ايلك او در اما قان التوجحامت او در اما قان
او در اما قان التوجحامت او در اما قان التوجحامت او در اما قان
تجره بوييه اولسه و بلك و كا بر كورمك و قضيه عمارت ايلك

بیدی سینه بکمرالت لیدزد صورتیه و خاجه انی نزلان
 بکمر طغوز لیدزد صورتیه و خاجه طغوز عمرت بکمر
 بر لیدزد صورتیه و خاجه صورتیه و خاجه طغوز لیدزد
 صورتیه انحق جدی قرائه لیدزد صورتیه و خاجه صورتیه
 اکجوت و توردت لیدزد صورتیه و خاجه صورتیه و خاجه
 واهل خجیه هر بجز سنر المثل و توردت و هر بینه دن
 آد قشله و هر درجه قسه المثل انفسه و هر بینه دن
 دقیقه در و هر دقیقه المنته المثل انفسه و هر بینه دن
 در و هر شبیه قشله المثل انفسه و هر بینه دن و لیدزد
 و سایه و نامه و ناسه و طاشه و در و توردت در و لیدزد
 اختیا آتا انحق المثل انفسه و هر بینه دن و لیدزد
 خدی بر لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد
 تا اثر خاسا و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد
 بعضی اختیا را نذیران قلا لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد
 فایده سحر عام و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد و لیدزد

عجمی

هیوط در و زهره ملک الد قشله ای بو بجه کمر یا دشا هله
 و بکل کور ملک یا وله خاجه طلب ملک و سفر ملک
 بز و بجه و در و تلو خاجه نوزلق و قانا انحق
 انک و سنست ملک و بجه کیم و بجه ملک و سنست
 الملك و آد و رت و کیم و سنست و انک و سنست
 الملع و انبیا ان و لوق سنست و بجه و بجه و بجه
 نوز در ملک اویدر و انک و سنست و بجه و بجه و بجه
 بو بجه اولسه ایو لور سنست و بجه و بجه و بجه
 انق و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه
 و اکرا ملک و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه
 و او تا بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه
 کسه کت سنست و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه
 او در و سنست و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه
 ای بو بجه کلسه سفر و رت و بجه و بجه و بجه و بجه
 و سنست و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه و بجه

انجمن را و نور واج بیلد زده و خواجه تو بهیرونه آرد
درت بیلد زده صورتها انجمن در نیا و زک بیلد زده صورتها انجمن
کتاب کرا و ن بیلد زده صورتها و اون بر خواجه صورتها کلید
اک بیلد زده صورتها انجمن سفینه قریب بیلد زده صورتها انجمن
سجاع بکرم بیلد زده صورتها و خواجه اک الیاطنه بکرم
سجاع شیطریب بدی بیلد زده صورتها انجمن قطع سر و نور بیلد
بیلد زده صورتها انجمن کلید جنونی و نواج بیلد زده صورتها
انجمن جنونی و ن بیلد زده صورتها انجمن **د حاجه**
ثوابا و ناک قسرا بیلد زده صورتها بر بجه شبیه
قلشلا او صورتها بیلد زده و ن بجه واقع اولشده
اولا بکرم قطعسا قطون بیلد زده صورتها واقع اولشده
بوقصیله حمل و نواج بیلد زده صورتها و خواجه شبیه بیلد زده
نور و نور بیلد زده صورتها و نواج صورتها بیلد زده و نواج
بکرم بیلد زده صورتها و خواجه بدی طابق بیلد زده
صورتها و خواجه بدی اسد بکرم بیلد زده صورتها و نواج

صورتها و نواج صورتها و ن بیلد زده صورتها بیلد زده صورتها
و نواج صورتها بیلد زده صورتها بیلد زده صورتها و نواج
بوقصیله حمل و نواج بیلد زده صورتها و خواجه شبیه بیلد زده
نور و نور بیلد زده صورتها و نواج صورتها بیلد زده و نواج
بکرم بیلد زده صورتها و خواجه بدی طابق بیلد زده
صورتها و خواجه بدی اسد بکرم بیلد زده صورتها و نواج
صورتها و نواج صورتها و ن بیلد زده صورتها بیلد زده صورتها
و نواج صورتها بیلد زده صورتها بیلد زده صورتها و نواج
بوقصیله حمل و نواج بیلد زده صورتها و خواجه شبیه بیلد زده
نور و نور بیلد زده صورتها و نواج صورتها بیلد زده و نواج
بکرم بیلد زده صورتها و خواجه بدی طابق بیلد زده
صورتها و خواجه بدی اسد بکرم بیلد زده صورتها و نواج

مرکز در شش تو جه زهره در پنج کسعد یلده مفازل اولسه
 سعد که از تو جه پنج شخص یلده مفازل اولسه نخستین کسعد
 از تو ره کند و هر کفاله فلکی از یلده سیر اید و هر برج که
 پنج کسعد کلنورد نب و یکا از یهجو در رخسده طبیعت کسعد
 زحله مرخند پنج سعد مفازل اولسه سعاد تنی از تو ره
 کسعد مفازل اولسه نحو ستار تو مرکز مفازل اولسه
 مشرق او تو یلده که هر کسعد پنج کسعد کسعد
 فلکی ثواب که اکا فلک البروج در اوله فلک نخک سطر واد
 اعلامی فلک الافلاک استار سطر واد ارشور و استار سطر
 زحاک یق و سطر و ارشور و سطر و استار سطر واد
 بشیریک کسعد پنج کسعد و سکر تو مرکز سکر
 میله و بو قریب قریله و اما کتاب میله و سکر و سکر
 فلک ثواب مفازل درت بو سکر سکر کسعد و کسعد
 بیک ویدی بو سکر بر میله و بو کسعد و سکر و سکر
 کسعد ویدی بو سکر قریله و بو کسعد و سکر و سکر

بهر

بیک کسعد و سکر و سکر و سکر و سکر و سکر و سکر و سکر
 و خاصه مفازل سکر و سکر و سکر و سکر و سکر و سکر و سکر
 حجاز یلده از اوچ طلسیر اید و جمع کسعد ثابته بو فلک در
 و هر کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 و کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 تمام دنیا قد رنجده ایمن و از بعضی لولیش که دنیا قد
 و بعضی لولیش که دنیا قد رنجده لولیش که دنیا قد
 کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 سکر صورتان از کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 جنوزان در اوله کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 صورتان در اوله کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 بر کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 اسفندی کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد
 بیک کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد کسعد

بودی وقت که برتند آوری نه جربا و کجی کلک آدی بریاد
کجی کلک آدی ارقد رسند نه در کجی کلک آدی قید و در
قرن با فوندند در در کجی کلک آدی نه عدد در کجی کلک آدی
دیعا یله قرنا العوندند را التی کلک آدی و قیا صلا و اذین
دیجی کجی کلک آدی غریبا در نورند رسوا آخبار و بزه کتبی
تعا یله قیت پرستی انلو و ایا العوندند در جربا هر بزه
فکلغی و ایا العوندند رسوا آخبار و بزه کتبی
ادری نه جربا و کجی کلک آدی معاد را کجی کلک آدی
او ججی کلک آدی نشاد در در کجی کلک آدی بطحا در کجی کلک
آدی منا اقلدر التی کلک آدی در کجی کلک آدی غزا و آخبار
بزه که اجماع نه بوده در آوری نه جربا و کجی کلک آدی
در کجی کلک آدی برتند بری بر الشاه از کجی کلک آدی
فوز و رسد را کجی کلک آدی با السلام در کجی کلک آدی
دارا العوندند کجی کلک آدی با السلام در کجی کلک آدی
دیجی کلک آدی قیت پرستی انلو و ایا العوندند در جربا هر بزه

دیجی

بودی طما سوانه برده در اولد ادا لوی قید جربا تکلیف
طاموی دیجی کلک آدی برتند بری بر الشاه از کجی کلک آدی
او ججی کلک آدی نشاد در در کجی کلک آدی بطحا در کجی کلک
آدی منا اقلدر التی کلک آدی در کجی کلک آدی غزا و آخبار
بزه که اجماع نه بوده در آوری نه جربا و کجی کلک آدی
در کجی کلک آدی برتند بری بر الشاه از کجی کلک آدی
فوز و رسد را کجی کلک آدی با السلام در کجی کلک آدی
دارا العوندند کجی کلک آدی با السلام در کجی کلک آدی
دیجی کلک آدی قیت پرستی انلو و ایا العوندند در جربا هر بزه

طیبت

يدوق بر در زنگه گوگرد که زنجیری جمله سجا بلود زنجیری تا
 عرشک سفینه ادر اندان اول کوز صوره قدی قراری لیهک
 اندکن کوشک که بر تکه سوری با غزل اول که در اوزنه قوری
 قرار میدی بگویم که هم **فقط** فی الله تبارک و تعالی بر اونی زردی دی
 اول بالعلک نودند که کراتک افاسته قوری باشی قیوه و غلظت
 بر د و گوگرد کین خطفه اول در بر اول بالود که کوشک **فقط** الله
فقط نه و انعام و اسطرون **لا** عیس پینا مبروم دعا
 غدی سنج خدا یا اول بالونی اولک افاسته در کاشک تو دوی
 هانقد نذا کلد که در کسانه ورعیس که قوی آن و روی او
 توری که که در روزی بقصد او **هو** در یکا کندی روح
 کون کندی صوز با عیس **بیس** مقهور قدی استانی را ری
 خدا یا اول بالمدرم بر انک افاسته در جمیع کلد که عیسی
 بولون بالقد که بتیشیک بنو کب بالیون کورن بالعلک غلظت
 اندان اول بالظنون قدی صوره ادر ندر کوشک **بیس** بر کوشک
 کروی اندان سفینه نوار کسک **بیس** نوار کوشک **بیس** کوشک **بیس**

تکی بلور انجاند زنجیری **فقط** نظر الیدی اول که هر سفینه اند
 ادر کوشک اولی اند کوشک که در نظر الیدی صوری بریدیدید
 ادر کوشک اول و بعد نجان اول و بعد کوزنه کوشک کوشک صوری
 جمع اولی اند کوشک **فقط** اوله اولی کوشک کوشک کوشک
 بدی باره غلظت **فقط** الشده قوری هر کوشک ادر سفینه کوشک
 بول غلظی اول کیک که صوری جمع اولی بر کوشک کوشک
 غلظی بر کوشک الشده و شاکه هر یک ادر سفینه کوشک کوشک
 غلظی **فقط** اوله اولی کوشک ادر الشده اولی کوشک کوشک
فقط **فقط** ادر ادره **فقط** کوشک کوشک کوشک کوشک کوشک
 بوی زرد کوشک بر ان سفینه و بر ان سفینه **فقط** ادر کوشک
 هواره قد و قرار الیدی اند کوشک کوشک کوشک کوشک کوشک
 فرودس اچا عندنا و زلف اول افران کوشک کوشک کوشک کوشک
 ادر الشده غلظت اول افران کوشک کوشک کوشک کوشک کوشک
 فرودس اچا عندنا و زلف اول افران کوشک کوشک کوشک کوشک
 و ادری اول افران کوشک ادره **فقط** کوشک کوشک کوشک کوشک

بوی

عالم جانور از روزی که در آن کوه کوه و دره دره ساکنان و انبوهی و هوای
او چنانکه هر چه در آن کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
بود با نوبت و در جمیع خلقتها ناله زار و زاری و زاری و زاری و زاری
سواکلاستالین بنحیثی که در آنجا هیچ دانی و حیوانی از این برده نماند
دانی طاموسها و زنده کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
در شهرهای مسجد بسوی که آمده مسجد بالبلور و هر او که از چاهانه
کردی ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
و هیچ ملازمت حاصل اولدی **توتسا** و نفاختنا السهلی است
والارض و ما بیها فستة آیام و ما مستنسا من غوی بیخه بزاید
بزرگتری باخی برای ماخی که کسب و در شده و در ماخی بزاید
دلسوزی و زاید بود که با بر سر شاه بزاید که یکون لید که
قوت و ویشلوری جهان ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
تالیق من التومن بیخه هر شاه و ملک که بر سر کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی
اشد در سواکلاستالین و زاید کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی

فصل بیست اندر قصه که در امر الفی ازین کتاب که در کوه کوه و دره دره
طوردم او مه کله بزم او غلوم که در آن کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی
قوجه سخن او را و در و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
کوز علی بن عبد التمام ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
عبد التمام بن علی بن عبد التمام ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی
دوم است اول آن کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
اشته فلا زنده کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
بن علی بن عبد التمام ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
بلد کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
سکسان یا شده ازین کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
عجایب غریب اسلامی در کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
چیزم سواکلاستالین و زاید کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی
جواب بود که در کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی
بری کوه کوه و دره دره و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی و انبوهی

هفت فرشته اوله جمعی انبیا و مرسلین ز زریه السون
 و ز تر خاصگان نبی بر لال و صحر ماخر و رسالت
 خدایا از سبغ استوی و طار و رسالت بر تقد و پی
 سالکان بیدای قدم نوسن کان در پای کرم فرقی
 پورشا نصیحة الله باه جفا فطرها الله تار فان معارف
 خازان اسرار سجا و طوایف نیک و در زریه اولسون کرم
 نبوت صد رتیک همه لری در و رسالت سیرتیک سرور
 لرید اما بعد بو کتاب تصنیف ایدم خبر لری عز بیدن
 فصل لری در عجا بیدن تر فرایخ لری در فرایخ محمد طریادان
 جمع ایدم و روزان در عجا بیدن فرایخ لری در علی بن
 عبد الرضا تقد بکسبه او غرام الشراشون ایدم غلام
 سکسان بیدن لری در لکن اولدی با لری در وقت کقد
 کجسه او غرام الله تبارک و تعالی لری در جم غلام
 قرقر لری در هم قرقر بیدن الجمال لری در هم لری در هم الله تبارک
 حاجتی قبول ایدم بل الله کرم ایدم که ایوم الله تبارک

هاتجی الخانات
 بعد تیج ذوالجلال و تقدیر لایزال و حمد حضرت
 واجبا لوجود و نشاء جناب فایض الیوم بعد قطرات
 غما و انقاس نام و دقایق حرکات فلکی و عقود
 شبیهات مکی و صد هزاران هزار اشراق صلا
 و فیکیات کائنات بر شتر ایدم سی با یز در ایدم
 بو اوقات طایف تحیات نامیانی که آنک طیب نفس سی قو
 روان و وقع در لسان اوله و صنوف و جواهر و اهر
 تسلیمات که نور صبح کلمه فریق بجه خندان
 و ظهور تا اشیرشاد مانع بقیق کینه فایان اوله و لوز
 غرور در دعوات کائنات خلاصی انشا بک مساککنه
 کز دریا و بوی کلف اشتمش اوله و صنایع
 مشا ربناک مانع شاه شاکمانه انشا و نفا و شایع

تقد

ÖZGEÇMİŞ

10.06.1977 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1996 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 2000 yılında mezun oldu. Aynı yıl Konya'da başladığı öğretmenlik görevine, Çankırı'dan sonra İstanbul'da devam etmektedir.